

§ 1 Val av justitieombudsman

*Val av justitie-
ombudsman*

Val av justitieombudsman företogs.

Anf. 1 MATS GREEN (M):

Herr talman och ärade riksdagskollegor! Justitieombudsmannens uppdrag är att granska att myndigheter arbetar enligt de lagar och regler som styr respektive myndighets arbete.

Från början fanns det en justitieombudsman, men i dag finns det fyra ombudsmän som alla väljs av oss i Sveriges riksdag, inledningsvis för en period om sex år. Konstitutionsutskottet lämnar förslag till riksdagen när det gäller val av justitieombudsman, och det är i den egenskapen jag står här i dag.

Herr talman! Justitieombudsmannaämbetet har en lång historisk tradition. Ämbetet inrättades 1809 i samband med tillkomsten av 1809 års regeringsform. Där föreskrevs att riksdagen ska förordna en för lagkunskap och utmärkt redlighet känd man att såsom dess ombud ha tillsyn över att domare och ämbetsmän levde efter lagarna.

Den förste justitieombudsmannen hette Lars August Mannerheim, och han valdes av riksdagen 1810, det vill säga samma år som vi fick den förste konungen av Bernadotteblod.

Justitieombudsmannen benämndes som en ”väktare över lagarnas efterlevnad” med uppgift att iaktta folkets ”allmänna och individuella rättigheter”. Ombudsmannen skulle utgöra en garanti för maktbalans mellan konungen och riksdagen. För att kunna genomföra sin uppgift gavs ombudsmannen befogenhet att bland annat åtala dem som begått någon olaglighet i ämbetet eller underlåtit att behörigen fullgöra sina ämbetsplikter.

JO-ämbetet konstruerades från början således som ett åklagarämbete. Jag tror att det är viktigt att komma ihåg just det. Under de första 100 åren verkade Justitieombudsmannen också främst genom egna initiativ. Ämbetet har därefter utvecklat sig till en instans dit allmänheten kan vända sig med klagomål mot myndigheter och mot tjänstemän. En utveckling har också skett på så sätt att åtal har ersatts med en praxis där ombudsmannen erinrar eller riktar kritik mot myndigheter och befattningshavare.

Riksdagen underströk vid 1975 års JO-reform att klagomålsprövningen är JO:s viktigaste uppgift och mest ägnad att tillgodose syftet med JO:s verksamhet i stort. Genom denna reform ökades också antalet ombudsmän till fyra, vilket, som jag sa tidigare, också fortsätter att gälla i dag.

JO har till uppgift att på riksdagens vägnar utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar. Tillsynen omfattar såväl domstolar och andra myndigheter som de anställda befattningshavarna. Utgångspunkten för JO:s verksamhet är den enskildes intresse av att bli föremål för en lagenlig och i övrigt korrekt behandling från myndigheternas sida.

JO-ämbetet är det konstitutionella skyddet för den enskildes grundläggande fri- och rättigheter. De fyra ombudsmännen är självständiga i sitt arbete och i sina beslut. I dag sker ombudsmännens granskning i första hand genom att pröva och utreda klagomål från allmänheten, men ombudsmännen gör även inspektioner hos myndigheter och utredningar på eget initiativ.

Den moderna användningen av termen ”ombudsman” började med Justitieombudsmannen i Sverige. Man kan diskutera om det finns fler, men detta kan vara det enda och framför allt det främsta svenska bidraget till den internationella vokabulären. I en mängd länder finns det nämligen ombudsmän. Det har således visat sig vara helt omöjligt att översätta termen till respektive lands språk, vilket säger ganska mycket om Sverige, om oss och framför allt om dem som införde detta ord under 1809. All respekt till dem, herr talman!

Den svenska modellen vad gäller JO var länge unik i världen. Finland skapade en motsvarande institution 1919. Därefter dröjde det faktiskt ända till efter andra världskriget innan Danmark och en rad andra europeiska länder anammade tanken om ett ombudsmannainstitut.

Numera ses termen ”ombudsman” inte bara som ett bidrag till den internationella vokabulären utan också som ett svenskt bidrag i den konstitutionella rättskulturen. Inom ramen för den fristående organisationen International Ombudsman Institute samarbetar mer än 200 oberoende ombudsmannainstitutioner från mer än 100 länder. Jag tror att det är viktigt att bära med sig detta, herr talman, och att göra det med stolthet.

Per Lennerbrant har begärt att bli entledigad från sitt uppdrag som justitieombudsman. Han frånträdde uppdraget i april 2026. Per Lennerbrant har varit justitieombudsman sedan 2019, och han går vidare till en tjänst som lagman i Solna tingsrätt.

Som ny justitieombudsman föreslår ett enigt konstitutionsutskott att riksdagen väljer Mattias Almqvist. Han är född 1967 och arbetar sedan 2024 som kammarrättspresident i kammarrätten i Sundsvall. Dessförinnan har han bland annat arbetat som kammarrättslagman i kammarrätten i Göteborg, chefsrådman i förvaltningsrätten i Stockholm samt som kammarrättsråd i kammarrätten i Jönköping, som är säte för bland annat Domstolsverket och där det utöver kammarrätten finns domstolar som hovrätt, tingsrätt och förvaltningsrätt.

Därutöver, herr talman, har Mattias Almqvist haft uppdrag i olika statliga utredningar, bland annat som sekreterare i Förvaltningslagsutredningen. Han har även erfarenhet från uppdrag i statliga organ, bland annat som ordförande i Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor, Överklagandenämnden för nämndemannauppdrag och Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Herr talman! Mattias Almqvist kan tillträda posten som JO den 1 juni innevarande år.

Justitieombudsmannen Per Lennerbrant har avsagt sig sitt uppdrag. Med anledning av detta har konstitutionsutskottet berett frågan om val av en ny justitieombudsman.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för tiden fr.o.m. den 1 juni 2026 till dess nytt val har genomförts under sjätte året därefter till justitieombudsman väljer kammarrättspresidenten Mattias Almqvist.

Stockholm den 31 mars 2026

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed för tiden *från och med den 1 juni 2026 till dess nytt val genomförts under sjätte året därefter* till

justitieombudsman

Mattias Almqvist

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 25 mars justerades.

§ 3 Anmälan om efterträdare

Talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält Crister Carlsson som ledamot i trafikutskottet.

Talmannen förklarade vald till

ledamot i trafikutskottet

Crister Carlsson (M)

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2025/26:233 och 234 till trafikutskottet

2025/26:237 till justitieutskottet

2025/26:238 till miljö- och jordbruksutskottet

2025/26:239 och 240 till näringsutskottet

2025/26:243 till skatteutskottet

Skrivelse

2025/26:245 till arbetsmarknadsutskottet

Redogörelse

2025/26:RR4 till finansutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:
Socialutskottets betänkanden
2025/26:SoU16 Hälso- och sjukvårdens organisation
2025/26:SoU17 Prioriteringar inom hälso- och sjukvården

Utrikesutskottets betänkande
2025/26:UU6 Säkerhetspolitik

Näringsutskottets betänkande
2025/26:NU18 Tillståndsprövning enligt förnybartdirektivet

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2025/26:SfU18 Socialförsäkringsfrågor

Sysselsättning och boende på landsbygden

§ 6 Sysselsättning och boende på landsbygden

Civilutskottets betänkande 2025/26:CU23
Sysselsättning och boende på landsbygden (prop. 2025/26:131)
föredrogs.

Anf. 2 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi sysselsättning och boende på landsbygden här i kammaren. Lantbruket och en levande landsbygd är av största vikt för Sverige. Det gäller att vi skapar goda förutsättningar för lantbruket att verka, vidareföras och skapa goda ordningar för Sverige. Detta är extra viktigt i dessa tider, med oroligheter och krig i vår omvärld.

I dag kräver generationsskiftet inom lantbruksegendomar ofta tillstånd. Det innebär kostnader och administrativt arbete både för de enskilda och för myndigheterna. Syftet med dessa tillstånd vid generationsskiftet är att säkerställa en levande landsbygd, att vi använder oss av marken på ett hållbart sätt och att kontrollera ägandet av jordbruksmark. Målet är att förhindra spekulation och säkerställa att marken används effektivt.

Vissa vill gå längre och ändra lagstiftningen i fråga om inlöSENSKYLDIGHET. Man tror att den motverkar reformens syfte. Jag menar att nuvarande glesbygdsbestämmelser är viktiga för att bosättningen och sysselsättningen på orten ska fungera på ett bra sätt. Jag håller med om vikten av att behålla nuvarande system med de justeringar som läggs fram i propositionen. De nuvarande begränsningarna när det gäller förvärv av egendom bedöms vara viktiga. Det behövs också ett skydd för säljare genom en inlöSENSKYLDIGHET för staten.

Lösningen på problemet med egendomsförflyttningar inom lantbruksegendomar är att man genom denna proposition tar bort kravet på tillstånd för lantbruksegendomar när de övergår till syskon eller föräldrar till överlåtaren eller när makar förvärvar gemensamt och någon av makarna är överlåtarens förälder eller syskon.

Med förslaget i den proposition som ligger på bordet i dag minskar vi kostnaderna när tillstånd ej krävs vid förvärv av lantbruksegendom. Vi sparar också tid och skapar bättre villkor för en levande landsbygd. Byrå-

kratin försvinner. Vi underlättar även generationsskiften, värnar familjelantbruken och skapar bättre möjligheter att bo och verka på landsbygden.

Avslutningsvis, herr talman, ställer jag mig bakom förslaget i propositionen och den lagändring som föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Anf. 3 ALIREZA AKHONDI (C):

Herr talman! Landsbygdsfrågor har alltid varit en del av Centerpartiets dna. Det är rätt talande att det är tre partier som har anmält talartid i denna debatt.

Det här betänkandet rör mer än en teknisk fråga. Det handlar om huruvida landsbygden ska ges förutsättningar att växa eller bara fortsätta att administreras.

Som ni hörde i det förra anförandet presenterar regeringen förändringar i jordförvärvslagstiftningen. Vi har från Centerpartiets sida använt oss av det verktyg som finns till förfogande, det vill säga en följdmotion. Skillnaden mellan dessa två förslag till beslut är väldigt tydlig: Regeringen väljer att justera systemet, medan Centerpartiet vill förändra förutsättningarna.

För att på något sätt försöka få tydlighet när det gäller skillnaderna mellan de olika synsätten vill jag börja i verkligheten, herr talman. Utmaningarna på landsbygden handlar inte primärt om vem som får köpa eller överlåta mark. Utmaningarna är att företag inte kan växa, att människor inte kan hitta bostäder och att kapitalet inte når fram. Det är där problemet ligger, men det är inte där regeringen väljer att lägga sitt fokus.

I vår följdmotion pekar vi i stället på det som faktiskt krävs: stärkt äganderätt, förenklade regler för byggande och företagande samt bättre villkor för investeringar. Utan detta, herr talman, spelar det ingen roll vem som äger marken – den kommer ändå inte att utvecklas.

Regeringens politik präglas av en återkommande idé: Mer styrning ska lösa problem som i grunden handlar om brist på frihet och förutsägbarhet. Det är en felsyn, vill jag hävda, och den får konsekvenser.

Här måste vi också tala klarspråk om Sverigedemokraterna. De talar ofta om landsbygden och säger sig stå på landsbygdens sida, men när det väl gäller – här i kammaren – röstar de gång på gång för en politik som inte stärker företagen, förbättrar bostadsmarknaden eller skapar tillväxt. Det är mycket retorik men extremt lite leverans.

Herr talman! Det finns också en principiell fråga här: Vem ska ha makten över landsbygden? Är det staten, genom alltmer komplexa regelverk, eller är det människorna som bor och verkar där? För oss är svaret enkelt: Makten ska ligga så nära människan som möjligt, det vill säga lokalt. I vår följdmotion är vi väldigt tydliga: Ja, regelverk kan absolut behöva justeras, men det räcker inte. Det som krävs är en politik som gör det möjligt att bygga och bo, lönsamt att investera och attraktivt att leva och arbeta på landsbygden.

Eftersom jag ser en del studenter på läktaren här inne vill jag säga varför den här frågan är extra viktig. Sverige är ett extremt vackert, avlångt land. Olika delar av Sverige har olika förutsättningar men är extremt viktiga för att helheten ska fungera. När man från regeringens sida väljer att inte ta vara på möjligheterna och underlätta för människor som bor där gör man inte sitt jobb.

Prot. 2025/26:105
15 april

*Sysselsättning och
boende på landsbygden*

Herr talman! Regeringens förslag är inte helt utan värde, men det är ett typiskt exempel på att det görs för lite på ett område som kräver mer. I det vakuumet växer frustrationen, inte minst hos de människor som gång på gång får höra att landsbygden är viktig men sällan märker det i praktiken.

Avslutningsvis, herr talman: Vi har en följdmotion, inte bara för att vi ska ha en sådan utan för att vi ser att det behövs en annan riktning. Vi ser att man behöver gå från kontroll till förtroende, från administration till utveckling och från ord om landsbygden till faktisk politik för den, Roger Hedlund.

Herr talman! Vi har en reservation i detta betänkande som jag naturligtvis yrkar bifall till.

Anf. 4 DAN HOVSKÄR (KD):

Herr talman! I dag hoppar jag in för min kollega Larry Söder i detta ämne.

Sveriges landsbygder ska inte bara överleva, utan de ska leva, växa och utvecklas. De ska vara attraktiva platser att bo på, arbeta i och lämna vidare till nästa generation. För Kristdemokraterna handlar detta ytterst om förvaltare. Vi har ett ansvar att vårda det vi har fått, det vill säga vår jord, vår matproduktion och våra lokalsamhällen så att de kan bäras vidare, stärka, till våra barn och barnbarn. Därför är jag glad att riksdagen i dag behandlar regeringens proposition om sysselsättning och boende på landsbygden.

Herr talman! Jordförvärvslagen bär på en lång och viktig historia. Sedan början av 1900-talet har lagstiftningen haft ett tydligt syfte: att skydda marken, säkra brukandet och värna livet på landsbygden. Det handlar om mer än juridik. Det handlar om vem som äger jorden och vem som tar ansvar för den. Genom åren har lagen bidragit till att mark inte enbart blivit ett spekulationsobjekt utan fortsatt vara en grund för arbete, företagande och liv. Lagen har hjälpt till att hålla landsbygden levande.

Herr talman! Regeringens förslag innebär en försiktig men viktig modernisering. Genom att undanta vissa familjeöverlåtelse från tillståndsplikten minskar vi onödig byråkrati. Vi gör det enklare för syskon, föräldrar och makar att ta över och driva lantbruk vidare. Detta är sunt förnuft.

För vad är egentligen ett lantbruk? Det är inte bara en fastighet, utan det är också ett hem, ett företag och ofta ett livsverk. När ett generationsskifte sker måste det få fungera smidigt. Kunskap, ansvar och engagemang ska kunna gå i arv, inte fastna i administration.

Här visar Kristdemokraterna och regeringen en viktig insikt: att familjen är en bärande kraft också i ekonomin och i landsbygdens utveckling.

Herr talman! Samtidigt står vi fast vid det som är grundläggande. Vi värnar balansen i markägandet. Vi säger ja till förenklingar men nej till att släppa kontrollen helt fri. Därför är det beklagligt att Centerpartiet i sin motion vill ta bort statens inlöSENSKYLDIGHET vid nekat förvärvstillstånd. Det är att gå för långt. InlöSENSKYLDIGHETEN är inte ett hinder utan en trygghet och en säkerhetsventil som skyddar särskilt utsatta glesbygdsområden från kortsiktighet och spekulation. Utan den riskerar vi att försvaga det långsiktiga ansvarstagandet för marken och därmed också för jobben, boendet och livsmedelsproduktionen.

Herr talman! Vi kristdemokrater vill se ett Sverige som håller ihop, ett land där stad och land utvecklas tillsammans, inte på bekostnad av var-

andra. Vi vill ha levande landsbygder för fler jobb, starkare företag och en trygg livsmedelsförsörjning.

Den proposition vi behandlar i dag är ett steg i rätt riktning. Den förklarar där det behövs och bevarar det som är avgörande. Vi stärker härigenom familjejordbruket, landsbygden och Sverige. Därför yrkar jag bifall till propositionen och avslag på reservationen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 13.)

Prot. 2025/26:105
15 april

*Sysselsättning och
boende på landsbygden*

§ 7 Migrationsfrågor

Migrationsfrågor

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU16
Migrationsfrågor
föredrogs.

Anf. 5 VIKTOR WÄRNICK (M):

Herr talman! Sverige hade under alldeles för lång tid en ansvarslös migrationspolitik och en kravlös integrationspolitik. Det har bidragit till att skapa ett stort utanförskap i vårt land. Många som har kommit till Sverige har inte blivit en del av vår samhällsgemenskap.

Arbetslösheten är tre gånger högre bland utrikes födda än inrikes födda, och många kan inte tala tillräckligt bra svenska trots flera år i Sverige. Många kvinnor och flickor utsätts för den avskyvärda hederskultur som har brett ut sig i vårt land, med fruktansvärt våld och förtryck. Detta är det mycket sorgliga resultatet av den ansvarslösa och kravlösa migrations- och integrationspolitik som vänstersidan bedrev i Sverige under åtta år och som flera av vänsterpartierna nu vill återgå till.

För oss moderater är det uppenbart att den stora asylinvandringen har medfört att de som har kommit till Sverige inte har fått tillräckligt bra förutsättningar att integreras och bli en del av vårt samhälle. Därför genomför vi nu tillsammans med våra samarbetspartier ett paradigmskifte inom migrationspolitiken till EU:s miniminivå för att minska asylinvandringen.

När Socialdemokraterna senast styrde Sverige kom 320 000 asylsökande hit under åtta år. Efter tre och ett halvt år med moderatledd regering har vi nu den lägsta asylrelaterade invandringen sedan mätningarna påbörjades 1985. I år beräknas antalet asylsökande minska ytterligare, till omkring 5 000 personer. Det är en väsentlig skillnad jämfört med i genomsnitt 40 000 asylsökande per år när Socialdemokraterna och Magdalena Andersson styrde Sverige.

Herr talman! Vi moderater vill stärka samhällsgemenskapen. Den är inte kravlös. För oss är det enkelt: I Sverige försörjer man sig själv, i Sverige talar man svenska och i Sverige accepterar och efterlever man svenska värderingar. För att människor som kommit hit men av olika skäl ännu inte integrerats ska kunna lära sig svenska, etablera sig på arbetsmarknaden och bli en del av vår samhällsgemenskap behöver vi ha en stram migrationspolitik och en minimal asylinvandring under överskådlig tid.

Herr talman! För oss moderater är det viktigt att migrationspolitiken är rättvis. Människor som kommer till Sverige och anstränger sig och gör rätt

för sig ska få bästa möjliga förutsättningar att bli en del av vår samhällsgemenskap. Många av dem som har kommit till Sverige har gjort just detta. De har ansträngt sig och lärt sig svenska, etablerat sig på arbetsmarknaden och blivit en del av vårt samhälle. De ställer klockan varje morgon och går till arbetet för att försörja sig själva och sin familj. De gör fantastiska insatser för Sverige.

Men, herr talman, människor som kommer till Sverige och begår brott eller på andra sätt missköter sig ska utvisas ur vårt land. Den tid då människor som var misstänkta för mord kunde belönas med ett svenskt medborgarskap är tack och lov förbi. Vi moderater vill ha ett rättvist Sverige där ansträngning lönar sig och brott straffar sig. I höst ändrar vi lagen så att brott med strängare straff än böter ska leda till just utvisning. Det blir den strängaste brottsutvisningslagstiftningen i hela Norden. Nu är det slutdaltat med personer som kommer till Sverige och begår brott.

Herr talman! Inom kort kommer riksdagen också att rösta igenom skärpta krav för att få svenskt medborgarskap. Nu är snart den tid förbi då man kunde bli svensk medborgare utan att kunna ett enda ord svenska och utan att kunna någonting om det svenska samhället. På nationaldagen, den 6 juni, införs krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap, krav på att man kan försörja sig själv, krav på man ska leva ett skötsamt liv, det vill säga inte begå brott, och krav på att man har bott en längre tid i Sverige för att bli svensk medborgare.

Vi inför snart också en kvalificering till välfärden. Det är inte rimligt att utlänningar kan komma till Sverige och från dag ett få tillgång till ett smörgåsbord av bidrag och ersättningar. Det ska löna sig att anstränga sig och arbeta, och därför inför vi en successiv kvalificering till socialförsäkringen i takt med att man arbetar och betalar skatt i Sverige. Vi inför dessutom ett bidragstak så att det alltid lönar sig mer att arbeta än att leva på bidrag. Det blir också ett aktivitetskrav på heltid för dem som tar emot försörjningsstöd så att de deltar i aktiviteter som gör att de kommer närmare arbetsmarknaden.

Arbetslinjen är en nyckel för att lösa integrationen, och vi är övertygade om att dessa åtgärder kommer att bidra till att fler människor blir en del av den svenska samhällsgemenskapen.

Herr talman! Allt detta är möjligt tack vare Moderaterna och våra samarbetspartier. Vi är nämligen överens om att invandringen måste minska för att vi ska lyckas med integrationen.

Såg ni Vänsterpartiets aprilskämt om att samarbeta med Centerpartiet? På vänstersidan är partierna alltså så oense att de till och med själva skämtar om sitt så kallade samarbete. Och i går rapporterade Expressen att en anonym men tung S-källa sagt: "Oerhört viktigt att Magda inte samlar ihop de där gökarna i ett lag. Hellre stå över en period till än att ta in högerextremisterna i Centern och knasbollarna i V och MP i en regering. Allra minst på förhand. En sådan skitregering måste vara absolut sista utvägen."

Detta kan tyckas vara komiskt. Men skrattet fastnar i halsen, för det är såklart väldigt allvarligt. Det skulle innebära stora risker för Sverige om vänstersidan fick makten eftersom de inte har förmåga att komma överens om någonting annat än att öka asylinvandringen.

Socialdemokraterna påstår att de vill ha en stram migrationspolitik, men Socialdemokraterna och deras samarbetspartier, eller vad man nu ska kalla partier som inte vill samarbeta, hade aldrig lyckats genomföra den

minskning av asylinvandringen som den moderatledda regeringen har gjort de senaste åren.

Vänstersidan vill öka asylinvandringen. Och inte nog med att Vänsterpartiet och Miljöpartiet säger nej till precis alla skärpningar som den moderatledda regeringen genomför, utan Vänsterpartiet vill dessutom gå tillbaka till den politik som förde Sverige rakt in i krisen 2015, då över 160 000 personer sökte asyl i Sverige under ett år.

Miljöpartiet vill bland annat återinföra permanenta uppehållstillstånd som huvudregel för dem som får asyl, och Centerpartiet vill bland annat ta emot sex gånger fler kvotflyktingar. Detta skulle göra det omöjligt att lyckas med integrationen och skapa ett ännu större utanförskap i vårt land. Det är inte rättvist vare sig mot dem som kommer till Sverige eller mot alla som redan bor här.

Dessutom är vänstersidan regeringsoduglig och kan inte få saker gjorda. I stället för att lösa de problem som de själva har skapat vill Socialdemokraterna nu lägga över ansvaret för integrationen på vanliga svenska familjer. Ens barn ska bussas till skolor i andra områden och användas som kuddflickor för att lösa segregationsproblemen. I stället för att ta itu med de integrationsproblem som de själva har skapat vill Socialdemokraterna i stället sprida ut dem till i dag välmående områden genom att bygga miljonprogram i villaområden.

För oss moderater är det självklart: Människor förtjänar att vara trygga i sina bostadsområden och veta att barnen kan gå till skolan utan att utsättas för brott. Vi ställer inte upp på Socialdemokraternas tvångsblandning.

Herr talman! Valet i höst handlar om huruvida vi ska fortsätta framåt mot ett rättvisare Sverige där ansträngning lönar sig och brott straffar sig eller om vi ska göra en kraftig vänstersväng som riskerar att riva isär vårt land.

Moderaterna har börjat få ordning på Sverige för att minska det stora utanförskapet i vårt land. Vi har begränsat asylinvandringen och därmed skapat bättre förutsättningar för att lyckas med integrationen av dem som kommit hit och ännu inte blivit en del av vår samhällsgemenskap.

Sverige är på rätt väg, men vi är ännu inte framme. Låt oss fortsätta att få ordning på Sverige under fyra år till!

Jag vill avslutningsvis yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande. (Applåder)

Anf. 6 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag reagerar en hel del på det som återkommer hos ledamoten: att ansträngning ska löna sig. Jag tror att alla i den här kammaren håller med om att ansträngning ska löna sig, men jag tänker på de tonårsutvisningar som har varit omdebatterade de senaste månaderna.

Ansträngning ska ju löna sig, och Moderaterna har sagt att de vill stoppa tonårsutvisningarna för den här gruppen, som har ansträngt sig, som har gjort allt riktigt, som studerar eller arbetar och som har hela familjen kvar här. Men problemet är att de pågår fortfarande. Moderaterna verkar säga en sak och sedan göra en annan.

Moderaterna får gärna svara på vad de egentligen tycker om tonårsutvisningarna, för dessa pågår fortfarande trots att man säger att man vill stoppa dem. Tycker Moderaterna att det är en bra idé att sparka ut unga,

vars föräldrar och syskon har permanent uppehållstillstånd eller medborgarskap, när de fyller 18 år, eller tycker Moderaterna inte det?

Tycker Moderaterna nu i efterhand att det var en bra idé att lägga fram förslag i riksdagen om att ta bort ventilen för de här ungdomarna så att fler kan utvisas bara för att två år senare säga att man tittar på att införa en ventil för just dessa ungdomar så att de inte utvisas?

Man skulle ju inte lappa och laga i migrationslagstiftningen. Den tiden är över, har Moderaterna sagt flera gånger. Men just nu lappar och lagar man igen. Hur vill Moderaterna ha det egentligen?

Anf. 7 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Ansträngning ska löna sig. Det tycker vi moderater. Det är därför vi ser till att det också är på det sättet. Bland annat ser vi till att det lönar sig bättre att arbeta än att inte göra det. Vi ser till att fler människor kan komma närmare arbetsmarknaden. Vi ställer högre krav så att det alltid lönar sig bättre att leva på en inkomst än att leva på bidrag. Detta är grunden i vad ansträngning ska handla om.

Säg mig när Vänsterpartiet någonsin har gått i den riktningen att människor ska få behålla mer i plånboken! Vänsterpartiet har snarare lagt fram förslag om att höja skatterna.

När det gäller de så kallade tonårsutvisningarna, som Tony Haddou återkommande tar upp och lägger fram förslag om, har vi meddelat att vi har tillsatt en utredning som har tagit fram ett förslag som vi nu bearbetar, och vi kommer att återkomma med skarpa lagförslag här i riksdagen. Det är på det sättet vi hanterar denna fråga. Vi har aviserat detta, och i vanlig ordning vad gäller lagstiftningsprocessen är det regeringen som ska lägga fram en proposition.

Under Tony Haddous tid när han understödde den socialdemokratiska regeringen gjordes ingenting åt det här. Migrationsverkets generaldirektör kom till utskottet för ett antal veckor sedan och talade om att det utvisas färre unga vuxna i dag än tidigare. Också under tidigare år har man alltså utvisats om man inte har haft skäl att befinna sig i Sverige.

Vi tycker att det är rimligt att den som till exempel fyller 18 år men inte har fullgjort sin gymnasietid ska kunna göra detta och då ingå i familjegruppen under den perioden. Därför återkommer vi med lagförslag, och under tiden har Migrationsverket sagt att de inte kommer att gå vidare med de ärenden som annars kunde ha lett till utvisningsbeslut. Detta är solklara besked från vår sida.

Anf. 8 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret. Precis, då utvisas fortfarande tonåringar i de situationerna. Moderaterna har haft möjlighet att stoppa tonårsutvisningarna, men det har man inte gjort. Man har sagt att man stoppar dem, men ändå pågår de. En paus räcker inte. Så är situationen helt enkelt.

Det stämmer inte att inget har gjorts tidigare i de här frågorna. Det fanns en ventil som Moderaterna tog bort. Jag tycker att det visar på en stark oförmåga hos Moderaterna att hantera migrationspolitiken. Man visste att barn som har stark anknytning till Sverige och som fyller 18 år skulle utvisas trots att familjen får stanna kvar i Sverige. Man visste om

konsekvenserna, och ändå lade man fram förslag om att ta bort ventilen – det sista skyddet de hade i lagstiftningen.

Sedan, när det blir kritikstorm i Sverige om de här frågorna och vi lägger fram förslag eller ställer frågor och så vidare, säger Moderaterna att man tittar på en ventil som man två år tidigare har röstat bort. Detta, herr talman, framstår som amatörmässigt för mig. Man röstar bort en ventil, och sedan när det kommer kritik säger man att man tittar på en ventil igen.

Jag tycker att vi en gång för alla borde få ett klart besked från Moderaterna om att man stoppar alla tonårsutvisningar. Men det har man inte gjort, utan man pratar om att frågan utreds. Samtidigt utvisas tonåringar som har gjort just det som Moderaterna sa inledningsvis, nämligen ansträngt sig. De har gjort allting rätt och riktigt, de studerar eller arbetar och de har den starkaste anknytningen till Sverige. Ändå utvisas de i detta nu.

Ge oss ett klart besked en gång för alla – stoppa tonårsutvisningarna!

Anf. 9 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Ibland undrar jag om Vänsterpartiet faktiskt inte står upp för rättsstatens principer, det vill säga att det är Sveriges riksdag som stiftar lag men att vi har oberoende myndigheter och domstolar som sedan fattar beslut. Och vill vi ändra något i lagstiftningen har vi den gängse lagstiftningsprocessen för att göra just detta.

Långt innan Tony Haddou och Vänsterpartiet, Miljöpartiet och andra började tala om detta problem därför att det kom upp rapportering om det i debatten, långt innan detta, tillsatte vi alltså en utredning som hade som en del i utredningsdirektiven att titta på den här problematiken. Den utredningen har nu levererats. Vi har sagt att vi kommer att behöva skruva något i detta och att vi kommer att återkomma före sommaren med ett lagstiftningsförslag som kommer till rätta med dem som hamnar i kläm, dem som gör rätt för sig och dem som ska kunna fullgöra till exempel sina gymnasiestudier. Under tiden har Migrationsverket meddelat att man inte går vidare med de ärendena eftersom det förväntas ges gynnande beslut efter att lagstiftningen har kommit på plats här i Sveriges riksdag. Det är det vi har presenterat. Det är det som gäller.

Det är såklart på det viset att i grund och botten ska man ha egna skäl för att befinna sig i Sverige. Enligt principen om reglerad invandring är det i grund och botten så att man ska ha skäl för att befinna sig i Sverige om man inte är svensk medborgare. Det här handlar om att ge möjlighet för ytterligare uppehållstillstånd ytterligare en period efter att man har fyllt 18 år för att man inte ska rivas upp precis under gymnasietiden. Men i grund och botten ska man alltså ha asylskäl, och man ska ha ett arbetstillstånd eller något annat tillstånd för att befinna sig i landet.

Vänsterpartiet tror inte på detta. Vänsterpartiet tror ju i grund och botten på fri invandring. Det är därför man nu tar till de här brösttonerna i den här frågan. Man förklarar det till förslag om att göra ändringar, men i grund och botten tycker man ju inte att människor som inte har rätt att vara i landet ska utvisas ur vårt land.

Anf. 10 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Jag kan säga så här till ledamoten Wärnick: Jag vill hellre vara med i ett skämt om ett samarbete än att vara med i ett samarbete som är ett skämt.

Jag är glad att ledamoten tar upp den ansvarslösa migrationspolitiken, för Ulf Kristersson var med och genomförde den och Forssell var stabschef när den genomfördes. Det är det som är verkligheten. Och ja, vi var också med. Men jag tror ju på att man kan prata om fakta och inte komma med alla möjliga dumheter här i kammaren om en icke sann verklighetsbild.

Efter 2016 var S med och stoppade den politiken. Vi var också med i delar av det, och ni var med i delar av det. Men verkligheten är att det var under allianstiden vi gjorde den migrationspolitik som skapade situationen 2015 och 2016. Det borde vi ta ansvar för i stället för att skylla ifrån oss, för det är bara genom att ta ansvar man faktiskt kan göra saker bättre. Det borde Moderaterna faktiskt göra.

Apropå att ta ansvar vill jag kolla upp det här att det är viktigt att de som gör rätt för sig och anstränger sig ska kunna vara här och kan få lov att stanna. Regeringens lönegolv gör ju motsatsen. Den gör att de utvisas.

Wärnick kommer från Gävleborg, som familjen Perez skickades iväg från. Varför blev de utskickade? Jo, på grund av lönegolvet. Pappan och mamman jobbade båda två, men pappan tjänade för lite. Tjänade han under kollektivavtalet? Nej, det gjorde han inte. Men han tjänade för lite för det påhittade, vansinniga lönegolv som Moderaterna har infört. Båda jobbade i välfärden. Båda ansträngde sig. Vad är beskedet från Moderaterna till den familjen, till deras kollegor och till klasskompisarna som nu inte längre har dottern Gabriella hos sig – hon som är född i Sverige men nu sitter i El Salvador och inte går i skolan för att hon mår skit, rent ut sagt? Är beskedet ”Ni ansträngde er inte nog”? Är det beskedet från Wärnick?

Anf. 11 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Vi vet att arbetskraftsinvandringen har varit förenad med mycket fusk och mycket missbruk. Vi har haft stora problem med utanförskap i de grupper som har kommit till Sverige för att arbeta på mycket låga löner med mycket låga ersättningar.

Därför har vi infört ett lönekrav på minst 90 procent av medianlönen. Vi tycker att det är rimligt att vi ställer höga krav på den som kommer till Sverige för att arbeta att också ha en lön man kan leva på och försörja sin familj på. Detta är beskedet, och då är det klart att det finns de som klarar det lönegolvet och de som inte gör det. Det är helt naturligt.

De som har kommit till Sverige och arbetat med arbetstillstånd tidigare har ju haft ett tidsbegränsat tillstånd. När det sedan görs en förnyad prövning måste de nå upp till de kriterier som finns vid det tillfället. Det är anledningen till att det då finns ett antal människor som inte når upp till vårt krav på 90 procent.

Det kommer naturligtvis att finnas ett antal människor som inte når upp till Centerpartiets krav på lönenivå heller. Ska det också då tas till de här tonerna om att ansträngning inte lönar sig och så vidare?

Självklart måste vi någonstans sätta gränsen i Sverige för vilken lönenivå man ska ha för att kunna försörja sig, försörja sin familj och bidra till samhället när man är på plats här. Vi menar naturligtvis att ansträngning ska löna sig. Självklart är det så, men vi måste ju ha principer vad gäller invandringen som är rimliga och på rätt nivå. Därför har vi infört detta.

Apropå det som Niels Paarup-Petersen nämner om tonen i debatten, den raljanta delen om vilket lag man tillhör och så vidare: För ungefär tio år sedan lyfte vi moderater att vi behövde övergå från permanenta uppe-

hållstillstånd till tidsbegränsade uppehållstillstånd därför att de permanenta uppehållstillstånden helt enkelt ledde fel. Då sa Morgan Johansson från Socialdemokraterna att vi helt enkelt inte längre är människor om vi går fram med ett sådant förslag. Sådan var debatten i det läget. Det är värt att komma ihåg när Socialdemokraterna säger sig stå för en stram migrationspolitik och påstår att de alltid gjort det.

Anf. 12 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Jag och Wärnick behöver inte prata länge om att Socialdemokraterna är snabba på att vända sig. Vi är överens där, kan man nog säga. Men i slutändan är det ett faktum att man gick från permanenta till tillfälliga uppehållstillstånd som standard under en socialdemokratisk regering, och det är ett faktum att under Alliansen var det inte så. Återigen: Låt oss bygga på fakta!

Jag konstaterar att beskedet till familjen Perez är att de fuskade eller inte ansträngde sig tillräckligt. Det är det som är beskedet från Moderaterna. Jag ska föra vidare till folk i Gävleborg att det är Moderaternas syn på den här familjen.

Ja, med vårt krav är det också folk som kommer att utvisas. Skillnaden är att vi vill ge makten till arbetsmarknadens parter, som vi brukar göra i Sverige, för att få en korrekt lönebildning. Det brukade Moderaterna också vara för.

Moderaterna har gett makten till Sverigedemokraterna. De som tror att Sverigedemokraterna är bättre på korrekt lönebildning än arbetsmarknadens parter kan från och med nu rösta på Moderaterna. De som tycker att det är arbetsmarknadens parter som ska sköta det kan rösta på oss. Så enkel kan vi göra den frågan.

Låt oss prata om arbete och arbetslöshet! I er budget har ni satsat 43 gånger mer på återvandringsbidraget än ni satsade på arbetsmarknadspaketet i vårandringsbudgeten. Om vi ska prata om arbetslöshet och att folk ska i arbete: För 1,4 miljarder kunde vi ha slopat arbetsgivaravgifterna för de första tio anställda i alla Sveriges företag. Men nej, återvandringsbidrag är det som är Moderaternas nya politik när vi har en halv miljon arbetslösa.

Ni har lämnat arbetslinjen till fördel för utvisningslinjen. Det är vad samarbetet med Sverigedemokraterna i stället för med Centerpartiet har gjort med Moderaterna. Jag känner inte igen er.

Anf. 13 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Låt oss ändå konstatera att jämfört med 2022 när vi tillträdde har vi stärkt familjers ekonomi i det här landet. Vi har sänkt skatterna. Vi har sänkt inkomstskatterna. Vi sänker matmomsen. Vi har sänkt bensin- och dieselskatterna och tagit bort reduktionsplikten. I praktiken ger de reformer som vi har genomfört under de här åren i snitt 5 000 kronor mer per månad för en vanlig barnfamilj.

Hur ska Centerpartiet kunna göra något liknande med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna? Det finns ju inte en chans. Det låtsas Centerpartiet inte om.

Vad gäller migrationspolitiken kan vi konstatera att Centerpartiet kan stå här och påstå sig stå upp för den reglerade invandringen. Men man ska samarbeta med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Man ska samarbeta med

dem som vill återgå till den lagstiftning som rådde 2015, när över 160 000 asylsökande kom till Sverige under ett år.

Centerpartiet vill öka antalet kvotflyktingar från 900 till 5 000 personer. Permanenta uppehållstillstånd ska återinföras, enligt partier på vänstersidan. Amnestier ska införas, enligt Vänsterpartiet. Vad i detta kommer vi att få se om man tillsammans ska försöka bilda en regering, om man nu kommer överens om att över huvud taget samlas för ett sådant möte? Vad är det vi har att se framför oss, såväl vad gäller den ekonomiska politiken och migrationspolitiken som på andra områden?

Det spelar roll att man kan samla ett lag för att göra viktiga förändringar. Vi har skärpt Sveriges migrationslagstiftning till det bättre för att vi ska klara av integrationen. Det står jag upp för.

Anf. 14 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! En av de frågor vi debatterar i dag är tonårsutvisningarna och på vilka grunder man ska kunna få uppehållstillstånd i Sverige om man har kommit hit som barn tillsammans med sin familj men hunnit bli vuxen innan Migrationsverket beslutat att bevilja ett permanent uppehållstillstånd.

De som hinner bli vuxna förlorar i dag rätten att räknas in som kärnfamilj och få stanna hos sina föräldrar om föräldrarna är svenska medborgare eller har permanent uppehållstillstånd här. Det här har lett till fruktansvärt orimliga resultat, inte minst sedan den ventil som vi i Miljöpartiet stred otroligt hårt för 2021 togs bort av Tidöpartierna och Socialdemokraterna i december 2023.

Det behövs nämligen en grund för att dessa ungdomar ska kunna få uppehållstillstånd. Grunden "särskilt ömmande omständigheter" som gällde vuxna med stark anknytning till Sverige stoppade många helt orimliga utvisningar. När regeringen tog bort denna grund struntade man helt i konsekvenserna.

Migrationsverket uppger själva att detta har lett till fler tonårsutvisningar, och jag är glad att Moderaterna till slut lovade att komma med en lösning – men när kommer den?

Anf. 15 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Precis som jag meddelade i ett tidigare replikskifte bereds frågan nu på Regeringskansliet, och vi kommer att återkomma till Sveriges riksdag under våren med ett förslag som den ska kunna ta ställning till under innevarande mandatperiod. Det är ambitionen, och detta har också presenterats tidigare från vår sida gällande den här frågan.

Det här har sin grund i att vi har sett problematiken, och en utredare har fått titta på detta. Utredaren har sedan lagt fram ett förslag, och vi ser att det behöver skruvas på något ytterligare innan det kan lämnas över till riksdagen för ett skarpt beslut om ny lagstiftning.

Detta är inget nytt. Låt oss, som Migrationsverkets generaldirektör också har gjort, konstatera att det i dag är färre än tidigare i denna grupp av unga vuxna som får utvisningsbeslut som också verkställs. Det är naturligtvis viktigt att ha med sig. Man kan ju få för sig att det här är ett fenomen som tillkommit de senaste månaderna eller det senaste halvåret, men så är det inte.

Vi har en princip om reglerad invandring i Sverige, och den säger att man får stanna och får uppehållstillstånd om man har skäl att vara i Sverige men att man ska lämna landet om man inte har det. Det har funnits en grupp som har hamnat i kläm och som nu inte kan fullgöra sitt gymnasium för att de vid 18 års ålder ligger precis på gränsen. De måste naturligtvis få möjlighet att stå på egna ben och kunna få ett eget tillstånd, vilket de ju svårigen kan få just vid den tidpunkten om de inte har asylskäl.

Därför adresserar vi detta och återkommer till Sveriges riksdag för att förändra det.

Anf. 16 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det krävdes många hjärtskärande berättelser från ungdomar som Jomana – som kom hit som fyraåring och utvisades strax efter att hon hade beställt sin studentmössa – Batis och Ayla med flera innan vreden även från Moderaternas egna väljare och medlemmar pressade partiet att erkänna att de måste backa och stoppa dessa orimliga utvisningar.

Statsministern stod då på en presskonferens och sa att tonårsutvisningarna skulle stoppas. Några som satt inlåsta på förvaret i Märsta, där man lever under sämre förhållanden än vad FN:s tortyrkommitté rekommenderar att människor ska hållas inlåsta under, räknade med att nyckeln i låset skulle vridas om och att de skulle kunna komma hem igen, gå till sina arbeten och återgå till ett normalt liv tillsammans med sina familjer. Så blev det dock inte, för statsministerns besked stoppade bara kommande beslut om utvisningar.

Ingenting har förändrats för Jomana, Ayla och de andra ungdomarna vars berättelser vände hela debatten och fick parti efter parti att ändra sig, och i Iran sitter just nu Darya och Donya med risk för sina egna liv. De var bland de sista som skickades till Iran innan Israels och USA:s bomber började falla. De har precis fått nej till att få komma tillbaka för att läsa klart den utbildning på sjuksköterskeprogrammet som de hann påbörja innan de skickades härifrån.

Kommer Moderaterna att ändra sig och göra något också för de här ungdomarna?

Anf. 17 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Jag har den största respekt för enskilda fall, men jag tycker att det är viktigt att vi i Sveriges riksdags talarstol inte tar upp myndighetsutövning gällande enskilda.

Det är klart att vi ska ha en diskussion och en debatt om lagstiftningen och dess konsekvenser, men i debatten som nu har pågått om denna problematik måste man faktiskt också addera något som kanske inte alltid kommer fram i debatten, nämligen att många av dem som nu har utvisats när de fyllt 18 kan ha befunnit sig i Sverige under en längre period då de under större delen av tiden mest sannolikt har varit här illegalt. Det här har Migrationsverket också påpekat.

Detta gör att man inte kan lägga till den tid då ens föräldrar – det är ju absolut inte barnens fel – har valt att stanna i Sverige illegalt och inte följa ett utvisningsbeslut. De kanske också har ansökt om asyl ett antal gånger men ändå inte följt utvisningsbeslutet och lämnat landet. Det kan inte tas till intäkt för att lagstiftningen inte fungerar som helhet.

I de enskilda delar där unga vuxna gör rätt för sig, anstränger sig och till exempel vill gå klart gymnasiet har vi dock aviserat att vi kommer att korrigera lagstiftningen. I väntan på att detta ska läggas fram har Migrationsverket meddelat att de inte går vidare med dessa ärenden eftersom de förväntar sig gynnande beslut längre fram. Detta är helt enligt den ordning vi ska ha i Sverige, som ju är en rättsstat där vi stiftar lagar som sedan tillämpas av oberoende myndigheter och domstolar. Det tycker jag är rätt och rimligt.

Precis det som gäller Vänsterpartiet gäller också Miljöpartiet: Deras bevekelsegrunder handlar inte alls enbart om den här gruppen, utan Miljöpartiet vill ju i princip också ha fri invandring. Man ska inte behöva ha några egentliga skäl. Har man bara gömt sig här i landet tillräckligt länge illegalt ska man få ta del av en amnesti.

Så kan vi inte ha det, men detta är alternativet med Magdalena Andersson som statsminister: att Miljöpartiet kommer att kräva detta.

Anf. 18 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Mandatperioden börjar gå mot sitt slut, och en viss summering kan göras av den migrationspolitiska debatten. Det är tydligt att de reformer som Socialdemokraterna lade grunden för under föregående mandatperioder i stort har genomförts. Den omläggning av migrationspolitiken som skedde under ledning av Socialdemokraterna 2015–2016 har inneburit att den långsiktiga trenden har hållit i sig vad gäller det nedåtgående söktrycket till Sverige.

Kriget i Ukraina har såklart inneburit ett stort inflöde, men i övrigt har kurvan för skyddsbehövande pekat stadigt nedåt. Den strama migrationspolitiken har således haft effekt, vilket vi tycker är bra.

Under mandatperioden har Tidöpartiernas politik mött verkligheten. I detta möte har det blivit uppenbart att de reformer som utlovades 2022 inte har stått testet mot denna verklighet: Angiverilagarna har dragits tillbaka. Brottsoffer och sjuka skulle utvisas, men så ser det inte ut att bli. Inga undantag skulle göras, men plötsligt ska spårbyterna få en andra chans. Återvändningsbidraget har totalsågats och kostar väldigt mycket mer än det smakar, och när det orimliga i tonårsutvisningarna blev tydligt mjuknade till sist även de tuffaste pojkarna i Tidölaget. Verkligheten visade sig vara mer komplex än vad avtalsförfattarna på Tidö slott kunde föreställa sig.

För oss socialdemokrater är det här ett kvitto på att vår migrationspolitik ligger rätt. Den ska vara stram. Migrationen ska stå i relation till vår förmåga att klara integrationen. Arbetskraftsinvandringen ska ske då behov av kompetens finns och när detta behov har fastställts av en myndighet i samråd med arbetsmarknadens parter. Den som sköter sig, gör allting rätt och som har en stark anknytning till Sverige ska också få en ärlig chans att bli en del av vårt land. Den som däremot missköter sig grovt, som inte vill vårt land väl och som inte ens försöker integreras kan inte heller räkna med att få stanna.

Herr talman! Jag vill här passa på att kommentera det utskottsinitiativ som har lagts på socialförsäkringsutskottets bord av Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Initiativet handlar i korthet om att inleda beredning vad gäller såväl pågående som avslutade fall av så kallade tonårsutvisningar. Vi socialdemokrater menar att en sådan beredning kan inledas eftersom

statsministern har gjort offentliga utfästelser om att tonåringar inte ska utvisas förrän ventilen som bereds är på plats samt att de ungdomar som utvisas ur landet kan söka nya tillstånd.

För att hantera dessa frågor på ett riktigt sätt behöver en beredningsprocess inledas. Därför kommer vi att ställa oss bakom detta utskottsinitiativ. Vi hoppas att initiativet därigenom kan vinna en majoritet och att riksdagen tar tydlig ställning för att hantera frågan om tonårsutvisningar på ett rimligt, korrekt och sakligt sätt.

Herr talman! Den här balanserade och begränsade invandringen som vi socialdemokrater förordar har ett brett folkligt stöd. Svenska folket vill inte ha en migrationspolitik som kastar ut grannar, vänner och klasskompisar bara för att de råkar komma från ett annat land eller har en felaktig hudfärg. De vill att den som kommer hit och arbetar ska göra det på sjysta villkor och utan att skapa arbetslöshet i Sverige. Det finns ett starkt stöd för att alla som är här ska sköta sig.

Den socialdemokratiska linjen är på så sätt en välavvägd linje mellan Tidöpartiernas alltför repressiva politik – och faktiskt allt som oftast rent rasistiska retorik – och den liberala migrationspolitiken som MP, C och V för. Riktningen framåt kräver varken symbolpolitik eller tvära kast, utan den kräver ansvarstagande, respekt för rättsstaten och en fast förankring i verkligheten. Det är en migrationspolitik som håller över tid, som människor upplever som rättvis och som bidrar till sammanhållningen i vårt land. Det är därför Socialdemokraterna också fortsättningsvis kommer att stå upp för en stram men rimlig migrationspolitik, där ordning och reda förenas med medmänsklighet, där krav går hand i hand med möjligheter och där Sverige tar ansvar utan att ta på sig mer än det vi klarar av. Det är så vi bygger ett starkare, tryggare och mer sammanhållet Sverige.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 31, men jag står givetvis bakom samtliga våra reservationer.
(Applåder)

Anf. 19 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! För varje år som har gått sedan Tidöpartierna fick regeringsmakten har Socialdemokraterna alltmer närmat sig vår migrationspolitik. I dag är det faktiskt svårt att se några tydliga skillnader. I sin reservation om regeringens förslag om bristande vandel, som ska kunna leda till att en utlänning nekas uppehållstillstånd eller får sitt uppehållstillstånd återkallat, meddelar Socialdemokraterna att de ännu inte har bestämt sig. Så liten har skillnaden blivit; Socialdemokraterna har ännu inte bestämt sig för om de ska stödja Tidöpartiernas politik inom migrationsområdet fullt ut.

Detta är i grunden något positivt. Det finns ett brett stöd i riksdagen för en stram migrationspolitik, och många i allmänheten känner sig trygga med det. Men samtidigt avser Socialdemokraterna att samarbeta med partier som vill införa amnesti för illegala migranter och dela ut permanenta uppehållstillstånd vid första asylbeslut. Det är förslag som i praktiken skulle återföra Sverige till en liberal migrationspolitik med ökade risker för ny migrationskris och fördjupad segregation.

Därför är min fråga till ledamoten enkel: Kan Socialdemokraterna garantera att den strama migrationspolitik som nu förs ligger fast även om de rödgröna partierna beklagligt nog skulle vinna valet?

Anf. 20 OLA MÖLLER (S) replik:
Herr talman! Ja!

Anf. 21 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna kommer helt enkelt att köra över alla sina samarbetspartier. Det är bra att veta, och det är också bra för samarbetspartierna att veta.

Under Magdalena Anderssons sista år som statsminister beviljades cirka 89 000 svenska medborgarskap till utlänningar. Förra året var siffran nere på ungefär 38 000. En viktig förklaring är att Migrationsverket, på regeringens uppdrag, har vidtagit åtgärder för att stärka säkerheten i prövningen av medborgarskapsärenden. Det innebär mer omfattande kontroller, vilket naturligt leder till längre och mer resurskrävande handläggning. En konkret åtgärd är att sökande i större utsträckning måste inställa sig personligen hos Migrationsverket. Samtidigt föreslår Socialdemokraterna i en kommittémotion att handläggningstiderna ska kortas.

Socialdemokraterna är alltså medvetna om att handläggningstiderna har ökat just för att stärka kontrollen och minska risken att fel personer beviljas svenskt medborgarskap, men de vill ändå att processen ska gå snabbare. Vad är det som ska prioriteras bort? I dag behöver en person ha varit i Sverige i endast fem år för att kunna ansöka om medborgarskap, men regeringen har redan beslutat om en proposition som höjer hemvistkravet till åtta år. Ändå vill Socialdemokraterna snabba på processen. Varför denna brådska? Varför kan inte utlänningar vänta längre på att bli medborgare? Det finns en målkonflikt, och jag vill veta vad Socialdemokraterna prioriterar. Är det kortare handläggningstid så att fler utlänningar kan få medborgarskap, eller är det säkerheten omkring medborgarskapsprocessen, vilket resulterar i att handläggningstiden blir längre?

Anf. 22 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! I grund och botten bestämmer vi oss alltid för hur vi ska förhålla oss till politiska förslag när vi ser dem på bordet. Frågan om medborgarskap har varit en sådan fråga där vi inte visste exakt vad Tidöpartierna skulle föreslå. Från början var det nio års hemvisttid som låg på bordet, och sedan blev det åtta. Det blir omöjligt för oss att ta ställning till något innan vi har sett förslaget.

Detta gäller för övrigt också förslaget om bristande vandel. Den utredning som lades fram på bordet har sina förtjänster, och vi är alltid beredda att titta på goda politiska förslag. Men vi gör det alltid när propositionen ligger på bordet. I höstas hade vi inte sett en utredning, och då var vi ändå tvungna att förhålla oss öppna till frågan.

Låt mig gå vidare i frågan om medborgarskap. Man får skilja på hemvisttider och handläggning. Vi kommer att acceptera en förlängd hemvisttid. Det är rimligt. Vi förstår frågan om att uppvärdera det svenska medborgarskapet. Det har lagts fram fem utredningar om medborgarskap i riksdagen, och det har funnits mängder med tillfällen när man har valt att inte förlänga. Men vi har alltid försökt att nå enighet i en så viktig fråga. Det finns alltså grunder till att hemvisttiden inte har förlängts.

Däremot tycker vi att svensk förvaltning ska fungera väl. Att verket får kritik av Riksrevisionen för för långa handläggningstider, oavsett säkerhetsarrangemang, måste vi ta på allvar. Men då är det en resurs- och styr-

ningsfråga. Då är det inte hemvisttiden det handlar om, utan det är en byråkratisk fråga: Hur hanterar vi handläggningen?

I det fallet är det märkligt att skicka tillbaka pengar från Migrationsverket och lägga dem på andra utgiftsposter. Det är fråga om ungefär 700 miljoner. Man skulle kunna ta en del av de pengarna till handläggningen. Det är styrningen av Migrationsverket som brister, inte att vi förlänger hemvisttiden i de fall som Sverigedemokraterna pratar om.

Anf. 23 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Jag tycker mig se och höra en viss förändring i tonalitet från Socialdemokraterna vad gäller migrationspolitiken. Det är som att man nu inte orkar hålla ut hela vägen när det gäller det man tidigare hänvisat till: en stram migrationspolitik. Nu hör vi Ola Möller och Socialdemokraterna säga balanserad och begränsad. Ska vi tolka detta som att man nu överger sina löften om att hålla en stram migrationspolitik?

Vad gäller anpassningen till asylaktivisterna i Vänsterpartiet och Miljöpartiet funderar jag på vad Socialdemokraterna säger om kraven som ställs från de partierna. Vad kan man lova att man inte går med på? Vi har i flera tidigare replikskiften hört Ola Möller påstå att man absolut inte kommer att gå med på någonting. Men vi förstår ju att Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommer att ställa ett antal krav på det migrationspolitiska området, eftersom det är centrala och viktiga frågor för de partierna.

Vänsterpartiet föreslår amnestier för alla dem som befunnit sig illegalt i Sverige och som alltså inte följt sina utvisningsbeslut och verkställigheterna av dessa utvisningar. Vänsterpartiet vill återgå till lagstiftningen så som den såg ut 2015, som ledde till den kris vi hade vid det tillfället med över 160 000 asylsökande på ett och samma år. Sverige stack ut i europeisk kontext, vilket gjorde det särskilt intressant att röra sig mot Sverige för att söka asyl. Och Miljöpartiet har krav på att återgå till att i huvudsak använda permanenta uppehållstillstånd snarare än tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Allt detta gör att de tilldragande faktorerna, pullfaktorerna, till Sverige skulle öka. Det skulle återigen sätta press på Sverige och det svenska samhället och minska våra möjligheter att integrera alla de hundratusentals människor som har kommit till Sverige men tyvärr inte har tagit sig in i det svenska samhället ännu.

Vad kan Socialdemokraterna säga om detta? Vilka löften kan man utställa till svenska folket när man ska samarbeta med de här partierna?

Anf. 24 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Jag får alltid sänka bordet när Viktor Wärnick har stått i talarstolen före mig, och varje gång tänker jag: Nu sänker jag tonläget i debatten.

Jag är helt övertygad om att Viktor Wärnick lyssnade på hela anförandet. Då hörde han ordet stram. Det stämmer alltså inte att det nu skulle finnas någon skiftning eller så. I mitt anförande nämnde jag ordet stram fler gånger än orden balanserad och begränsad.

Vi har en stram migrationspolitik nu. Vi har en i huvudsak bra migrationspolitik just nu. Men det finns saker som behöver korrigeras. Det vi vänder oss mot är de obalanserade förslag som kommer framöver, det vill säga att man vill införa angiverilagar. Vi får se exakt vad det blir. Det

kommer även oerhört drakoniska förslag, eventuellt kring bristande vandel, där det inte ska definieras vad det handlar om utan vara ganska flytande, och så vidare.

Det ligger ett antal förslag på bordet som riskerar att skapa något annat än en stram migrationspolitik. Det blir i stället, rakt upp och ned, en korkad migrationspolitik, som inte landar i att se till att ha ett lågt inflöde till landet utan som skadar människor som befinner sig i landet. Det vänder vi socialdemokrater oss mot. Det är därför det behöver vara begränsat och balanserat. Och det ska vara en stram linje. Det är inga oförenliga begrepp jag pratar om utan en helhet i politiken.

Viktor Wärnick kan alltså vara lugn i den delen, precis som ledamoten från Sverigedemokraterna. Han fick också svaret att migrationspolitiken ska vara stram.

När det gäller röda linjer, som jag förstår att Viktor Wärnick är ute efter, har jag varit tydlig här tidigare, så sent som i förra debatten, med att vi inte kommer att återgå till permanenta uppehållstillstånd som huvudregel. Vi kommer inte heller att acceptera att man vill ha lägre lönekrav än kollektivavtalsenliga löner, förutsatt att lönekravet är dispositivt. Vi kommer alltså inte att gå med på lönedumpning. Det är två tydliga röda linjer som vi kommer att ställa upp mot det regeringsalternativet, oavsett vilka partier som ingår i det.

Anf. 25 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Att vi återkommande ställer de här frågorna har naturligtvis att göra med de partier som Ola Möller och Socialdemokraterna säger sig vilja bilda en majoritet med efter valet, om olyckan skulle vara framme. Det är självklart att väljarna behöver få veta vad de får.

De senaste dagarna har vi i medierna fått ta del av rapportering om att Socialdemokraterna inte i förväg tänker berätta vilka man vill samarbeta med eller vilken politik detta skulle kunna leda till. Det tror jag är dåligt. Väljarna behöver i konsumentupplysningens namn få veta vad det är de väljer. Det finns självklart olika tonaliteter, olika viktningar, i de olika partierna. Men att Socialdemokraterna bestämt motsätter sig att berätta på vilket sätt man ska bilda en regering och på vilka sakpolitiska grunder den regeringen ska regera landet tror jag är dåligt.

Vi vet vad det kommer att innebära om Miljöpartiet och Vänsterpartiet sitter i regeringen. Vi vet ju vad som hände vad gällde migrationspolitiken när Miljöpartiet satt i regeringen vid det förra tillfället. Det resultatet förskräcker inför framtiden.

Jag frågar Ola Möller om skiftningen, om det är så att man går från en stram migrationspolitik till en balanserad och begränsad sådan. Jag förstår att Ola Möller inte håller med, men vi ser hur Socialdemokraterna rör sig närmare de andra vänsterpartierna i de migrationspolitiska frågorna. Inte minst de senaste månaderna har man gjort det.

Det förvånar mig att Socialdemokraterna ställer sig bakom förslaget om utskottsinitiativ som Vänsterpartiet och Miljöpartiet lägger fram. Det är allt annat än stramt. Vi ska behandla det på socialförsäkringsutskottets sammanträde i morgon. Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår alltså att svenska staten ska hämta tillbaka icke-medborgare från tredje land. Det är vad förslaget ytterst går ut på.

Står Socialdemokraterna bakom detta? Ska vi lägga resurser på att återföra människor som redan har fått sin sak prövad här i Sverige till landet för att de ska få en ny prövning? Är det beskedet från Socialdemokraterna?

Prot. 2025/26:105
15 april

Migrationsfrågor

Anf. 26 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Vi säger att vi vill bilda en regering. Vi säger inte att vi vill bilda regering med parti X, Y eller Z. Det är det tydliga beskedet vi ger. Vi säger också att vi vill nå breda överenskommelser för landets bästa. Jag har ett antal gånger här sträckt ut handen till Viktor Wärnick i fråga om till exempel migrationspolitiken.

Jag tycker att det är rimligt att väljarna får lägga sina röster, och sedan försöker vi hitta ett samarbete i Sveriges riksdag. Vi ska inte ha ett tvåpartisystem, som i praktiken är det Viktor Wärnick förordar.

Dessutom funkar inte hans eget partis Tidösammanhang. L och SD skrev ett avtal som Ebba Busch sågade. De är dessutom inte längre överens om punkterna i det. Sverigedemokraterna struntar fullständigt i frågan om vinster i skolan, och Liberalerna hävdar en annan ståndpunkt. Och vi fick se Ebba Busch lajva utrikesminister; när hon satte i gång var man inte ens överens om den utrikespolitiska linjen kring Israel och Gaza. Vi har dessutom sett att Tidöpartierna backar när det gäller spårbytesfrågan och tonårsutvisningar.

Den rigida syn på politik som Viktor Wärnick försöker frammana här ställer vi socialdemokrater inte upp på. Vi tror på en representativ demokrati där väljarna ska få lägga sin röst, och när det finns ett valresultat bildar man regering. Det är en annan linje. Jag har respekt för att Wärnick har en annan uppfattning, men det är vårt besked till väljarna.

När det gäller utskottsinitiativet är det att påbörja en beredning som vi ställer upp på. Vi tänker inte ta ställning till exakt hur saker och ting ska falla ut och lösas förrän beredningen är avslutad. Vi gör detta med anledning av att statsministern har stått på en presskonferens och varit tydlig med att det ska komma en lösning för människor som kommit i kläm. Då vill vi se om det går att lösa denna fråga på ett rimligt och bra sätt, balanserat och begränsat.

Anf. 27 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är alltid fascinerande att lyssna till Ola Möller tala om migrationspolitik. Socialdemokraterna har alltid rätt, har alltid haft rätt, kommer alltid att ha rätt och har alltid velat genomföra det, även om man har fel.

Därför är det lite intressant att det inte är särskilt svårt att googla fram att Socialdemokraternas egen utredare, Lawen Redar, för bara några år sedan konstaterade att de kanske inte hade haft så rätt. Lawen Redar sa: Vi ska vara djupt självkritiska. Socialdemokraterna har enligt en intern rapport misslyckats med invandringspolitiken under årtionden. Invandringen har primärt kommit eftersom vi inte har vågat göra de förändringar som har behövts. Vi ska vara djupt självkritiska. Vi behöver förändra politiken.

Trots det står Ola Möller här i talarstolen och säger att de redan under förra mandatperioden lade upp de linjer som den här regeringen nu genomför. Jag kan konstatera att mycket av det som faktiskt genomfördes under det sista av Socialdemokraternas åtta år i regeringen kanske var möjligt att

göra just för att de inte hade en bromskloss. I min värld var den bromsklossen Miljöpartiet.

Man kan konstatera att många av de förändringar som gjordes och av de utredningar som tillsattes grundade sig på utskottsinitiativ från riksdagen. Det här skedde när Socialdemokraterna hade blivit av med tvångströjan, Miljöpartiet.

Det är mycket glädjande att Socialdemokraterna har hittat rätt väg. Men vill Ola Möller skjuta bort den kritik som finns internt mot att man inte hade rätt politik? Kan Ola Möller konstatera att man kanske inte genomförde allt som man ville genomföra under de här åtta åren?

Anf. 28 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Har man självkritik leder det till att man förändrar sin politik. Jag tror att i synnerhet Kristdemokraterna kan dela den känslan, med tanke på att Kristdemokraterna för 20 år sedan stod här och förordade breda amnestier. Socialdemokraterna stoppade dem den gången, så att det bara handlade om papperslösa. Kristdemokraterna förordade ju amnesti för hela gänget som var här.

Att partier har självkritik och för en inre debatt med högt i tak tycker jag är positivt. Det är klart att vi ska vara kritiska till politiken som förts. Jag kan vara kritisk till politik som förts i 30 år av Socialdemokraterna. Bostadspolitik – hur kunde man avveckla det gemensammas ansvar för den i början av 90-talet? Skolpolitiken – varför avskaffade man inte vinsterna i välfärden med deras kolsegregerande effekter på 90-talet? Socialpolitiken – varför gjorde man inte snabbare förändringar i socialtjänstlagen? Arbetsmarknadspolitik borde vi absolut ha varit mycket offensivare i, så att integrationen fungerat.

För att titta i historiens backspegel: Under de där tio månaderna innan vi lade om politiken borde vi inte ha accepterat Miljöpartiets krav att behålla Moderaternas och Kristdemokraternas politik. Vi borde ha kört över Moderaterna och Kristdemokraterna 2014 och slängt deras politik på den historiska sophögen redan då, för då hade inte den situation som blev verklighet under september och oktober 2015 uppstått.

Visst är jag kritisk till mitt eget parti. Jag är kritisk till Kristdemokraterna också. Men det betyder ju inte att vi i dag inte skulle kunna ha en position som är relevant utifrån hur verkligheten ser ut. Jag har lite svårt att förstå vad Ingemar Kihlström far efter. Förklara gärna det, tack!

Anf. 29 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! I det här inlägget var Ola Möller mycket mer kritisk mot sitt eget parti än vad han var i sitt huvudanförande i talarstolen. Där lät det som att man alltid hade gjort allt rätt och alltid kommer att göra allt rätt.

När det gäller den politik som Ola Möller kallar rasistisk – jag märkte ordvalet – och som vi nu genomför under de här fyra åren har Ola Möller i mångt och mycket tryckt på ja-knappen, så han är också en stödjare av den. Jag tycker inte att man ska använda sådana begrepp i talarstolen.

Ola Möller kan här med högburet huvud säga att han ska genomföra en stram migrationspolitik och vänta till efter valet. Men jag tycker att det är lite oärligt mot väljarna. Vi konstaterar att man på vänstersidan inte ens vill skapa ett lag. Man vill inte ha en lagkänsla. Det är som om man i en fotbollsmatch inte skulle vilja spela åt samma håll eller ens spela på samma

plan. Hur har man då tänkt sig att genomföra en stram migrationspolitik i Sverige?

Ola Möller har rätt. Vi ska vara självkritiska. Vi hade en annan linje förut, men vi hittade en ny linje betydligt tidigare än vad Socialdemokraterna gjorde. Vi har också sett till att genomföra vår nya politik i sakfrågorna. Att använda fulpolitik och säga att Sverigedemokraterna styr är som att säga att det var Miljöpartiet som styrde under sju år och att det sedan blev frihet. Jag tror att politiken behöver ha en sjystare ingång i debatten.

Jag vill också ställa frågan hur Ola Möller bedömer möjligheten att genomföra den här strama migrationspolitiken när de andra som ska vara med i laget inte ens vill sätta sig på samma avbytarbänk utan hellre sätter sig på läktaren och säger vem som ska spela på planen. Hur har Ola Möller tänkt genomföra den strama migrationspolitiken efter valet?

Anf. 30 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Den sista frågan har jag redan svarat på.

Ingemar Kihlström! Jag råder ledamoten att skaffa plattformen X och följa till exempel Richard Jomshof, som bland annat har blivit anmäld för hets mot folkgrupp för sitt tonläge. Hade ledamoten bemödat sig om att lyssna på vad jag sa i mitt anförande hade han hört att jag inte sa att politiken är rasistisk utan att retoriken är rasistisk.

Ledamoten Kihlström behöver faktiskt ta till sig att han samarbetar med ett djupt rasistiskt parti som gång på gång förminskar och hånar invandrare, kvinnor, hbtqi-personer, klimataktivister och andra minoriteter. Ledande företrädare berättar att man inte kan vara svensk om man är same eller jude och twittrar att mina partikollegor som står i *Aktuellt*-studion inte är svenskar.

Detta är rasism, Ingemar Kihlström. Om ledamoten inte kan ta till sig det och förstå den dynamiken är jag djupt orolig för vart ett parti som för 20 år sedan stod i den här salen och förordade breda amnestier har tagit vägen. Men det här kanske inte är så konstigt. Tittar man på ordvalen från partiledaren och EU-parlamentarikern i Ingemar Kihlströms parti rörande palestinierna förstår man att rasismen har krupit långt in även i Kristdemokraterna. Det kommer inte ledamoten Kihlström undan. En spade ska kallas en spade, och en rasist ska kallas en rasist.
(Applåder)

Anf. 31 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Vi har många frågor på bordet i dag här i kammaren. En av dem handlar om synen på permanenta uppehållstillstånd. Många flyktingar som jag har mött beskriver stunden då de fick sitt permanenta uppehållstillstånd som stunden då de kunde andas ut, avsluta flykten och börja tro och bygga en framtid här.

FN:s flyktingorgan UNHCR rekommenderar länder att bevilja permanenta uppehållstillstånd till människor som flytt – dels såklart för att det för flyktingarna främjar psykisk hälsa och trygghet, dels för att det faktiskt gör att länderna som de kommer till får bättre möjlighet att integrera dem.

Jag träffade Alex, som är läkare från Ukraina. Hon sa det tydligt och träffande: Det tar för mig två år att bli läkare i Sverige, men jag får bara ett års uppehållstillstånd i taget. Jag har inte riktigt bestämt mig för om jag tror att det är värt att sätta igång den här processen med tanke på risken för

att bli utskickad. Det kanske är bättre att ta ett tillfälligt jobb med någonting annat så länge.

Jag vet att Socialdemokraterna har sagt nej till att riva upp beviljade permanenta uppehållstillstånd. Men regeringen vill ju ta bort möjligheten att någonsin få permanent uppehållstillstånd. Då riskerar vissa människor att under mycket lång tid få leva i Sverige med korta tidsbegränsade uppehållstillstånd och stor otrygghet. Hur ställer sig Socialdemokraterna till det?

Anf. 32 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Hirvonen för frågan.

Vi får se hur den produkt som regeringen lägger på riksdagens bord kommer att se ut och var vi kommer att landa. Det är viktigt att människor som gör rätt för sig, kämpar och vill vara en del av vårt land har möjlighet att känna samhörighet och tillhörighet. Vi har under lång tid föreslagit att man ska ha samhällskunskap och uppfylla språkrav för att kunna få permanent uppehållstillstånd. Det är nog en ordning som hade varit väldigt bra, givet den diskussion vi nu har om medborgarskap.

Vi tycker att ansträngningar ska löna sig. Däremot finns det problem med de permanenta uppehållstillstånden i vissa fall. Individer som kanske inte har den ingången, och till och med individer som garanterat inte har den ingången, har fått rätten att vara i Sverige på ett sätt som de kanske inte skulle ha.

Därav är vår utgångspunkt i vår kongresshandling att vi ska ligga på EU:s miniminivå, men vi är inte sämre än att vi diskuterar hur man ska hitta en väg framåt. För att vi ska kunna besvara frågan från ledamoten om den vägen framåt behöver vi se regeringens proposition på bordet, och det har vi inte gjort än.

Anf. 33 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det är jätteviktigt med insatser för att ge människor som kommer till Sverige som flyktingar möjlighet att lära sig svenska språket och komma in i samhället på bästa möjliga sätt.

Under vår tid i regering tillsammans gjorde vi många viktiga insatser för att människor från dag ett skulle kunna börja lära sig svenska. Vi satsade mycket på kommunerna för att de skulle få bättre förutsättningar. Jag är övertygad om att man kan göra mer där.

Samtidigt finns forskning om detta globalt. Från en ny opinionsundersökning från Novus vet vi också att majoriteten av svenskarna är övertygade om att permanenta uppehållstillstånd är bättre än tillfälliga för att människor ska kunna bli en del av samhället.

Om människor ska vara i Sverige i väldigt många år på korta uppehållstillstånd kommer det att påverka integrationen negativt. Vi vet att tanken från regeringen är att människor sedan ska bli medborgare efter åtta år, plus en väldigt lång handläggningstid. Som det ser ut i dag är den tyvärr flera år.

Alla kan inte få ett medborgarskap som regelverket ser ut i dag. Det gäller till exempel dem som har fått sin födelsedag ändrad av Migrationsverket. De kommer inte med dagens regelverk åt medborgarskapet.

Det gäller också dem som har id-handlingar från Somalia eller Afghanistan som inte godkänns. För dem tar det ytterst lång tid att få ett medborgarskap.

Det gör att vi för vissa personer inte ens talar om åtta plus två år. Vi kanske talar om en mycket stor del av en människas liv i denna otroligt otrygga tillvaro.

Jag vill understryka vikten av att det ska vara möjligt att få permanent uppehållstillstånd.

Anf. 34 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Det finns många delar i detta som man såklart behöver titta på. Det handlar om identifikation och hur länge människor ska vara här. Det förlängs nu från åtta till tio år i det nya förslaget. Samtidigt finns möjligheten att till sist få medborgarskap även för de grupperna, även om det tar väldigt lång tid.

Det finns en linje mellan en stram migrationspolitik och en korkad migrationspolitik som är viktig. Det är därför som vi säger nej till att dra in de permanenta uppehållstillstånden för bland annat de grupper som ledamoten Hirvonen pekar på här.

Vi vet att efter fem år träder möjligheten att vara varaktigt bosatt in. Att ompröva det vart femte år är bättre än om man inte hade haft möjligheten att vara varaktigt bosatt.

Samtidigt måste vi hitta en möjlighet för dem som gör rätt för sig men som kanske hamnar i den problematik som ledamoten nämner. De ska också kunna få en möjlighet att vara här mer stadigvarande.

Exakt hur det ska gå till behöver vi diskutera. Vi vet inte om regeringen har något förslag. Liberalerna har till exempel talat om etableringsventiler, trappor och allt möjligt. Det är en diskussion man skulle kunna föra i de här sammanhangen om vi menar allvar med att arbete och liknande ska löna sig.

Jag kan inte stå här och säga exakt var vi kommer att lägga oss när det gäller en proposition som vi inte har sett på bordet. Däremot ser jag stora förtjänster med att ge människor hopp och möjligheter att vara en del av ett sammanhang. Det måste beaktas i en sådan produkt.

Ledamoten får hia sig ett tag, som vi säger i Skåne. Vi kommer att ge svar när produkten ska behandlas i kammaren.

Anf. 35 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna har tillsammans med regeringen genomfört en kombination av reformer inom migrationsområdet under mandatperioden som resulterat i att både asylinvandringen och beviljandet av svenskt medborgarskap har halverats jämfört med hur det var när de rödgröna partierna hade regeringsmakten. Dessutom väntar flera reformer som ska behandlas i riksdagen innan mandatperiodens slut som kommer att cementera den strama migrationspolitik som Sverigedemokraterna och regeringen har upprättat.

Samtidigt har det skett satsningar under den här mandatperioden som inte fått så mycket uppmärksamhet. I statsbudgeten har 100 miljoner kronor avsatts årligen på att återkalla uppehållstillstånd. Detta har resulterat i att antalet återkallade uppehållstillstånd har mer än fördubblats från cirka 3 000 år 2022 till 6 500 år 2025.

Det har funnits utlänningar i Sverige som inte har uppfyllt villkoren för sina uppehållstillstånd men som ändå behållit sina uppehållstillstånd och därmed haft tillgång till socialförsäkringsförmåner. Regeringen har tillsammans med Sverigedemokraterna sett till att Migrationsverket får de resurser det behöver för att dessa uppehållstillstånd ska återkallas.

För Tidösamarbetet har det varit viktigt att till väljarna leverera en fungerande migration där de som inte har tillstånd att vistas i Sverige utvisas. Det är därför Polismyndighetens arbete med inre utlänningskontroller har intensifierats samtidigt som polisen har fått utökade befogenheter vid inre utlänningskontroll.

Under mandatperioden har polisen fått utökade befogenheter för att vid inre utlänningskontroll kunna kroppsvisitera en utlänning för att leta efter pass, omhänderta ett pass och ta utlänningen till polisstationen för förhör.

Det ska bli lättare att hitta de illegala migranterna för att skicka hem dem. Vi kommer inte att acceptera ett tillstånd där illegala migranter gör Sverige till sitt hem. Illegala migranter har ingen plats i Sverige. Vi är tydliga i det budskapet. De ska åka hem.

Sverigedemokraterna och regeringen har vidtagit flera åtgärder för att det ska bli svårare att vara illegal migrant i Sverige. Regeringen beslutade förra månaden om en proposition som äntligen kommer att hindra kommuner från att betala ut försörjningsstöd till illegala migranter. Snart kommer riksdagen att anta denna proposition, och äntligen kommer Sverige att gå till ett normaltillstånd där illegala migranter inte kan få försörjningsstöd.

Även preskriptionsreglerna för utvisningsbeslut har ändrats under den här mandatperioden. De nya preskriptionsreglerna för utvisningsbeslut innebär att den illegala migranten måste lämna landet innan preskriptionstiden för utvisningsbeslutet börjar löpa.

Det innebär att man inte längre som illegal migrant har något incitament att stanna kvar i Sverige. Har man fått ett utvisningsbeslut är man en permanent illegal migrant i Sverige. Man kan inte ansöka om uppehållstillstånd igen inifrån landet.

Innan denna lagändring stannade många illegala migranter kvar i Sverige i fyra år, och sedan ansökte de om uppehållstillstånd igen. Under de fyra åren arbetade många av dem inom den illegala ekonomin och stärkte den organiserade kriminaliteten. Det är slut på det nu. Har man fått ett utvisningsbeslut ska man lämna landet.

Även spårbytet har avvecklats under den här mandatperioden. Spårbytet var en bestämmelse som möjliggjorde för asylsökande som etablerat sig på den svenska arbetsmarknaden att få ett tidsbegränsat arbetstillstånd även om de fick avslag på sin asylansökan.

Vad innebär det egentligen? Om du anlände till Sverige som asylsökande och var stark nog att arbeta kunde du stanna kvar även om du inte hade asylskäl. Men om du inte kunde arbeta, kanske för att du var funktionsvarierad kunde du inte byta spår. Det var så det fungerade. Den starkes rätt gällde.

Det underminerade asylrätten. Fick du avslag på din asylansökan kunde du ändå stanna kvar om du var stark nog att arbeta. Det innebär också att utlänningar kom hit från säkra ursprungsländer och sökte asyl, medvetna om att de skulle få avslag, eftersom de kom från säkra ursprungsländer. Deras egentliga avsikt var alltså att skaffa jobb i Sverige. De använde

därmed asylrätten för att arbetskraftsinvandra, och detta underminerar både asylrätten och arbetskraftsinvandringen.

Sedan är det ju så att ett avslag på asylansökan innebär att personen inte har skyddsbehov och då ska lämna landet. Det innebär inte att man kan stanna kvar och arbeta – ett nej måste betyda nej. Trots drevet från vissa partier i denna församling och från medierna har det funnits många anledningar att avveckla spårbytet.

Det finns vissa partier i riksdagen som verkligen vill ha en reglerad invandring där sannolikheten att fusk förekommer minimeras. Sedan finns det andra partier som ständigt öppnar upp möjligheter för utlänningar att fuska. Man öppnar upp för fusk om man till utlänningar säger: ”Även om du får avslag på din asylansökan kan du stanna kvar, bara du hittar en arbetsgivare som kan ge dig lön!” Det ska inte finnas genvägar till uppehållstillstånd. Antingen är du flykting, och då får du asyl i Sverige, eller också är du inte flykting, och då åker du hem.

Herr talman! Under den här mandatperioden har vi avskaffat EBO-lagen. Vi har gått tillbaka till den ordning som rådde före 1994 och som innebär att man som asylsökande inte får ekonomiskt stöd från staten om man skaffar eget boende. Som asylsökande tilldelas man ett asylboende, och där får man leva tills man får veta om man har tillstånd att vistas i landet eller om man ska utvisas.

De ytterligare steg som regeringen och Sverigedemokraterna nu kommer att ta går mycket längre än den ordning som rådde före 1994. Bland annat handlar det om geografiska begränsningar för asylsökande, som ska vistas inom det län där det tilldelade asylboendet ligger. Framtida reformer kommer att se till att asylsökandes och illegala migranternas rörelsefrihet i Sverige begränsas kraftigt.

För att se till att det blir ännu svårare för asylsökande att skaffa eget boende kommer Sverigedemokraterna och regeringen även att begränsa asylsökandes tillgång till den svenska arbetsmarknaden. I praktiken kommer den enda lagliga inkomst som asylsökande har att vara dagersättningen, vilket innebär att de blir tvungna att bo på asylboende.

Bara för att informera Socialdemokraterna, som inte verkar ha uppfattat att EBO är avskaffat: EBO är avskaffat. Nu tar vi nästa steg och begränsar asylsökandes rörelsefrihet. Inte bara ska de inte kunna skaffa eget boende; de ska inte heller röra sig utanför det län där deras asylboende ligger. Om de gör det kan det utgöra grund för förvar.

Herr talman! Vi har haft människor i det här landet som har kunnat bli svenska medborgare trots att de aldrig uppburit en lön, trots att de aldrig talat ett enda ord svenska och trots att de ser ned på detta lands värderingar. Nu är det slut med det. Om du ska bli svensk medborgare ska du inte bara anpassa dig till samhället, utan du ska också bidra till samhället.

Förra månaden beslutade regeringen om en historisk proposition om att höja kraven för medborgarskap. Jag var 20 år gammal när Folkpartiet lanserade förslaget om att man skulle behöva göra ett språktest för att få svenskt medborgarskap. Då kallades det rasistiskt av vissa partier i den här församlingen. I dag är detta sunt förnuft, och det är den här regeringen, tillsammans med Sverigedemokraterna, som lägger fram förslaget om att äntligen ge det svenska medborgarskapet den värdighet det förtjänar.

Vi kommer att höja hemvistkravet till åtta år. De som kommer till Sverige får vänta längre för att få sitt medborgarskap. Man behöver klara ett

språk- och samhällskunskapsprov och måste kunna försörja sig för att bli en del av den svenska gemenskapen. Vi stänger dörren för utländska bidragstagare att bli en del av Sverige. Dessutom skärper vi kravet på hederligt levnadssätt så att det blir nästan omöjligt att bli svensk medborgare om man begår grövre brott.

Den som blir svensk i formell mening kommer att värdesätta sitt medborgarskap just för att medborgarskapets värde kommer att öka genom denna reform.

Herr talman! Det är inte ett sammanträffande att det är just Tidöregeringen som har genomfört alla de viktiga migrationsreformer som jag har redogjort för. Våra fyra partier har olika åsikter och olika politiska program, men på grund av att vi har satt allmänhetens intresse framför politiska dogmer har vi samlat oss bakom en politisk inriktning där målet är att ta tag i vissa problem som länge har präglat Sverige.

En kaotisk migration har lett till ett skuggsamhälle som har gynnat den organiserade kriminaliteten och till ett utanförskap vars värsta avarter man ser i de invandratäta områdena. De låga trösklarna till den svenska gemenskapen har lett till fragmentering och polarisering. Problemen som de rödgröna partierna lämnade efter sig var många, och Tidöpartierna har haft fullt upp med att hela det här landet.

Sverige är inte längre på väg åt fel håll. Vi har brutit med den politik som skapade problemen. Vi accepterar inte ett Sverige där den som saknar rätt att vara här ändå blir kvar. Vi accepterar inte ett system där ett nej i praktiken betyder kanske. Ett nej ska betyda nej. Svenskt medborgarskap ska inte heller vara en formalitet, utan det ska vara ett kvitto på att man vill och kan vara en del av Sverige.

Det här handlar inte om hårdhet, utan det handlar om att återupprätta rättvisa, ansvar och respekt för vårt land. Skillnaden i denna kammare är tydlig: Vissa partier förklarar problemen – vi åtgärdar dem. Och vi kommer att fortsätta tills Sverige fungerar igen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 36 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Gholam Ali Pour avslutade med att regeringen inte bara pratar om problemen utan också åtgärdar dem. Men det finns ju en utmaning i att man även skapar dem.

Till exempel har man skapat tonårsutvisningar och utvisning av folk som jobbar och tjänar över 30 000 kronor. Det är ingen annan som har skapat det problemet, utan det har ni gjort, Nima Gholam Ali Pour. Det fanns inte, men ni skapade det. Varför? Det är det som är vår stora fråga.

Vi i Centerpartiet stöttar stora delar av det som görs för att strama upp migrationspolitiken och säkra att det råder ordning och reda, att ett nej ska vara ett nej etcetera. Vi stöttar de bitarna. Men vi är skeptiska till de delar som är rättsosäkra, som ni inte ens kan förklara och som Lagrådet säger är extremt undermålig lagstiftning.

Det är alltså ingen regering som har fått så mycket kritik från Lagrådet som den här. Den får kritik för att den skapar riktigt dålig lagstiftning som ingen, inte ens regeringen själv, kan säga vad den innebär. Det är vi skeptiska till, och det bör man vara. Lag är nämligen inget man ska hafsa igenom bara så där en tisdagsmorgon, när man är lite halvtrött. Det ska göras

ordentligt, och man ska lyssna på de experter som faktiskt vet vad saker handlar om. Det gör inte den här regeringen, och där skiljer vi oss åt.

Jag skulle dock vilja fråga om en väldigt specifik sak, nämligen tolkarna. Det handlar om människor som var redo att offra sina liv för att hjälpa Sverige och som i dag hotas. De befinner sig i livsfara, men regeringen vägrar ta dem till Sverige. Som god nationalist borde väl du tycka att den som hjälper Sverige – som är redo att offra sitt liv för Sverige – borde få ett tack tillbaka? De här människorna borde väl få den hjälp att rädda sig själva och sina familjer och komma till Sverige som försvaret anser att de bör få?

Jag ber om ursäkt för att jag tilltalade ledamoten med du, herr talman!

Anf. 37 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag börjar med tonårsutvisningarna. De har sitt ursprung i lagstiftning som antogs innan den här regeringen tillträdde. Det är det första jag vill säga.

Sedan vill jag säga att de här personerna inte utvisas för att de är tonåringar utan för att de inte har vistats lagligt i Sverige länge nog för att få permanent uppehållstillstånd. För att få permanent uppehållstillstånd måste man vistas lagligt i Sverige under tre år, och det har de inte gjort.

I dagens lagstiftning finns ett hemvistkrav på fem år för att få medborgarskap. Om de hade haft en förankring i det här landet, till exempel vistats här med uppehållstillstånd under fem år och också haft permanent uppehållstillstånd, hade de även kunnat bli medborgare. Problemet är att de inte varit här lagligt under många av de år de vistats i Sverige.

Detta är inte något som Centerpartiet framför. Man framför en förvrängd bild av att dessa individer utvisas för att de är tonåringar.

När det gäller dem som hjälpt de svenska soldaterna i Afghanistan har vi den utlänningslag vi har. Vi kan inte hela tiden göra undantag för olika grupper. Tidigare hade man afghanamnestin, där man tyckte synd om en viss grupp och då gjorde undantag från utlänningslagen. Nu är det tonåringar som inte ska utvisas, och då vill man göra undantag för dem. Sedan har man de nobla personer som hjälpte svenska soldater i Afghanistan, och så vill man börja göra undantag för dem. Så kan vi inte ha det.

Anf. 38 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Det är oerhört intressant att höra regeringsunderlagets största parti säga att vi inte ska göra några undantag. Det är ju just vad regeringen gör just nu. Man inför undantag på undantag. Man inför en ny gymnasielagstiftning där gymnasielärarna sitter på makten att bestämma om människor ska få stanna eller inte. Det är det ni gör just nu. Det är ert svar på tonårsutvisningarna: en ny gymnasielagstiftning.

Jag hoppas att Nima Gholam Ali Pour faktiskt läser vad regeringen säger, tar till sig det och inser att det är detta man håller på med just nu.

Ja, jag tycker att man kan göra ett undantag för dem som försvaret har bett om hjälp och som alla andra länder i Europa faktiskt hjälper. Vi har hjälpt en del av denna grupp tidigare, men alla har inte fått lov att komma. Jag tycker att vi kan göra det. Vad kommer annars att hända nästa gång Sverige är ute i ett krigsområde och behöver hjälp från folk lokalt? Det vi säger är: Tack för att ni ställer upp för Sverige och faktiskt förräder ert land! Vi kommer att lämna er därhän sedan, men snälla – ge oss stöd!

Hur tror ledamoten att det kommer att påverka Sveriges möjlighet att säkra sina trupper vid framtida konflikter? Det vill jag gärna ha svar på.

Sedan har jag en fråga till som jag jättegärna skulle vilja få svar på. Det gäller den kommande vandelslagstiftning som regeringen tänker lägga fram.

I dagsläget finns det en taxichaufför i Malmö som inte kan få uppehållstillstånd för att han har fått fyra trafikböter. Fyra trafikböter gör att en taxichaufför i Malmö inte kan få permanent uppehållstillstånd då det anses att han i framtiden eventuellt inte kommer att kunna ha kvar sitt yrke. Det är kravet i dag. Så långt nere är vi att fyra trafikböter kan hindra uppehållstillstånd för en människa som jobbar här, bor här, har familj här etcetera. Han har gjort allting rätt. Han har varit här i tio år.

Hur få trafikböter ska det vara i framtiden?

Anf. 39 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag börjar med det sista. Det görs en vandelsprövning när man ska få permanent uppehållstillstånd. Den görs av Migrationsverket, inte av oss här i kammaren, och har inte ändrats sedan den här regeringen tillträdde. Det är samma vandelsprövning som görs.

Ledamoten säger att den här regeringen har gjort undantag. Ett av de förslag som ska stoppa vissa utvisningar av yngre personer kommer från en utredning som man länge har arbetat med. Det är inget undantag utan ett förslag som har funnits i en utredning sedan tidigare. Det är absolut inget undantag som regeringen har kommit på, som Socialdemokraterna gjorde med afghanamnestin där man bara tog fram ett riktigt dåligt förslag.

Jag tror också att det var någon fråga om bristande vandel. Det ska inte behövas att man bryter mot lagen för att man ska bli nekad uppehållstillstånd eller få sitt uppehållstillstånd återkallat. Ibland kan det räcka att vara en utlänning i Sverige som inte följer myndighetsbeslut eller beter sig illa i samhället, så att det framgår att detta är en person som inte borde vara här.

Vi borde ha en lagstiftning där man helt enkelt återkallar uppehållstillståndet för en person som till exempel umgås med kriminella gäng eller med extremister. Det är märkligt att Centerpartiet inte håller med.

Anf. 40 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Man undrar om det betyder att alla som gick på Jimmie Åkessons bröllop skulle vara föremål för den här vandelsprövningen, med tanke på att det var gängledare på plats där.

Det jag tänkte fråga Nima Gholam Ali Pour om var dock inte det, herr talman. Det handlar om den situation som tolken Rashid och 50 andra afghanska medborgare som sida vid sida med svenska soldater bidrog till bekämpandet av talibanregimen nu befinner sig i.

I Aftonbladet i dag kan vi läsa en intervju med Rashid. Han säger: Vi flyr för våra liv. Det finns ingen säkerhet här för oss.

Sedan talibanernas maktövertagande 2021 har Sverige under ett tidsfönster fram till årsskiftet lyckats få ut alla utom 50 av dem som bistod våra styrkor på plats. Men precis som Rashid lever de som är kvar på rymmen med sina familjer. Många flyttar från plats till plats. Rashid beskriver att han tydligt känner hur talibanernas nät sluter sig tätare. De får helt enkelt allt bättre kontroll över medborgarna i Afghanistan och betraktar så-

klart dem som hjälpte Sverige och andra västmakter som förrädare. I somras döddes en vaktchef av talibanerna. Han blev skjuten på öppen gata.

I december berättade Nima Gholam Ali Pour att det är Sverigedemokraterna som blockerar en lösning som skulle kunna innebära att de här 50 personerna och deras närmaste familjer skulle kunna komma till säkerhet i Sverige. Varför fortsätter Sverigedemokraterna att blockera detta?

Anf. 41 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att detta visar vilken hemsk ideologi islamismen är, när talibanerna på detta sätt förföljer kvinnor och alla möjliga människor i Afghanistan. Det händer också i många andra länder, även i Iran, där islamismen förtrycker folket. Det måste man verkligen uppmärksamma. Jag tycker väl att Miljöpartiet inte uppmärksammar det så ofta som man borde göra.

För att besvara själva frågan: Om man är förföljd och har belägg för det ska man söka asyl, helst i första säkra land. Det är så det brukar fungera. De konventioner som berör flyktingskap säger att man ska söka asyl i första säkra land.

Jag tycker inte att Sverige borde ha något undantag där man börjar peka ut vissa flyktinggrupper som är förföljda och sedan säga att de flyktinggrupperna ska prioriteras på något sätt för att komma till Sverige.

Vad gäller de här afghanerna har de skrivit på ett avtal med Försvarsmakten. I det avtalet har det inte ingått att man senare ska få asyl eller uppehållstillstånd i Sverige. Av avtalet har det framgått vad som ingår för de afghaner som har hjälpt svenska soldater. Det är det vi utgår ifrån. Det är lagstiftningen vi utgår ifrån. Det går inte att börja prioritera, för olika partier vill prioritera olika grupper, till exempel tonåringar – och tänk på afghanamnestin, som Miljöpartiet var huvudarkitekt bakom.

Anf. 42 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det här är en fråga om människor som tog anställning och satte sina liv i fara för att sida vid sida med svenska kvinnor och män under svensk flagg bidra till att bekämpa talibanregimen. Om vi är överens om att talibanregimen är en av de mest fruktansvärda regimerna i världen förstår jag inte Sverigedemokraternas slutsats att de människor som riskerade sina liv med de soldater som var i Afghanistan på riksdagens uppdrag – Sveriges uppdrag – inte ska inkluderas i den grundprincip som brukar gälla. Den är att alla ska med när det värsta inträffar. Man lämnar inte någon kvar.

Anders Brännström, som är före detta arméchef, lyfter ett annat perspektiv – nämligen säkerheten för de soldater som Sverige skickar ut i framtiden. Han säger att vi måste kunna anställa de bästa tolkarna och medarbetarna. Det gäller ju att se till att svenska soldater – svenska kvinnor och män – som åker ut för att verkställa politiska beslut får de bästa förutsättningarna. Hur ska soldater som vi skickar ut i framtiden kunna se dessa nödvändiga lokalanställda tolkar och andra som man behöver för att utföra sina uppdrag i ögonen och säga ”Ni kan lita på oss. Vi lämnar er inte att dö”?

Så länge den här frågan inte är löst kan vi heller inte avsluta det här kapitlet. Det var ett fruktansvärt misslyckande att talibanerna kom tillbaka

till makten. Det ville ingen; det hoppades ingen på. Men vi måste ta vårt moraliska ansvar. Det är ett moraliskt haveri att vi inte gör mer.

Anf. 43 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Grunden för den slutsats som vi dragit och som innebär att man inte ska ge den här gruppen uppehållstillstånd per automatik är att politiker inte kan peka ut vilka grupper, vilka nationaliteter, som ska få flyktningstatus. Om man ska ta ett sådant beslut gör man det i förväg, kanske genom ett avtal som Försvarsmakten har med den gruppen eller genom lagstiftning.

Man kan inte i efterhand prioritera olika grupper. Det har Miljöpartiet gjort tidigare. De har pekat ut unga afghaner och sagt att den gruppen ska få någon form av uppehållstillstånd. De har pekat ut tonåringar och sagt att utvisningar av alla tonåringar ska stoppas. Men lagstiftning fungerar inte på det sättet. Människor måste behandlas på ett likvärdigt sätt. Om de har asylskäl får de självklart asyl, helst i första säkra land. De behöver inte ta sig ända till Sverige. De behöver ta sig till ett land där de får den säkerhet de behöver.

Vi har inte haft sådan lagstiftning att man automatiskt får uppehållstillstånd bara för att man hjälper svenska soldater. Vi vet inte vad sådan lagstiftning kan leda till. En sådan lagstiftning måste utredas. Skulle den innebära att vi ger alla som hjälper svenska soldater uppehållstillstånd framöver om de skulle hamna i en situation där en regim förföljer dem? Det måste utredas vad en sådan lagstiftning kan innebära och hur många migranter vi skulle ta emot på grund av den.

Anf. 44 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Det kommer flera förslag nu i vår från regeringen. Jag kan konstatera att Sverigedemokraternas egna ledamöter inte hade levt upp till kraven för hederlig vandel. Ändå vill man lagstifta kring det, retroaktivt. Senast i går åtalades en politiker från Sverigedemokraterna för flera våldtäkter och sexuella övergrepp. För några månader sedan blev ledamotens kollega, en riksdagsledamot, tagen med narkotika i blodet. Eller ska vi titta på Jimmie Åkessons bröllop, vilka som var inbjudna dit och vilka gängkriminella kopplingar som finns?

Det finns ett tydligt mönster av bristande vandel inom Sverigedemokraterna. Tycker ledamoten att det är lämpligt att införa lagar om brott och straff retroaktivt och att ställa krav som man själv inte lever upp till?

Anf. 45 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Lagstiftning om bristande vandel kommer att omfatta vissa utlännningar. Svenska medborgare har ovillkorlig rätt att vistas i Sverige, och det känner ledamoten till. Tanken med en sådan lagstiftning är att den som är utlänning och gäst i Sverige ska sköta sig. Det innebär inte bara att man inte ska bryta mot lagen, utan det innebär också att man inte ska hamna i olika extremistgrupper eller börja umgås med kriminella gäng.

Detta handlar om utlännningar. När ledamoten försöker förvränga saker och ting, jämföra svenska medborgare och utlännningar och säga att de ska följa samma lagstiftning och att man på grund av bristande vandel skulle utvisa svenska medborgare känns det märkligt att ledamoten är vänsterpartistisk migrationspolitisk talesperson. Ledamoten verkar ju inte ha nå-

gon aning om att medborgarskap innebär att man har ovillkorlig rätt att vistas i Sverige, medan utlänningar kan utvisas på grund av bristande vandel. Sverige har befogenhet att införa sådan lagstiftning.

Vill Vänsterpartiet ha utlänningar i Sverige som är med i kriminella gäng? Vill Vänsterpartiet ha utlänningar i Sverige som samarbetar med Isis, men som inte har begått brott? De frågorna måste ledamoten svara på.

Vi vill inte ha extremister i Sverige. Jag utgår från att regeringen inte vill ha extremister i Sverige. Det är därför vi siktar på att införa sådan lagstiftning. Jag tror att vi har mandat att införa sådan lagstiftning. Det svenska folket vill inte ha islamistiska eller andra extremister i Sverige. Vi vill utvisa dem.

Anf. 46 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Ledamoten undvek min fråga. Jag frågade vad han tycker är lämpligt, och jag tog upp exempel från i går och de senaste månaderna. Bara den senaste tiden har sverigedemokratiska politiker åkt dit för våldtäkter, för sexuella övergrepp och för att ha narkotika i blodet.

Nej, jag vill inte ha extremister i Sverige, men jag tog precis upp vilket parti som utmärker sig här. Det är därför jag frågar om lämpligheten.

Ledamoten säger: Kommer man till Sverige ska man inte begå brott. Jag tycker inte att någon ska begå brott. Det är det som är skillnaden här, nämligen att Sverigedemokraterna vill ta fram en särlagstiftning.

Om man tittar på mönstret av kriminella handlingar och vilka som utför dem är frågan väldigt befogad: Är det lämpligt att Sverigedemokraterna tar fram sådan här lagstiftning retroaktivt? Senast i går åtalades ju en politiker från Sverigedemokraterna för flera våldtäkter och sexuella övergrepp. För några månader sedan blev ledamotens kollega här, en riksdagsledamot, tagen med narkotika i blodet. Vi kan också tala om Jimmie Åkessons bröllop, vilka som var inbjudna dit och vilka gängkriminella kopplingar som finns. Då tror jag att man vill veta hur lämpligt det är att Sverigedemokraterna ska ta fram lagförslag om bristande vandel och införa detta retroaktivt. Det ska vara olika lagstiftningar för olika människor.

Detta är ytterst en fråga om lämplighet, så jag får ställa frågan igen i och med att jag inte fick svar: Tycker ledamoten att det är lämpligt att ni tar fram ett sådant lagförslag när ni själva inte hade levt upp till kraven gällande vandel?

Anf. 47 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag förstår frågan, men den utgår från ren okunnighet. Jag tycker att ledamoten borde vara medveten om att svenska medborgare har fler rättigheter och friheter än icke-medborgare. Det är en poäng med att bli medborgare i Sverige: Man får fler rättigheter, och man får tillgång till vissa anställningar som icke-medborgare inte har tillgång till. Det är en självklarhet i alla världens länder att utlänningar, alltså icke-medborgare, inte har en ovillkorlig rätt att vistas i landet. I många länder har man mycket högre krav på utlänningar för att få vistas i landet än vi har i Sverige.

Sedan säger ledamoten att han inte vill se extremister i Sverige. Men Vänsterpartiet är ju emot en lagstiftning om att utvisa utlänningar på grund av bristande vandel. Det är vad lagstiftningen handlar om. Du har inte begått ett brott som utlänning, men du har börjat umgås med extremister. Du

har börjat stödja Hamas eller Isis. Då utvisas du. Men vad ledamotens parti säger är att man inte ska utvisas på grund av detta. Då vill ju Vänsterpartiet se fler islamistiska extremister i Sverige; det går inte att förneka.

Anf. 48 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Efter snart en mandatperiod med den här regeringen har vi sett resultaten av Tidöpartiernas migrationspolitik. Den har endast inneburit djupa försämringar och grova inskränkningar för asylsökande. Det är framför allt barn på flykt som får betala det högsta priset. Migrationspolitiken har präglats av rättsosäkerhet och konstanta försämringar ur barnets perspektiv, försämrade jämställdhet och försämrade integration.

I stället för en regering som har en genomtänkt, rättssäker och solidarisk migrationspolitik, som tar avstamp i asylrätten och andemeningen i internationella konventioner, har vi en regering som inte har några som helst ambitioner att skapa ett tryggt och säkert mottagande i Sverige. Tvärtom är det bara försämringar och inskränkningar, mer otrygghet och mer osäkerhet.

Den här regeringen har också systematiserat utvisningar på ett fruktansvärt sätt. Varje dag möts vi av nya reportage om liv och drömmar som krossas framför ögonen på oss. Det handlar om människor med djup förankring i Sverige. Barn som är födda här och ungdomar som vuxit upp här utvisas till länder som de många gånger aldrig varit i eller har någon anknytning till. De kan inte heller språket. Föräldrar som arbetar, kanske inom vård, omsorg eller andra bristyrken, utvisas. Det handlar om familjevänner, kollegor eller barnens klasskompisar. De är väletablerade som alla andra och har gjort allting rätt och riktigt.

Detta syns tydligt i de tonårsutvisningar som pågår. Alla riksdagspartier, även Sverigedemokraterna, hävdar att de vill stoppa tonårsutvisningarna. Trots det riskerar unga människor som rotat sig i Sverige fortfarande att utvisas, och det fattas fortfarande utvisningsbeslut.

Efter massiv kritik från allmänheten och från partiernas egna medlemmar kallade regeringen och Sverigedemokraterna till pressträff. Inför hela svenska folket påstod de att tonårsutvisningarna skulle pausas till dess att man hunnit utreda lagen. Men regeringens paus gäller bara de ungdomar som ännu inte fått beslut. Alla som redan fått sin dom ska fortfarande utvisas, och migrationsdomstolen säger att de inte omfattas av pausen. Politiskt skådespel från regeringen hjälper inte alla de unga som fått orimliga, omänskliga beslut om utvisning.

Systrarna Donya och Darya studerade till sjuksköterskor när de fick ett utvisningsbeslut i 18-årspresent, trots att hela familjen fick stanna kvar. Nu sitter de fast i krigets Iran och har fått avslag på ansökan om att få komma tillbaka till Sverige. De måste få komma hem igen. Sveriges regering måste ta sitt ansvar när det gäller att identifiera unga i samma situation och se till att de får komma hem till sina familjer.

Sedan borde ingen av dessa unga med familjer här tvingas lämna landet när de söker uppehållstillstånd på nytt, utan de måste få söka det inifrån Sverige. Det handlar som sagt om riktiga människor som är djupt rotade i Sverige, som studerar eller arbetar och har hela sina liv här. Det handlar om våra barns kompisar, våra grannars barn, våra unga vänner och våra kollegor, som riskerar att utvisas till länder där de inte har familj och i många fall inte ens har varit.

Herr talman! Tonårsutvisningarna har skett på grund av politiska beslut. Tidöpartierna har haft en sådan iver att göra det svårare för människor att få stanna i Sverige att man inte har brytt sig om konsekvenserna. Reformerna har varit kategoriska, förhastade och omänskliga. Det är detta som har lett oss dit där vi står i dag. Att Tidöpartierna nu förstår sitt misstag är uppenbart – det har alla sett. Men det är mindre uppenbart att man är villig att göra vad som krävs för att få ett stopp på dessa orimliga utvisningar av unga människor.

Regeringen vill ha ordning och reda i migrationspolitiken men har i stället skapat en stor oreda. Man sa att det är slut med att lappa och laga, men man lappar och lagar.

Medan Tidöpartierna drar ut på frågan i ett försök att komma undan kritikstormen fortsätter utvisningarna. Familjer som splittras kan inte vänta på att regeringen ska återkomma med en ventil. Ungdomar som står på randen till att få sin framtid sönderslagen kan inte sätta sitt hopp till att regeringens ventil ska omfatta just dem. Tvärtom lutar sig regeringen på en utredning som riskerar att leda till fler tonårsutvisningar, inte färre. Därför måste tonårsutvisningarna omedelbart stoppas. För de unga och deras familjer är läget akut.

Herr talman! Den här regeringens politik kommer också med ett högt pris: Det är inte bara asylsökande som drabbas av politiken. Jag tror att många som lyssnar på den här debatten kan hålla med mig om att Sverige är skörare än på mycket länge. Människor lämnas vind för våg. De får hantera den ekonomiska krisen själva. Välfärden går sönder, inte för att det måste vara så utan för att regeringen har bestämt att det ska vara så. Den rekordhöga massarbetslösheten lämnas helt utan åtgärder, och regeringen har lyckats tvärnita och krascha bostadsmarknaden.

Det är också därför den här regeringen återkommande och konsekvent behöver syndabockspolitiken. Det är bara att konstatera att regeringen och Sverigedemokraterna på punkt efter punkt totalt misslyckas med att hantera allvarliga samhällsproblem och inte kan skylla på annat än invandringen. Vi ser gång på gång vilka som får betala priset för detta.

Det är inte invandring som har gjort Sverige skörare. Det är den här regeringens prioriteringar och ogenomtänkta signalpolitik som skadar sammanhållningen i samhället, förvärrar och fördjupar de sociala och ekonomiska klyftorna mellan människor och gör att vi inte heller kan rusta upp Sverige.

Med den här regeringen har vi fått en rekordhög arbetslöshet. Tillväxten är låg, fattigdomen har fördubblats och rekordmånga barn vräks från sina hem. Samtidigt har vi ett gäng miljardärer och en förmögenhetskoncentration som är tydligare än någonsin. Vanliga löntagare betalar betydligt större andel av sin inkomst i skatt än den rikaste procenten. Tänk om regeringen ställde lika höga krav på miljardärerna som på asylsökande eller arbetslösa – att miljardärerna skulle bidra lite mer när barnfamiljerna är fattiga eller sjukvården har nått bristningsgränsen och att vi börjar investera och omfördela lite mer i Sverige. Då hade kanske ledamöterna här tagit fram ”rör inte min kompis”.

Herr talman! Så här kan vi inte fortsätta. Vi behöver bryta den här utvecklingen och bygga ett bättre och tryggare Sverige.

En regering som slår sönder människors liv, splittrar familjer och river isär samhället på det sätt som nu sker kan inte sitta kvar. Den behöver

röstas bort efter sommaren. För nyckeln till framgång för Sverige har aldrig någonsin varit försämringar, nedskärningar eller sämre villkor. Vår styrka i Sverige har varit att investera i samhället och i varandra – i välfärd, utbildning, bostäder, hälsa och jämlikhet. Det är så Sverige utvecklas, och det är så Sverige växer. Det har hela vår moderna historia bevisat.

Det går att bygga ett rymligare och starkare Sverige genom att investera i samhället och människorna i det. Det är det effektivaste och viktigaste vi kan göra, och det är detta som avgör hur väl vi lyckas.

Jag yrkar bifall till reservation 9.

Anf. 49 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Jag fascineras ändå när jag lyssnar till vänsterpartierna, framför allt Vänsterpartiet, och hör hur man lägger fram alla dessa förslag som går i totalt motsatt riktning mot vad regeringen och Socialdemokraterna säger sig stå bakom.

Vänsterpartiet verkar alltså inte se några som helst problem med en hög asylinvandring till Sverige. Man ser inga problem med detta kopplat till segregation, utsatthet, utanförskap, kriminalitet och alla andra bekymmer som Sverige har plågats av under mycket lång tid då vi haft en mycket hög asylinvandring. Inget av detta adresserar Vänsterpartiet när man formulerar sin migrationspolitik. Jag tycker att det är anmärkningsvärt och något som verkligen behöver tillkännages för väljarna.

Vänsterpartiet föreslår i det här motionsbetänkandet att vi ska införa amnestier för dem som har levt tillräckligt länge i Sverige illegalt. Det handlar om personer som har fått sin sak prövad av oberoende myndighet och domstolar och fått fastslaget att de inte har skäl att befinna sig i Sverige och därför behöver lämna landet, men de har ändå stannat kvar och gömt sig. Gömmer man sig tillräckligt länge i Vänsterpartiets Sverige ska man alltså få ett uppehållstillstånd.

Detta är de förslag som Vänsterpartiet här lägger fram. Man vill återgå till 2015 års lagstiftning, som ledde till att över 160 000 personer valde att söka asyl i just Sverige. Man vill höja bidragen, man vill höja ersättningsarna och man vill öka tilldragandefaktorerna till Sverige. Man yrkar avslag och röstar nej till alla de förslag som den moderatledda regeringen lägger fram.

Det är ett farligt vänsterexperiment som väntar Sverige om Vänsterpartiet får inflytande över migrationspolitiken. Jag har en fråga till Tony Haddou: Vilka reformer kommer Vänsterpartiet att kräva ska rullas tillbaka för att man ska släppa fram en socialdemokratisk regering efter valet i höst?

Anf. 50 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Den frågan har jag fått under hela den här mandatperioden, och varje gång har jag sagt samma sak: Vi går till val på Vänsterpartiets politik. Roligare än så blir inte svaret, helt enkelt.

Det fanns väl ingen anledning till att jag blev kallad asylaktivist av ledamoten när han tog upp alla förslagen, men jag vill ändå bemöta några punkter, framför allt detta om segregation. Om man vill ha segregation och utanförskap har den här regeringen en väldigt stark politik för att just uppnå detta både socialt och ekonomiskt. Man ökar de ekonomiska klyftorna och har fördubblat fattigdomen under mandatperioden.

I ärlighetens namn bygger man knappt några bostäder alls, utan man har ägnat mandatperioden åt att kritisera Socialdemokraternas förslag när det gäller det. Man har aldrig pratat om sin egen politik. Man har helt och hållet kraschat bostadsmarknaden. Vi har en enorm bostadsbrist i Sverige.

Det är just därför Moderaterna behöver invandringen att peka på: Kolla, där är problemet! Jag tycker att det är oseriöst och väldigt allvarligt, för i slutet av dagen är det alla människor där ute som får betala priset för detta, precis som jag sa i mitt anförande.

Den här regeringen är inte intresserad av att bygga bostäder för vanliga människor eller av att skapa arbeten. Vi har 100 000 fler arbetslösa under den här regeringen.

Man pekar på Vänsterpartiet och säger att man är rädd för vår migrationspolitik, som handlar mer om trygghet för människor som kommer hit i stället för att de ska vara otrygga, rädda och så vidare. Vi vill inte ha ett sådant samhälle.

Sedan tycker jag att man ska få avsluta sin flykt i Sverige. Man kan inte leva tillfälligt i 10 eller 20 år och hela tiden behöva ansöka om förnyat uppehållstillstånd. Jag tycker att vi ska ha kvar systemet med permanenta uppehållstillstånd, och man borde få det tidigare. Det får gärna vara huvudregeln. Det stärker integrationen.

Anf. 51 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Vi moderater vill alltså minska segregationen. Vi vill minska utanförskapet. Vi vill minska skuggsamhället. Därför måste vi ha en minimal asylinvandring under överskådlig tid, när vi under många år har haft en så stor invandring till Sverige, delvis baserat på Vänsterpartiets idé om den migrationspolitik vi ska ha. Det är därför jag tar upp detta.

Det finns liksom inget tak för Vänsterpartiet vad gäller invandringen. Det finns ingen riktning som säger att det någonstans finns en gräns för vad Sverige klarar av när det handlar om att integrera alla dem som söker sig just till Sverige.

Det var alltså så att Sverige under en lång period, innan vi lade om och införde detta paradigmskifte från den moderatledda regeringens sida, stod ut i Europa som ett land dit man särskilt sökte sig. Det gjorde att trycket på Sverige var särskilt högt. Detta har lett till all den problematik som vi har sett. Det är detta vi nu reformerar för att komma till rätta med.

Vänsterpartiet kräver ju att få ingå i en vänsterregering efter valet i höst, om olyckan skulle vara framme, och Vänsterpartiet har alltså alla dessa förslag. Vi hörde nyss klart och tydligt från Tony Haddou att han tycker att om man har kommit till landet och har gömt sig här tillräckligt länge – trots att man inte har skyddsskäl och trots att myndigheter och domstolar har sagt att man bör återvända hem till sitt hemland och att man inte har något här att göra – ska man få uppehållstillstånd i Vänsterpartiets Sverige.

Alla de förslag som den moderatledda regeringen har lagt fram, de reformer vi har gjort och det paradigmskifte vi nu har inlett har Vänsterpartiet konsekvent röstat nej till. Därför är frågan relevant, och den är relevant för alla vänsterpartier – alla oppositionspartier i Sveriges riksdag: Kommer man att kräva att allt detta rullas tillbaka för att släppa fram en ny regering?

Socialdemokraterna hävdar ju att man för en stram migrationspolitik och att man står upp för detta och så vidare, men man har ju kompisar som tycker något helt annat. Därför kvarstår frågan till Vänsterpartiet: Kommer man att kräva att allt rullas tillbaka för att släppa fram Magdalena Andersson som statsminister efter valet i höst?

Anf. 52 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Avslutningsvis kan jag säga att den frågan får precis samma svar som tidigare. Det ändrar sig inte. Det har inte ändrats i någon debatt här.

Ledamoten talar om att de vill minska segregationen och utanförskapet genom att minska invandringen. Då blir det alltså bättre. Men vi har ju under den här mandatperioden minskat invandringen till Sverige. Berätta gärna för mig vad som har blivit bättre!

Vad är det som har blivit bättre? Ni har kraschat bostadsbyggandet för vanligt folk i Sverige. Det finns 100 000 fler arbetslösa, och ersättningarna har sänkts. Rekordmånga barn vräks i Sverige. Man har lämnat människor vind för våg. Sverige är skörare än någonsin förut.

De enda som den här regeringen har brytt sig om är miljardärerna, inga andra. Det är precis så det har varit. Det är inte barnfamiljerna eller några andra grupper. Människor går arbetslösa. Fattigdomen har fördubblats under den här regeringen.

Här pratar man om att man vill minska utanförskapet. Det stämmer faktiskt inte. I stället bedriver man en väldigt stark politik för att faktiskt öka utanförskapet i Sverige. Den har lett till sociala och ekonomiska klyftor. Det ligger i Moderaternas hela politik att öka de ekonomiska klyftorna. Det blir inte bättre av att ni minskar invandringen eller ställer högre krav.

Vi har ju provat att minska invandringen. Det har blivit fler arbetslösa i Sverige. Vad gör regeringen då? Jo, man sänker deras ersättning. Man måste nog byta case eller något från regeringens sida. Antingen vi har fler eller färre invandrare har vi med den här regeringen fått ökade ekonomiska och sociala klyftor. Regeringen bryr sig inte om vanligt folk. Regeringen bryr sig om miljardärerna.

Anf. 53 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet föreslår att 2 700 illegala migranter ska få amnesti i Sverige. Då har Vänsterpartiet räknat ut att detta skulle kosta 130 miljoner kronor varje år. Men detta är bara ett första steg. Vänsterpartiet vill också att utlänningar som levt en längre tid i Sverige ska få uppehållstillstånd oavsett om de haft tillstånd att vara här eller inte.

Med all respekt för den ståndpunkten måste jag ändå fråga ledamoten från Vänsterpartiet om ledamoten inte ser problemen med ett sådant förslag.

Det är uppenbart att en ordning där alla som kommer till Sverige från ett annat land så småningom får uppehållstillstånd kommer att leda till massinvandring. Sverige är en välfärdsstat. Sverige är ett rikt land med många möjligheter. Det är många som vill komma till Sverige, men det finns mer än 8 miljarder människor i världen. Alla kan inte komma till Sverige. Mer än 42 miljoner människor är på flykt och har lämnat sina hemländer. Det räcker att 1 procent av dem söker sig till Sverige för att systemen ska utsättas för mycket stora påfrestningar.

Mot den bakgrunden framstår det som oansvarigt att införa en ordning där personer i praktiken kan få uppehållstillstånd efter en viss tid oavsett om de tidigare haft rätt att vistas här eller inte. Det är uppenbart för vem som helst att det leder till en kaotisk situation.

Då måste jag fråga ledamoten: Varför vill Vänsterpartiet driva en migrationspolitik som uppenbarligen leder till en ohållbar situation där de som lever här, men också de som kommer hit, kommer att fara illa?

Anf. 54 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Ledamoten säger att Vänsterpartiets politik skulle leda till en ohållbar situation, men jag tycker att ledamoten ger en bild som inte stämmer med verkligheten, helt enkelt.

De senaste tio åren har vi fått in 400 000 utrikes födda på svensk arbetsmarknad. Vi har kortat den tid det tar för nyanlända att komma in på svensk arbetsmarknad från sju till tre år. Sedan gäller det de 35 000 ensamkommande flyktingbarn som kommit de senaste tio åren. Åtta av tio har jobb – det är mer än dubbelt så många jämfört med svenskfödda ungdomar i samma ålder. Oftast arbetar de inom välfärd och omsorg.

Det är det här som ledamoten kallar en ohållbar situation. Jag tycker att de här människorna förtjänar respekt. Jag tycker faktiskt att alla människor i Sverige förtjänar respekt från politiker.

Det jag konsekvent hör från Sverigedemokraterna i de här debatterna är att de skiter fullständigt i de här människorna. Det har bara med en sak att göra: var människor kommer ifrån.

Vi hörde tidigare i debatten att Moderaterna sa att gör man saker rätt och riktigt och anstränger sig lite ska man få stanna kvar och så vidare. Men då stannar man alltså kvar i det här hatet, som vi får höra från Sverigedemokraterna i varje debatt. Det handlar om hur mycket de avskyr människor som har kommit till Sverige, och de målar upp dem som ett och annat.

Men så ser inte verkligheten ut. Nu gav jag några exempel på hur bra det går för människor som kommer till Sverige. Det har gått bra för Nima, exempelvis. Det går bra för människor som kommer till Sverige, och jag tycker att de ska behandlas likvärdigt och ha rättigheter.

Anf. 55 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag bryr mig inte om var människor kommer ifrån. Det viktiga är om de har tillstånd att vara i Sverige eller om de är illegala migranter, som ska utvisas från det här landet. Jag tror att det är rätt många som håller med mig.

Här har vi alltså ett parti som vill bevilja uppehållstillstånd för illegala migranter, som inte har rätt att vistas här. Man börjar med amnesti för 2 700 personer – det beskriver Vänsterpartiet självt. Samtidigt driver man linjen att den person som befunnit sig i Sverige tillräckligt länge i praktiken ska få stanna oavsett om personen haft rätt att vara här eller inte.

Det här är en migrationspolitik som leder oss tillbaka till migrationskrisen 2015 och vidare till ännu mörkare platser, där Sverige återigen kommer att bli världens socialbyrå. Det är Vänsterpartiets mål, och det är ett mål som skadar Sverige.

Signalen från Vänsterpartiet är glasklar: Ta dig till Sverige och stanna tillräckligt länge! Då ordnar det sig. Du får stanna även om din vistelse var olaglig från början.

Herr talman! Det är inte seriöst. Antingen förstår man konsekvenserna av det här, och då är det ansvarslost, eller så förstår man dem inte, och då är det ännu mer bekymmersamt.

Har man en migrationspolitik där även illegala migranter får uppehållstillstånd efter en längre vistelse i Sverige är det inte längre en reglerad invandring. Det är då en form av fri invandring, och det oroar mig att det finns flera partier inom det rödgröna alternativet som förordar fri invandring till Sverige.

Anf. 56 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag tror inte att någon människa är illegal. Om exempelvis en kvinna i Sverige, som är från Afghanistan eller Iran, har fått avslag tycker jag att hon ska få stanna. Vi kan inte ha ett system där vi skickar människor till döden.

Jag förstår att Sverigedemokraterna vill göra allt för att skicka bort människor. De pratar gärna om hur dåliga regimer är. Det är regimer som människor flyr från. Men man vill gärna skicka tillbaka dem så fort som möjligt.

Jag delar inte den uppfattningen eller åsikten. Jag ser inte människor i första hand som illegala, som Sverigedemokraterna gör.

Det finns en seriös utredning om hela den fråga som lyfts. Den handlar om vad som händer med människor som är i Sverige och som inte kan utvisas, exempelvis. Det finns en seriös kunskapsbank när det gäller de här frågorna. Det har lagts fram politiska förslag. Jag tänker på människor som är i Sverige år efter år och som inte kan utvisas till de här länderna. De har etablerat sig här. De arbetar eller pluggar och har hela sin anknytning här. De har familj och barn i Sverige. Då tycker jag att man ska följa den här utredningens förslag – att de då ska få möjlighet till uppehållstillstånd.

Det är inte svårare än så. Men detta vill inte Sverigedemokraterna. De har i hela sitt case, hela sin politik och hela sitt dna att människor från andra länder ska bort härifrån och att människor är illegala. Jag delar inte den människosynen. Jag delar inte de åsikterna, och jag delar inte det som ledamoten här ger uttryck för.

Jag tycker att vi ska skapa trygghet och värdighet i Sverige. Människor ska inte vara rädda. Det handlar om den politik som Sverigedemokraterna går fram med. Jag tycker att det är fruktansvärt.

Anf. 57 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Jag vill börja denna debatt med att yrka bifall till utskottets majoritetsförslag, som innebär avslag på alla de motionsyrkanden som finns i betänkandet om migration.

Som sagts tidigare i den här debatten befinner vi oss nu i ett läge där vi kan börja summera den här mandatperioden. När det gäller migrationspolitiken är det tydligt att Sverige har genomfört en kursändring, en kursändring som var nödvändig och som också efterfrågades av det svenska folket i valet 2022. Genom sitt stöd till de partier som nu utgör regering visade man vilken väg som skulle väljas.

För Kristdemokraterna har migrationspolitiken aldrig varit en fråga om snabba kast eller tillfälliga lösningar. Det måste handla om långsiktighet, ansvarstagande och rättssäkerhet och om en politik som håller över tid och som värnar både människovärdet och samhällsgemenskapen.

När vi ser tillbaka på tidigare mandatperioders politik kan vi konstatera att detta tyvärr inte varit ett faktum för vårt land. Under ett antal år, kanske främst under mitten av 2010-talet, tog Sverige emot fler asylsökande än vad som varit möjligt att integrera, till exempel vad gäller språk och arbete.

Åtta år med en S-regering, med de trilska och i många fall begränsande stödpartierna Vänstern, Miljöpartiet och Centern, innebär tyvärr inte den nödvändiga åtstramning som Sverige behövde. Det är detta som den nuvarande regeringen tvingats hantera och agera utifrån.

Resultatet av den förra mandatperioden blev en politik som varken var tillräckligt konsekvent eller tillräckligt ansvarsfull. I dag lever vi med konsekvenserna: ett utanförskap som har vuxit, ett skuggsamhälle som har bitit sig fast och en integrationsskuld som det kommer att ta tid att arbeta av.

Det är mot den bakgrunden som Kristdemokraterna ser behovet av en fortsatt stram och ansvarsfull migrationspolitik. Utgångspunkten är att flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska söka skydd i första säkra land. Asylrätten måste värnas, men för att försvara öppenheten och för att säkerställa den fria rörligheten inom EU måste vi ha en stärkt kontroll av EU:s yttre gräns och vid behov även kunna upprätta interna gränskontroller. Överenskommelsen om migration inom EU är ett steg på vägen för att skapa en bättre situation.

Herr talman! Samtidigt som vi diskuterar migrationspolitik pågår fortfarande ett krig i Europa. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har skapat den största flyktingkrisen i Europa sedan andra världskriget. Miljontals människor har tvingats lämna sina hem. Genom aktiveringen av massflyktsdirektivet har dessa människor kunnat få ett snabbt och tillfälligt skydd i EU inklusive här i Sverige.

Regeringen har tagit viktiga steg för att förbättra förutsättningarna för dem som har kommit hit: möjligheter till arbete, studier, sjukvård och ekonomiskt stöd. Det är också positivt att regeringen nu arbetar med lösningar för tiden efter att massflyktsdirektivet upphör. Möjligheten att växla till arbetskraftsinvandring eller studier är viktig, likaså att överväga rimliga lösningar för dem som etablerat sig i Sverige och som annars riskerar att hamna mellan regelverk.

Ukrainas sak är vår, nu och i framtiden.

Herr talman! Som jag nämnde tidigare har den migrationspolitik som förts under tidigare perioder inte varit i nivå med vad som är långsiktigt hållbart för vårt land. Sedan regeringsskiftet 2022 har en rad reformer genomförts, och resultaten börjar nu bli tydliga. Antalet asylsökande har minskat kraftigt. Handläggningstiderna har kortats. Fler personer som har fått avslag återvänder. Budskapet är nu ännu tydligare: Ett nej är ett nej.

Åtgärder för att bekämpa skuggsamhället genomförs steg för steg. Vi ser också att personer med uppehållstillstånd som begår brott eller inte lever hederligt i större utsträckning riskerar att utvisas. Detta är en nödvändig omläggning, både för Sverige och för oss som bor här. Det är så Sverige hamnar på rätt köl igen. Men det återstår naturligtvis mer att genomföra och följa upp.

Herr talman! Samtidigt måste vi ha förmågan att justera och förbättra. Frågan om de så kallade tonårsutvisningarna är ett exempel där förändringar behövs. Genom att se över reglerna för anhöriginvandring kan vi skapa en mer rimlig och rättssäker ordning.

Vi ser också över möjligheten att i vissa fall ansöka om arbetstillstånd från Sverige, och vi säkerställer genom förändringar att rekrytering kan ske för bristyrken så att kommuner, regioner och företag fortsatt kan få den kompetens som behövs.

Herr talman! Kristdemokraterna har sedan länge verkat för ökad rättssäkerhet för konvertiter, och regeringen har agerat bland annat genom uppdrag till Statskontoret om utredning av situationen och tydliga krav i Migrationsverkets regleringsbrev. Man kan konstatera att konvertiters situation och rättssäkerhet var något som S-regeringen valde att bortse ifrån under sina två senaste mandatperioder.

Här vill vi i KD göra mer och bevakar därför frågan fortlöpande för att se vilka ytterligare åtgärder som behövs för att säkra rättssäkerheten för konvertiter. Som min partiledare nyligen uttryckte i en intervju skulle vi gärna vilja se en konvertitsamordnare inom Migrationsverket likt det som i dag finns för hbtqi-ärenden.

Herr talman! Avslutningsvis till den återkommande frågan: Vad är oppositionens gemensamma inriktning?

Jag kan konstatera att den här debatten inte skiljer sig från hur det brukar se ut under den här mandatperioden. Regeringen genomför en nödvändig kursändring för migrationspolitiken för att få en hållbar nivå för Sverige, och i flertalet fall har förändringarna vad gäller migration ett uttalat stöd från Socialdemokraterna i denna kammare. Man kan till och med tänka sig att det finns en tacksamhet över att politiken förs i den stramare riktning som av naturliga politiska skäl inte var möjligt under den tidigare mandatperioden, och om man ska tolka partiernas aktuella positioner kommer det nog inte heller att vara möjligt i en kommande rödgrön kaosregering.

Det är talande att Socialdemokraterna inte vill peka ut hur ett framtida regeringsunderlag ska se ut, medan övriga partier tävlar om att sätta röda gränser både för stöd och för vilka partier som ska få ingå i regeringen. På migrationsområdet är det extra tydligt varför man inte vill kroka arm: Det finns ingen gemensam linje, och man kan bara ana att kraven om återgång till forna tiders migrationspolitik kommer att eka både över torgen i valrörelsen och i förhandlingsrummen från de tre trilsande förmodade stödparterna V, C och MP. Dessa partier vill på olika sätt ha en återgång till en migrationspolitik som innebär lägre krav och större migration, medan Socialdemokraterna i många beslut och också i egen argumentation följer regeringens stramare inriktning.

Man får fortsätta att fråga sig – utan att få något vettigt svar från vänsterflanken – vad som kommer att vara inriktningen och vilka röda linjer som blir verklighet om det, mot förmodan och till min egen förfäran, skulle bli ett regeringsskifte 2026. Att det ska bli den strama linje som Socialdemokraterna nu förespråkar, delvis efter egen kritisk internanalys, är nog tyvärr en utopisk och orealistisk önskedröm. Verkligheten kommer tyvärr troligare att bli en återgång till vad vi såg under den förra regeringen, det vill säga en betydligt öppnare och kravlösare migrationspolitik, vilket kommer att drabba vårt samhälle igen.

Som tur är finns det ett bättre alternativ. Tidöpartierna har visat att samarbete fungerar. Vi har tagit ansvar i en svår situation, och vi levererar resultat. Vi Tidöpartier har lovat att leverera, och det sker nu. Många förändringar har redan beslutats, och det kommer ytterligare ett antal propositioner under 2026.

Kristdemokraterna såg tidigt att migrationspolitiken behövde ändra inriktning, och vi vill nu tillsammans med övriga Tidöpartier skapa den ordning och reda i migrationspolitiken som krävs för att klara av att integrera dem som redan finns i vårt land.

Vi kristdemokrater står för en migrationspolitik som är stram, ansvarsfull, rättssäker och medmänsklig. Vi värnar asylrätten, men vi värnar också samhällsgemenskapen. Vi ställer krav, men vi ger också möjligheter.

Den som kommer till Sverige och gör rätt för sig, lär sig språket, arbetar och blir en del av vårt samhälle ska också kunna stanna och bli medborgare. Samtidigt ska den som får avslag lämna landet.

Det är så vi skapar rättvisa. Det är så vi bygger tillit. Det är så vi lägger grunden för ett starkt Sverige.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på alla motionsyrkanden.

(Applåder)

Anf. 58 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! I går presenterade jag och Vänsterpartiets Tony Haddou ett förslag på ett utskottsinitiativ för att på riktigt stoppa tonårsutvisningarna – alla, inte bara några.

Det var väldigt välkommet att Kristdemokraterna och övriga regeringspartier vände i frågan om tonårsutvisningar och slog fast att det här är fel. Det är fel att skicka ut ungdomar som fyller 18 år från Sverige, från deras familjer. Vi talar om ungdomar som är barn till föräldrar med permanenta uppehållstillstånd men faktiskt också barn till svenska medborgare.

För Miljöpartiets del är det fruktansvärt beklämmande att se att just de ungdomar som delade med sig av sina svåra livsöden och fick hela Sverige att reagera och säga ”Nej tack, inte i mitt namn” inte omfattas av stoppet. För alla dem som redan har fått ett beslut från Migrationsverket har ingenting förändrats. Sedan pressträffen där statsministern sa att folk skulle få stanna och få möjlighet att söka uppehållstillstånd på nytt har fler flygplan lämnat Sverige med tonåringar som fått avbryta sina gymnasiestudier och lämna sina jobb, vänner och familjer.

Vårt utskottsinitiativ handlar om att ändra lagen så att också de kan söka nytt tillstånd från Sverige och att de som har tvingats ut ska få möjlighet att komma tillbaka. Stöder Kristdemokraterna det?

Anf. 59 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att utskottsinitiativen har duggat tätt den senaste tiden – detta trots att regeringen hade tonårsutvisningarna, som de kallas, på agendan redan i utredningsfasen.

Redan i den SOU om skärpta krav för anhöriginvandring som kom 2025 fanns förslag gällande hur man skulle hantera den situation som faktiskt inte har uppkommit precis just nu. Den började uppstå redan 2015–2016, med ytterligare beslut under den förra regeringens tid och ett

kompletterande beslut här i kammaren under den här regeringens tid – som fattades med stor majoritet, ska vi understryka.

Utredningen gjordes i linje med att skapa en situation där ungdomar som går en utbildning ska ha en möjlighet att fortsätta att tillhöra sin familj om man har ett klart beroendeförhållande till den.

Precis som har sagts i tidigare replikskiften har vi ett arbete på gång. Ett förslag kommer att komma under våren eller försommaren. Jag sitter inte i Regeringskansliet, så jag kan inte ge någon tidsplan för exakt datum. Men förslaget kommer att innebära att situationen kan hanteras.

Migrationsverkets generaldirektör har sagt: Får vi en tydlig inriktning sätter vi de beslut som eventuellt kan förändras av den lag som ser ut att ha ett brett stöd i väntläge.

Mitt svar är att Kristdemokraterna stöder förändringen, och vi kommer naturligtvis att se till att den blir av.

Utskottsinitiativet handlar om att även hämta människor som tidigare har fått sina beslut verkställda. Tycker Annika Hirvonen verkligen att vi ska hämta personer i andra länder? Och vilka beslut ska det gälla? Hur långt tillbaka i tiden ska man gå? Ska det även gälla Miljöpartiets regeringsperiod?

Anf. 60 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Migrationsminister Johan Forssell har varit tydlig här i riksdagens kammare och sagt att han inte planerar att göra någonting för de ungdomar som redan har fått sina utvisningsbeslut. Lagen kommer bara att gälla för att stoppa framtida tonårsutvisningar.

Alla de ungdomar som vi har läst om nu – vars berättelser är själva startskottet för den enorma mobilisering som till slut tvingade Kristdemokraterna och andra partier att ändra sig om tonårsutvisningarna – riskerar att utvisas. Precis som för de två systrarna, Darya och Donya, som vi har kunnat läsa om, finns det en risk att de inte ens får tillstånd att komma tillbaka till Sverige.

Som det är i dag har de som har många starka skäl att vilja komma hit sämre chans att få bifall på en ansökan om studieuppehållstillstånd eller uppehållstillstånd för arbete. Migrationsverket och domstolarna har sagt nej till Darya och Donya. De får inte komma tillbaka till den sjuksköterskeutbildning som de påbörjade i Sverige just för att detta inte är det huvudsakliga skälet. Man misstänker att de också vill komma hem till mamma och pappa, till syskonen, till vännerna och till sina liv i Mölndal.

Det här är fruktansvärt fel. Det måste väl ändå även Kristdemokraterna inse? De ungdomar som har drabbats av de här orättvisa och omänskliga tonårsutvisningarna måste få möjlighet att komma tillbaka till Sverige.

Anf. 61 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att ledamoten Hirvonen valde att bortse från de frågor som jag ställde vad gäller utskottsinitiativet samtidigt som hon utkrävde ett svar på hur vi som kristdemokrater skulle ställa oss till det.

Jag tycker att det är att ge en felaktig bild att säga att Kristdemokraterna vaknade på grund av protesterna. Vi kan konstatera att utredningen hade sitt förslag redan 2025. Under de sju år som Miljöpartiet satt i regeringen

lades det inte heller fram några förslag vad gäller familjeanknytning när man fyller 18 år, och utvisningar skedde de facto även under den tiden.

Det är lätt att fånga upp en rubrik i en tidning och göra det till politik. Samtidigt handlar lag och ordning om att vi ska ha tydliga system för vilka möjligheter man ska ha att stanna. Ett ja ska vara ett ja, och ett nej ska vara ett nej.

Precis som har sagts i tidigare replikskiften ska vi inte diskutera enskilda fall. Men vi kan rent generellt konstatera att vi båda vet att Migrationsverket prioriterar de ungdomar och barn som närmar sig 18-årsgränsen för att få en behandling av detta.

Samtidigt vet vi att många kommer till Sverige sent under sin uppväxt. Som har sagts tidigare finns det också föräldrar som väljer att bortse från att ett nej är ett nej och fortsätter att befinna sig i Sverige tillsammans med sina barn.

Den här regeringen agerar. Den här regeringen tillsätter utredningar, och den här regeringen ser till att det blir justeringar när lagstiftningen är skriven på ett sätt som drabbar enskilda. Det kommer att ske under den här våren och försommaren. Det ställer jag upp på. Vi ser dem som har drabbats, och vi ställer upp på att göra en förändring.

Anf. 62 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Ledamoten Kihlström från Kristdemokraterna pratade mycket om ansvar. Det är fint. Jag skulle därför vilja fråga lite om vilket ansvar Kristdemokraterna tar nu. Tar ni ansvar för att ni utvisade kristna Jomana eftersom ni tog bort formuleringen om särskilt ömmande omständigheter? Ni tog bort den, och därför utvisas hon och kommer till ett land där hon inte kommer att vara särskilt trygg. Tar Kristdemokraterna ansvar för att läkaren i Västra Götaland från Skaraborg, Mohamed, ska utvisas för att man nu har bett Migrationsverket att vara mycket tuffare?

Mohamed, som alltså har tagit sig igenom hela utbildningen och blivit läkare, kastas ut för att han har bytt yrke. Han har gått från att vara på väg till att bli läkare till att vara läkare, och därför utvisas han. Han får inte vara kvar. Han kan inte söka uppehållstillstånd från Sverige, utan han ska utvisas. Mohamed är alltså läkare. Hur blir Västra Götaland, som Kihlström kommer från, bättre av att förlora en läkare? Hur tänker ledamoten ta ansvar för att det är Kristdemokraternas politik som leder dit? Hur tänker Kristdemokraterna ta ansvar för denna politik?

Det är en politik som Frälsningsarmén beskrev så här i gårdagens Expressen när det gäller utvisningarna: Vi ser många som konverterat, och vi delar livet och den kristna tron i vardag och fest. Men deras tro ifrågasätts, och den oerhörda smärta detta skapar sårar inte bara dem utan alla oss i församlingen.

Den här regeringen har inte gjort någonting för konvertiterna. Kristdemokraterna har pratat, men det man har levererat och fortsatt levererar är utvisning av konvertiter – ingenting annat. Tänker Kristdemokraterna ta lite ansvar, eller är det bara tomma ord i talarstolen?

(Applåder)

Anf. 63 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Niels Paarup-Petersen ägnar sig mer åt X än att lyssna på mitt anförande.

Ja, Kristdemokraterna tar ansvar. Vi tar betydligt mer ansvar än vad Centerpartiet gjorde under förra mandatperioden, när man var ett aktivt stöd till en S-regering som fullkomligt struntade i konvertiternas situation. Under S-regeringen med stöd av Centerpartiet vidtogs inga åtgärder alls. Det vore klädsamt om Niels Paarup-Petersen tog lite ansvar för vad som icke hände under den förra mandatperioden.

Under den här mandatperioden skrev vi in i Tidöavtalet att man skulle utvärdera bland annat konvertiternas rättssäkerhetssituation. Det gavs ett uppdrag till Statskontoret, som gjorde en utredning som visade på brister. I regleringsbrev fanns tydliga direktiv att Migrationsverket ska öka rättssäkerheten för konvertiter, något som saknades helt under Socialdemokraternas mandatperiod.

Det har blivit bättre, men det är inte bra nog. Som jag sa skulle vi gärna se att det också fanns en konvertitsamordnare inom Migrationsverket liksom det finns för hbtqi-ärenden.

Vi tar ansvar. Vi ser till att det händer något. Frågan borde i stället gå tillbaka till Niels Paarup-Petersen med tanke på den höga svansföring han har i debatten: Varför såg Centern inte till att det hände något under de föregående fyra åren vad gäller konvertiter, om man nu ser att problemen var så stora?

Det är naturligtvis så, som jag har sagt tidigare, att vi inte kan kommentera enskilda fall. Men jag kan konstatera att situationen, även om den inte är tillräckligt bra, har blivit betydligt bättre för konvertiter under den här regeringen.

Vi ser till att ta ansvar, och vi ser till att det händer något. Det tror jag tyvärr att Niels Paarup-Petersen kommer att ha svårt att få göra med sina tilltänkta samarbetspartner.

Anf. 64 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Det är inte första gången jag hör någon från Tidö säga att det skulle vara svårt att göra mer för migranter med ett eventuellt annat samarbete. Det var något annat än det vi hörde precis innan.

Centerpartiet tar också upp konvertiterna. Jag tycker inte heller att det har gjorts tillräckligt, så där är vi väl överens.

I talarstolen pratades det också om de här undantagen för arbetskraftsinvandringen. När kommer de? Det är mindre än två månader kvar, och det finns företag där ute som ska anställa. De vet ingenting om vad som händer. Alla som har haft företag vet att företagets horisont inte är två månader utan flera år. Företagen vet inte vad som kommer att hända. Vi vet att det kanske kommer ett undantag för vården, men i övrigt vet vi ingenting. När kommer de här undantagen så att Sveriges företag kan börja planera? Ska de säga upp sin personal eller inte? Ska de ta in ny personal eller inte? Det är rätt väsentligt.

Kihlström sa mycket korrekt att ett ja ska vara ett ja. Varför vill då regeringen eventuellt ta bort alla permanenta uppehållstillstånd? Det är väl för att ett ja ska bli ett nej. Det är ju det som det går ut på. Folk har fått ett ja, och sedan kommer regeringen och säger: Nej, det ska ni inte ha ändå! Folk har fått veta: Ja, du kan få komma hit och jobba till den här lönen. Lite senare kommer man och säger: Nej, det kan du inte! Några år senare kommer man igen och säger: Nej, nu ska du ha ännu mer!

Man ändrar förutsättningarna gång på gång för folk som bara är här och bidrar och som gör allting rätt. Det är inte en politik där ett ja är ett ja. Det skapar osäkerhet och otrygghet och gör att de som är här och bidrar till Sverige får en osäkrare vardag. Det hjälper inte Sverige.

Jag skulle uppskatta att få svar på dessa frågor.

Anf. 65 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag ska försöka svara ledamoten så gott jag kan.

Jag kan inte säga exakt när undantagen för arbetskraftsinvandring ska presenteras eftersom jag, som tidigare talare sa, inte sitter i Regeringskansliet. Men vi har en förändring om ett lönegolv på 90 procent som kommer att gälla från den 1 juni. I samband med det har vi också sagt att fokus kommer att ligga på vård och omsorg, där vi vet att behoven är stora. Men jag kan inte säga exakt vilka yrken det handlar om. Vi har fått förslag från Arbetsförmedlingen och Migrationsverket, som håller på med detta. Niels Paarup-Petersen kan vara lugn. När en förändring sker kommer det att finnas ett klart direktiv om förändringarna och om eventuella undantag från lönegolvet.

När det gäller permanenta uppehållstillstånd håller utredningen på att kompletteras. Det är inte så att vi slänger ut människor ur landet bara för att dessa försvinner. Inriktningen är att det ska leda till att man får ett svenskt medborgarskap. Därför ska vi skapa den nödvändiga enhetligheten. Det är nämligen så att ett medborgarskap öppnar möjligheter, men också möjligheter att ställa krav. Inriktningen är att ett ja ska vara ett ja och ett nej ska vara ett nej. Tyvärr har vi under tidigare mandatperioder sett att ett nej inte alltid har upplevts som ett nej. Därför står vi med de problem vi har.

Vi tar ansvar för helheten och ser till att migrationspolitiken hänger ihop.

Vi kommer säkert inte att vara överens, men vi kommer båda att ha en god intention att göra det bästa vi kan.

Anf. 66 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag fick inget svar från Moderaterna på frågorna om segregation och det som vi var inne på. Kristdemokraternas ledamot inledde sitt anförande med att tala om segregation och integration men kopplade det till invandring och till att vi därför ska ha minskad invandring och alla de bitarna.

Nu har den regering som ledamotens parti tillhör minskat invandringen till Sverige, men satsningarna uteblir. Tvärtom har vi fått satsningar som skadar integrationen i Sverige.

Ni har minskat invandringen, Ingemar Kihleström. Då är frågan: Vad är det som har blivit bättre när det kommer till de här frågorna?

Den här regeringen har kraschat bostadsbyggandet för vanligt folk. Sverige har fått 100 000 fler arbetslösa under den här regeringen, och då passar man på att sänka ersättningarna. Fattigdomen har fördubblats under de senaste åren, och rekordmånga barn vräks. Man har lämnat människor vind för våg, och Sverige är skörare än på mycket länge. Vad är det som har blivit bättre?

Man har ju inte direkt minskat de sociala eller ekonomiska klyftorna. Tvärtom har man lagt fram förslag som skadar integrationen och ökar

klyftorna i Sverige. Människor har lämnats efter. Vad är det som blir bättre av att regeringen kan stoltsera med att rekordfå människor kommer till Sverige?

Anf. 67 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Vi kan konstatera att jag och ledamoten Haddou har olika bild av problemen i Sverige. Vi kan också konstatera att Sverige främst under mitten av 2010-talet hade ett väldigt stort migrantflöde in i Sverige. Det var alltför stort för att Sverige skulle kunna hantera det vad gäller språk, integration och samhällsgemenskap. Det ser inte ledamoten Haddou i sin spåkula. Han ser i stället alla problem som icke-problem.

Vi kan konstatera att arbetslösheten är mycket högre bland dem som är födda utanför EU och Norden än bland svenska invånare. Vidare kan vi konstatera att det dröjer någonstans mellan 10 och 20 år innan 50 procent av dem som kommit till Sverige är självförsörjande. Det är alltså fortfarande en stor del av dem som kommer till vårt land som går på bidrag.

Vi ändrar fokus. Vi ger motivation för att man i stället för att ta emot bidrag ska söka sig till arbetsmarknaden. Det ger också en integrerande effekt. Man kommer till ett arbete, får en språklig gemenskap och kommer ut. Barnen ser sina föräldrar gå till jobbet.

Man kan prata om bostadsbyggande och arbetslöshet, men den här debatten handlar om migration. Vi i Tidösamarbetet tror att lösningen på de integrationsproblem som skapades under 2010-talet är att ha en minimal migration just nu för att ta hand om dem som är här, sätta dem i arbete och integrera dem.

Jag vet att Vänsterpartiets verklighetsbild är en annan, och jag kan respektera att man har en annan bild. Men för oss är det självklart att se till att skapa motivation. De som kommer hit ska vara de som verkligen behöver söka skydd.

Vi har påbörjat arbetet, men mycket återstår. Det finns mycket mer att göra.

Anf. 68 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Ledamoten ger uttryck för att invandringen ska vara minimal. Men var finns satsningarna? Man pratar om att dra in bidrag och så vidare för att fler ska komma i arbete, men vi har fått 100 000 fler arbetslösa under den här regeringen. Man investerar ju inte direkt för jobb. Man skapar en högre arbetslöshet, och det är framför allt de människor som står längst bort från arbetsmarknaden som får betala priset för det.

Jag tycker inte att man ska skylla det på invandringen eller på att vi har haft ett stort mottagande och alla de bitarna. Man gör ju investeringar och satsningar för att människor ska komma i arbete. Det är de satsningarna och investeringarna som totalt uteblir med den här regeringen. Det gör hela Sverige fattigare, och då får vi de problem som jag lyfte upp.

Det är inte så konstigt att regeringen inte vill prata om de här frågorna. Väldigt många av problemen beror på regeringen själv och har uppstått under den här regeringens tid vid makten, då investeringar och satsningar har uteblivit. När man har haft möjlighet att skapa jobb har man i stället lagt miljarder på ett återvandringsbidrag som skadar integrationen. Jag tycker att det är oseriöst och ansvarslöst att föra en sådan politik. Jag tycker att man ska göra investeringar så att människor kan komma i arbete.

Om vi ska prata segregation har regeringen en väldigt stark politik för segregation och en väldigt svag politik för det som kallas integration, alltså att människor som kommer till Sverige ska närma sig majoritetsbefolkningen när det gäller ekonomi, bostad med mera. Men under denna mandatperiod har regeringen bedrivit en politik för ökade ekonomiska och sociala klyftor.

Anf. 69 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! För två veckor sedan kom en opartisk undersökning från SCB som visar att barnfattigdomen i Sverige är den lägsta på tio år. Ändå står ledamoten Haddou och säger att regeringen inte gör något för de allra fattigaste. Jag kan konstatera att det gör vi visst. En vanlig barnfamilj har nu 5 000 kronor mer i månaden, många barnfamiljer och andra har fått möjlighet att tanka till ett rimligt pris och elen kan nu flöda fritt i ledningarna utan att räkningen blir för hög.

Vänsterpartiets enkla svar är att miljardärerna och höginkomsttagarna ska beskattas mer. Men den som har en hög inkomst betalar redan jättemycket i skatt. Det vill inte Vänstern prata om utan säger bara att skattrycket ska öka. Jag tror att det är bra att vi stimulerar så att folk kan tjäna pengar och få behålla mer pengar i plånboken. Regeringen har ett helt annat perspektiv än Vänsterpartiet på detta med ekonomi.

Och återigen: Fakta visar att barnfattigdomen är den lägsta på tio år.

Ledamoten Haddou väljer att inte diskutera migration i detta replikskifte, men Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill ju återgå till den situation Sverige hade 2014. Man säger också att man inte sätter sig i en regering med Centerpartiet. Vi kan konstatera att i en rödgrön kaosregering vill man inte ens sitta i samma rum och diskutera hur man vill regera. Bevare mig väl! Jag hoppas att Tidöpartierna får en ny regeringsperiod.

Anf. 70 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 3 och 9.

Herr talman! Ett nej är ett nej. Det är vi och regeringen helt överens om. Det kan inte vara annorlunda. Om vi ska ha en reglerad invandring måste den som inte har rätt att stanna också lämna landet, och den invandrare som begår brott eller fuskar ska såklart också utvisas. Detta är självklart. Detsamma gäller för extremism, hedersförtryck etcetera.

Men ett ja måste också vara ett ja. Vi kan inte ha en stat som först ger ett ja och sedan tar tillbaka det, så som regeringen gör när man vill ta tillbaka permanenta uppehållstillstånd från folk som redan har fått det. Man kan inte heller gång på gång ändra förutsättningarna för dem som är här och jobbar.

Det måste också finnas rimliga vägar till ett ja, för vi ser att de flesta invandrare bidrar positivt, stärker svensk ekonomi och gör rätt för sig. Dessa människor ska välkomnas. Här skiljer vi oss kraftigt åt från den i teorin moderatledda regeringen, som har bytt arbetslinjen mot utvisningslinjen. Eller som SD stolt säger: The era of deportations has begun. Och så är det. Utvisningar är regeringens samlade migrationspolitik.

Men vilka är det då som utvisas på grund av Tidös politik? Jo, det är Donya och Darya som utvisas till Iran. De är systrar som har gått i skola här och nu förbjuds komma tillbaka och plugga färdigt till sjuksköterskor eftersom de har för starka band till Sverige och vill bo här. Sverige säger

alltså nej till två sjuksköterskor. Hur gör detta Sverige bättre? Och medan vi har stått här och pratat har beslut kommit om att Nardine ska utvisas. Tonårsutvisningarna skulle ju stoppas, men de fortsätter.

Vem är det mer? Jo, det är Mohamed som arbetar som läkare på vårdcentralen Mösseberg i Falköping. Han och familjen ska utvisas. Han har gått läkarutbildningen här men ska nu utvisas för att Migrationsverket tycker att han bytt yrke, och Migrationsverket ska ju, enligt regeringen, hellre fälla än fria. Trots att han enligt standard för svensk yrkesklassificering inte har bytt yrke eftersom hans förra och nuvarande yrke har samma klassificering ska han utvisas, för regeringen vill ha ut så många som möjligt. Hur gör detta Sverige bättre?

Det är också familjen Perez från Gävleborg. Dottern Gabriella har aldrig bott någon annanstans än i Sverige men fick vinka farväl till alla vänner i Forsbacka och krama sin gråtande mormor och säga hejdå på flygplatsen. Varför? Jo, för att hennes pappa tjänade för lite. Tjänade han mindre än kollektivavtalet? Nej, men mindre än det absurda lönegolvet. Nu saknar välfärden två medarbetare, och en skolklass saknar sin kompis. Hur gör detta Sverige bättre?

Det är så här det ser ut just nu.

Det är tydligt att regeringen inte är borgerlig. Man utvisar människor som jobbar och gör allt rätt. Man utvisar tonåringar som pluggar bara för att de har fyllt 18 år. Man skapar retroaktiv lagstiftning, vilket inte ens förebilden Danmark gör – eller ens Ungern. Det är bara Sverige. Varför?

Regeringen lägger fram lagförslag efter lagförslag med så låg nivå att Lagrådet har behövt undervisa regeringen i vad orden i lagstiftningen betyder. Man har inte koll på det mest basala i lagstiftningen. Aldrig förr har en regering fått så kraftfull kritik av Lagrådet. Det är så undermåligt och så långt från den respekt för lagen som alltid har varit borgerlighetens signum, i alla fall fram till nu. Gunnar Strömmer har gått från att skapa Centrum för rättvisa till att göra Justitiedepartementet till ett centrum för rättsröta. Det är sorgligt.

Allt detta leder till en verklighet som varken det gamla Moderaterna eller Nya Moderaterna, som jag samarbetade med förr i tiden, hade accepterat men som dagens kuvade moderater accepterar, nämligen rädslans verklighet. Den sprider sig nu bland alla som kommer hit, och de får leva med känslan av att aldrig känna sig säkra.

Herr talman! Jag pratade nyligen med en pappa som inte vågar köra sina barn till handbollen längre, för tänk om han skulle köra för fort och få böter. Då kanske han utvisas. Det kan verka löjväckande, men nej, det skulle kunna hända. Jag pratade med en taxichaufför i Malmö, som Nima Gholam Ali Pour kommer från. Taxichauffören kan inte få uppehållstillstånd eftersom han har fått fyra trafikböter. Trots att han varken har förlostat jobbet eller körkortet menar Migrationsverket att han kanske gör det någon gång i framtiden – och nu ska de ju vara tuffa och hårda. På grund av fyra trafikböter får han inget uppehållstillstånd. Och nu vill regeringen införa ett vandelskrav. Hur blir det då i framtiden? Räcker det med två trafikböter? Det vet vi inte.

Sonen till en toppchef i ett av Sveriges största bolag utvisades som tonåring, och nu drabbas chefen själv av att det inte införs övergångsregler för medborgarskap. Han känner nu att Sverige inte vill ha honom här längre och att han inte uppskattas. Andra länder i Europa eller till exempel

Kanada ger bättre förutsättningar för en trygg framtid för honom och hans familj, för vad kommer härnäst i Sverige från en regering som tar tillbaka statens löften? Hur gör det Sverige bättre att han väljer ett annat land än Sverige? Hur säkrar det svensk tillväxt? Det gör det inte.

Grannarna ser flera polisbilar komma och hämta Dmitriy och Elena som har bott lagligt i Sverige i 22 år, jobbar här och har sin son här. De är så fina, säger grannarna, och har arbete och sköter sig enligt alla kriterier. Hade jag inte högt blodtryck tidigare har jag det nu, säger en granne. Det känns hemskt; jag bara skakar, säger en annan granne. Detta är grannarnas upplevelse av Tidös politik – och Elena är på psykakuten. Det är verkligheten med regeringens politik.

Men Tidöregeringen är nöjd, för ingen hänsyn ska längre tas till anknytning. Att Elena har en tjugoårig son här räknas inte. Regeringen vill inte att anknytning ska vara ett skäl att få stanna. Man vill att det ska vara så här.

Tidöregeringens migrationspolitik har skapat problem på problem som har tagit bort fokus från de riktiga problemen på migrationsområdet. Man har gått från att utvisa dem som begår brott till att utvisa dem som bidrar och från att utvisa dem som inte har rätt att stanna till att utvisa dem som borde få lov att stanna, till exempel för att de är uppväxta här. Det är detta som har hänt med Tidöregeringens politik.

Herr talman! Sverige behöver en migrations- och integrationspolitik som fokuserar på det som faktiskt spelar roll: att människor lär sig språket, att fler kommer i arbete, att företag kan växa och att den som gör rätt för sig också får en rättvis behandling. Det är vad vi behöver på migrationsområdet.

För Tidöregeringen handlar det dock inte längre om att det ska vara bra för Sverige, utan det handlar om att det ska vara bra för SD:s behov av att straffa vanligt folk som är födda någon annanstans. Det är där vi är just nu. Det är därför vi gång på gång fastnar i diskussioner om absurda beslut som borde ha rättats till för länge sedan.

Herr talman! Centerpartiet vill utvisa brottslingar. Centerpartiet vill utvisa den som inte har rätt att stanna. Centerpartiet vill ha en rimlig och konsekvent migrationslagstiftning. Det är ingenting konstigt. Men Centerpartiet vill också välkomna den som bidrar till Sverige. Centerpartiet vill säkra att den som har sin grund och uppväxt i Sverige ska vara välkommen att stanna i Sverige. Och Centerpartiet vill ha en rättvis och klok migrationslagstiftning. Därför, herr talman, vill Centerpartiet ha en ny regering. (Applåder)

Anf. 71 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Centerpartiet vill att Sverige ska ta emot minst 5 000 kvotflyktingar per år. Det innebär en femdubbling av antalet kvotflyktingar jämfört med i dag. I dag tar Sverige emot endast 900 kvotflyktingar, vilket är den nivå som andra nordiska länder ligger på.

Det som är viktigt att veta om kvotflyktingar är att det handlar om utsatta människor som ofta kräver mycket stöd för att etablera sig i samhället. Det finns fortfarande kvotflyktingar som kommer till Sverige och är analfabeter. Då är det uppenbart att vägen till arbetsmarknaden är lång, och just på grund av att kvotflyktingars integrationsprocess är så lång tar vi emot endast 900 stycken. Det ligger inte i Sveriges intresse att ta emot

fler kvotflyktingar. Det skulle bland annat förvärra det utanförskap som redan finns i Sveriges invandratäta områden.

Centerpartiets ledamot är självklart medveten om de integrationsproblem vi har i Sverige och det kulturella utanförskap som finns i invandratäta områden. Då är det märkligt att ledamoten föreslår att antalet kvotflyktingar ska femfaldigas.

Om vi i dag har invandrare i landet som inte riktigt kommit in i samhället och som behöver stöd för att integreras i samhället, är det då förnuftigt att femfaldiga antalet kvotflyktingar, som är just den grupp som har svårt att integreras?

Varför anser ledamoten att Sverige ska ta emot avsevärt fler kvotflyktingar än våra nordiska grannländer? Är det inte just den politiken som har skapat de integrationsproblem som Sverige har i dag?

Anf. 72 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Jag uppskattar att Sverigedemokraternas ledamot är bättre på att räkna än ministern, som brukar säga sexdubbling fast det snarare är en femdubbling.

Vill Centerpartiet ta emot 5 000 kvotflyktingar? Ja, det är ditåt vi ska. Det är vår uppfattning därför att det handlar om de mest utsatta. Vi pratar om att det ska finnas statliga vägar, och det är för kvotflyktingar som den vägen finns. Kristdemokraterna stod precis här och sa att man ska hjälpa de mest utsatta. Kvotflyktingar är de mest utsatta. Kristdemokraterna vill också det, och Liberalerna gick till val på 5 000 kvotflyktingar. De står inte för sin politik, men det gör jag.

Men sa att till exempel kvinnor och hbtqi-personer skulle prioriteras när kvotflyktingar hämtas från flyktingläger etcetera, men i stället drar man ned på dem och tar flyktingar ur alla andra grupper. Det är verkligheten – det är vad som har hänt.

Vi står för vår politik. Alla andra viker ned sig och gör motsatsen till vad de har lovat väljarna. Ja, jag tycker att vi kan ta emot 5 000 kvotflyktingar, även om vi inte kan göra det i morgon. Det bygger på något som kanske är lite främmande för Nima Gholam Ali Pour. Det finns tre ord som kan göra att man bättre förstår varför vi tycker så: samvete, omsorg och empati. Det är svåra ord för vissa, har jag lärt mig.

Vi är en del av en hel värld. Om vi vill att flyktinglägren någon gång ska bli något annat än eviga fästen för människor som aldrig kan ta sig därifrån måste vi ibland ta emot några. Vi har sagt 5 000. Jag tror att Sverige, som har runt 11 miljoner invånare och som är ett av världens rikaste länder, kan ta emot några människor som har det svårt. Jag tror att de flesta kan hålla med om att det går.

(Applåder)

Anf. 73 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Först vill jag rätta en sak som ledamoten framförde i sitt anförande. Hbtqi-personer och kvinnor prioriteras i Sveriges nuvarande strategi för att ta hit kvotflyktingar.

Det finns många utsatta människor i världen. Mer än 40 miljoner flyktingar har lämnat sitt land. Om vi skulle ta hit alla dessa människor eller 1 procent av dem skulle det förstöra det svenska samhället helt och hållet.

Att femfaldiga antalet kvotflyktingar skulle förvärra de integrationsproblemen vi har i dag.

Samtidigt har vi många utsatta i Sverige. När ledamoten pratar om empati tänker jag på de utsatta som finns i Sverige och som också behöver stöd. Vi måste också se vem stödet ska gå till. Ska det gå till de kvotflyktingar som kommer till Sverige, eller ska det gå till dem som redan lever i Sverige och som befinner sig i utanförskap? Det kan vara både etniska svenskar och invandrare.

Vi har stora integrationsproblem som vi inte har löst. Jag menar att det är först när vi har sett till att reducera de sociala problem som finns i Rosengård och andra invandrartäta områden som vi borde fundera på att öka antalet kvotflyktingar. Men ledamoten vill göra det redan i dag. Då undrar man: Ser ledamoten integrationsproblemen? Ser ledamoten de etniska svenskar som har problem och som behöver stöd från samhället? Det verkar ledamoten inte göra, om han redan i dag vill femfaldiga antalet kvotflyktingar.

Anf. 74 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Om 5 000 är hela världen måste ju 900 också vara det. Vi har inte sagt att vi ska ta hit hela världen eller 5 procent eller något annat, utan det handlar om 5 000.

Ledamoten säger att man prioriterar kvinnor och hbtqi-personer. Det är inte sant. Båda grupperna har minskat i andel och i antal. Jag vet vad som står på papperet, men på grund av att man har gjort begränsningar av vem som får komma – nu kommer jag inte ihåg vad den delen heter, får jag erkänna – är det i mycket större omfattning killar som kommer. Det är aldrig hbtqi-personer, eller jag tror att det var tre stycken förra året, om jag minns rätt. De senaste åren har det varit fyra eller fem. Det är verkligheten. Man kan skriva vad man vill på papperet, men om man samtidigt ändrar regelverken så att det bara blir killar är det vad som händer. Ledamoten kan själv kolla upp statistiken.

Ja, jag vill hjälpa dem som är i Sverige. Det gör vi genom att de kommer i jobb. Men vad gör regeringen? Man satsar ingenting på jobben. Man ökar arbetslösheten. Paketet med satsningar på arbetsmarknaden i vårandringsbudgeten är 43 gånger mindre än satsningen på återvandring. Det är ingenting. Det ger inte fler människor arbete.

Man skär ned på utbildningen gång på gång. Vi slår nu under Tidöregeringen rekord i antalet elever som inte klarar skolan. Av alla svenska mandatperioder är det under denna mandatperiod som det är flest barn som inte klarar skolan i Sverige. Det hjälper ju inte integrationen. Det gör inte att fler kommer ut. Det är ju det som är Tidöregeringens politik och konsekvenserna av den.

Sverigedemokraterna tror att 5 000 gör skillnad. Jag förstår det. *Fine*, då borde ni också ta bort de 900, om det är så farligt. Vi får se om KD går med på det. De har gått med på de andra bitarna. Sverigedemokraterna brukar ju få som de vill med den här regeringen.

Ni i Sverigedemokraterna sa tidigare att ni skulle hjälpa på plats, Nima Gholam Ali Pour. Det gör ni inte heller. Ni hjälper ingen. De får inte komma hit, och ni hjälper inte på plats. Även där ljög ni för den svenska befolkningen i valet. Det borde ni sluta med.

Anf. 75 PATRIK KARLSON (L):

Herr talman! Kära kammare, åhörare, ledamöter! Sverige behöver invandring. Vårt land är beroende av att människor kommer hit för att arbeta, bidra och stärka vår kompetensförsörjning, inte minst inom de delar av näringslivet där behovet av kvalificerad arbetskraft är stort.

Sverige har också som ett demokratiskt och ansvarstagande land en skyldighet att tillsammans med andra länder ge skydd åt människor som flyr undan krig, förföljelse och förtryck.

Samtidigt måste migrationspolitiken utformas med hänsyn till vårt lands faktiska förutsättningar. Det måste finnas bostäder, skolan ska fungera, socialtjänsten ska klara sitt uppdrag och det ska finnas möjlighet att skapa goda villkor för etablering. Därför behövs en ansvarsfull och reglerad invandring så att Sverige kan både ta emot arbetskraft och ge skydd åt människor i nöd men göra det i en omfattning som vårt samhälle klarar av att bära.

Det är också så vi värnar förtroendet för migrationspolitiken över tid, för det som gör denna fråga så allvarlig är att priset för en misslyckad migrationspolitik inte bärs av dem som har störst marginaler. Det bärs av människor som lever i utsatta områden, av kvinnor och flickor som begränsas av hedersnormer, av barn som växer upp i segregation och av människor som själva invandrat till Sverige men som lämnats kvar i ett utanförskap som aldrig borde ha accepterats. När migration och integration inte hålls ihop är det inte de mest privilegierade som betalar priset. Det är de människor som redan lever närmast problemen.

Herr talman! Sverige har under en tid burit stora konsekvenser av en migrationspolitik som inte var tillräckligt hållbar. Därför genomför nu regeringen en omläggning på området, och resultaten syns redan. Antalet asylsökande uppgick under 2025 till strax under 7 000, vilket är den lägsta nivån på nära tre decennier. Den utvecklingen är viktig, inte därför att låga tal är ett självändamål utan därför att ett samhälle måste klara både mottagande och integration för att kunna vara öppet över tid.

En långsiktigt hållbar migrationspolitik kräver också att den som har fått avslag lämnar landet. Därför har regeringen nu skärpt reglerna om preskription av avlägsnandebeslut. Den gamla ordningen gjorde det möjligt att hålla sig undan och i praktiken vänta ut systemet. Den ordningen var inte rimlig. Den nya inriktningen är tydlig: Beslut ska gälla, återvändandet ska fungera och migrationspolitiken ska vara hållbar.

Herr talman! På samma sätt arbetar regeringen för ett mer ordnat mottagande. Ordningen med eget boende för asylsökande har avvecklats i sin tidigare form. Utgångspunkten är nu att asylsökande ska bo på Migrationsverkets boenden för att mottagandet ska bli mer strukturerat och bättre för såväl individ som samhälle.

Vi har också lagt fram en ny mottagandelag i syfte att förbättra förutsättningarna för ett ordnat mottagande, en effektivare återvändandeprocess och ett minskat utanförskap.

Herr talman! Krav är inte motsatsen till integration. Krav skulle jag vilja hävda är vägen in i integration. Språket öppnar dörrar. Med utbildning och arbete skapas självständighet. Kunskap om det svenska samhället gör det möjligt att delta fullt ut i vår demokrati. Respekt för lagar och grundläggande normer är inte mycket begärt. Det är själva grunden för att ett fritt samhälle ska fungera.

Därför har regeringen nu lagt fram förslag om skärpta krav för svenskt medborgarskap, som vi kommer att debattera mer ingående här i kammaren om cirka två veckor. Kravet på hemvistid i Sverige föreslås höjas från fem till åtta år. Det införs försörjningskrav och krav på tillräckliga kunskaper i svenska och om det svenska samhället. Det är rätt och viktigt, för ett svenskt medborgarskap ska inte vara en formalitet som följer automatiskt av att tiden bara går. Det ska vara ett uttryck för tillhörighet, ansvar och en vilja att fullt ut bli en del av Sverige. Medborgarskapet ska inte vara startpunkten för integrationen. Det ska vara en bekräftelse på att integrationen har burit frukt. Det är en viktig markering. Det stärker den svenska gemenskapen och medborgarskapets betydelse.

Herr talman! Migrationspolitiken avgörs heller inte bara i Sverige. Den måste också hanteras i ett europeiskt sammanhang. EU:s migrations- och asylpakt trädde i kraft för snart två år sedan och börjar tillämpas fullt ut denna sommar. Regelverket bygger på säkrare yttre gränser, snabbare och mer effektiva förfaranden, solidaritet och ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna samt ett fördjupat samarbete med länder utanför EU. Regeringen arbetar därför med att anpassa svensk rätt till det europeiska regelverket. Asylrätten kan bara försvaras i ett system som faktiskt fungerar, och Sverige behöver vara en aktiv och konstruktiv del av det fortsatta arbetet på EU-nivå.

Samtidigt ska Sverige fortsätta vara ett land som är öppet för kunskap, talang och arbete. Vi har arbetat för att förbättra reglerna för forskare och doktorander och för att göra Sverige mer attraktivt för kvalificerad arbetskraft. Den inriktningen är viktig, och vi behöver fortsätta med det arbetet.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 76 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! För någon vecka sedan såg jag Liberalernas partiledare i TV4, där hon uttryckte sig så här: Vi har stoppat tonårsutvisningarna.

Problemet är att det inte stämmer. Tonårsutvisningar pågår fortfarande. Vi har unga i Sverige som har den starkaste av anknytningar hit och hela sin familj här. Föräldrarna har permanenta uppehållstillstånd eller medborgarskap, vilket resten av familjen oftast också har. Men den som fyller 18 får i stället ett utvisningsbeslut i 18-årspresent.

Partiledaren för Liberalerna säger att man har stoppat tonårsutvisningarna. Det stämmer alltså inte, för unga sitter hemma med utvisningsbeslut och kan när som helst utvisas. Det finns också de som sitter i förvar i väntan på utvisning. Man har inte stoppat de utvisningarna heller.

Jag vill fråga Liberalerna vad man vill i frågan om tonårsutvisningarna. Man säger att man har stoppat tonårsutvisningarna. Det framstår som lite av en lögn – det har man ju inte när de fortfarande pågår.

I morgon ger vi Liberalerna ännu en chans att på riktigt stoppa tonårsutvisningarna. Man står i TV4 och säger att man har stoppat tonårsutvisningarna. I morgon får man möjligheten i utskottet, där vi har lagt fram ett utskottsinitiativ om att unga inte ska behöva lämna landet om de har fått ett utvisningsbeslut. Precis som regeringen vill med spårbyterna ska de kunna söka uppehållstillstånd på nytt inifrån Sverige. Hur tänker Liberalerna göra där? Säger man att man vill stoppa utvisningarna, då tänker jag att man vill göra det. I morgon finns den chansen.

Anf. 77 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Tack till ledamoten Tony Haddou för frågan! Den här frågan har ju diskuterats väldigt intensivt de senaste veckorna, och jag kan tycka att den också väcker andra frågor.

Vi ska nog samtliga backa bandet och se oss i spegeln. Vi som befinner oss i den här kammaren kanske inte var med 2016 och röstade för de ändringar i utlänningslagen som gjordes då, men jag har tittat tillbaka på det här. Inte för att jag är någon Sherlock Holmes, men jag har försökt göra lite efterforskningar.

Migrationsverket lyfte redan då fram att det här är en problematik som kommer att uppstå om man genomför de här lagändringarna. Jag har inte kunnat hitta en enda reservation eller ett yttrande eller ens att någon nämnde något här i talarstolen om att den här problematiken kommer att uppstå och att det är fel.

Det Migrationsverket upplyste om har sedermera blivit verklighet, och det har fått fortgå under flera år – fram till dess att den här regeringen snappade upp frågan och ansåg att vi måste göra något åt det här. Därmed var den frågan med i den utredning som tillsattes sommaren 2024. Den bereds nu i full fart och kommer när som helst att presenteras av migrationsministern.

Det vi vill göra är att förändra den här lagstiftningen på riktigt och stoppa den här konstigheten, som jag tycker att det är, i utlänningslagen. I min värld skulle den behöva bli mer anpassad till hur familjeförhållanden ser ut till exempel när man är arbetskraftsinvandrare kontra om man har permanent uppehållstillstånd. Det är det som den här regeringen nu tittar på, och det är det som den här regeringen kommer att leverera.

Anf. 78 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Det var en väldigt snygg historierevidering. Vi har haft yttranden och reservationer om de här frågorna.

År 2016 hade vi mycket att säga om att det skulle bli familjesplittring. Det hade vi även när den dåvarande regeringen tillsammans med Liberalerna lade fram att man skulle ta bort ventilen, alltså det sista skyddet. Vi stod här i talarstolen under en fyra timmar lång debatt och varnade för att just det här skulle komma att hända. Det är alltså historierevidering rakt av. Det är också på grund av sådana yttranden från oss som ledamöter här kallar oss asylaktivister och så vidare – för att vi tycker att de ska få stanna.

Man säger att man vill stoppa tonårsutvisningar och står i TV4 och säger att man har stoppat tonårsutvisningar, men ändå utvisas de här unga. De kan ju inte sitta och vänta på att regeringen ska komma med ett lagförslag som lutar sig på en utredning som riskerar att förvärra situationen för tonåringarna.

Den proposition som regeringen lägger fram handlar om skärpta krav för anhöriginvandring – skärpta krav. Det ska finnas en liten ventil, men utredningen säger också ganska tydligt att detta kanske inte kommer att hjälpa dem. Ska de unga som sitter i de här situationerna alltså sitta och vänta på en ventil som kanske inte träffar dem?

Man får också ha med sig lite sannolikhet. För två år sedan röstade regeringen bort den sista ventil som gav ett skydd för dessa unga. Sedan blev det kritikstorm, och då ska man komma tillbaka och införa en ventil för att skydda de unga. Man vill dock inte gå riktigt hela vägen där.

Liberalerna säger att de vill stoppa tonårsutvisningar, och jag tycker att de ska ta chansen att rösta på utskottsinitiativet från Vänsterpartiet och Miljöpartiet i morgon så att dessa unga inte utvisas utan i stället får vara kvar i väntan på att regeringen ska ta fram den proposition som vi ska rösta om i riksdagen. Se till att rösta på förslaget!

Anf. 79 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Tack, Tony Haddou, för följdfrågan!

Vi kan bara konstatera att den ventil som togs bort 2023 var mycket bredare än att bara gälla tonårsutvisningar. Det handlar också om att vi anser att det lapptäcke som utlänningslagen tidigare har bestått av behöver tas bort. Vi behöver få en mer hållbar, långsiktig och lättförståelig utlänningslag än vad som har varit fallet under många års tid i Sverige.

Det var också tydligt att Migrationsverket och asylaktivister – det kan vi väl kalla dem, alltså inte ledamoten i sig utan organisationer som jobbar med de här frågorna vid sidan av – uppmärksammade att ventilen gjorde att några i den här målgruppen faktiskt fick stanna. Det var dock långtifrån alla. Det var ju inte så att ventilen till hundra procent såg till att samtliga som inte längre ansågs tillhöra kärnfamiljen faktiskt fick stanna, utan de blev utvisade ändå.

Min och regeringens övertygelse är att den lagstiftning vi inom kort kommer att presentera kommer att bli mer rättssäker. Det kommer också att gå betydligt snabbare att få till den än om vi i morgon skulle rösta för ett utskottsinitiativ som ska ta en lång omväg för att säga åt regeringen att bereda ett förslag som vi redan håller på med.

Anf. 80 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag måste säga att det är väldigt beklämmande att regeringen i diskussion efter diskussion om dessa tonårsutvisningar liksom vill spela bort sitt ansvar. Man vill inte erkänna att de beslut som man själv fattat har lett till familjesplittrande tonårsutvisningar – trots att Migrationsverket i själva beslutet där de pausar nya utvisningsbeslut lyfter fram att den avskaffade grunden för särskilt ömmande omständigheter för vuxna med stark anknytning till Sverige har lett till att fler har drabbats av tonårsutvisningar.

Med berätt mod röstade Liberalerna, Kristdemokraterna och de andra Tidöpartierna ja till lagändringen. Det var inte viktigt vad konsekvenserna skulle bli. Det var inte viktigt att detta skulle slita Ayla, Jomana, Batis och Nardine från sina familjer och faktiskt också från sin framtid och sina drömmar.

Man kan i de här frågorna diskutera mycket om vad ja och nej ska betyda i migrationsprocessen, men för en tjej betydde det här nej en tonårsutvisning till ett land där ensamma unga kvinnor inte klarar sig. Familjen har nu därför hittat en man, som hon aldrig har träffat, som hon ska gifta sig med.

Det här är livsöden som orsakas av denna politik. Regeringen har sagt att man ska rätta till lite – men inte allt.

Anf. 81 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Jag uppfattade ingen konkret fråga, utan det var mer ett resonemang på samma tema som ledamoten Tony Haddou var inne på.

Vi kan återigen konstatera att det här är ett problem som har funnits under lång tid. Det har funnits en mer generell ventil som har gjort att vissa, men inte alla, i den här målgruppen har fått stanna i Sverige.

Jag och mitt parti tycker att det är självklart att det behöver bli en förändring och att den som går i gymnasiet ska ha möjlighet att fullfölja sina studier. Det tycker för övrigt de andra partierna i den här kammaren också. Samtliga har ställt sig bakom förslaget.

Ett sådant förslag bearbetas alltså just nu på Regeringskansliet och kommer att presenteras inom en snar framtid, och då kommer vi att lösa problematiken för den här målgruppen.

Anf. 82 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Detta är inte vad migrationsminister Johan Forssell säger. Johan Forssell säger bara att han ska lösa problemet gällande kommande ärenden. Dem vi redan har läst om och som har fått sina avslagsbeslut säger han att han inte ska göra någonting för.

Jag vill fråga Patrik Karlson om det för honom personligen och för hans parti också är självklart att utvisningarna av de ungdomar som redan har fått sina utvisningsbeslut – Ayla, Jomana, Batis med flera – ska stoppas och att de också ska få stanna kvar i Sverige och söka uppehållstillstånd härifrån.

Är det också självklart att de ungdomar som redan har satts på flyg ut ur Sverige ska kunna söka och få tillstånd att komma hem igen? Med dagens lagstiftning kan det nämligen till och med vara svårare för de tonårsutvisade att komma hem igen än vad det är för en person som aldrig har bott i Sverige att få uppehållstillstånd för att jobba eller plugga.

Titta bara på Darya och Donya. De utvisades till Iran i höstas. De var bland de sista som skickades dit innan Sverige stoppade utvisningar till Iran, och de har sökt tillstånd för att komma hit och jobba. De har också sökt tillstånd för att komma tillbaka till sjuksköterskeprogrammet, och de har fått nej.

Varför är det så? De har ju mamma, pappa, syskon, sin utbildning och sina vänner här. Jo, för att domstolen säger att studier på sjuksköterskeprogrammet inte är deras huvudsakliga skäl att vilja komma till Sverige. Det faktum att man är desperat och vill hem till mamma och pappa, hem till sitt liv och hem till sitt land talar alltså emot att man ska få komma tillbaka.

(Applåder)

Anf. 83 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Tack, Annika Hirvonen, för följdfrågan!

Man kan ju överklaga ett beslut om att man ska utvisas och avlägsnas från landet. Hur myndigheterna utövar sitt arbete lägger jag mig inte i på det sättet. Jag kan inte redogöra för exakta skäl till att person A, B eller C får avslag på sina ansökningar. Uppenbart är det så att man inte uppfyller de krav som ställs för diverse uppehållstillstånd för att få vistas i det här landet.

Vi måste ha en reglerad invandring och en ordning där vi upprätthåller någon form av regler för vilka som har rätt att vistas här och vilka som inte har det. Annars har vi i praktiken – som flera andra har nämnt här under

sina egna inlägg – en fri och öppen invandring till det här landet. Den ordningen vill i alla fall inte vi ha.

Vi jobbar nu på en lösning för att unga vuxna ska kunna fullfölja sina gymnasiestudier. Sedan ska de bättre prövas på egen hand när de söker nya uppehållstillstånd.

Prot. 2025/26:105

15 april

Migrationsfrågor

Anf. 84 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Jag får be om ursäkt till Liberalen med stort L för att jag kommer att stå här med mobilen i klassrummet.

Jag ska läsa ur vår följdmotion till förslaget om särskilt ömmande omständigheter 2023. Det påstods att det inte var någon som nämnde detta.

Centerpartiet stod också bakom den reglering som infördes 2021 som innebär att vuxna som har särskild anknytning till Sverige kan beviljas uppehållstillstånd om det finns särskilt ömmande skäl. Denna lagstiftning ger mycket utsatta barn, exempelvis sjuka barn, eller – lyssna noga – barn som är födda och uppvuxna i Sverige större möjlighet att stanna.

Detta nämndes i debatten i kammaren, inte bara av oss utan av flera andra partier. Det är verkligheten. Kom inte och påstå något annat!

Den andra biten gäller att L röstade emot detta. Liberalerna tyckte att de här skulle ut. Vi sa: Det här blir tonårsutvisningar! Liberalerna sa: Gøtt! Ut med dem!

Det är vad ni gjorde. Kom inte och säg något annat. Det är inte rimligt.

Det har kommit fram en rimlig fråga från tidigare talare. Nu är många av dessa unga människor utvisade. I dagsläget får de inte komma tillbaka på grund av att de har anknytning till Sverige. Man tog bort möjligheten för dem att stanna på grund av anknytning. Nu vill man behålla möjligheten att undvika att ta tillbaka dem på grund av anknytning. Liberalernas politik just nu är att anknytning ska straffas. Det är vad man har röstat för. Det är viktigt att det är tydligt för ledamoten att dessa unga människor inte får komma tillbaka till Sverige på grund av att de i allmänhet har en vilja att bo i Sverige därför att de har familj här.

Skulle Liberalerna vilja ha en annan politik på området?

Anf. 85 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Niels Paarup-Petersen för frågan.

Jag ska också be om ursäkt. När jag kommenterade mitt begränsade detektivarbete gällde det lagändringen som skedde 2016, inte 2023. Jag kan ta på mig att jag inte uttryckte mig så noggrant.

Vår åsikt är att det måste vara fråga om lite mer än att ha en anknytning till landet. Det måste av olika orsaker finnas skäl till att man får vara här. Det kan vara arbete eller studier, att man är förföljd eller att man befinner sig i ett krigshärjat område. Du har då rätt att söka dig till Sverige och prövas utifrån den lagstiftning som finns genom ansvarig myndighet. Om myndigheten sedan landar i att personen inte har skäl att vara här är ett nej. Det är uppenbarligen inte så för alla, men det är i alla fall vår åsikt.

Med detta sagt hoppas jag att den lagstiftning som nu är på väg fram kommer att lösa situationen, så att vi slipper dessa diskussioner framöver i kammaren. Där får vi dock vänta lite till.

Anf. 86 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Problemet var i grunden att man lyssnade mer på utvisningsaktivisterna än asylaktivisterna vid det här tillfället. Men ibland måste man lyssna på dem som har bäst koll. Det borde man ha gjort.

Ledamoten säger att man ska ha mer än bara en anknytning. Ja – men det är inte problemet. Låt mig återigen understryka vad som är problemet, nämligen att dessa ungdomar har en anknytning. De har möjlighet att studera. De har betalat för platsen. Allt är på plats. De kommer in på utbildningen till sjuksköterska – som i fallet med Donya och Darya, som nu sitter i Iran. De får nej, men inte för att de inte har skäl att stanna i Sverige utan på grund av att de har för starka skäl att vilja vara i Sverige. På grund av att de har familj här får de nej. Hade de inte haft familj här hade de kunnat fått ja. Nu har det familj här, och därför får de nej.

Det väcker frågan: Skulle Liberalerna vilja ha en annan lagstiftning? Det handlar inte om huruvida Migrationsverket ska följa lagstiftningen. Självklart ska de göra det. Men det är en kass, vansinnig lagstiftning som innebär att tonåringar uppvuxna i landet har utvisats. När de sedan söker tillstånd för att komma tillbaka till ett jobb eller en utbildning får de nej – för att de har varit här tidigare.

Det kan inte vara rimligt. Det finns inget som är liberalt i det. Det finns inget som är vettigt, konservativt eller socialistiskt i det. Det finns ingen ideologisk grund, annan än Sverigedemokraternas, som skulle innebära att det är rimligt. Varför ska det vara så?

Skulle Liberalerna vilja ha en annan lagstiftning där detta med att ha anknytning till Sverige inte straffar sig när man söker sig hit för studier eller arbete?

Anf. 87 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Niels Paarup-Petersen för följdfrågan.

En vuxen människa ska i grunden bedömas utifrån sin egen situation. Det är hela poängen. De personer som ledamoten tog upp – jag har inte 100 procent insyn i de enskilda ärendena – är 24 och 20 år gamla. Det är helt rimligt att deras skäl att befinna sig i landet bedöms på individnivå.

Jag är inte alls främmande för att man ser över olika lagstiftningar och vrider och vänder på dem för att det ska bli bättre när det gäller familjeförhållanden som rör föräldrar och barn. Men jag säger återigen att en vuxen människa ska bedömas på individnivå.

Anf. 88 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Jag ska börja med att läsa innantill från kammarens debatt i november 2023 när den humanitära skyddsgrunden för vuxna avskaffades.

”Vi har också i replikerna talat en hel del om inskränkningar i den humanitära skyddsgrunden. Det handlar om inskränkningar för svårt sjuka barn, barn som omhändertagits av svenska myndigheter för att deras föräldrar har utsatt dem för våld och barn som har levt i Sverige ända upp till tonåren och är födda här men av olika skäl ändå inte kunnat få den trygghet som ett uppehållstillstånd innebär.

Mycket har redan sagts om detta, så jag tänkte säga några ord om något som det inte har talats om i dag, nämligen den humanitära skyddsgrunden

för vuxna, som också tas bort nu. När tidsbegränsade uppehållstillstånd blev huvudregel kunde vi nämligen helt plötsligt hamna i situationer där familjer splittrades. Vi såg hur 18-åringar som firade att de precis tagit studenten samtidigt fick beskedet att de nu måste lämna Sverige för att de blivit vuxna.

Den humanitära skyddsgrunden särskilt ömmande omständigheter för personer som fått en stark anknytning i Sverige gäller dessa ungdomar, bland annat. Familjemedlemmar som har haft rätt att vara i Sverige för att exempelvis deras föräldrar har fått asyl kan bli av med den rätten om de blir vuxna innan de får permanent uppehållstillstånd. Jag undrar om det egentligen är någon i den här kammaren som tycker att detta är så himla smart.”

Dessa ord var mina egna i den debatt där vi debatterade lagändringen 2023. Patrik Karlson i Liberalerna har inte ens bemödat sig om att kolla upp vad som hände och sades då. Man vill inte ta ansvar för de konsekvenser som Tidöpartiernas lagändringar leder till – inte när det blåser, inte när opinionen säger ifrån. Då låtsas man som att det bara hänt av sig självt, som att det är myndigheternas beslut, enskilda fall och inget man kan kommentera – ingen sa nog något; vi visste inte. Men man visste.

Resultatet i de enskilda fallen bygger i grund och botten på hur lagstiftningen ser ut. Man har ett ansvar som riksdagsledamot för att ändra lagstiftningen när det behövs. Och innan man ändrar har man ett ansvar att förstå konsekvenserna, de konsekvenser som påtalas. Det går inte att gömma sig.

Tidöpartierna har ett tungt ansvar för att de här tonårsutvisningarna ens har blivit verklighet. Och nu när man äntligen, efter hårda påtryckningar inte bara från medborgare i allmänhet utan också från politiker i sina egna partier, har ändrat sig gör man det inte fullt ut. Man ändrar sig bara för kommande fall. Alla de ungdomar som berättat om sina öden och som redan överklagat påverkas inte av regeringens beslut. Domstolarna har redan dömt utifrån den lagstiftning som Tidöpartierna valde, bland annat den dagen 2023.

Nadine är en av dem. Jag träffade henne på demonstrationen i Stockholm för en human flyktingpolitik. Tusentals människor gick ut för att säga: Stopp! Inte i mitt namn! Inte så här! Hon hade några dagar kvar innan hon var tvungen att ensam lämna familjen bakom sig för att i en tid då bomber faller i Mellanöstern åka till Irak och fruktansvärd otrygghet. Som ensam ung kvinna ska hon åka bort från sina drömmar och bort från sin framtid, sin familj och sina vänner. Hon stod på scen tillsammans med många andra i samma situation.

Jomana, 18 år gammal, träffade vi här i riksdagen. Hon hade precis beställt sin studentmössa när brevet från Migrationsverket landade. Föräldrarna får permanent uppehållstillstånd. Lillebror är nu svensk medborgare. Hon ska ensam, som kristen 18-åring, lämna Sverige för det Egypten som familjen en gång bedömde var för farligt för att fortsätta livet i. Hon drömmer om att bli socionom och göra Sverige starkare och barn tryggare. De drömmarna krossas effektivt av ett utvisningsbeslut strax före studenten.

Fru talman! Det här är cyniskt och inhumant. Men det är bara ett av många beslut som planeras av Tidöregeringen. Det är en av många lag-

ändringar i jakten på miniminivån, på så lite mänskliga rättigheter som möjligt för invandrare. Detta kommer att leda till orimliga utvisningar.

Regeringen backade visserligen om de 4 700 spårbyterna, som man på ett bräde med ett riksdagsbeslut gjorde utvisningsbara. Men om bara två månader görs 10 000 arbetande invandrare utvisningsbara, när nya regler träder i kraft för lönekrav för arbetskraftsinvandrare. Människor som tjänar 33 000 kronor och försörjer sig själva, betalar skatt och bidrar till välfärden ska ut.

I sommar planerar regeringen ännu en familjesplittringslag. Den blir kanske värre än något av det vi hittills sett. Då handlar det inte om tonåringar och unga vuxna. Om den lagen går igenom enligt utredningens förslag kan en mamma som tvingas sluta arbeta på grund av sjukdom också behöva välja bort ett av sina barn. Om man blir arbetslös vid fel tillfälle, när barnens uppehållstillstånd ska omprövas, kan det leda till att barnen skickas härifrån.

Fru talman! Att ställa krav när det gäller inkomst och bostad vid första beslutet om anhöriginvandring när barnen ska komma till Sverige, till exempel från ett flyktingläger, har vi motsatt oss. Men det här tar det alltså ett steg längre. Efter två år, när uppehållstillståndet ska prövas igen, måste de här kraven återigen vara uppfyllda. Om man då har en lägenhet med ett barnrum och råkar få tvillingar ska storebror ut ur Sverige.

Den här familjesplittringslagen tror jag inte att någon av alla dem som protesterat mot tonårsutvisningarna kan ställa sig bakom. Jag hoppas att erfarenheten av de protesterna i alla partier leder till att regeringen lägger de här förslagen i papperskorgen. Men i jakten på miniminivån är ingenting heligt – inte barns rättigheter, inte heller respekten för familjen som enhet.

Fru talman! I dag ska vi rösta om många frågor. Ytterligare en fråga handlar om ett moraliskt haveri där Sverige sticker ut jämfört med våra allierade. Jag talar om vår hantering av de människor som hjälpte de svenska soldater som på vårt uppdrag, riksdagens uppdrag, bekämpade talibanerna i Afghanistan.

I två omgångar har Sverige fattat beslut som har gjort det möjligt för många av dem som sedan hamnade i livsfara när talibanerna kom till makten att ta sig till Sverige och få en trygghet här. Men 50 personer som jobbade för oss är kvar. De lever nu i skräck. Familjerna flyttar runt, från provins till provins. Medarbetare, svenska veteraner, samlar pengar för att de ska klara uppehållet, det mest nödvändiga, när föräldrarna måste gömma sig och inte kan försörja familjerna. Barn går miste om skolor.

I somras sköts en vaktchef som jobbade för Sverige till döds av talibanerna. Han sköts i huvudet på öppen gata. Läget för de här människorna är akut. I går kväll fick jag ett meddelande med bilder från en av dem. Där håller barnbarnen upp papper där det står: Sweden please help us.

De här människorna riskerade sina liv för Sverige. Och man lämnar ingen kvar. De behöver, precis som tolkar och vakter som jobbat för USA, Tyskland, Kanada och andra allierade, få en chans att komma hit. Det finns uppgifter i medierna om att regeringen, med ansvarig minister Pål Jonson, också har tagit fram ett förslag för att göra det vi kan för att hjälpa dessa människor att få skydd i Sverige, men Sverigedemokraterna blockerar det.

I dag har vi det svart på vitt. Utöver regeringspartierna står också hela oppositionen enad.

Det här moraliska haveriet måste få ett slut. Sverige måste ta sitt ansvar. De här människorna riskerade allt i kampen mot talibanerna under den svenska flaggan, och vi har ett moraliskt ansvar för dem.

Men det är inte bara en migrationsfråga och en moralisk fråga. Det är också en säkerhetsfråga. Nästa gång Sverige skickar soldater utomlands på riksdagens uppdrag kommer de att vara beroende av tolkar och andra lokalanställda, precis som i Afghanistan. De ska kunna se de här kollegorna i ögonen och säga: Vi håller er om ryggen – ni kan lita på oss. De ska kunna rekrytera de bästa medarbetarna. Så länge vi inte har löst den här frågan kommer det inte att vara möjligt.

Fru talman! Jag yrkar därför bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet – nummer 6.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 89 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! I det betänkande som vi nu debatterar, med förslag från den allmänna motionstiden om migrationsfrågor, finns ett smörgåsbord av förslag från framför allt Vänsterpartiet och Miljöpartiet med olika idéer som skulle försätta Sverige i ett nytt vänsterexperiment.

Ett av de förslag som återfinns i betänkandet är reservation nummer 2, som både Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom. Där skriver man bland annat följande: ”Det behövs en tydligare reglering i lagstiftningen för de som levt i Sverige under lång tid utan tillstånd. ... Vidare bör möjligheten utredas att införa någon form av regularisering för den som levt i Sverige under en längre tid oavsett tidigare uppehållsrättslig status.”

Det här är med andra ord en allmän amnesti för alla dem som gömt sig tillräckligt länge i Sverige. Man ska alltså belönas med ett uppehållstillstånd om man har befunnit sig tillräckligt länge illegalt i Sverige. Vad sänder detta för signal? Jo, signalen är: Kom hit och göm er här tillräckligt länge, så belönas ni med uppehållstillstånd! Principerna för den reglerade invandringen åsidosätts fullständigt om vi skulle införa detta. Detta är bara en av de tokigheter som Miljöpartiet och Vänsterpartiet har lagt fram i det här betänkandet.

Frågan är vad det här kommer att innebära vid ett eventuellt regeringskifte i höst. Om olyckan skulle vara framme och vänstersidan få majoritet – gud förbjude – efter valet i höst, kommer detta då att vara ett krav från Miljöpartiet för att släppa fram Magdalena Andersson som statsminister? Ska vi ha en allmän amnesti i migrationspolitiken?

Anf. 90 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Utöver det som Viktor Wärnick läste upp står bland annat detta i reservationen: ”Bland annat behövs en långsiktigt hållbar lösning för de som omfattas av de s.k. gymnasireglerna, men också för andra som drabbats av lång väntan, ovisshet och rättsosäkra asylprocesser. Ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år bör därför beviljas permanent uppehållstillstånd.” Sedan kommer det här om att utreda någon form av regularisering för dem som levt länge i Sverige.

Det har varit otroligt långa handläggningstider samt rättsosäkra åldersbedömningar och andra rättssäkerhetsbrister hos Migrationsverket. Problem med praktiska verkställighetshinder har gjort att människor – även människor som inte beviljats asyl, men inte bara de – blivit kvar i Sverige under väldigt lång tid. Alla vi som vet hur det har sett ut inser att det inte är hållbart.

Ta till exempel Murhaf Hamid – han som blev så känd för att han sålde majblommor för flera miljoner. Han föddes här i Sverige och har bott på Migrationsverkets boenden från Kiruna i norr till Malmö i söder. Han har flyttat runt mellan fem olika platser och aldrig gömt sig. Familjen har hela tiden varit hos Migrationsverket. Men det har praktiskt inte gått att skicka familjen härifrån.

Någon gång måste människor kunna rota sig, särskilt barn. Vi behöver titta på en lösning.

Anf. 91 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja korrigera Annika Hirvonen vad gäller detta med rättsosäkerhet. Jag vill hävda att vi i Sverige har bland de mest rättsosäkra asylprocesserna i världen. Ytterst har vi självständiga domstolar, oberoende myndigheter, som fattar beslut. Det är rättsstatens principer och principen om reglerad invandring som styr svensk migrationspolitik.

Ett avslag innebär inte rättsosäkerhet. Men det är så man kan tolka Miljöpartiets inställning – den som inte får rätt att stanna i Sverige har blivit utsatt för en rättsosäker prövning. Så är det ju inte. Har man inte skäl att stanna i Sverige, har man inte skyddsskäl, ska man återvända hem. Man ska inte belönas med uppehållstillstånd därför att man gömt sig tillräckligt länge här i landet, vilket dock är kontentan av det Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslår, bland annat i den här reservationen.

Det är också därför jag återkommande ställer frågor till oppositionen. Jag ställer frågor även till Socialdemokraterna, det ledande partiet i den konstellation som vill bilda regering efter valet. Men jag får aldrig några svar på om det här kommer att vara skarpa förslag från en ny vänsterregering efter valet. Detta tycker jag att väljarna bör lyssna nogsamt till.

Återigen vill jag fråga Miljöpartiet: Kommer detta att vara ett ska-krav från Miljöpartiets sida för att släppa fram Magdalena Andersson som statsminister? Kommer man att kräva allmän amnesti för alla dem som gömt sig tillräckligt länge i Sverige? Kommer man att kräva att hela det paradigmskifte som vi nu genomför i migrationspolitiken, som är helt nödvändigt för att vi över huvud taget ska klara de integrationsproblem vi har i landet, rullas tillbaka? Kommer Miljöpartiet att kräva detta för att släppa fram Magdalena Andersson som ny statsminister om olyckan skulle vara framme vid valet i höst?

Anf. 92 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Formellt har vi ett otroligt rättssäkert asylsystem. Först görs en prövning av Migrationsverket. Sedan kan man överklaga till en migrationsdomstol. Ytterst kan Migrationsöverdomstolen ta upp vissa vägledande fall.

I det här rättssäkra systemet har vi dock sett fullständigt rättsosäkra medicinska åldersbedömningar som fått katastrofala följder. Man har

skrivit upp ungas ålder på mycket lösa grunder, vilket fråntagit dem barnets rättigheter.

Dessutom kan vi i de avgöranden där Sverige fällts i FN:s tortyrkommitté och i Europadomstolen se att man även i det som Viktor Wärnick kallar för världens mest rättssäkra asylsystem kommer fram till beslut som är helt oacceptabla och felaktiga. Ta till exempel fallet som Sverige dömdes för i FN:s tortyrkommitté – en afghansk kristen konvertit som hade en tatuering med ett kors och namnet Jesus på halsen utvisades i detta system till talibanernas Afghanistan. FN sa nej.

Vi har flera liknande fall. För några veckor sedan dömdes Sverige i Europadomstolen för utvisning av en ung person som hade levt länge i Sverige och har ursprung i Afghanistan. För den som har blivit västerniserad och tagit till sig de svenska värderingarna är det, i kombination med många andra omständigheter, livsfarligt att återvända till talibanernas Afghanistan, lyfter man fram.

Det finns alltså stora brister. Det vi föreslår i den här reservationen är en enkel utredning om någon form av regularisering för dem som levt i Sverige länge.

(Applåder)

Anf. 93 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Miljöpartiet föreslår att förstalandsprincipen ska avskaffas eller kraftigt försvagas. Förstalandsprincipen innebär att den som söker asyl ska få sin ansökan prövad i det första säkra land han eller hon kommer till och inte själv välja destination.

Det är en rimlig ordning. Den som är i behov av skydd söker skydd i första säkra land. Om man därefter reser vidare uppstår frågan vad som egentligen är drivkraften – skyddsbehov eller andra motiv.

Om någon tar sig från Syrien till Turkiet och finner skydd där blir det märkligt om man då åker vidare, för man har ju redan funnit skydd. Det finns ingen anledning att irreguljärt förflytta sig mellan länder när man inte är förföljd.

Trots detta vill Miljöpartiet avskaffa förstalandsprincipen. I sitt förslag menar Miljöpartiet att förstalandsprincipen ska ersättas av vad man kallar tvingande solidariskt mottagande av asylsökande. Sverige ska tvingas att ta emot asylsökande som kommit till andra EU-länder och redan fått skydd. Det är vad Miljöpartiet föreslår.

År 2025 ansökte mer än 600 000 människor om asyl i EU. Det är rätt många människor. Då uppstår frågan: Hur många asylsökande skulle Sverige tvingas ta emot om Miljöpartiet fick bestämma och det här tvingande solidariska mottagandet av asylsökande ägde rum?

Det skulle ju vara mycket mer än i dag. Men har Miljöpartiet gjort någon form av konsekvensanalys av hur Sverige skulle drabbas om man avskaffade förstalandsprincipen och Sverige skulle tvingas ta emot en större del av de asylsökande som kommer till EU?

Anf. 94 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det här förslaget handlar om att titta på vad som har fungerat riktigt bra när det kommer till hur Europa har tagit emot ukrainarna.

Ukrainarna omfattas av massflyktsdirektivet. Där finns inte förstalandsprincipen med. Om den hade funnits med hade vi kanske haft mer än

fyra miljoner ukrainare som hade behövts tas om hand enbart i Polen. Det hade blivit en otroligt svår situation för det polska samhället att bara på ett fåtal veckor ta emot flera miljoner människor.

Det som massflyktsdirektivet i stället möjliggjorde var att de som kom från Ukraina kunde bosätta sig i andra EU-länder. Ofta valde de då att åka till ett land där de redan hade familj, där de kanske redan hade arbetat tidigare eller där de hade andra vänner och bekanta.

Det har lett till att integrationen för ukrainarna har blivit mycket bättre. De har fler kontakter och lättare att få ett arbete och att komma in i samhället och försörja sig själv.

Jag menar inte att det är exakt så som det ska se ut även för alla andra, men jag menar att vi är någonting på spåren. Det gäller att i högre utsträckning titta på den aspekten. Om en person anländer till Grekland men kanske tidigare har studerat eller har vänner och släktingar i Irland kanske det bästa både för den personen och för EU är att den kan etablera sig där.

Solidariskt mottagande var någonting som alla svenska partier skrek högt efter år 2015 när det var Sverige som hade ett otroligt högt mottagande och svårt att till exempel hitta bra boenden på kort tid för alla.

Anf. 95 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Miljöpartiet svarar inte på den centrala frågan: Hur många asylsökande ska Sverige ta emot? För det är precis det som detta handlar om.

Om man avskaffar förstalandsprincipen och inför ett tvingande mottagande av asylsökande flyttar man ansvaret från första ankomstland till länder som Sverige. Då räcker det inte med att tala om solidaritet, utan då måste man börja tala om volymer.

Vi talar om över 600 000 asylansökningar i EU på ett år. Ska Sverige ta emot 5 procent, 10 procent eller mer? Det blir rätt många asylsökande som Sverige då ska ta emot.

Det här är ingen liten justering av systemet. Det är en grundläggande omläggning av hela migrationspolitiken. Då borde man ha en aning om hur det drabbar Sverige. Ändå står Miljöpartiet här utan att kunna redovisa vilka konsekvenser det får.

Hur påverkas mottagningskapaciteten? Hur påverkas kostnaderna? Hur kommer samhällsfunktionerna att påverkas? Kommer vi gå igenom ännu en migrationskris? Kommer vi ha vuxna män som går i skolan med små barn? Kommer kvinnor att bli trakasserade av migranter på badhus? För allt det där hände 2015. Det såg vi.

Fru talman! Det räcker inte med att beskriva en ambition. Man måste också ta ansvar för konsekvenserna. Jag ställer frågan igen: Hur många asylsökande anser Miljöpartiet att Sverige ska ta emot i ett sådant system, och är man beredd att stå för den konsekvensen?

Anf. 96 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det är förstås fruktansvärt att människor blir trakasserade på badhus. Men det är en grov generalisering att använda mot flyktingar i allmänhet eller invandrare i allmänhet. Jag vill börja med att markera mot det.

Förslaget är formulerat så här: Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur den kommer att verka för detta inom EU. Jag tän-

ker mig att det inte är någonting som man kan införa lättvindigt utan att göra omfattande analyser och ha sådana här diskussioner. Vad är rimligt för ett land som Grekland eller Polen? Vad är rimligt för ett land som Sverige?

Jag är helt övertygad om att om EU samarbetar och fördelar ansvaret på ett klokt sätt blir resultatet bättre för alla länder. Men det blir också bättre för dem som får asyl och får stanna i Europa om de kan komma till ett land där de redan har kontakter. De känner personer, och de har kanske tidigare arbetat eller pluggat där. Vi vet att de då snabbare kommer i egenförsörjning och integreras bättre.

Att bara blint ha en princip som säger att du ska etablera dig i det första landet i Europa som du kommer till kanske trots allt inte är det smartaste sättet att säkerställa en god integrering. Det visar erfarenheterna från mottagandet av ukrainare.

Jag menar kort och gott: Låt oss titta på det, se om vi kan lära oss något och utveckla mottagandet av flyktingar så att vi får en bättre integration i alla EU-länder.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 8 Socialtjänstens arbete

Prot. 2025/26:105
15 april

Migrationsfrågor

Socialtjänstens arbete

Socialutskottets betänkande 2025/26:SoU18
Socialtjänstens arbete
föredrogs.

Anf. 97 MONA OLIN (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi SoU18, *Socialtjänstens arbete*. Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Sverige är ett fantastiskt land. En av sakerna som gör det fantastiskt är vår socialtjänst. Den finns för att stötta och hjälpa dem som är svaga och ensamma och som har det svårt och helt enkelt inte har någon som kan hjälpa dem igenom en tuff livssituation. Socialtjänsten stöttar de personer och familjer som av någon anledning befinner sig i en kris, eller i början av en eventuell kris.

Meningen med vår socialtjänstlag är att säkerställa att ingen lämnas utan stöd när livet sviktar. Socialtjänsten ansvarar för flera centrala delar av välfärden, såsom stöd till barn och unga och personer med funktionsnedsättning, äldreomsorg, missbruksvård och ekonomiskt bistånd. Den utgör samhällets skyddsnät och säkerställer att människor får det stöd de behöver för att kunna leva ett tryggt och värdigt liv. Den ska fungera som samhällets yttersta skyddsnät och garantera att människor får hjälp utifrån sina behov oavsett ekonomi, bakgrund eller livssituation.

Fru talman! Det bästa med vår socialtjänstlag är att den skapar trygghet och struktur i det offentliga ansvaret. Den gör det tydligt att det inte är fråga om välgörenhet utan om en rättighet – om att den som behöver stöd också ska kunna få det. Samtidigt ger lagen utrymme för individuella be-

dömningar, vilket gör att stödet kan anpassas efter varje människas enskilda behov och situation.

En annan styrka är att socialtjänsten inte bara ska reagera när något redan har gått fel utan också arbeta förebyggande, särskilt när det gäller barn och unga. Det gör att samhället kan ingripa tidigt, bryta negativa mönster och i bästa fall förhindra att problem växer sig stora.

Den nya socialtjänstlagen, som började gälla den 1 juli 2025, syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, mer lättillgänglig och mer kunskapsbaserad. Det innebär ett tydligare fokus på att sätta in insatser tidigt, innan problem växer sig stora, vilket är en inriktning som länge har efterfrågats politiskt.

Fru talman! Offentliganställda, inte minst socialarbetare, utsätts alltför ofta för hot, våld och hot om våld. För att stärka tryggheten krävs säkrare arbetsmiljöer, bättre stöd efter utsatta situationer och tydliga rutiner för hur hot ska hanteras.

Sverigedemokraterna vill också stärka socialförvaltningen genom ökad kontinuitet och införandet av en nationell specialistutbildning för socialsekreterare som jobbar med barn och unga. Specialistsocionomer skulle bidra till högre kompetens och skapa tydligare karriärvägar. Vi är positiva till de budgetsatsningar som har gjorts under de senaste åren för att åstadkomma en förbättrad bemanning och kompetensutveckling.

Fru talman! Socialstyrelsen har fått ett omfattande uppdrag att stödja kommunerna i omställningen till den nya socialtjänstlagen. Myndigheten ska både fördela statsbidrag och planera nationella kompetenshöjande insatser, med utgångspunkt i lokala läges- och behovsanalyser. Samtidigt ska Socialstyrelsen utveckla och genomföra kompetensinsatser på nationell nivå, däribland ta fram användarvänliga digitala verktyg för individbaserad och systematisk uppföljning av socialtjänstens insatser.

Socialstyrelsen har också tagit fram nationella riktlinjer och rekommendationer för stöd vid adhd och autism, vilka kompletteras av vård- och insatsprogram samt annat stödmaterial. Därtill har regeringen i februari beslutat att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för intellektuell funktionsnedsättning och autism. Syftet är att samla och sprida kunskap, identifiera effektiva insatser och stödja kommuner och verksamheter i att införa nya arbetssätt.

Fru talman! Det har skett en tydlig skärpning av arbetet kring barn och unga i riskmiljöer. Socialtjänsten har fått ett tydligare uppdrag att agera tidigare och mer kraftfullt, inte minst i situationer där barn riskerar att dras in i kriminalitet. Här märks en förskjutning mot större ansvar och tydligare befogenheter.

Åtgärder har vidtagits för att stärka kontrollen och kvaliteten i verksamheter som exempelvis HVB-hem och andra placeringsformer. Det handlar om skärpt tillsyn, ökat fokus på oseriösa aktörer och en tydligare ambition för att säkerställa att offentliga medel går till verksamheter som håller hög kvalitet.

Arbetet med att förbättra samverkan mellan myndigheter har stärkts. Socialtjänsten förväntas i större utsträckning samverka med polis, skola och hälso- och sjukvård – särskilt i arbetet med barn och unga. Detta är avgörande för att skapa en helhet kring individen och för att insatserna ska få bra effekt.

Stödet till anhöriga har stärkts, och riktade medel ges till organisationer inom civilsamhället som erbjuder jourstöd och nödlinjer för anhöriga. Medel avsätts även för ett kompetenscentrum för anhöriga. Socialnämnden ska även erbjuda en stödkontakt till den som vårdar eller stöder en närstående. Stödkontakten ska tillgodose den anhörigas behov av information och vägledning samt av hjälp att planera åtgärder som eventuellt kan behöva vidtas i framtiden.

Sammanfattningsvis har mandatperioden inneburit en tydligare styrning mot en mer förebyggande, mer ansvarstagande och mer samordnad socialtjänst med större fokus på både individens behov och samhällets skyddsintresse.

(Applåder)

Anf. 98 GUSTAF LANTZ (S):

Fru talman! Värdeöret kan vara värdefullt, och ibland är den helt avgörande i akuta situationer. Organisationer och individer gör fantastiska insatser i Sverige varje dag.

Grunden för socialt ansvarstagande i en välfärdsstat måste dock vara en sociallagstiftning som bygger på rättigheter, inte nåd. Den måste bygga på jämlikhet, inte tacksamhet, på en lag som är demokratiskt beslutad och på en verksamhet som är gemensamt finansierad. Vi måste också hela tiden se till att ansvaret för socialt utsatta inte förskjuts. Det får inte förskjutas från det gemensamma till individen, från rättigheter till beroende och från demokratiskt ansvar till privat godhet.

Fru talman! Frivilligorganisationer som Röda Korset, Majblomman och Sveriges Stadsmissioner påminner ofta om att maskorna inte får bli för stora i samhällets skyddsnät. De gör ibland ett jobb som de själva inte tycker borde ligga på dem men som måste göras för att människor inte ska råka väldigt illa ut – och som heller inte blir gjort om de inte gör det.

Det är också därför dessa organisationer har motsatt sig många av regeringens förslag på socialrättens område, till exempel att regeringen nu går fram med en proposition som innebär att vissa barn – barn som råkar ha många syskon – ska ges sämre förutsättningar i livet genom att man på denna enda grund kraftigt sänker försörjningsstödet för familjer.

Fru talman! Vi har en regering som i budget efter budget har prioriterat stora skattesänkningar till dem med högst inkomster framför att ge pengar till skolan, psykiatrin och socialtjänsten. Nu riktas även udden direkt mot de barn som redan i dag har det väldigt tufft genom att försörjningsstödet sänks kraftigt. Sverige slits isär, och i sprickorna växer otryggheten för oss alla.

Fru talman! Utan de anställda inom svensk socialtjänst vore socialtjänstlagen en värdelös hög med papper. Det är personalen som gör jobbet – som gör rättigheter i lagboken till en bättre verklighet för människor. I denna yrkeskår finns professionella yrkesutövare som på vetenskaplig grund hjälper människor att hjälpa sig själva. De ser till att familjer får stöd så att de kan fungera, och de räddar liv när kvinnor och barn riskerar att utsättas för våld.

De anställda inom socialtjänsten förtjänar respekt och en bra arbetsmiljö. Vi känner dock alla till hur de ofta kämpar med resursbrist och hur de ofta får ta emot hot bara för att de gör sitt jobb. Detta förtjänar att tas

på allvar. Socialtjänstens medarbetare ska känna att de har samhällets stöd i ryggen.

Därför anser vi socialdemokrater att regeringen bör tillsätta en samordnare för stabil personalförsörjning inom socialtjänsten, en nationell samordnare som har till uppgift att fokusera på socialtjänstens personal och deras förutsättningar.

Fru talman! Även om det är tufft att vara socialarbetare finns det även mycket glädje i arbetet. Jag har själv arbetat som jurist på Hyresgästföreningen. Där kom jag i kontakt med många olika sorters människor. Vissa gånger var mitt arbete nog inte helt olikt en socialarbetares. Jag har sett människor som kämpat mer än jag någonsin har kämpat men som gång på gång misslyckats med att få rätsida på livet. De har haft ett tungt bagage och stora hinder att ta sig över. Tiden på Hyresgästföreningen gjorde mig betydligt mer ödmjuk inför livet.

Självklart ska alla göra vad de kan för att komma i arbete. Nu kommer snart aktivitetskravet, som gör att den som uppbär försörjningsstöd mer än tre månader ska vara i sysselsättning. Det är bra. Men jag är glad, stolt och tacksam över att leva i ett land som har ett socialt skyddsnät som kan träda in när människor klappar ihop.

Som jurist på Hyresgästföreningen träffade jag ibland underbara karaktärer som hade svårt att passa in i samhället men som samtidigt förgyllde samhället, människor som ibland föll igenom och behövde hjälp att komma på fötter.

Jag tror att de som har jobbat med socialt arbete blir lite extra varma i hjärtat när de ser Filip och Fredriks film *Tärtgeneralen* med Mikael Persbrandt som Hasse P – han som samlade Köping för att baka världens längsta smörgåstårta. Hasse kämpade med spriten och mycket annat i livet, men han gjorde värdefulla avtryck i människors liv. Han orkade inte alltid hela vägen och behövde då och då samhällets hjälp. Men Köping hade varit en sämre plats utan Hasse P.

I vår tid talas det mycket om hur lönsamma människor är strikt ekonomiskt. Ansträngning har ofta blivit synonymt med tjänade pengar. Människors värde har ofta blivit synonymt med marknadsvärde.

Grunden till att vi i begynnelsen valde att bygga vår välfärdsstat var att vi såg människan på ett helt annat sätt. Samtidigt som välfärdsstatens grundare trodde på plikt för dem som kan arbeta, att de skulle vara med och bidra, trodde de också på rättigheter som kommer av det enda faktum att man är människa, rättigheter som gör att vi fångas upp när vi tappar taget och faller fritt. Det är något att vara minst lika stolt över som världens längsta smörgåstårta.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 99 MALIN HÖGLUND (M):

Fru talman! I dag behandlar vi socialutskottets betänkande 18 om socialtjänstens arbete. Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag.

Det här är en av de viktigaste debatter vi kan ha. Den handlar om vilket samhälle vi vill bygga, om hur vi möter människor när livet sviktar och om att ha modet att i tid förändra det som inte fungerar.

Vi lever i en tid där otryggheten har ökat, där segregationen har vuxit sig stark och där socialtjänsten länge har fått bära en allt tyngre börda. I det

läget krävs ledarskap, prioriteringar och reformer som faktiskt gör skillnad, och det är just detta vi nu ser från den moderatledda regeringen.

Fru talman! Regeringen har tagit ett helhetsgrepp om socialtjänstens framtid. Arbetet med en ny socialtjänstlag är ett exempel – en lag som sätter fokus på det förebyggande arbetet, stärker kunskapsbasen och gör socialtjänsten mer tillgänglig.

Det här är små justeringar i marginalen. Det är en modernisering av en verksamhet som länge varit i behov av förnyelse. Att flytta fokus från sena, akuta insatser till tidiga, förebyggande åtgärder är avgörande. Det innebär att fler barn kan få stöd innan problemen växer, att fler familjer kan få hjälp i tid och att samhället kan agera proaktivt i stället för reaktivt. Detta är både mänskligt och samhällsekonomiskt klokt.

Fru talman! Regeringen har också tydligt stärkt arbetet mot kriminalitetens rekrytering av barn och unga. Genom ökad samverkan mellan socialtjänst, skola och polis skapas bättre förutsättningar för att identifiera risker och sätta in rätt insatser. Det är inte ett hot mot socialtjänstens roll; det är en förstärkning av dess möjligheter att göra skillnad.

För vad är alternativet? Att varje aktör arbetar i ett stuprör? Att viktig information faller mellan stolarna? Att barn i riskzonen inte fångas upp i tid? Nej, fru talman, samverkan är inte problemet. Brist på samverkan är problemet. Här visar regeringen på handlingskraft.

Fru talman! Det talas ofta om att regeringen fokuserar på kontroll. Jag menar att det handlar om ansvar – att följa upp insatser, att säkerställa att stöd når rätt personer och att motverka bidragsbrott. Detta är inte motsatsen till medmänsklighet utan en förutsättning för legitimitet. Om människor upplever att systemet missbrukas urholkas förtroendet, och utan förtroende ingen stark välfärd.

Regeringen tar detta på allvar. Genom tydliga uppföljningar och bättre styrning skapas en socialtjänst som är både rättssäker och effektiv och står på stabil grund.

Fru talman! Samtidigt är det viktigt att understryka att effektivitet inte handlar om att spara. Det handlar om att använda resurserna rätt. Här ser vi hur regeringen kombinerar reformer med tydliga ambitioner att stärka kvaliteten i arbetet. Ökad användning av evidensbaserade metoder, tydligare nationella ramar och ett fokus på resultat stärker professionen; det försvagar den inte.

Socialsekreterare ska inte lämnas ensamma i svåra beslut utan stöd eller riktning. De ska ha tillgång till kunskap, verktyg och strukturer som gör deras arbete både tryggare och mer träffsäkert.

Fru talman! Regeringen lyfter också individens ansvar. Det är en viktig princip. Ett samhälle som ställer upp måste också kunna ställa krav. Att uppmuntra egen försörjning, att bryta långvarigt bidragsberoende och att stärka människors egenmakt är avgörande för ett hållbart välfärdssystem.

Men – och detta är viktigt – regeringen gör inte detta i ett vakuum. Samtidigt stärks stödet till dem som verkligen behöver det. Fokus på tidiga insatser, bättre samverkan och mer träffsäkra åtgärder innebär inte att människor får rätt hjälp i rätt tid. Det är just balansen mellan krav och stöd som är styrkan i den politik som nu förs.

Fru talman! Det är också viktigt att se helheten i regeringens arbete. Socialtjänsten verkar inte isolerat. Den påverkas av skolpolitik, arbetsmarknad, bostadsfrågor och integrationsinsatser. Just därför ser vi nu re-

former på flera områden samtidigt. Vår politik tar itu med orsaker, inte bara symtom. Vår politik syftar till att minska utanförskapet och stärka sammanhållningen i samhället.

Fru talman! Det finns de som oroar sig för ökad styrning. Men låt oss vara tydliga med att en tydligare nationell riktning inte behöver stå i motsats till professionellt handlingsutrymme. Det är tvärtom så att när målen är tydliga, metoderna är kunskapsbaserade och uppföljningen fungerar skapas bättre förutsättningar för professionen att göra sitt arbete. Det handlar inte om att styra varje enskilt beslut. Det handlar om att säkerställa likvärdighet, kvalitet och rättssäkerhet i hela landet.

Fru talman! Socialtjänsten är välfärdens mest grundläggande funktion. Den ska finnas där när livet är som svårast. Det ska vara en trygghet och en möjlighet till förändring. För att klara detta krävs mer än goda intentioner. Det krävs reformvilja, prioriteringar och en politik som ser både individens behov och samhällets ansvar. Det är just denna balans som regeringen strävar efter.

Fru talman! Vi står inför ett val mellan kontroll och medmänsklighet. Vi står inför uppgiften att förena dem. Vi behöver en socialtjänst som är varm men också tydlig, som stöttar men också ställer krav och som både bygger förtroende och säkerställer att systemet fungerar. Det är den riktning regeringen pekar ut.

Fru talman! Låt oss ta vara på det reformarbete som pågår. Låt oss fortsätta att utveckla socialtjänsten så att den möter morgondagens behov och utmaningar. Låt oss göra det med tydlig utgångspunkt i att varje människa som behöver stöd ska mötas av en socialtjänst som är stark, tillgänglig och professionell. Det är en socialtjänst som gör skillnad på riktigt. (Applåder)

Anf. 100 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! I svensk politik har det blivit legitimt att förvrida sanningen om den som är ekonomiskt utsatt. Det spelar ingen roll om den som är fattig är en vuxen eller ett barn. Inte heller orsaken till den svåra livssituationen spelar någon roll. På grund av rasism och genom att man utnyttjat människors rädsla för den grova kriminaliteten har vi fått en regering i Sverige som kan gå precis hur långt som helst.

Att påstå att bidragstagare lever på andra hårt arbetande människor är ett effektivt sätt att svartmåla människor i behov av samhällets stöd, särskilt när det förstärks av fördomar om människor med en annan bakgrund och misstankar om kriminalitet. Att ljuga och luras, att fiffla med människors pengar och slösa med skattemedel är inget vi tar lätt på i det här landet, förutom när det görs av den egna regeringen. Då tycks respekten för de så kallade svenska värderingarna vara som bortblåst.

I flera månader har vi fått höra statsministern tala om människor som ligger hemma och latar sig samtidigt som det rullar in runt 46 000 kronor på deras konton medan däremot grannen som går till jobbet varje morgon, gör rätt för sig och sliter i sitt anletes svett inte får i närheten av så mycket pengar i plånboken. Med detta retoriska grepp landar statsministern i sin slutsats att det ska löna sig att arbeta. Därför ska fattiga människor straffas med att bli ännu fattigare.

Det statsministern inte säger är att detta är fake news, en kraftig överdrift, som bygger på felaktiga beräkningar. Det är en berättelse som används för att kunna urholka våra välfärdssystem. Det han definitivt inte berättar är att flera regeringar ända sedan 2006 i själva verket har tagit pengar från de absolut mest ekonomiskt utsatta.

Fru talman! Att leva på försörjningsstöd är inte att leva i överflöd. Det är enligt lag att leva på existensminimum. Riksnormen omfattar kostnader för mat, kläder, fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien, dagstidning och telefon och skäligena kostnader för boende, el, hemförsäkring, arbetsresor, fackföreningsavgift och a-kassa. Det är alltså exakt det en person behöver för att kunna leva värdigt, men inte en krona mer. Hur vi än vrider och vänder på detta lagstadgade belopp erbjuder det inget liv i lyx. Det är heller inte meningen.

Försörjningsstödet finns för att förhindra absolut nöd, inte som något man ska leva på för alltid, varken för att det är önskvärt eller för att det är rimligt. En människa kan inte leva inom dessa snäva ramar hur länge som helst utan att ändå bli ekonomiskt utsatt.

När regeringen talar om att människor kan få upp till 46 000 kronor i månaden handlar det främst om ett räkneexempel. Om en familj med väldigt många barn bor i en stor bostad och får ta del av alla de bidrag som lagen medger kan det teoretiskt vara möjligt. Men regeringen har räknat som om bidrag går att stapla på varandra, vilket inte stämmer. Alla inkomster räknas av krona för krona mot försörjningsstödet. Du kan få bostadsbidrag och barnbidrag, men de dras av från den norm som du har beviljats.

Det finns ingen som säkert kan säga hur många familjer ur regeringens exempel som ens existerar. Det vi däremot vet är att de inte tillhör vanligheterna. Men hur ser då verkligheten ut? Av Sveriges befolkning är det 2,5 procent som lever på försörjningsstöd. Det är historiskt få. Den vanligaste åldern är 30–39 år. Den största gruppen är ensamstående utan barn. Den näst största är ensamstående med barn. En mindre andel är par med barn.

Anledningen till att människor söker försörjningsstöd är inte lathet. Det handlar om arbetslöshet, sjukdom, psykisk ohälsa och om administrativa glapp i systemen, ofta som en direkt följd av politiska beslut som försvagat trygghetssystemen. Den typiska mottagaren är inte en bidragsfuskande familj med höga inkomster utan en ensamstående person som står utan arbete av konkreta skäl. Därefter följer ensamstående kvinnor med barn, ofta i situationer präglade av utmattning, våld eller ensamt ansvar för familjen.

Det är inte den verklighet som lyfts fram när extrema undantagsfall får dominera den politiska retoriken. När bilden av en familj som lever gott på bidrag målas upp skapar den starka reaktioner just för att den ligger så långt från människors egen vardag. Det är ett effektivt grepp. Genom att fokusera på det ovanliga kan regeringen motivera att genomföra reformer som i praktiken kan innebära att man sätter barn och redan utsatta människor i extrem fattigdom. Samtidigt flyttas fokus bort från det faktum att flera regeringar i rad, i strid mot lagen, redan har minskat försörjningsstödet i flera år.

Fru talman! I dessa polariserade tider förstår jag att det kan låta som att jag står här och överdriver. Men det jag säger är sant. Det var därför jag

anmälde inte mindre än sex ministrar till KU. KU:s granskning visade att kritiken var befogad. Allt finns att läsa på riksdagens hemsida.

Det som skedde under Reinfeldts regering var, lite förenklat, att man började fråga principen att riksnormen ska följa de faktiska prisökningarna och i stället använda mer generella mått. Det är en trend regeringen valt att följa. På det sättet täcker inte riksnormen längre de faktiska kostnaderna, vilket är lagvidrigt.

Enligt våra beräkningar har en ensamstående person fått omkring 2 000 kronor mindre per månad och en barnfamilj upp till 6 000 kronor mindre varje månad under flera år. Detta strider mot intentionerna i socialtjänstlagen. Det, fru talman, är en fullständig skandal. Flera regeringar i rad har använt våra skattepengar inom trygghetssystemet till annat än vad de var avsedda för.

Samhällets mest utsatta har i praktiken fått mindre än de har rätt till. Ändå har regeringen mage att få det att framstå som det direkt motsatta. Därför blir det också fult när regeringen säger att det ska löna sig att arbeta. Det har aldrig varit så lönsamt för den som lever på försörjningsstöd att få ett arbete som i dag, just eftersom stödet är så lågt att det inte räcker till det som det var tänkt.

Den absoluta majoriteten av dem som lever på försörjningsstöd vill arbeta. Det vittnar både de själva, de som arbetar med dem och statistiken om. Problemet är inte viljan. Det är möjligheterna och förutsättningarna.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet försvarar starka trygghetssystem – inte för att vara snälla utan för att de är nödvändiga för individen och samhället. Ju fler människor som lever i utsatthet, desto större blir riskerna för hela samhället. Ju otryggare människor blir, desto mer skadas tilliten. Men framför allt handlar det om anständighet. Ingen människa ska leva i absolut ekonomisk nöd i ett rikt land som Sverige.

I stället för att utarma våra trygghetssystem vill Vänsterpartiet stärka dem, och det gäller även försörjningsstödet. I stället för att använda överdrifter som gör människor mer utsatta vill vi utgå från verkligheten och agera utifrån den. Nu när vi vet att flera regeringar i rad har betalat ut för lite försörjningsstöd måste vi säkerställa att lagen följs. Att leva på försörjningsstöd är inte ett liv i lyx, men det ska vara möjligt att överleva på det.

Det mest allvarliga med regeringens politik, till exempel förslag om bidragstak, är att den i första hand kommer att drabba barn och inte vilka barn som helst utan de barn som redan har de svåraste förutsättningarna. För oss i Vänsterpartiet är det helt oacceptabelt. Barn väljer inte sin situation. De har enligt barnkonventionen rätt till särskilt skydd och stöd. Därför vill vi att försörjningsstödet ses över så att barn garanteras en lägsta nivå och inte lämnas utan det mest grundläggande.

Fru talman! Socialtjänsten är en av de viktigaste institutioner vi har i Sverige. Den möter människor i deras mest utsatta stunder och bär ett enormt ansvar. Det kan låta stort, men det är här vi visar vår yttersta omsorg om varandra som samhälle – med insikten om att livet ibland och för vissa grupper ofta är mycket svårt och med insikten om att ingen människa klarar sig helt utan hjälp genom livet.

Vi har inte gett socialtjänsten de förutsättningar som krävs. År efter år har uppdraget blivit tyngre. När andra trygghetssystem försvagas ökar pressen på socialtjänsten, och nu måste politiken ta ansvar. Vi behöver avlasta socialtjänsten genom att återupprätta välfärden och lyssna på

professionen, och vi behöver ge den resurser att möta de behov som finns. Men framför allt, fru talman, måste regeringen ta ansvar för sin egen politik i stället för att straffa de ekonomiskt mest utsatta.

Jag vill yrka bifall till reservation 5.

Prot. 2025/26:105
15 april

Socialtjänstens arbete

Anf. 101 DAN HOVSKÄR (KD):

Fru talman! Jag vill till att börja med yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Vi behandlar i dag socialutskottets betänkande om socialtjänstens arbete i en tid då samhällets mest grundläggande skyddsnät behöver stärkas, utvecklas och fördjupas.

För oss kristdemokrater är utgångspunkten tydlig. Samhället byggs starkast underifrån – i familjen, i de nära relationerna och i civilsamhället. Socialtjänsten ska vara ett stöd när det brister men också en kraft som stärker det som fungerar.

Fru talman! Den nya socialtjänstlagen, som trädde i kraft sommaren 2025, markerar ett viktigt skifte: från reaktivt till förebyggande, från svårtillgängligt till tillgängligt, från fragmenterat till kunskapsbaserat. Det är en reform vi kristdemokrater välkomnar.

Men en lag förändrar i sig inte verkligheten. Det är i kommunerna, i mötet mellan socialsekreterare och den enskilda människan, som förändringen måste ske. Därför är det avgörande att staten tar ansvar för förutsättningarna. Regeringen har föreslagit en omfattande satsning på omställningen med ökade medel till kommunerna, upp till över 2 miljarder kronor årligen från 2026. Det är nödvändigt.

Vi vet att socialtjänsten i många kommuner kämpar med hög arbetsbelastning, svårigheter att rekrytera och behålla personal och en vardag där det förebyggande arbetet ofta får stå tillbaka.

Fru talman! Kristdemokraterna vill lyfta tre perspektiv i detta arbete.

För det första: Det förebyggande arbetet måste börja tidigt och nära familjen. När barn far illa eller riskerar att hamna snett är det sällan en plötslig händelse. Det är ofta resultatet av bristande stöd över tid. Därför behöver socialtjänsten arbeta tätare tillsammans med förskola, skola, hälso- och sjukvård men också med föräldrarna själva. Föräldrar är inte ett problem som ska hanteras, utan de är en resurs som ska stärkas.

Här spelar också civilsamhället en avgörande roll. Föreningar, kyrkor och ideella organisationer ser ofta det som det offentliga inte ser. De skapar en tillit där myndigheter ibland möts av misstro. Detta perspektiv måste få större utrymme i omställningen.

För det andra: Kunskap och kompetens är avgörande. Det är därför positivt att Socialstyrelsen fått i uppdrag att stödja kommunerna, utveckla kompetensen och ta fram digitala verktyg för uppföljning.

Särskilt viktigt är arbetet med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, som adhd och autism. Många barn och vuxna får i dag inte det stöd de behöver – inte för att viljan saknas, utan för att kunskap och samordning brister. Inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum är därför ett steg i rätt riktning. Men det räcker inte med nationella riktlinjer. De måste också nå ut och användas i praktiken.

För det tredje: Barnperspektivet måste genomsyra allt arbete. Barn som växer upp i utsatthet bär ofta konsekvenserna långt in i vuxenlivet. Det är därför välkommet att Socialstyrelsen fått i uppdrag att ta fram stöd för hur socialtjänsten bättre kan uppmärksamma barn när vuxna söker hjälp. Vi vet att barn ofta är de osynliga anhöriga, de som inte själva söker stöd men som behöver det allra mest.

Fru talman! Vi vill också lyfta vikten av att socialtjänsten upplevs som tillgänglig och trygg. Initiativ som "Koll på soc" och kunskapsstöd om samtal med barn är viktiga steg. Men i grunden handlar det om något större – tillit. Människor måste våga söka hjälp i tid, inte först när situationen blivit akut. Det kräver ett bemötande präglat av respekt, värdighet och förståelse för människors olika livssituationer.

Fru talman! Avslutningsvis: Kristdemokraterna delar utskottets bedömning att det pågående arbetet bör fortsätta och att riksdagen i nuläget inte behöver vidta ytterligare åtgärder med anledning av motionerna. Men vi vill samtidigt understryka att detta är en reform som måste följas noggrant. Det gäller inte minst den nya sekretessbrytande bestämmelsen. Balansen mellan integritet och behovet av samverkan är avgörande, särskilt när barn riskerar att fara illa.

Fru talman! Ett samhälles styrka mäts inte i hur det fungerar för de starkaste utan i hur det möter de mest utsatta. Med en socialtjänst som är förebyggande, kunskapsbaserad och nära människan kan vi bygga ett varmare, tryggare och mer sammanhållet Sverige. Det är den riktning vi kristdemokrater vill se.

(Applåder)

Anf. 102 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Vi debatterar här i socialutskottet ett betänkande som handlar om socialtjänstens arbete. Det är en hopsamling av ett antal – jag tror att det är mer än hundra – förslag från enskilda ledamöter och partier som handlar om just socialtjänsten.

Orsaken till att fokus ligger på socialtjänsten är att det är en av de allra viktigaste stöttepelarna i det svenska samhället. Skolan är viktig, sjukvården är viktig och äldreomsorgen är självklart väldigt viktig liksom stödet till människor med funktionsnedsättning. Men just socialtjänsten har det yttersta uppdraget att finnas där när någon av de andra pelarna inte riktigt orkar med.

Jag skulle säga, fru talman, att detta nog också är det område där de största utmaningarna och de största problemen finns. Därför är det lite intressant att sitta och lyssna på företrädarna för Tidöpartierna som säger så många vackra ord om hur bra det fungerar och att det inte finns något behov alls för riksdagen att lägga sig i det här eftersom Tidöregeringen har full insikt i problemen och har förslag till lösningar på alla problem.

Var och en som har kontakter ute i den svenska socialtjänsten ser att detta inte stämmer. Det är inte en välfungerande verksamhet.

Man lyfter den nya socialtjänstlagen – det kommer jag ihåg att man gjorde även i den förra debatten som vi hade på detta område, för ett år sedan – som om det vore en gudasänd gåva som skulle kunna lösa i stort sett alla problem. Jag tycker att Gustaf Lantz från Socialdemokraterna uttryckte det på ett väldigt bra sätt när han talade nyss: Socialtjänsten är inte

lagstiftningen, utan det är alla människor som arbetar i socialtjänsten – alla socionomer och socialsekreterare.

Det är där utmaningarna finns, fru talman. Vi har brist på socionomer. Vi har alldeles för få som söker tjänsterna som socialsekreterare. Vi har en omfattande kompetensbrist om man ser till antalet människor som faktiskt skulle behövas inom socialtjänsten.

För dem som har utbildat sig till socionomer och får sitt första jobb är det inte som det är inom sjukvården eller skolan, att man får introduktionsprogram och får komma in i jobbet. Introduktionsprogram för nyanställda socialsekreterare saknas i väldigt många kommuner. I sjukvården får man gå bredvid, som det kallas, under ett stort antal veckor, kanske månader, innan man börjar få ta eget ansvar. Det är inte ovanligt, fru talman, att man som nyutexaminerad socialsekreterare kastas in och får ta de allra svåraste fallen inom en socialförvaltning, för dem är det ingen annan som orkar ägna sig åt.

När man har jobbat ett antal år är möjligheterna till kompetensutveckling i allra högsta grad bristfälliga. Här i riksdagen har vi diskuterat och till och med beslutat om att det vad gäller sjukvården minsann ska vara lagstadgade krav på att man ska få rätt till kompetensutveckling. Men i den minst lika viktiga och sårbara socialtjänsten finns inga sådana krav alls. Där finns det ingen som lyfter att man borde ha rätt till kompetensutveckling.

Inom andra områden säger vi att det är självklart att det ska vara evidensbaserat, men just inom socialtjänsten ligger kanske de allra största problemen, till och med större än på skolans område, i att man inte har krav på och redskap för att arbeta utifrån evidens, forskning och beprövad erfarenhet. Detta, fru talman, hänger delvis samman med att de kraven, fram till dess att vi fick lagen, inte har varit tillräckligt skarpa, men dessutom är forskningen på de svenska lärosätena ganska undermålig på det här området. Sverige är inte alls ett ledande land vad gäller forskning i socialt arbete. Där ligger andra länder långt före oss beroende på att vi har en forskningstradition vad gäller socialt arbete som inte är anpassad till den verklighet som många socialarbetare befinner sig i.

Slutligen är det en otroligt tuff verklighet man möter i socialtjänsten. Få andra yrkesgrupper utsätts för hot, hat och skriverier i så stor utsträckning som just de som jobbar inom socialtjänsten. Detta är orsaken till att vi i Centerpartiet har sett ett behov. Vi har nu en ny lagstiftning, och det är bra – den skulle ha kommit långt tidigare. Men man bör dessutom från riksdagens och regeringens sida samla ihop detta till ett kraftfullt socialtjänstpaket där man tittar på vad vi kan göra för att stärka de människor som arbetar inom socialtjänsten.

Det är därför, fru talman, som jag yrkar bifall till vår reservation nummer 3.

(Applåder)

Anf. 103 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! I detta betänkande om socialtjänstens arbete behandlas bland annat frågan om Sveriges internationella adoptionsverksamhet, och jag tänkte inleda där.

Utredningen SOU 2025:61 tillsattes efter allvarliga uppgifter om oegentligheter vid internationella adoptioner till Sverige. Det handlar om fall där barn kan ha skilts från sina familjer på felaktiga eller olagliga grunder och där svenska aktörer inte har haft tillräcklig kontroll eller agerat tillräckligt kraftfullt.

Utredningen visar att det inte handlar om enstaka händelser utan om strukturella brister. Den pekar på otillräcklig rättssäkerhet, bristande kontroll och ett system där barnets rättigheter inte alltid har stått i centrum.

Mot den bakgrunden föreslår utredningen flera långtgående åtgärder. Det gäller bland annat en offentlig ursäkt till adopterade och deras familjer, inrättande av ett nationellt resurscentrum, rätt till ekonomiskt stöd för resor till ursprungsländer samt att den nuvarande ordningen för internationella adoptioner avvecklas. Internationella adoptioner ska enligt förslaget i fortsättningen endast vara möjliga i fall där det finns en personlig relation mellan barnet och den som vill adoptera. Det här är omfattande förslag. De speglar också allvaret i de brister som har identifierats.

Fru talman! För Miljöpartiet är det centralt att staten tar ett tydligt ansvar. När systemet har brustit i att skydda barns rättigheter krävs åtgärder som stärker rättssäkerheten och ger upprättelse till dem som drabbats. Vi anser att regeringen ska gå vidare med utredningens förslag, med beaktande av remissinstansernas synpunkter. Det gäller särskilt förslagen om en offentlig ursäkt, ett nationellt resurscentrum och ett stärkt statligt ansvar.

Men, fru talman, vi lyfter också ytterligare frågor som behöver hantearas. En sådan fråga är ratificeringen av konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden, ICPPED. Organisationer som arbetar för adopterades rättigheter har lyft detta, och vi delar bedömningen att Sverige bör ratificera konventionen. Internationella adoptioner har i vissa fall inneburit att barn förts bort från sina familjer under omständigheter som måste förstås i ett människorättsperspektiv.

En annan central fråga är rätten till kunskap om sitt ursprung. I dag är många adopterade hänvisade till kommersiella dna-tester. Detta är inte rimligt. Vi anser att det ska utredas hur adopterade kan erbjudas gratis dna-testning och hur en nationell dna-databas kan inrättas. I väntan på en sådan lösning bör ekonomiskt stöd för testning kunna ges.

Stödet till adopterade behöver samtidigt stärkas. Utredningen visar att dagens stöd inte fullt ut motsvarar behoven. Det gäller både tillgången till stöd och den specifika kompetens som krävs. Ett nationellt resurscentrum är därför en viktig åtgärd. Stödet behöver omfatta adopterade, dem som adopterat och i många fall även adopterades barn.

Vi anser också att frågan om skadestånd bör utredas. Utredningen har inte haft det uppdraget, men det är en rimlig fråga att pröva när människor kan ha utsatts för allvarliga rättighetskränkningar inom ett system som staten har haft ansvar för.

Fru talman! Under de senaste åren har den ekonomiska situationen försämrats för många hushåll med små marginaler. Det gäller inte minst barnfamiljer. Prisökningarna på mat, boende och andra nödvändiga utgifter har varit kraftiga samtidigt som ersättningar och stöd inte har följt med i samma takt.

Regeringens politik har i flera delar förstärkt denna utveckling. Skattesänkningar som främst gynnar dem med högre inkomster tillsammans med bristande förstärkningar av trygghetssystemen har inneburit att klyftorna

ökat. Detta märks tydligt i vardagen för många barnfamiljer som redan befinner sig i en ekonomiskt utsatt situation.

Vi i Miljöpartiet har i våra motioner pekat på behovet av en sammanhållen politik för att minska barnfattigdomen. Det handlar om att stärka barnfamiljers ekonomi, förbättra trygghetssystemen och säkerställa att samhällets stöd når fram till dem som behöver det mest. I vår följdmotion om det vi kallar en fattigdomsreform lyfter vi behovet av strukturella förändringar för att minska ekonomisk utsatthet och ge människor bättre förutsättningar att klara sin vardag.

Fru talman! I detta sammanhang är försörjningsstödet centralt. Det är samhällets yttersta skyddsnät och ska garantera en skälig levnadsstandard när andra inkomster saknas.

I dag ser vi dock att den årliga uppräkningsen av riksnormen inte är tillräcklig. De kraftiga prisökningarna har gjort att stödet i många fall inte täcker de mest grundläggande kostnaderna. Det innebär att människor trots försörjningsstöd inte alltid kan upprätthålla en skälig levnadsstandard. Därför anser Miljöpartiet att riksnormen behöver höjas utöver den ordinarie uppräkningsen.

Vi menar också att det behövs nationell statistik över ansökningar och avslag gällande försörjningsstöd. Det är en förutsättning för att man ska kunna följa utvecklingen, upptäcka skillnader mellan kommuner och säkerställa att systemet fungerar rättssäkert och likvärdigt över hela landet.

Fru talman! I betänkandet behandlas flera andra förslag från våra motioner, bland annat om hur vi kan stärka stödet till anhöriga och utveckla ett mer inkluderande arbetssätt inom socialtjänsten för barn och unga med NPF. Det kan man läsa mer om i våra motioner.

Med detta vill jag avslutningsvis yrka bifall till reservation 14.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 9 Personalfrågor

Prot. 2025/26:105
15 april

Socialtjänstens arbete

Personalfrågor

Försvarsutskottets betänkande 2025/26:FöU8

Personalfrågor
föredrogs.

Anf. 104 PER SÖDERLUND (SD):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Försvarsmakten befinner sig i en historiskt stark tillväxtfas och har gjort så ett tag. Mycket har skett bara på den tid som gått sedan vi för ett år sedan debatterade personalförsörjningen här i kammaren. Värnpliktsvolymerna ökar något mer än planen, vilket är mycket glädjande. Även antalet som slutför officersutbildningen ökar, vilket är en förutsättning för försvarets tillväxt. Detta sker dock efter en lång tids avveckling av svensk försvarsförmåga, och det påverkar givetvis utvecklingen.

Med den beslutade tillväxten ökar antalet värnpliktiga och därmed även behoven av materielanskaffningar. Det kan vara lätt att stirra sig blind på behovet av ubåtar, stridsflyg, stridsfordon, transportplan, bilar, ammu-

nitition, personlig skyddsutrustning och så vidare. Det är i många fall smärtsamt kostsam materiel som myndigheten är i behov av. Riksdagen skjuter också till mycket pengar så att uppbyggnaden av försvaret ska bli verklighet.

Men utan personal är materielen inte värd mycket. Om för lite pengar satsas på personalen minskar värdet av materielen, och tvärtom. Trots stort engagemang, ökade värnpliktsvolymerna och fler civilanställda finns det fortfarande mycket som behöver göras för att säkerställa att Försvarsmaktens personal får rätt förutsättningar att lösa sina uppgifter.

I grunden behöver vi ändra synen på Försvarsmaktens anställda och inse att det inte är ett vanligt arbete de utför. De ska med sitt eget liv som insats försvara våra allierade, vårt land, vår demokrati och vår befolkning om det värsta tänkbara skulle inträffa. I vissa fall behöver vi ge dessa hjälpar förutsättningar som andra yrkesgrupper inte har. Såväl Försvarsmakten som vi politiker bör därför överväga alternativa förmåner för att behålla kompetent personal och höja statusen på yrket. Exempel på sådana förmåner kan vara sänkt pensionsålder, skattefria tjänstebostäder och mer stöd till medflyttande vid långtidspendling eller utlandstjänstgöring.

Fru talman! Även det civila samhället behöver förstå hur viktigt Försvarsmaktens arbete är. Tyvärr har mycket av den förståelsen gått förlorad under den tid då en stor del av vårt totalförsvaret avvecklades och värnpliktsvolymerna var låga. Förr hade alla som hade gjort lumpen en förståelse för att det militära och civila till stor del hänger ihop i totalförsvaret. Även kommuner, landsting – som det hette på den tiden – länsstyrelser och myndigheter hade en större förståelse för totalförsvarets betydelse och vikten av att hela samhället hade beredskap för kris eller krig.

Civila kunskaper var ofta användbara i händelse av krig, och omvänt var militära kunskaper ofta en tillgång i det civila yrkeslivet eller i händelse av samhällskriser. I dag saknas mycket av den kunskapen.

Man hör ungdomar som inte vill ingå i försvaret av vårt land för att de inte vill försvara den regering som för tillfället styr landet. De som har sådana åsikter måste förstå att det är vårt statsskick och vår frihet att bestämman över vår nutid och framtid som ska försvaras, inklusive friheten att välja politiska företrädare. Alternativet borde vara otänkbart för alla, oavsett vilken politisk åsikt man har. Det kommer att ta tid att få alla svenskar att förstå detta. Men om det är något vi vet är det att yttre hot alltid har förenat vårt folk.

Fru talman! Det finns de som är mycket väl medvetna om det jag nyss har talat om, och det är de som ingår i våra frivilligorganisationer. De är synnerligen viktiga för såväl folkförankringen som försvarsviljan men också för försvarsförmågan och den civila beredskapen. De utgör såväl en rekryteringsgrund som en plattform för personlig kompetensutveckling inom en rad specialområden som är av stor vikt för totalförsvarets kompetensförsörjning.

Frivilligorganisationerna bör därför ha ett fortsatt nära samarbete med och stöd av Försvarsmakten, och det är viktigt att de medel som Försvarsmakten får utnyttja för frivillig verksamhet också till fullo utnyttjas. Det är också viktigt att regeringen i sitt arbete fortsatt beaktar frivilligorganisationerna.

Fru talman! Våra veteraner och deras anhöriga förtjänar vår ovillkorliga tacksamhet för sin insats. Med stort mod och stor personlig uppoffring har de gjort ovärderliga insatser för fred och demokrati i Sverige och utomlands. En del av dem har kommit hem från utlandstjänstgöring med ärr för livet. En del har synliga ärr, andra har osynliga. Men de har alla det gemensamt att det pris de har betalat för att värna fred i olika oroshärdar många gånger är mycket högre än vad de som inte varit med någonsin kan föreställa sig. De förtjänar ett relevant stöd oavsett var i landet de bor.

Tyvärr saknar sjukvården i de flesta regioner kunskap om de unika behov de här personerna har. Veteransjukvården behöver utökas, och jag hoppas att fler regioner utvecklar den kompetensen så att våra hjältar kan få den hjälp de behöver.

Fru talman! Om lite mer än en månad infaller veterandagen. Det är den 29 maj, för att vara exakt. Det är den dag då vi hyllar våra veteraner och hedrar minnet av dem som betalat det högsta priset i arbetet för fred och frihet i olika krishärdar runt om i världen. Sedan 2008 högtidlighåller vi Sveriges veterandag den 29 maj, och sedan 2012 har dagen officiell status som statsceremoni.

Sedan 2018 är den 29 maj också allmän flaggdag. Det är välkommet, och det är det minsta vi kan göra för att hedra våra hjältar, även om de förtjänar att hedras varje dag.

Vi ser gärna att ett utökat långsiktigt stöd till veteranföreningarna utreds. Det skulle garantera ytterligare stöd till dem som behöver det och som i högsta grad förtjänar vår tacksamhet.

I detta anförande instämde Matheus Enholm (SD).

Anf. 105 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Vi ska i dag debattera och fatta beslut om kompetensförsörjningen i totalförsvaret och räddningstjänsten, om jämställdhet och inkludering, om veteraner, om försvarsmusik samt om frivilliga försvarsorganisationer. Det är frågor som verkligen berör både den civila och den militära delen av samhället.

Hela 98 yrkanden inom området har inkommit under den allmänna motionstiden. Det handlar om såväl enskilda motioner som kommittémotioner och partimotioner. Vi socialdemokrater står självklart bakom alla våra yrkanden, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservationerna 3, 14 och 22.

Vi föreslår att antalet värnpliktiga år 2030 ska uppgå till 12 000 årligen men att man långsiktigt bör uttala att målet ska vara 20 000 årligen. För att kunna nå detta har vi en hel del arbete kvar att göra.

När numerärerna utökas – det gäller både antalet värnpliktiga och antalet anställda – är det otroligt viktigt att man bygger ut visselblåsarfunktionen inom försvaret. Där ges värnpliktiga och anställda möjlighet att påtala missförhållanden under sin tid i försvaret, framför allt inom värnpliktsdelen.

Jämställdhet och inkludering är ett annat viktigt område som man behöver se till att stärka. Vi föreslår att Försvarsmakten aktivt ska arbeta med jämställdhet och inkludering för att sträva mot en mer diversifierad personalsammansättning. Ett tydligt mål är att minst 40 procent av de anställda i Försvarsmakten ska vara kvinnor. Där har vi en bra bit kvar att jobba.

Därför är det viktigt, vilket vi trycker på i vår motion, att man riktar större insatser just till den gruppen.

Det måste kunna ges bättre förutsättningar att kombinera en karriär inom Försvarsmakten med familjeliv. Försvarsmakten ska naturligtvis vara en organisation som är fri från alla former av diskriminering – inklusive trakasserier, inte minst av sexuell karaktär.

Det handlar också väldigt mycket om att tillgodose alla köns utrustningsbehov. I dag får vi signaler om att det inte funkar. Även om det har skett en hel del den senaste tiden är det viktigt att man jobbar vidare med den delen.

Jag tänker också utveckla något när det gäller området kompetensförsörjning inom räddningstjänsten. Det är också ett viktigt uppdrag för försvarsutskottet att hantera. En viktig lärdom från kriget i Ukraina är att en väl utbyggd räddningstjänst är livsnödvändig. Vi noterar att behovet av att utbilda och rekrytera deltidbrandmän runt om i vårt avlånga land är stort. Det pekar vi på i vår reservation, och vi ger högsta prioritet för de aktörer som verkar inom området.

Slutligen vill jag passa på att lyfta fram fackförbundet Kommunals rapport om behov av utbildningssatsningar för heltidsanställda brandmän och en översyn av utbildningen för dessa. Vi hade ett välbesökt seminarium i riksdagen för en månad sedan. Där deltog olika aktörer – och många ledamöter var på plats – för att kunna belysa den här delen. Här är det nu viktigt att MCF för frågan vidare.

Med de orden, fru talman, vill jag yrka bifall till våra reservationer.
(Applåder)

Anf. 106 GUSTAF GÖTHBERG (M):

Fru talman! I försvarsutskottets arbete handlar rätt mycket av våra frågor om materiel, fregatter, stora anslag till inköp, flygmaskiner och drönare. Men i verkligheten börjar allting i försvaret av Sverige med den enskilda människan – med den värnpliktiga som kanske snart rycker in på Amf 4 hemma i Göteborg och som har sitt livs äventyr framför sig samtidigt som hon gör en stark, stor och viktig insats för försvaret av Sverige och våra allierade. Det handlar om officerare som utbildar nästa generation soldater, om soldater som väljer att stanna kvar i tjänstgöring, om specialistofficeren som ser det som ingen annan ser och om hemvärnsmannen som ständigt är redo att försvara Sverige.

Personalfrågorna är bland de viktigaste vi har att hantera. När det gäller detta betänkande, likt många andra betänkanden som försvarsutskottet har att hantera och som kammaren ska votera om, är vi för det mesta i huvudsak överens. Att vi har en samsyn i svensk försvarspolitik är en styrka för Sverige.

När det gäller personalförsörjningen i Försvarsmakten – och personalfrågorna och personalpolitiken – är detta inget som man kan ändra på en natt. Det tar tid att utbilda officerare. De växer liksom inte på träd. De ska utbildas och få erfarenhet. Allt detta är i fokus för personalpolitiken.

Att bygga upp fungerande utbildningskedjor tar tid. Att skapa en organisation där människor kan rekryteras och där de väljer att stanna kvar kräver uthållighet, struktur och ansvarstagande över flera mandatperioder. Därför arbetar man nu metodiskt med personalfrågorna, fru talman. Det har man gjort länge. Det finns, som sagt, en ganska bred samsyn.

Regeringen har genomfört höjda ersättningar för våra värnpliktiga, officersaspiranter och hemvärnssoldater. Vi bygger ut Försvarsmakten i nära takt med dess faktiska utbildnings- och absorptionsförmåga. Man kan inte som försvarspolitikern bara ställa sig och peka och säga vad man vill ha utan att förstå att det finns en organisation som måste kunna ta hand om det och ta till vara den kompetens som redan finns i organisationen.

Fru talman! Det finns anledning att påminna om just vikten av att ha långsiktighet i försvarets personalpolitik, inte minst för de anställda och pliktare i vårt totalförsvaret. Därför är det fullständigt väsentligt att fortsätta förbättra villkoren för dem som tjänstgör, att fortsätta stärka rekryteringen, att fortsätta se till att Plikt- och prövningsverkets informationsinsatser till gymnasister i landet är starka, att fortsätta utveckla officersutbildningen och att fortsätta värna våra veteraner, som vi hörde tidigare, som vi särskilt högtidligt håller den 29 maj – Sveriges veterandag.

I en tid där hoten mot Sverige ökar har vi inte råd med symbolpolitik. Jag tycker mig heller inte se mycket av symbolpolitik i det här betänkandet. Det är åtta partier som tar ansvar gemensamt för vårt försvar och vår försvarspolitik. Det är en styrka för Sverige.

Jag vill i dag, på Uniform på jobbet-dagen, beklaga mig över att jag aldrig fick möjlighet att göra värnplikt och därmed inte kan ha en uniform förutom riksdagsmannens, som jag nu bär. Jag vill också vädja till er som ser denna debatt, som följer detta och som kanske ser en uniform i fikarummet under eftermiddagen eller på spårvagnen på väg hem, att rikta en tack-samhetens tanke till de män och kvinnor som har tjänstgjort i uniform – allt för att göra vårt land tryggare och säkrare.

Jag vill särskilt lyfta våra oerhört viktiga frivilliga försvarsorganisationer. Det handlar om att lyfta upp dem och komma ihåg vilket fantastiskt arbete som de bedriver och genomför i hela Sverige. Jag vill då också rikta en vädjan och en uppmaning till Sveriges 290 kommuner. Fundera över vilka frivilliga försvarsorganisationer som finns just i din kommun! Och fundera på hur kommunen, regionen eller den statliga myndighet som du kanske är verksam i kan använda sig just av en frivillig försvarsorganisation för att bli bättre på att absorbera och ta tillvara försvarsviljan!

Det är tillsammans – människa till människa – som vi bygger försvarsvilja och försvarsförmåga. Det är personalpolitiken i försvaret ett tecken på.

Sist men inte minst vill jag säga stort tack till dig som tjänstgör i uniform, till dig som tjänstgör i Försvarsmakten civilt, till dig som är pliktad och till dig som gör ditt för Sverige.

(Applåder)

Anf. 107 HANNA GUNNARSSON (V):

Fru talman! Ärade utskottskollegor! Hej till alla er som lyssnar och tittar – hemma eller där ni annars är!

I dag debatterar vi en stor mängd motioner som hanteras i försvarsutskottet och som handlar om Försvarsmaktens personal, om rekrytering och om hur vi ska ge personalen så bra villkor och möjligheter som möjligt att arbeta inom Försvarsmakten.

Det här är kanske en av våra viktigaste årliga debatter.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna nummer 1 och 11, så har jag gjort det.

Vi lever i ett mycket allvarligt säkerhetsläge. Det tror jag att alla nu är medvetna om. Det är krig i Europa. Ryssland har invaderat Ukraina. Det allvarliga omvärldsläget sätter såklart vårt eget totalförsvar på prov och kräver att vi gör satsningar på att göra samhället mer robust.

De som ska göra detta är personalen – både den militära personalen och personalen i hela det civila försvaret.

Försvarsmaktens verksamhet innebär – precis som räddningstjänsten, polisen och andra liknande verksamheter – stora risker och höga krav, och den är igång dygnet runt.

De senaste åren har vi sett flera stora kriser. En av de lärdomar som vi tar med oss är betydelsen av välutbildad personal, goda arbetsvillkor, rätt verktyg och materiel och att det finns ett stort engagemang hos vanliga människor om en kris uppstår.

Personal som är engagerad i Försvarsmakten, hemvärnet, frivilliga försvarsorganisationer, kommunernas frivilliga resursgrupper, Röda Korset och många andra organisationer gör enorma insatser i kristider. Arbetsuppgifterna är till synes oändliga och många gånger väldigt svåra och behöver utföras på obekväma tider, på platser långt bort och ibland med alldeles för lite resurser.

Att arbeta med det militära försvarets skarpa arbetsuppgifter är inte ett lätt jobb. Vi är oerhört tacksamma mot alla som väljer att arbeta där och inom andra utsatta yrken. De svåraste arbetsuppgifterna är nog de som görs utomlands. Jag vill framföra ett särskilt stort tack till alla som har åkt iväg på stora, akuta insatser som jordbävningar och evakueringar och alla som är utomlands på andra insatser. Stort tack för era insatser!

Fru talman! En viktig förutsättning för Försvarsmaktens personalförsörjning är värnplikten. Alla ungdomar som fyller 18 år mönstrar och provas för att göra värnplikt. Vänsterpartiet tycker att detta är mycket bra. Värnplikten garanterar en folkförankring av försvarets verksamhet och att så många människor som möjligt med olika bakgrund och erfarenheter deltar i försvaret av Sverige och därmed får med sig viktiga kunskaper om hur vårt land kan göras säkrare och tryggare för alla.

För att de värnpliktiga ska få bästa möjliga utbildning och för att deras tillvaro i övrigt ska vara så bra som möjligt är det viktigt att det finns ett fungerande pliktråd. Pliktrådet är ett medinflytandeorgan som väljs av de värnpliktiga och har till uppgift att tillvarata de värnpliktigas intressen och ganska ofta föra dialog om förändringar bland annat med oss politiker. Pliktrådet föreslår också olika typer av förbättringar och granskar det arbete som görs liksom de värnpliktigas förutsättningar. Det är en väldigt viktig insats för folkförankringen av värnplikten och totalförsvaret och ett sätt för samhället att garantera att den utbildning som vi har bestämt ska vara tvingande för dem som pliktas in blir så bra som möjlig.

En stor fråga för de värnpliktiga de senaste åren har varit höjning och indexering av de värnpliktigas dagersättning. Regeringen har gjort en höjning, och det ska man ge dem kredd för, men inte till den nivå som den personalutredning som gjordes förra året föreslog och inte heller enligt de nivåer som Pliktrådet har velat se.

Det är väldigt viktigt, inte bara i tider av inflation och höjda priser för mat och hyror, att ersättningarna hänger med. Att vi ser till att den ersättning man får faktiskt är rimlig är också en signal om hur viktig värnpliktsutbildningen är. Jag yrkar därför bifall till reservation 1.

Nästa vecka hålls årets värnpliktskongress. Jag vill passa på att tacka det pliktråd som har arbetat under året och som har varit väldigt aktiva, duktiga och vettiga i sitt arbete. Vi välkomnar det pliktråd som kommer att väljas nästa vecka och ser fram emot att träffa er!

En annan viktig grupp inom Försvarsmaktens personal är reservoffice-rarna. För några år sedan gjorde en enig riksdag ett tillkännagivande om att regeringen ska se till att det finns rätt till tjänstledighet för reservofficerare att tjänstgöra inom Försvarsmakten. Det skulle göra det enklare för dem att delta i verksamheten samtidigt som de har ett civilt yrke. Jag förväntar mig fortfarande att regeringen snarast återkommer i denna fråga.

Fru talman! Vänsterpartiet är ett feministiskt parti, och i en feministisk försvars- och säkerhetspolitik är frågan om folkförankring och ett deltagande för alla väldigt viktig. Sedan värnplikten återstartades är den också könsneutral. Kvinnors deltagande i försvars- och säkerhetsarbetet hemma och internationellt är avgörande för att hela samhället ska kunna stå emot kriser, akuta händelser och i värsta fall krig.

Det finns väldigt mycket kvar att göra när det gäller jämställdheten, men jag vill också säga att Försvarsmakten har ett väldigt aktivt arbete med att förbättra jämställdheten inom organisationen. I den utåtriktade kommunikationen framhävs kvinnor. Det görs framsteg när det gäller utrustning, och jämställdhetsfrågorna tas på stort allvar. Det är viktigt att Försvarsmakten fortsätter att förstärka detta arbete och sprider det till de allierade som vi nu har som Natomedlemmar.

Att överlag göra Försvarsmakten och försvarsverksamheten mer synlig och begriplig för allmänheten är också ett sätt att öka förståelsen för vad en modern försvarsmakt egentligen är. Därmed ökar motivationen att delta, och med det ökar också jämställdheten i organisationen. På så sätt blir hela totalförsvaret mer jämställt och mer mångfaldigt. Försvarsmakten måste dock lösa frågan om vettiga underkläder för kvinnor.

Fru talman! Behovet av att rekrytera och behålla personal inom Försvarsmakten är fortfarande centralt och väldigt viktigt. Det viktigaste för att få anställda att stanna kvar på sina arbetsplatser är såklart lön, arbetsvillkor och arbetsmiljö. Det är viktigt att se till att man har resurserna till sitt förfogande för att kunna göra ett bra jobb.

Löner är såklart en fråga för arbetsmarknadens parter, men det är viktigt att fortsätta att se över lönerna i Försvarsmakten. Många yrkesgrupper, framför allt på den civila sidan, har en annan arbetsmarknad utanför den statliga sfären som faktiskt erbjuder högre löner.

När det gäller att ha rätt verktyg och materiel för att göra ett bra jobb finns det en del att arbeta med inom Försvarsmakten. Det saknas fortfarande personlig utrustning, även om det blir bättre. Det handlar om helt vanliga saker som behövs för att göra arbetsdagen och arbetsvillkoren bra inom Försvarsmakten. Alla måste ha det materiel och de saker som de behöver. Det är i slutändan en fråga om säkerhet i ett mycket utsatt och farligt yrke. Det är positivt att åtgärder har vidtagits för att inventera, lagerhålla och beställa mer personlig utrustning.

Jag vill sätta lite extra fokus på den så kallade tolvårsgränsen för soldater, som vi har pratat om många gånger här i kammaren. En soldat som inte vidareutbildar sig till officer har enligt lag en begränsad anställningstid i ett antal år. Sedan får man inte arbeta kvar. Som ni förstår stämmer det här inte alls med hur resten av svensk arbetsmarknad ser ut. Alla an-

ställningar på svensk arbetsmarknad ska i regel vara tills vidare om det inte finns särskilda skäl. Det är galet att vi har den här typen av tidsgräns för anställning vid uppbyggnaden av Försvarsmakten när vi behöver mer personal och också behöver få personalen att stanna. Soldater som har en utbildning och erfarenhet av sitt yrke ska inte behöva sluta, utan man ska kunna stanna kvar.

Det här behöver lösas. Om inte lagen kan avskaffas i sin helhet behöver vi se över den så att individuella prövningar kan göras. Jag ser fram emot att vi får det här ärendet till riksdagens kammare. Av den anledningen yrkar jag bifall till reservation 11 under punkt 4.

Fru talman! Det tredje benet i personalförsörjningen för totalförsvaret är hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna. Där organiseras stora grupper av människor på olika sätt för att bidra till totalförsvaret och krisberedskapen i fredstid. Det är av största vikt att de frivilliga försvarsorganisationerna ges resurser och möjligheter att genomföra sina utbildningar och övningar och att stabila avtal skrivs även med civila myndigheter och kommuner. Alla behövs i totalförsvaret, oavsett bakgrund, yrke och kunskaper.

Slutligen, fru talman, vill jag ta upp det vi brukar prata om i Vänsterpartiet när det gäller det här betänkandet som handlar om personalfrågor: att ta bort systemet med att Försvarsmakten förser hovet med adjutanter.

Adjutanter är högt utbildade officerare med mycket erfarenhet som lånas ut för att hjälpa kungen och kronprinsessan med allehanda sysslor under dagarna, en månad om året på ett rullande schema. Det här är alltså officerare som vi hade kunnat använda i återuppbyggnaden och uppbyggnaden av det svenska försvaret men som i stället får hjälpa kungen och kronprinsessan. Dessa adjutanter anser vi ska ersättas med civil personal.

Anf. 108 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi försvarsutskottets betänkande nummer 8, som handlar om personalfrågor.

Det handlar alltså om personal- och kompetensförsörjning, totalförsvaret, räddningstjänsten, jämställdhet, veteraner och frivilliga försvarsorganisationer.

Denna debatt hålls i ett skärpt säkerhetspolitiskt läge. Kriget i Ukraina går nu in på sitt femte år, och det sätter också ljuset på vårt eget utsatta läge. Det säkerhetspolitiska läget är det värsta vi har haft sedan andra världskriget. Det är viktigt att vi fortsätter att göra reella upprustningar. Sverige är medlem i Nato, och vi satsar på att rusta upp. Men vi måste fortsätta!

Visst är det viktigt med materiel, som har påpekats tidigare. Men det allra viktigaste vi har är våra anställda, våra soldater, värnpliktiga och frivilliga – alla de som står till tjänst. Vi har också officerare, som dag ut och dag in försvarar vårt land.

Det handlar också om våra veteraner, de ungefär 100 000 som har gjort tjänst runt om i världen. Jag hade för övrigt besök av ett flertal veteraner från Uppsala län så sent som i går. De är en stor tillgång, och de har gjort viktiga insatser för Sverige i fredsbevarande uppgifter runt om i vår värld.

Värnpliktiga är fortsatt grunden för Försvarsmaktens personalförsörjning. Det är glädjande att 8 136 personer påbörjade grundutbildningen för 2025 och att man lyckades uppnå det mål som fanns om 8 000 personer. Vi är alltså på god väg att nå upp till målet om 10 000 till 2030. Men vi kan inte sätta punkt här, utan det är viktigt att vi också senast till år 2032 når 12 000.

Vi ser från Kristdemokraternas sida framför oss att Sverige ska ha fyra brigader till 2030 men att det också behöver bli fler. På sikt behöver vi ha ytterligare två brigader så att vi så småningom skulle kunna ha två divisioner. Den ena skulle ha sin huvuduppgift i norra Sverige och hjälpa till i Finland, och den andra skulle verka i södra Sverige och också kunna finnas till hands i Baltikum. Det här är jätteviktigt.

Vi är på rätt väg, och vi gör stora upprustningar. Men det måste fortsätta. Vår egen säkerhetstjänst har varnat för att det vid ett krigsavbrott kommer att finnas 800 000 ryska soldater i Ukraina. Det finns en stor risk att de då hamnar i närheten av Sverige och i närheten av Baltikum och Finland. Ryssland skulle kunna ha förmåga till ett regionalt krig inom två år efter ett krigsavslut. Det här är viktigt.

Materiel är viktigt, men det är också viktigt att uppfylla förband som övar, exempelvis som man nu gjorde i Finland tillsammans med andra. Det är inte varmluften och de vackra orden som kommer att hjälpa. Det är i stället den samövade militära förmågan med vår personal tillsammans med våra grannländer som visar att det inte är någon idé att ens tänka tanken att ge sig på vare sig Sverige eller något av våra grannländer.

Försvarsmakten ska vara en jämställd och jämlik organisation. Det är också viktigt att fortsätta med hållbar personalförsörjning och att öka antalet kvinnor. Vi välkomnar det som görs. Men en annan viktig sak som påpekas här är något så enkelt som att det finns underkläder och att utrustning och kläder är anpassade för kvinnor. Det är något som man har sagt skulle vara på plats för länge sedan. Men vi får fortfarande rapporter om att det här inte är tillfyllest. Detta måste rättas till. Det är en självklarhet om vi ska ha kvinnor som ska vilja tjänstgöra i vår försvarsmakt.

De frivilliga försvarsorganisationerna fyller en jätteviktig funktion i förankrandet av vårt försvar, för rekrytering och för vår samlade förmåga. Det handlar om folkförankringen.

Därför noterar vi kristdemokrater med tillfredsställelse att regeringen i januari tillförde ytterligare 45 miljoner kronor till de här organisationerna. De behöver medel för att kunna genomföra sina uppgifter, och därför är det viktigt med det här tillskottet.

Som sades förut har vi snart Veterandagen, den 29 maj. Det här är jätteviktigt. Då samlas tusentals människor runt om i landet. Vi är definitivt bättre i dag än vi har varit historiskt sett på att ta hand om våra veteraner, men det här är också fortsatt viktigt. Vi är så tacksamma. Till dem som kanske lyssnar på den här debatten vill jag säga: Tack för den insats du har gjort! Vi värdesätter den. Det är viktigt för oss att uppmärksamma den insatsen varje dag, men inte minst den 29 maj.

Med de orden, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 109 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Uppbyggnaden av ett starkt svenskt totalförsvar pågår för fullt och har gjort så sedan ungefär tio år tillbaka.

En av de absolut viktigaste grundpelarna är personalförsörjningen i hela totalförsvaret, i Försvarsmakten, inom det civila försvaret och i de frivilliga försvarsorganisationerna. I mitt anförande kommer jag självklart att fokusera på alla delar inom Försvarsmakten och inom de civila delarna, räddningstjänst, pliktråd och mycket mer.

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det görs oerhört mycket bra inom Försvarsmakten just för att stärka personalens förutsättningar att vidareutveckla sig, stanna kvar och få ökad status.

Personalförsörjningen inom Försvarsmakten är en av de kanske största utmaningarna framöver, när försvaret växer, krigsdugligheten ska öka och beredskapen ska bli ännu bättre. Vi ska bli fler officerare som ska verka i Sverige, och vi ska utbilda fler värnpliktiga, men vi ska också ut och bemanna Natostaber runt om i världen. Detta ställer högre krav på ännu mer personal som vill verka och jobba inom Försvarsmakten.

Centerpartiets bedömning är att bland annat utökade möjligheter till högre pensionsålder, rätt till tjänstledighet för reservofficerare och bättre villkor för officersaspiranter kan vara lämpliga åtgärder.

Vi vet, vilket även andra talare har uttryckt, att lönesättningen självklart förhandlas av parterna. Och så ska det vara. Men Centerpartiet vill samtidigt framhålla att det är viktigt att Försvarsmakten kan erbjuda goda villkor och goda incitament för den personal som är intresserad av att söka sig till myndigheten och kanske stanna kvar i ytterligare några år eller återvända i tjänst efter att ha tjänstgjort i någon annan del. Det är viktigt framåt att vara en attraktiv och modern arbetsgivare. Det är också viktigt att man kan erbjuda attraktiva anställningar.

Vidare är det viktigt att vi får en mer jämställd försvarsmakt. En viktig åtgärd som kan bidra till detta är att försvarsmaktsledningen regelbundet följer upp och utvärderar förbandens jämställdhets- och likabehandlingsarbete. Dessutom måste Försvarsmakten säkerställa att kvinnliga soldater kan genomföra övningar och strid med utrustning och skydd som inte hämmar rörelser eller begränsar exempelvis deras sätt att utvecklas och förstå till strid.

Fru talman! Centerpartiet anser att det formella medinflytandet för värnpliktiga behöver ses över och bli ännu bättre för att de ska kunna stå helt oberoende från Försvarsmakten. Varje förband bör ha en medinflytandeofficer som blir en länk mellan de värnpliktiga och förbandschefen. Centerpartiet anser att medinflytandet för totalförsvarspliktiga ska förbättras och att Pliktrådets ställning ska höjas.

Att kallas in med plikt är ett stort ingrepp i den enskildes, individens, liv. Därför är det av särskild vikt att villkoren för de värnpliktiga inte är undermåliga. Centerpartiet anser därför att totalförsvarspliktigas dag-ersättning ska indexregleras för att följa samhällets prisutveckling, på samma sätt som andra saker räknas upp i samhället. Vi anser också att förplägnadsersättningen för värnpliktiga ska täcka de kostnader som den är avsedd att täcka genom exempelvis en indexreglering.

Jag vill framhålla att det regeringen har gjort kopplat till höjningar av dagersättningen är positivt. Från Centerpartiets sida anser vi dock att mer måste göras inom detta område.

Fru talman! De frivilliga försvarsorganisationer som verkar över hela landet har en viktig roll både i den fredstida krisberedskapen och i det civila försvaret. Såväl ur ett folkförankringsperspektiv som ur ett rekryteringsperspektiv är det viktigt att de frivilliga försvarsorganisationerna finns utspridda i hela landet. Vi har en viktig roll i att stödja och hjälpa de frivilliga försvarsorganisationerna och förbättra deras möjligheter att utvecklas.

De frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet täcker många olika och viktiga områden. Frivilligheten kommer att få en större roll när det civila försvaret fortsätter att byggas ut runt om i landet, inte minst kopplat till befolkningsskyddet. För att samhället ska få ut så mycket som möjligt av frivilligheten är det viktigt att ansvariga aktörer planerar för att använda sig av frivilliga under exempelvis krishantering och övningar. Organisationerna behöver komma in i planering, utbildning och övning på ett mer systematiskt sätt. Det är också nödvändigt att verka för att avtal skrivs med samtliga frivilliga försvarsorganisationer.

Herr talman! Att civilplikten är återaktiverad är något som Centerpartiet tycker är väldigt bra. Något annat som är glädjande är den utbildning som ges inom civilplikten och den kommunala räddningstjänsten. Utbildningen sker på Myndigheten för civilt försvars utbildningsplatser. Det är också glädjande att MCF använder den kommunala räddningstjänstens utbildningsplatser för att utbilda inom civilplikten runt om i landet. Att kunna utbildas nära området där man ska verka och att känna till lokalsamhället är avgörande för motståndskraften och försvarsviljan.

Herr talman! Senare under detta riksmöte kommer det att komma både en proposition om personalförsörjningen inom det militära försvaret och en proposition kopplad till det civila försvaret. Dessa propositioner är viktiga, och vi i Centerpartiet kommer självklart att granska dem noga. Det är nödvändigt med fortsatta förstärkningar av personalförsörjningen inom hela totalförsvaret.

Herr talman! Det görs mycket bra för att stärka personalens förutsättningar att verka inom hela totalförsvaret. Jag hoppas att ännu fler saker har gjorts när vi står här nästa år och debatterar personalförsörjningen inom totalförsvaret. Jag hoppas att de lågt hängande frukterna är sådant som vi kan genomföra och att det som behöver göras på längre sikt har påbörjats. Personalen är verkligen grunden för att vi ska lyckas med uppbyggnaden av totalförsvaret.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag yrka bifall till Centerpartiets reservation 8.

Anf. 110 ULF HOLM (MP):

Herr talman! Säkerhetsläget är nog bland det allvarligaste vi upplevt på väldigt länge. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har nu varat i över fyra år, och det finns i dagsläget inget som tyder på att Ryssland vill något annat än att annektera hela Ukraina. Detta får inte ske. Samtidigt pågår många andra konflikter, som Israels annektering av hela Gaza och nu senast USA:s och Israels krig mot Iran. Läget är minst sagt allvarligt och osäkert.

Mot denna bakgrund är det inte konstigt att vi i Sverige måste upprusta vårt totalförsvär. Detta görs i politisk enighet mellan samtliga riksdagspartier. Det är väldigt bra.

Herr talman! I många verksamheter är personalen helt avgörande för verksamheten, och så är det också inom totalförsvaret. Det är väldigt många olika yrkeskategorier som omfattas, och de har väldigt olika förutsättningar och krav. Det är allt från officerare och gruppbefäl till administrativ personal. Alla behövs för att vi ska få ett starkt totalförsvaret. Därför är det viktigt att vi ger dem rätt förutsättningar och stöd så att de vill ta ett jobb inom Försvarsmakten och så att de vill fortsätta.

Lönerna är givetvis viktiga, och de sätts ju av arbetsmarknadens parter. Men även på andra områden finns det stort utrymme för förbättringar för att göra försvaret till en attraktiv arbetsplats. Det handlar om ersättningsnivåer och om att även i övrigt säkerställa goda villkor. Det handlar också om hög säkerhet i arbetet och möjlighet till kompetensutveckling i tjänsten. Kunskap om arbetet för att förebygga, upptäcka och hantera psykisk ohälsa är en annan viktig aspekt för en arbetsgivares förmåga att skapa en trygg arbetsmiljö och locka och behålla personal. Denna kunskap behöver öka på alla nivåer inom Försvarsmakten.

Herr talman! Förra året tog regeringen emot två utredningar om totalförsvarets personalförsörjning: en utredning om det militära försvarets personalförsörjning och *Plikten kallar!*, som handlar om en modern personalförsörjning av det civila försvaret. De är gedigna utredningar som tar sikte på många av de frågor som diskuteras här i kammaren i dag, bland annat frågan om totalförsvarspliktigas dagersättning.

Nu har regeringen sagt att förslag utifrån utredningarna ska komma denna eller nästa månad. Vi ser verkligen fram emot detta. Det innebär att jag i dag enbart summariskt kommer att redogöra för Miljöpartiets uppfattningar. Vi får återkomma mer konkret när riksdagen senare under detta riksmöte behandlar regeringens förslag.

Herr talman! En viktig fråga är givetvis hur Försvarsmakten kan bli bättre på jämställdhet och inkludering för att öka antalet kvinnor på alla nivåer inom organisationen. Försvaret av Sverige är en angelägenhet för hela landet, och hela befolkningens kompetens måste kunna tillvaratas. Det ska vara möjligt att kombinera en karriär inom Försvarsmakten med familjeliv; detta gäller givetvis både män och kvinnor.

En annan viktig fråga är hur Försvarsmakten säkerställer att kvinnliga soldater kan genomföra övningar och strid med utrustning och skydd som passar just dem. Är det inte väldigt märkligt att Försvarsmakten fortfarande – år 2026 – inte har kommit till rätta med detta, med tanke på hur länge den här frågan har diskuterats? Visst pågår det ett arbete för att säkerställa tillgången till utrustning, men uppenbarligen behöver detta arbete påskyndas ytterligare.

Herr talman! I den historiska upprustning som nu sker ska fler lockas att arbeta inom försvaret. Fler ska också kallas till värnplikt. Miljöpartiet vill att rekryteringen till försvaret så långt som möjligt ska baseras på frivillighet. Samtidigt vet vi att värnplikten behövs. Den är ett starkt och nödvändigt instrument för att få människor att jobba för försvaret.

För att vi ska få så bra och motiverade rekryter som möjligt behöver såväl grundutbildningen som arbetsförhållandena för anställda inom Försvarsmakten vara attraktiva. Just nu utökas värnplikten, och fler kommer att mönstra och få genomgå militär grundutbildning. Miljöpartiet tycker att arbetet för att öka andelen kvinnliga värnpliktiga bör ökas och att målet bör vara att den ska vara minst 40 procent år 2030. Det kan låta som ett

ambitiöst mål, men jag är övertygad om att det är både rimligt och genomförbart.

Herr talman! Totalförsvarspliktigas dagersättning behöver indexregleras för att följa samhällets prisutveckling. Också regelverket för dagersättning och rätten till bostadsbidrag skulle behöva moderniseras ytterligare. Under utbildningen till officer och andra utbildningar inom totalförsvaret finns det särskilda regler för bland annat bostadsbidrag och dagersättning. Dessa tycks i dagsläget vara väldigt låga, och de bör uppenbarligen justeras.

Herr talman! Miljöpartiet välkomnar aktiveringen av civilplikten och föreslår att ytterligare utökning utreds. Det kan handla om frivilliga som efter utbildning kan utgöra en förstärkning vid olika typer av kriser, till exempel naturkatastrofer som skogsbränder, händelser med koppling till effekter av klimatförändringarna eller en omfattande kris i vård och omsorg. Utöver att civiltjänstgöringen kommer att stärka Sveriges civila försvar kommer den att bidra till samhällets motståndskraft och krisberedskap samt utgöra en viktig del i att skapa större mellanmänsklig och samhällelig tillit.

Herr talman! Frivilliga försvarsorganisationer och frivilliga resursgrupper spelar en viktig roll i arbetet med att stärka samhällets krisberedskap och civila försvar. För att fler ska kunna bidra till totalförsvaret behöver civilpersoner få bättre förutsättningar att delta i utbildning och träningsverksamhet inom de frivilliga försvarsorganisationerna. Det är också viktigt att det finns frivilliga resursgrupper i varje kommun för att stärka den lokala beredskapen. Det naturnära friluftslivet och civilsamhället besitter kompetens och kunskap som kan bidra till att stärka beredskapen inför kriser och ytterst krig.

Friluftsrörelsen organiserar många människor och har en stark lokal närvaro i hela landet. Friluftsrörelsen bör därför tydligare kopplas till det civila försvaret och totalförsvarsplaneringen.

Herr talman! Räddningstjänsten har en central roll i samhällets krisberedskap och i det civila försvaret. För att stärka denna verksamhet behöver förutsättningarna att arbeta inom räddningstjänsten förbättras, även för dem som tjänstgör på deltid eller engagerar sig ideellt. Det finns också behov av att tydliggöra rollerna mellan olika frivilliga försvarsorganisationer så att deras kompetens och resurser bättre kan tas till vara vid höjd beredskap.

Miljöpartiet vill därför att räddningstjänsten förstärks och att förutsättningarna att arbeta för räddningstjänsten och i ideell verksamhet, även på deltid, förbättras. Vi vill även att Myndigheten för civilt försvar får i uppdrag att tydliggöra samarbetet mellan räddningstjänsten och olika ideella aktörer. Det behövs verkligen.

Herr talman! Jag står givetvis bakom samtliga Miljöpartiets reservationer men yrkar för tids vinnande bifall bara till reservation 14, som vi har tillsammans med S, C och V gällande jämställdhet och inkludering. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

Trafikutskottets betänkande 2025/26:TU14
Yrkestrafik och taxi
föredrogs.

Anf. 111 THOMAS MORELL (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Herr talman! Jag ska i huvudsak uppehålla mig vid tre saker i mitt anförande: rastplatser, kontroll av den yrkesmässiga trafiken och underhållet av vintervägar.

För yrkesförare är det viktigt att man kan ta sina raster och viloperioder på trygga rastplatser. Tyvärr är utbudet av rastplatser utmed landets vägar för litet, och de minskar dessutom i antal. Än värre blir det när vägkrogar tar bort parkeringsyta för tunga fordon och i stället placerar laddstolpar på den ytan. Även kommunerna inför parkeringsförbud i sina industriområden för den tunga trafiken. För yrkesförarna blir det här ett problem eftersom de enligt lag är tvungna att ta sina raster och viloperioder, annars riskerar de dryga böter.

För trafiksäkerheten är det viktigt att förarna får en god sömn, vilket ställer krav på en lugn och trygg miljö. Andelen kvinnliga yrkesförare ökar, vilket är glädjande, och det ställer ytterligare krav på trygga rastplatser för att erbjuda den rast och vila varje förare behöver.

Herr talman! Gränsen på max 24 timmars nyttjande av rast- och parkeringsplatser respekteras sällan av utländska aktörer, och det har blivit ett problem för de yrkesförare som måste ta sin rast eller dygnsvila. Många rastplatser nyttjas för långtidsuppställning i väntan på nya transportuppdrag. När föraren inte hittar en lämplig plats att stanna på riskerar även arbetsgivaren omfattande sanktionsavgifter eftersom Transportstyrelsen då anser att arbetsgivaren inte har planerat arbetstiden för sin chaufför. Med dagens situation blir det nästan omöjligt för förare och arbetsgivare att följa lagstiftningens krav när utbudet av rastplatser är så begränsat.

Här för vi i Tidöpartierna en tät dialog med Trafikverket, och redan nästa vecka har jag personligen ett möte med Trafikverkets generaldirektör.

Herr talman! Även om Trafikverket måste bli bättre på leverans när det gäller utbyggnaden av rastplatser finns det ytterligare en problematisk dimension, och det är den olagliga yrkesmässiga trafiken som rullar på våra vägar. Den otillåtna cabotagetrafiken är omfattande, och dessa fordon står ofta långtidsuppställda på rastplatserna.

Under de senaste åren har den seriösa åkerinäringens villkor debatterats flitigt, inte enbart här i riksdagen utan också hos gemene man. Allt fler människor förstår kopplingen mellan den olagliga godstrafiken och annan kriminell verksamhet. Det har uppmärksammats i medierna att det förs ut stöldgods ur landet motsvarande cirka 2 miljarder kronor årligen, och då talar vi enbart om det gods som är försäkrat. Vägen är de kriminellas viktigaste verktyg, och det är dags att sätta stopp för det.

Vi sverigedemokrater har under många år fört fram behovet av en väl fungerande kontrollverksamhet på väg. Nu har vi en bra dialog med regeringen om både behov och möjligheter att utveckla kontroller på väg. Tillsammans med ledamoten Sten Bergheden har vi lyft denna fråga direkt med justitieministern.

En effektiv kontroll är viktig för att skydda det seriösa företagandet men också för att försvåra för de kriminella nätverken att skaffa sig ekonomiska resurser. Ett belysande exempel på omfattningen av de kriminellas verksamhet är beslaget i Helsingborg i januari då uppskattningsvis tre ton kokain beslagtogs. Det är det i särklass största narkotikabeslaget någonsin i Sverige och värderas till cirka 3 miljarder kronor. Vad som inte kom fram i medierapporteringen var att ytterligare tre och ett halvt ton var på väg till Sverige men att de beslagtogs innan de nådde hit. Då förstår man omfattningen av denna verksamhet. De tre ton som nådde Sverige var givetvis planerade att gå vidare på lastbil, och här har de kriminella hela logistikflödet i sin hand. Det är dags att grusa maskineriet för de kriminella.

Herr talman! Sverigedemokraterna vill rusta upp vägkontrollerna och se till att välutbildade tjänstemän kontrollerar den yrkesmässiga trafiken. Vi vill lägga kontrollverksamheten i en särskild enhet inom polisen, med egen budget och egen styrning. Enheten ska inte vara kopplad till den reguljära polisverksamheten utan ha sitt eget givna uppdrag: att utföra kontroller på väg. Till enheten ska även Transportstyrelsens företagskontroller läggas. Givetvis ska även lagstiftningen moderniseras och straffen skärpas.

Herr talman! En viktig del av yrkestrafiken är våra taxiföretag. De lever i en situation där konkurrensen från svarttaxi är stenhård. De seriösa taxiföretagen är i behov av stöd från samhället, det vill säga kontroller. Det är sannerligen dags att vi får en förändring. I flera tidningsreportage har vi kunnat läsa om det utbredda fusket inom taxiverksamheten, ett fusk som bokstavligen slår undan benen för det seriösa företagandet inom taxi-branschen.

Vad jag förstår sitter det representanter för taxibranschen på läktaren under denna debatt.

Vi kan inte stillatigande se på när seriösa företagare slås ut från marknaden med resultatet att förare blir utan arbete och staten går miste om skatteintäkter. Staten har en skyldighet att bekämpa brott och skydda sina medborgare. Den skyldigheten måste också gälla företag och förare inom yrkestrafiken.

Att bekämpa den vägburna kriminaliteten är viktigt ur flera synpunkter. Givetvis handlar det om att skydda det seriösa företagandet, men det är också viktigt för att bekämpa de kriminella nätverken. Att öka kontrollerna på väg är en ren investering för samhället.

Herr talman! Med en effektiv kontroll på väg med välutbildade tjänstemän kan Sverige återigen erbjuda den seriösa transportnäringen sjysta villkor. Vi får dessutom tillfälle att begränsa de kriminella nätverkens möjlighet att nyttja vår infrastruktur för brottslig verksamhet.

Herr talman! Även om vintern är på väg bort blir det vinter igen. Var så säkra! Vi kan konstatera att underhållet på våra vintervägar har varit katastrofalt dåligt, med olyckor och stora störningar till följd av detta.

Trafikverket har fått omfattande kritik från yrkesförarna, vilket är helt naturligt, för det är ju deras arbetsplats det handlar om.

Situationen är oacceptabel, och vi är många som har påpekat för Trafikverket att man misslyckas med det mest grundläggande i sitt uppdrag: att hålla våra vägar farbara. Visst, vädret kan ibland vara övermäktigt, men det kan knappast vara snökaos över hela landet samtidigt.

Men det ser ut att ljusna vid horisonten. De samtal vi har haft direkt med generaldirektören har varit konstruktiva. Underhållet av vintervägar har varit en stående punkt under denna vinter, och nu ser vi fram mot förändringar inför nästa vinter.

Vägarna är en viktig del i försörjningen för vår industri. Stopp i trafiken innebär per automatik stopp i viktig produktion. Den yrkesmässiga trafiken är en viktig kugge i samhällets maskineri. Det är sannerligen något att tänka på!

(Applåder)

I detta anförande instämde Rashid Farivar (SD).

Anf. 112 KADIR KASIRGA (S) replik:

Herr talman! Tack för ditt anförande gällande det här viktiga betänkandet, ledamoten Thomas Morell!

Jag begärde ordet när ledamoten Thomas Morell nämnde taxibranschen och den situation som råder där. Vi hade både Transportarbetareförbundet och Taxiunionen i utskottet på initiativ av oss i Socialdemokraterna samt Vänsterpartiet. Jag ser också att det finns representanter för Taxiunionen på läktaren.

Det här är en viktig fråga. Thomas Morell delar problembilden men presenterar tyvärr ingen lösning på problemet. Vi har under fyra år nu kommit med olika förslag och utskottsinitiativ i utskottet, men Sverigedemokraterna har ändå valt att rösta tillsammans med Tidöregeringen. Man vill till exempel inte göra en översyn för att kolla på hur situationen i taxibranschen ser ut.

Det är såklart glädjande att problembilden bekräftas i talarstolen, men politik handlar också om att presentera förslag. Min fråga till ledamoten Thomas Morell är: Varför röstade ni inte för Socialdemokraternas utskottsinitiativ för att råda bot på den ordning som råder i taxibranschen?

Anf. 113 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Svaret är oerhört enkelt. Det förslag som lades fram i utskottet var inte bra nog. Jag har vid upprepade tillfällen pratat med er i Socialdemokraterna. Jag kan hjälpa er att förstå lagstiftningen och vad som måste göras vid en kontroll. Ni föreslår hela tiden en yrkestrafikinspektion, men det är inte lösningen på problemet. Om man ska komma åt problemet ute på vägarna måste man ha hela lagstiftningens verktygslåda med sig. Där är det polisen som gör jobbet.

Helt plötsligt står man inför ett brott som ligger utanför vägtrafiken men som har en koppling till den. Då måste personalen där ute kunna vidta åtgärder. De kan inte stå där och säga: Ursäkta, vi kan ingenting göra. Vi har inte stöd i lagen, så du kan åka vidare.

Det duger inte. Ska vi ha en sådan kontroll på vägen måste vi ha personal som är välutbildad och har stöd i lagstiftningen, oavsett vad de träffar

på. Då räcker inte yrkestrafiklagstiftningen. Ena stunden kan det lösas med sanktionsavgifter, men i nästa stund är det ett brottsbalksbrott. Då är det en helt annan lagstiftning som träder in. Det här har jag försökt förklara flera gånger för er i Socialdemokraterna. Ni måste styra upp det här, för ni visar och blottlägger att ni inte har koll på problembilden i dess helhet.

Jag har själv stått ute på vägarna och jobbat i tolv år, så jag vet vad som krävs för att man ska kunna göra ett bra jobb i samband med en kontroll på väg. Det räcker inte med att stoppa ett fordon, presentera sig och säga ”God dag”, utan jobbet börjar när man väl har fått stopp på fordonet. Då börjar det bli komplicerat, för man börjar i framändan och slutar i bakändan på ekipaget. Där räcker inte era förslag.

Anf. 114 KADIR KASIRGA (S) replik:

Herr talman! Jag ställde en fråga om varför ledamoten Thomas Morell från Sverigedemokraterna inte röstade för ett utskottsinitiativ som handlade om taxibranschen och om att göra en översyn och kolla på de problem i branschen som Transportarbetareförbundet, Taxiunionen och arbetsgivar sidan larmar om. Det var min fråga, men Thomas Morell valde att prata om åkerinäringen och yrkestrafikinspektionen.

Jag kan upplysa Thomas Morell om att vi såklart har koll på våra förslag och vad de innebär. Om Sverigedemokraterna inte tycker att Socialdemokraternas förslag är tillräckligt bra, vad är då Sverigedemokraternas förslag? Varför kommer inte ni med ett förslag eller ett utskottsinitiativ om taxibranschen?

(Applåder)

Anf. 115 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Men snälla nån! Jag förklarade ju precis för ledamoten varför vi inte stöttar det.

(KADIR KASIRGA (S): Taxibranschen!)

Det beror ju på att förslaget inte var bra nog. Man kan inte dela upp en kontroll på väg och säga att i dag kontrollerar vi lastbilar och nästa gång taxi. Personalen måste kunna hantera alla yrkesgrupper. Vi pratar om yrkesmässig trafik. Taxi är yrkesmässig trafik, precis som att köra lastbil. Då måste man ha stöd i lagstiftningen för vartenda steg man tar.

Ett bekymmer med taxinäringen är att den fortfarande har sagoboken att redovisa sin tid i. Redan när jag gick polisutbildningen var 1297:an en del av kontrollen, och det är precis samma lagtext i dag, 30 år senare. Den har inte utvecklats. Vi har lagt fram förslag – Sten var med mig inne hos justitieministern med en tjock lunta med förslag – om hur vi ska lösa situationen på vägarna. De innefattar lastbilar, budbilar och taxi.

Man måste ha personal på vägarna som kan hantera lagstiftningen i dess helhet. Att bara belysa en sak leder inte till en lösning.

Problemet är också – det vet jag sedan tidigare – att om man väl har fått en sak får man vara nöjd. Man måste göra en total översyn av hela den yrkesmässiga trafiken. Man måste skärpa och förbättra lagstiftningen. Framför allt måste man se till att man har en kontrollverksamhet som är rustad för uppdraget. Det har vi inte i dag, och det beror bland annat på

den förra regeringen, som rent av misshandlade och avvecklade trafikpolisen.

När jag slutade i Skara var det tre turlag med nio personer i varje. I dag är de totalt fem personer. Hur ska de klara jobbet?
(Applåder)

I detta anförande instämde Rashid Farivar (SD).

Anf. 116 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Det här är alltså en debatt om TU14 om yrkestrafiken.

Yrkestrafiken är landets blodomlopp. Den ser till att gods och personer kommer dit de ska, i tid och på ett tryggt sätt. Jag vill rikta ett stort tack till yrkestrafiken för det jobb den gör för att hålla landet igång och se till att företag och privatpersoner får de transporter som är nödvändiga för Sverige.

Herr talman! Det är ingen tillfällighet att Sverige har två av världens största lastbilstillverkare. Behovet av lastbilstransporter har varit, är och kommer att vara stort i Sverige.

Våra godstransporter är blodomloppet i Sverige. Det handlar om mjölken som hämtas på gården, körs till mejeriet och sedan körs från mejeriet till affären så att vi alla får mat på bordet.

Det handlar om massaved och timmer som körs från skogen till sågverket och massaindustrin och sedan därifrån som produkter ut till handeln. Detta kan inte skötas på något annat sätt än med lastbilar, men för att lastbilstransporter ska kunna fungera behövs farbara vägar både på sommaren och på vintern. Då går det inte att göra som den socialdemokratiska regeringen som, styrd av Miljöpartiet, minskade vägunderhållet och i stället försökte bygga olönsamma höghastighetståg. Vi har nu stoppat höghastighetstågen och satsar i stället på att underhålla våra vägar och järnvägar.

Herr talman! Vi moderater tänker se till att vägarna i Sverige underhålls och repareras så att person- och godstransporterna fungerar.

Jag och Moderaterna har jobbat länge med att försöka få till en bättre konkurrenskraft för vår svenska åkerinäring och yrkestrafik. Våra företag, våra arbetstillfällen och vår tillväxt är beroende av att vi har fungerande transporter i hela landet. Det är viktigt att vi har konkurrenskraftiga åkeriföretag och taxiföretag som verkar i hela Sverige och att chaufförer och företag betalar skatt i Sverige.

Det behövs fler rastplatser, och de måste vara säkrare och tryggare och fungera för både manliga och kvinnliga chaufförer. Trafikverket har ett tydligt uppdrag här, och vi försöker snabba på utbyggnaden av rastplatser ytterligare. Hastigheten för utbyggnaden av fler och säkrare trygga rastplatser behöver öka.

Konkurrenskraften för både åkerier och taxinäring är viktig. Sänkta drivmedelspriser har både stärkt konkurrenskraften och sänkt inflations-takten.

Herr talman! När vi tog över efter Socialdemokraternas regering var bränslepriserna höga, och inflationen låg på cirka 10 procent. Räntorna steg, och Sveriges konkurrenskraft var starkt hotad. Detta har vi nu vänt. Vi har sänkt bränsleskatterna och sänkt reduktionsplikten. Vi har fått ned inflationen och räntorna, vilket är helt nödvändigt för att skapa tillväxt här i Sverige.

Herr talman! Sänkta drivmedelspriser stärker konkurrenskraften och gör att utländska fordon nu hellre tankar i Sverige, vilket gör att vi får in skattemedel och minskar andelen dålig diesel från öststaterna.

Men, herr talman, för att klara konkurrenskraften måste också lagar och regler följas av alla. Här har alla våra myndigheter ett stort ansvar. Därför har vi gett stora resurser till polisen för att öka brottsbekämpningen, men polisledningen måste prioritera att bekämpa den olagliga godstrafiken på våra vägar ännu mer och se till att få bort olaglig taxiverksamhet.

Det är på våra vägar som transporter av stöldgods, knark och sprit sker, och det är det som underhåller den grova kriminaliteten ekonomiskt. Det är här, ute på vägarna, som polisen bör finnas för att kolla laster och trafikduglighet och att kör- och vilotider följs. Här har polisen en hemläxa att göra. Man har fått uppdraget och resurserna att bekämpa olagliga transporter. Här vill vi se mycket mer verkstad för att få bort den olagliga trafiken än endast pinnjakt på antal stoppade fordon.

Herr talman! Jag kan bekräfta det ledamoten Morell sa. Vi har haft samtal med ministern om det här. Det är en angelägen fråga för regeringen att komma till rätta med de olagliga transporterna och trafiken på våra vägar.

Herr talman! Inget lagligt åkeri eller taxibolag kan klara konkurrensen om andra tillåts köra olagligt och kontrollerna uteblir, så här vill jag se en skärpning från polisledningen. Sverige kan inte fortsätta vara ett transferland för narkotika. Detta måste polisen prioritera.

Det måste också till ett bättre samarbete mellan olika myndigheter såsom polisen, tullen, Kustbevakningen, Transportstyrelsen och även Skatteverket för att lösa detta problem.

Herr talman! I dag kan olagliga lastbilar med chaufförer som inte följer regelverket komma in i landet och konkurrera med de lagliga transporterna här i Sverige. Chaufförer och åkerier som kör i Sverige ska kunna leva på att köra lagligt, inte klara transportkostnaderna enbart på grund av att de förmedlar knark, sprit och prostitution. Alla lagliga åkerier och taxiverksamheter kommer att bli utkonkurrerade av de olagliga vägtransporterna om ingenting görs. Detta är helt oacceptabelt.

Herr talman! Polisen har fått både pengar och resurser till att bekämpa brottsligheten. Jag förväntar mig mer arbete för att stoppa den olagliga åkeriverksamheten, som snedvrider konkurrensen.

Polisen måste också avsätta resurser för att bättre kolla upp de utländska åkerier som bosätter sig på landets rastplatser i väntan på nya körningar. Detta kommer att fortsätta om polisen inte får bukt med det. Det är inte acceptabelt att vissa transportörer använder befintliga rastplatser som camping- och boplatser i väntan på nya uppdrag. Reglerna måste följas, och efterlevnaden av reglerna måste kontrolleras bättre.

Herr talman! Transportstyrelsen har också fått ökade resurser, vilket har lett till personalförstärkning och fler kontroller. Det syns också i statistiken. Antalet varningar inom taxibranschen har fördubblats sedan 2022. Det är inte tomma ord, utan det är faktiska resultat.

Herr talman! För att stärka konkurrenskraften vill vi också öka både längd och tyngd på lastbilarna. Vägar byggs nu ut och förstärks för att klara både tyngre och längre fordon.

Herr talman! Vi vet ju hur Miljöpartiet och Vänstern aktivt har försökt att bekämpa lastbilstransporter. De vill minska antalet lastbilar och begrän-

sa lastbilar längd. De har höjt bränslepriserna. De har tagit bort pengar till vägunderhåll. Den förra socialdemokratiska regeringen med stöd av Miljöpartiet var rent ut sagt lastbilsfientlig.

Problemet är att om man försvårar för våra lastbilstransporter försvårar man också för vår industri och våra jobb, och därmed försämrar man välfärden och tillväxten i landet. Transporterna måste fungera för Sveriges tillväxt och för våra jobb.

Herr talman! Vi har infört krav på vinterdäck för lastbilar och bussar från november till april för att försöka minska antalet stillastående fordon och olyckor. Sveriges åkerier har ofta bra utrustning medan utländska åkerier kan ha mer bristfälliga däck och även lastbilskombinationer och fel-lastade lastbilar som kan utgöra en stor trafikfara. Men oavsett utrustning måste det till en bättre vinterväghållning där man åtgärdar snö och halka i tid. Arbetet för att förbättra detta pågår.

Herr talman! Oppositionen vill ha en ny yrkestrafikinspektion, och det låter ju handlingskraftigt. Men att bygga upp en ny myndighet tar år, kostar pengar och riskerar att bli ett sätt att skjuta problemen framför sig.

Vi tror inte att fler myndigheter i Stockholm löser problemen för åkaren i Skövde eller taxichauffören i Linköping. Vi tror på att se till att de myndigheter som redan har den uppgiften också sköter den och gör det jobb som de ska göra, nämligen att bekämpa olagliga transporter. Uppdraget är tydligt och ska självklart genomföras.

Herr talman! Jag kan också konstatera att den samlade oppositionen här i dag inte är överens i någon av reservationerna, utan det är bara den samlade vänstern som är överens.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 117 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Sten Bergheden, för anförandet!

Jag tyckte att ledamotens anförande väckte en del intressanta frågor. Men det framfördes även en del saker som jag inte tycker stämmer.

Sten Bergheden var väldigt stolt över att den här regeringen har sänkt priset på fossila bränslen och anklagade samtidigt den tidigare regeringen för att ha höjt priset. Han tycks helt missa eller inte vilja förstå att de stora svängningarna både 2022 och nu beror på samma sak, nämligen världsmarknadspriset på olja. Om man inte förstår det blir agerandet kanske där-efter.

Jag undrar varför Sten Bergheden är så otroligt angelägen om att Sveriges transporter, inte minst Sveriges lastbilar, ska drivas med energi från mullornas Iran, Saudiarabien under sharialagar, Putins Ryssland och ett alltmer instabilt USA. Varför anser Sten Bergheden att det är viktigt?

Varför kan vi inte lika gärna köra på våra egna biodrivmedel? Vore inte det bättre och säkrare och dessutom något som gör att vi faktiskt når klimatmålen, till skillnad från vad den här regeringen lyckats åstadkomma?

Vore det inte bättre att vi gynnade våra egna lastbilstillverkare, som Sten Bergheden själv nämnde? De har utvecklat fantastiska produkter i och med elektrifierade lastbilar. Den här regeringen har förstört hemmamarknaden för två av våra viktigaste företag.

Frågan är inte om vi ska ha lastbilar. Frågan är vad de ska drivas med.

Anf. 118 STEN BERGHEDEN (M) replik:
Herr talman! Tack för frågorna, ledamoten Lakso!

Jag får väl börja med att rätta ledamoten till viss del. Det handlar ju faktiskt om att vi har sänkt skatterna på diesel och bensin, och det är klart att vi sänkte skatterna från den nivå som Socialdemokraterna och Miljöpartiet hade tidigare.

Vi har också sänkt reduktionsplikten från den nivå som den förra regeringen införde. Det har inneburit ungefär 10 kronor lägre pris. Hade vi haft den situation vi har i världen i dag, när transporter inte kommer fram, och haft kvar en socialdemokratisk och miljöpartistisk regering hade priserna inte legat på 22 kronor utan snarare mellan 30 och 40 kronor litern i stället. Det är den situation vi hade landat i här i Sverige, och då hade vi också börjat slå ut företag.

Lakso resonerar vidare om att vi inte ska gynna saker. Bekymret är att om vi slår ut våra näringar i Sverige – våra transportföretag och andra företag – på grund av dyra transporter flyttar tillverkningen någon annanstans där det är helt andra miljöregler och helt andra krav på att ha en ren miljö.

Det kan väl knappast vara Miljöpartiets ambition att arbetstillfällen ska flyttas från Sverige till andra ställen för att verksamhet inte kan vara kvar eftersom vi ligger kvar på de högsta skatterna när det gäller bränslen och annat. Eller vill ni i Miljöpartiet återinföra den höga reduktionsplikt som ni hade när ni dammsög hela Europa på biodrivmedel och drev upp priserna? Vill ni återgå till den politiken igen, om olyckan skulle vara framme i september, och då driva upp priset med ytterligare 10–15 kronor litern?

Anf. 119 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Sanningen är ju att det är den här regeringens politik som leder till att vi förlorar jobb i Sverige, för konkurrensen om nya ellastbilar och om elektrifieringen är stenhård inte minst från Kina. Vi har ett fönster på några år nu för att se till att våra viktiga företag, som Volvo och Scania, faktiskt får avsättning för sina nyutvecklade elektrifierade lastbilar.

Det är alltså den här regeringens politik som leder till att vi förlorar jobb i Sverige och Europa och att vi i stället gynnar Kina genom att hålla oss kvar i ett fossilberoende som dessutom indirekt gynnar Ryssland. Om vi ser till hela Europa skickar vi mer pengar till Ryssland via köp av fossila bränslen än vi stöttar Ukraina med. Jag undrar om Sten Bergheden är nöjd med det och om han inte ser att det undergräver vår egen säkerhet.

Sanningen är ju att vi hade varit bättre rustade för den prischock som vi nu ser om vi hade legat kvar på en högre elektrifieringstakt och producerat mer biobränslen i Sverige. Då hade det naturligtvis också funnits ett utrymme att faktiskt justera vissa skatter på kort sikt. Framför allt handlar det dock om att vi måste se det här som en strategisk fråga.

Jag vill fråga Sten Bergheden hur han tänker sig att vår fordonsindustri ska överleva om vi inte hänger med i elektrifieringen. Framför allt vill jag återigen fråga – eftersom jag inte fick något svar – om Sten Bergheden är nöjd med att vi är beroende av oljeproducerande länder som Ryssland, Saudiarabien, Iran och USA för våra transporter på lång sikt eller om vi kanske borde ställa om till våra egenproducerade bränslen och el.

Prot. 2025/26:105
15 april

Yrkestrafik och taxi

Anf. 120 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Tack Linus Lakso, för följdfrågorna! Det är rätt intressant att höra diskussionen från en ledamot från Miljöpartiet, alltså från den gamla regeringen, om att man ska höja elektrifieringstakten i Sverige. Det den regeringen gjorde under tiden vid makten var att den stängde ned kärnkraften i Sverige så att vi minskade elproduktionen och så att vi drev upp elpriserna till nästan det dubbla!

Tror ledamoten då att folk i Sverige, företag och annat, i det läget satsar på att köpa elbilar, när de har en regering som är villig att driva upp elpriset till en nivå som gör att det inte längre blir lönsamt att köra omkring med elbilar? Vi måste sansa oss lite i den här debatten. Börja med att erkänna att det var ett stort misstag att stänga ned kärnkraftverken och driva upp elpriserna på en nivå som skrämd marknad från elektrifieringen! Den hemläxan borde ni ha gjort.

Elektrifieringen fortsätter ju. Nu har vi fått ned inflationen, som var 10 procent under er tid, och vi har fått ned räntorna. Folk har fått tillbaka framtidstron och vågar investera igen. Vem vågar investera med en inflation på 10 procent och höga räntor när de ska fatta investeringsbeslut om lite dyrare lastbilar eller lite dyrare elbilar? Det handlar om totalekonomin, och det handlar om att vi ger människorna i landet en trygghet och en säkerhet gällande att de kan lita på regeringen och att den inte bara jobbar utifrån ideologiska skäl utan också faktiskt väger in de ekonomiska skälen. (Applåder)

Anf. 121 KADIR KASIRGA (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 7.

Låt oss börja med det grundläggande: Yrkestrafiken är en av Sveriges mest samhällsbärande funktioner. En mycket stor del av allt gods transporteras på väg, och utan lastbilen stannar industrin, handeln och hela vardagen. Samtidigt står transportsektorn för ungefär en tredjedel av utsläppen. Det innebär att denna bransch är avgörande både för ekonomin och för klimatomställningen. Åkeribranschen har själv en vilja att ställa om, men investeringarna är dyra och förutsättningarna osäkra. När regeringen sänker ambitionerna och skapar otydlighet bromsas också klimatomställningen.

Herr talman! Ordning och reda på våra vägar borde vara en självklarhet, men verkligheten ser annorlunda ut. Fusk, oseriösa aktörer och osund konkurrens breder ut sig i yrkestrafiken och taxibranschen. Vad gör regeringen? Jo, man hänvisar till pågående utredningar och lutar sig tillbaka.

Det här betänkandet handlar i grunden om vilket samhälle vi vill ha. Vill vi ha en transportsektor där seriösa företag konkurreras ut av fusk, där chaufförer pressas till orimliga villkor och där säkerheten sätts på spel, eller vill vi ha ordning och reda och sjysta villkor som gäller för alla?

För oss socialdemokrater är svaret självklart. Vi har lagt fram konkreta förslag om en yrkestrafikinspektion för att få fler och skarpare kontroller, om åtgärder mot fusk, om en översyn av taxibranschen och om bättre arbetsvillkor. Allt detta avslås dock i betänkandet. Det är inte för att förslagen är felaktiga utan för att Tidöregeringen tillsammans med Sverigedemokraterna väljer att inte agera.

Herr talman! Låt mig vara tydlig: Den här passiviteten är inte ny, utan Sverige har haft fyra förlorade år då regeringen tillsammans med Sverige-

demokraterna har valt att stå still i frågor som är avgörande för transportsektorn. Det handlar om fyra år då fusk har fått fortsätta, fyra år då kontrollerna inte stärkts och fyra år då klimatomställningen har bromsats in. Branschen vill ställa om, men regeringen möter detta med otydliga spelregler och sänkta ambitioner. Det är inte bara dålig klimatpolitik; det är också dålig näringspolitik.

Herr talman! Låt oss också titta på verkligheten i taxibranschen. Vi kunde nyligen läsa i en debattartikel i Expressen att man i dag sätter sig i en taxi och hoppas på det bästa. Det säger något om hur illa det fungerar. I en rapport från Transportarbetareförbundet och Tankesmedjan Tiden beskrivs utvecklingen ännu tydligare. Man talar om ett system där människor i praktiken tvingas köra på ackord. Vi har ett system där priserna är fria men svåra att förstå. Arbetsgivaransvaret är otydligt, och arbetsvillkoren pressas. Det är själva definitionen av ett marknadsmisslyckande.

Bakom varje taxi finns en människa – en chaufför med ansvar för människors säkerhet men ofta utan trygghet i sin egen arbetsvardag. Många arbetar på procentlön, och det betyder att de inte får betalt när de väntar på nästa körning. Det är som om personalen i en butik bara skulle få lön när det står en kund i kassan.

Herr talman! Konsekvenserna är tydliga: 74 procent arbetar mer än heltid, och många arbetar uppemot 60 timmar i veckan. Stressen påverkar både arbetsmiljö och trafiksäkerhet, och det här är inte värdigt ett land som Sverige.

Herr talman! Det vi ser är en växande gigifiering av arbetsmarknaden. Digitala plattformar organiserar arbetet, men utan att det tas något arbetsgivaransvar. Rapporten från Transportarbetareförbundet visar också hur styrningen sker via appar och algoritmer, samtidigt som ansvaret flyttas över på individen. Chauffören får ta risken, men inte de digitala plattformarna – och de slipper arbetsgivaransvar.

Det allvarligaste är att detta inte kommer att stanna vid taxibranschen, om inte politiken agerar. Den här affärsmodellen kommer att sprida sig till hela yrkestrafiken, om inte politiken sätter stopp. Då får vi fler gigjobb, färre fasta anställningar och pressade kollektivavtal. Det vore ett systemskifte bort från den svenska modellen.

Herr talman! Det här handlar inte bara om transporter, utan det handlar också om vilket arbetsliv vi ska ha i Sverige. Antingen accepterar vi en utveckling där ansvar flyttas från företag till individ, eller så står vi upp för trygghet, rättvisa villkor och ordning och reda.

Vi socialdemokrater nöjer oss inte med att bara beskriva problemen, utan vi vill också lösa dem. Därför vill vi skärpa kontrollen i taxibranschen, säkerställa kopplingen mellan appar, taxameter och redovisning, stärka arbetsvillkoren för förarna och framför allt återupprätta förtroendet för branschen. Det handlar om att återupprätta ordning och reda och konkurrens på lika villkor.

Herr talman! Taxi och hela yrkestrafiken är en del av vår samhällsbyggande infrastruktur, och de måste behandlas så. Vi har inte råd med fler förlorade år, inte för jobben, inte för konkurrensen och inte för klimatet. Där är dags att gå från ord till handling.

(Applåder)

(forts. § 14)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärende som slutdebatterats den 1 april

NU17 Elmarknadsfrågor

Punkt 1 (Övergripande om elmarknaden)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

92 för res. 1

20 för res. 2

184 avstod

53 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

149 för utskottet

92 för res. 1

55 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 1: 91 S, 1 -

Avstod: 20 C, 18 V, 15 MP, 2 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 2 (Nätutveckling)

1. utskottet

2. res. 7 (C)

Votering:

149 för utskottet

20 för res. 7

126 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 7: 20 C

Avstod: 91 S, 18 V, 14 MP, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 4 MP, 3 L, 2 -

1. utskottet

15 april

2. res. 12 (MP)

Votering:

149 för utskottet

15 för res. 12

132 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 12: 15 MP

Avstod: 91 S, 20 C, 18 V, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 april

FöU11 Riksrevisionens rapport om miljöräddning vid stora olyckor till sjöss

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU11 Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering

Punkt 1 (Jämställdhetsintegrering m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (C)

Votering:

183 för utskottet

20 för res. 2

93 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 61 SD, 56 M, 18 V, 16 KD, 15 MP, 13 L, 3 -

För res. 2: 20 C

Avstod: 90 S, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 2 (Jämställd ekonomi)

1. utskottet

2. res. 3 (S)

Votering:

183 för utskottet

91 för res. 3

22 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 61 SD, 56 M, 18 V, 16 KD, 15 MP, 13 L, 3 -

För res. 3: 90 S, 1 -

Avstod: 20 C, 2 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 4 (Diskriminering på grund av funktionsnedsättning)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

256 för utskottet

20 för res. 6

20 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 61 SD, 56 M, 16 KD, 15 MP, 13 L, 4 -

För res. 6: 18 V, 2 -

Avstod: 20 C

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 7 (Diskrimineringslagens tillämpningsområde)

1. utskottet

2. res. 12 (MP)

Votering:

261 för utskottet

17 för res. 12

18 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 61 SD, 56 M, 20 C, 16 KD, 13 L, 4 -

För res. 12: 15 MP, 2 -

Avstod: 18 V

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU12 Arbetsmiljö

Punkt 4 (Övrigt om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar)

1. utskottet

2. res. 6 (C)

Votering:

164 för utskottet

20 för res. 6

111 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 15 MP, 13 L, 3 -

För res. 6: 20 C

Avstod: 90 S, 18 V, 3 -

Frånvarande: 16 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Prot. 2025/26:105

15 april

Punkt 6 (Tillträdesrätt för regionala skyddsombud)

1. utskottet

2. res. 9 (S, V)

Votering:

169 för utskottet

112 för res. 9

15 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 20 C, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 9: 91 S, 18 V, 3 -

Avstod: 15 MP

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 8 (Utvärdering av den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet)

1. utskottet

2. res. 13 (S, V)

Votering:

184 för utskottet

112 för res. 13

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 20 C, 16 KD, 15 MP, 13 L, 3 -

För res. 13: 91 S, 18 V, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 12 (Sanktionsavgifter)

1. utskottet

2. res. 20 (S)

Votering:

202 för utskottet

94 för res. 20

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 20 C, 18 V, 16 KD, 15 MP, 13 L, 3 -

För res. 20: 91 S, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU16 Polisfrågor

Punkt 1 (Polisens uppdrag och mål)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

Votering:

182 för utskottet

92 för res. 1

22 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 18 V, 16 KD, 15 MP, 13 L, 3 -

För res. 1: 91 S, 1 -

Avstod: 20 C, 2 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 8 (Renodling av polisens arbetsuppgifter)

1. utskottet

2. res. 7 (C)

Votering:

273 för utskottet

20 för res. 7

2 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 61 SD, 56 M, 18 V, 16 KD, 15 MP, 13 L, 4 -

För res. 7: 20 C

Avstod: 2 -

Frånvarande: 16 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 11 (Rapporteftergift)

1. utskottet

2. res. 10 (MP)

Votering:

279 för utskottet

15 för res. 10

2 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 61 SD, 56 M, 20 C, 18 V, 16 KD, 13 L, 4 -

För res. 10: 15 MP

Avstod: 2 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 18 (Våld i nära relation, prostitution och människohandel)

1. utskottet

2. res. 14 (V, MP)

Votering:

169 för utskottet

35 för res. 14

92 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 20 C, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 14: 18 V, 15 MP, 2 -

Avstod: 91 S, 1 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU23 Sysselsättning och boende på landsbygden

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Statens inlösenkyldighet vid nekat förvärvstillstånd i glesbygd)

1. utskottet

2. res. (C)

Votering:

276 för utskottet

20 för res.

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 61 SD, 56 M, 18 V, 16 KD, 15 MP, 13 L, 6 -

För res.: 20 C

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

SfU16 Migrationsfrågor

Punkt 1 (Migration och asylpolitik)

1. utskottet

2. res. 3 (C)

Votering:

149 för utskottet

20 för res. 3

127 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2025/26:105

15 april

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 3: 20 C

Avstod: 91 S, 18 V, 15 MP, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 4 (Uppehållstillstånd till personal som biträtt svenska styrkor utomlands)

1. utskottet

2. res. 6 (S, V, C, MP)

Votering:

149 för utskottet

147 för res. 6

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 6: 91 S, 20 C, 18 V, 15 MP, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 6 (Uppehållstillstånd vid ömmande omständigheter)

1. utskottet

2. res. 9 (V, C, MP)

Votering:

240 för utskottet

56 för res. 9

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 9: 20 C, 18 V, 15 MP, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 25 (Mottagande av asylsökande)

1. utskottet

2. res. 31 (S)

Votering:

149 för utskottet

92 för res. 31

55 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 31: 91 S, 1 -

Avstod: 20 C, 18 V, 15 MP, 2 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 3 (C)

Förberedande votering:

93 för res. 1

20 för res. 3

183 avstod

53 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Helena Gellerman (L) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

149 för utskottet

92 för res. 1

55 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 1: 91 S, 1 -

Avstod: 20 C, 18 V, 15 MP, 2 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 2 (Insatser för ekonomiska behov)

1. utskottet

2. res. 5 (V)

Votering:

170 för utskottet

20 för res. 5

106 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 61 SD, 56 M, 20 C, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 5: 18 V, 2 -

Avstod: 90 S, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Mikael Dahlgvist (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 7 (Övriga åtgärder)

1. utskottet

2. res. 14 (MP)

Votering:

261 för utskottet

18 för res. 14

17 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 61 SD, 56 M, 20 C, 1 V, 16 KD, 13 L, 4 -

För res. 14: 1 S, 15 MP, 2 -

Avstod: 17 V

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU8 Personalfrågor

Punkt 1 (Totalförsvarspunkt)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

261 för utskottet

18 för res. 1

17 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 61 SD, 56 M, 20 C, 16 KD, 13 L, 4 -

För res. 1: 18 V

Avstod: 15 MP, 2 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 2 (Värnplikt)

1. utskottet

2. res. 3 (S)

Votering:

149 för utskottet

92 för res. 3

55 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 3: 91 S, 1 -

Avstod: 20 C, 18 V, 15 MP, 2 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 3 (Civilplikt)

1. utskottet

2. res. 8 (C)

Votering:

167 för utskottet

20 för res. 8

109 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 18 V, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 8: 20 C

Avstod: 91 S, 15 MP, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Prot. 2025/26:105

15 april

Punkt 4 (Försvarsmaktens förmåga att rekrytera och behålla personal)

1. utskottet

2. res. 11 (V)

Votering:

149 för utskottet

18 för res. 11

129 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 11: 18 V

Avstod: 91 S, 20 C, 15 MP, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 5 (Jämställdhet och inkludering)

1. utskottet

2. res. 14 (S, V, C, MP)

Votering:

149 för utskottet

147 för res. 14

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 14: 91 S, 20 C, 18 V, 15 MP, 3 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Punkt 10 (Personalförsörjning inom räddningstjänsten)

1. utskottet

2. res. 22 (S, V)

Votering:

149 för utskottet

110 för res. 22

37 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 56 M, 16 KD, 13 L, 3 -

För res. 22: 91 S, 18 V, 1 -

Avstod: 20 C, 15 MP, 2 -

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 3 L, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 122 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Det var ganska intressant att lyssna på ledamoten och hans historiebeteckning. Under förra mandatperioden hade jag nog närmare hundra debatter med olika ministrar från Socialdemokraterna om just problemet med kriminell verksamhet på vägarna. Ingenting hände, men nu ska man helt plötsligt göra något åt detta. Varför gjorde man ingenting under de första åtta åren? Den frågan kan vi ju ställa oss.

Jag går tillbaka till detta med yrkestrafikinspektionen. Jag förstår inte varför man envisas med att bara gå halva vägen i stället för att verkligen ta ett rejält grabbatag i frågan och få en lösning. Ska vi klara kontrollerna på väg måste den som utför dem ha stöttning i lagstiftningen. Vi måste ha hela paketet färdigt. Ska man skicka ut några civila? Det har vi i och för sig i dag; vi har bilinspektörerna som jobbar i polisorganisationen. Men här är det tydligen fråga om att starta en ny myndighet.

Då är det betydligt bättre att lägga det här i polisorganisationen, där detta redan finns, och utbilda personalen så att den kan göra jobbet från det att fordonet stannar till dess man är färdig och har gjort ett avslut. Ska vi ha en civil organisation som är ute och gör detta måste den hela tiden ha stöttning av polisen. Det är så det fungerar; det är bara att läsa på i lagstiftningen. Den är tydlig i regleringen av vem som får stoppa ett fordon och framför allt i regleringen av vad som får göras när ett fel upptäcks.

Här måste ni läsa på, Kadir Kasirga. Det blir lite lustigt att bara slänga ur sig någonting om att man ska ha en yrkestrafikinspektion. Den måste nämligen även ha verktyglådan.

Anf. 123 KADIR KASIRGA (S) replik:

Herr talman! Tack för frågorna, ledamoten Thomas Morell!

Jag är lite trött på retoriken att ledamoten Thomas Morell låtsas att han behärskar hela lagstiftningen och att vi ledamöter från Socialdemokraterna inte läser lagtexten, och så vidare.

Herr talman! Först och främst: Ledamoten Thomas Morell ägnar sig åt historieförvanskning när det gäller vad den förra regeringen gjorde. Vi såg faktiskt till att det blev skärpta regler. Vi införde hårdare sanktioner, och framför allt såg vi till att mobilitetspaketet kom på plats. Nu finns de här verktygen, men när det gäller mobilitetspaketet vill vi också följa upp hur implementeringen har gått. Det skulle vara väldigt intressant att se hur det funkar.

Anledningen till att vi envisas med en yrkestrafikinspektion är att vi har en regelbunden dialog både med arbetsgivarsidan och med arbetstagarorganisationerna, som Transportarbetareförbundet och Sveriges Åkeriföretag. De efterfrågar fler kontroller, och de förordar också en yrkestrafikinspektion.

Egentligen ser jag alltså ingen konflikt i den här frågan, för jag hör från regeringen och Sverigedemokraterna att man ska försöka inrätta en sektion eller enhet inom Polismyndigheten. Den tidigare utredningen, som vi tillsatte, förordade egentligen också det, men en yrkestrafikinspektion är väldigt viktig för näringslivet.

Anf. 124 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Det blir ju lite konstigt det här. Vi skulle arrangera ett möte med taxibranschen och diskutera villkoren där, men både Transportarbetareförbundet och Socialdemokraterna sa nej till mötet. Det är alltså inte ett så där jättestort engagemang man har för att komma åt problemen i en hel bransch. Ska vi verkligen göra någonting måste vi kroka arm och gå framåt.

Man måste dock ha lagstiftningen med sig; jag fattar inte att det ska vara så svårt att förstå. Det är tydligt att ni inte har koll på lagstiftningen, Kadir Kasirga. Ni pratar hela tiden om att ni har pratat med arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer och så vidare. Ni har också pratat med Sveriges Åkeriföretag, och det är bra – det är en av mina gamla arbetsgivare. Jag hade deras vd hos mig förra veckan, och då diskuterade vi det här med kontroller på väg.

Vi var rörande överens om att vi måste ha en kraftfull organisation där ute. Då måste man nyttja den myndighet som i dag har allt lagstöd för att göra jobbet. Annars måste man gå in och göra om alltihop i hela trafiklagstiftningen för att förklara vem som får göra vad. I händelse av att ett fel upptäcks måste det finnas stöd i lagstiftningen för att gå vidare. Man slipper arbetet med att ändra alltihop i lagstiftningen när den myndighet som är utpekad för att utföra kontroller på väg organiserar arbetet. Då vinner man oerhört mycket.

Dessutom har man då hela registret tillgängligt, inklusive alla lagar som behövs för att kunna använda våld, om den situationen skulle uppstå. Ni måste förstå komplexiteten i att göra en kontroll på väg – det är inte bara att stoppa en bil och säga ”God dag!”, utan man måste ha stöd för i stort sett alla åtgärder man vidtar mot individen och företaget där ute.

Anf. 125 KADIR KASIRGA (S) replik:

Herr talman! Det här är väldigt anmärkningsvärt. Ledamoten Thomas Morell pratar om att kroka arm, men när Socialdemokraterna tillsammans med övriga oppositionen föreslår ett utskottsinitiativ om att göra en översyn av taxibranschen eller tillsätta en yrkestrafikinspektion för hårdare kontroller röstar Sverigedemokraterna med Tidöregeringen. Pratet om att kroka arm blir alltså lite genomskinligt.

Lagstiftningen kanske är föråldrad – så kan det vara. Det är precis därför vi ser att det är viktigt att vi gör en översyn av till exempel taxibranschen. Vad gör Sverigedemokraterna? Vilka förslag kommer Sverigedemokraterna med till utskottet? Vilka frågor har Sverigedemokraterna drivit på för gentemot regeringen?

Nu är vi på år fyra av den här mandatperioden, och det enda jag har hört från Sverigedemokraterna och ledamoten Thomas Morell är att man har en väldigt bra dialog med departementet och trevliga fikastunder. Det är tyvärr resultatet av SD-regeringens – Tidöregeringens – arbete.
(Applåder)

Anf. 126 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! År 2019 fattade denna kammare beslut om att införa reduktionsplikt, och man gjorde det med en modell som var stegrande. Rätt så snabbt efter att det beslutet var fattat började jag bli uppvaktad av fram-

för allt folk i transportsektorn men också av människor på landsbygden, som konstaterade att den prisbild som nu växer fram inte fungerar.

Jag noterar nu – dels i debatten i allmänhet, dels i den debatt som vi alla för med varandra på nätet, i tidningar och i andra sammanhang – att framför allt socialdemokratin, Miljöpartiet, Centern och Vänsterpartiet för fram att prisökningen som just nu sker beror på oljepriset.

Herr talman! Jag tycker ändå att det är rätt viktigt att vi i denna kammar håller oss till grundläggande fakta. Ett av de mest grundläggande är att detta beslut handlade om en stegrande modell. Om vi hade vi följt det beslutet hade vi i dag legat på ungefär 50 procents iblandning för diesel och någonstans runt 15 procent för bensin – det går nämligen inte rent tekniskt att blanda i lika mycket i bensin. Om vi hade legat på 50 procent med nuvarande oljepris och inte gjort skattesänkningar, och sedan lagt moms på detta, hade prisbilden just nu varit 35–40 kronor. Prisbilden är strax över 20 kronor. Då agerar vår regering.

Men jag måste ändå få ställa frågan till socialdemokratin: Ni röstade ju ja 2019. Ni har sedan inte svängt, som vi kristdemokrater – jag lyckades nämligen få mitt parti att svänga i den här frågan. Om faran är framme, kommer ni att höja reduktionsplikten till dessa 50 procent som ni en gång i tiden röstade ja till?

Anf. 127 KADIR KASIRGA (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Jacobsson för frågan.

Jag känner inte till den 50-procentiga reduktionsplikt som vi socialdemokrater skulle ha förordat. Det stämmer inte. Under den här mandatperioden har vi kommit med förslag om Sverigebränslepriser. Under krisen i Mellanöstern och krisen kring Hormuzundet har vi också kommit med förslag om att regeringen ska agera.

Det låter väldigt bra när ledamoten tar upp den här frågan och sätter fokus på drivmedelspriserna. Jag kan bara säga: Det är en kortsiktig lättnad för branschen. Vi pratar nu de facto om transportsektorn. Det är bra att man gör lättnader, men det löser inte de grundläggande problemen i branschen. Seriösa företag konkurreras fortfarande ut av fusk från oseriösa företag. Kontrollerna är fortfarande för svaga. Det krävs mer än billig diesel för att skapa en fungerande transportsektor.

Min fråga tillbaka till ledamoten Magnus Jacobsson blir: Varför röstar ni emot förslag som sätter fokus på hur man ska komma åt fusk i den här sektorn, exempelvis genom en yrkestrafikinspektion eller genom att tillsätta en översyn av taxibranschen?

Anf. 128 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag har stor respekt för att en ledamot som är ny i utskottet inte har följt exakt vad som hände under förra mandatperioden. Faktum kvarstår dock: År 2019 röstade socialdemokratin för en modell som i dagsläget, om inte vi hade upphävt denna modell, hade gett cirka 50 procents iblandning för diesel, och då hade vi haft ett bränslepris någonstans mellan 30 och 40 kronor. Detta kan var och en som är intresserad själv granska genom att titta i de protokoll som finns.

Men låt mig ta en annan fråga, herr talman. Den här regeringen avsätter 1 171 miljarder till infrastruktur – ungefär hälften järnväg, hälften väg. Hälften av den halvan är sedan underhåll. Vi avsätter 354 miljarder till underhåll. Varför gör vi det? Jo, vägen är ju yrkestrafikens viktigaste arbetsmiljö, tillsammans med hytten eller fordonet man jobbar i.

Det är många som glömmer det, men Trafikverket konstaterade för fyra år sedan att underhållsskulden skulle öka om den förra planen genomfördes. Med den strategi och den plan vi nu går fram med och med den budget vi har antagit kommer underhållsskulden att byggas bort på tolv år.

Döm då om min förvåning, herr talman, när socialdemokratin i sina budgetförslag lägger 45 miljarder mindre till underhåll. Det innebär alltså att underhållsskulden inte kommer att byggas bort på tolv år. Det är 13 procent mindre till underhåll på väg. Det innebär att arbetsmiljön fortsatt ska vara dålig. Omräknat i år skulle det ta 14–15 år innan underhållsskulden var borta.

Herr talman! Låt mig ställa frågan: Varför gör ni denna prioritering när det är så viktigt att vi tar itu med underhållsskulden?

Anf. 129 KADIR KASIRGA (S) replik:

Herr talman! Det är jättebra att regeringen satsar på underhåll av väg, men vi tycker också att det är jätteviktigt att man betar av den historiska underhållsskuld som finns på järnvägssidan. När vi träffar näringslivet är järnvägen jätteviktig. Och den är inte viktig bara för näringslivet; den är viktig för hela Sverige, både för persontransporter och för godstransporter.

Men vi pratar ju om yrkestrafik och taxi i dag, och frågorna kvarstår. Ja, man ska beta av underhållsskulden på vägen, men fusket på vägarna kvarstår fortfarande. De oseriösa aktörerna kvarstår. Hur ska vi komma åt detta? Vad har regeringen gjort i de här frågorna? Fyra år har gått, en hel mandatperiod.

Den här regeringen ägnar sig åt att sänka skatten för de allra rikaste. Man lånar 360 miljarder kronor för att sänka skatterna. Vi har fått 100 000 fler arbetslösa. Det är det facit vi har i handen när det gäller Tidöregeringen och Sverigedemokraterna.

Herr talman! Jag hoppas att ledamoten Jacobsson i sitt huvudanförande ger besked till de taxiförare som sitter på läktaren om vad man tänker göra för deras situation. Kommer man att tillsätta en översyn av taxibranschen och stoppa de oseriösa aktörerna?

(Applåder)

Anf. 130 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Det här blir en intressant diskussion. Socialdemokraterna föreslår att man ska inrätta en yrkestrafikinspektion som ska ta hand om olagligheterna ute på vägarna. Vi har i dag en polis som har våldsmonopol och kan ta hand om sådana delar där ute, plus en rad andra myndigheter som ska backa upp dem. Den delen tycker tydligen Socialdemokraterna inte håller. Nu ska ett antal tjänstemän som är anställda på någon form av yrkestrafikinspektion åka ut och stämma av vad som sker på vägen.

Då blir min fråga: Vad kommer de att ha för befogenheter där ute? Kan de gripa en person som gjort något olagligt? Kan de riva isär hela bilen och gå igenom den? Vad har de för befogenheter om det uppstår en situation där polisen behöver vara med? Ska de då stå där med sitt antecknings-

block och säga ”Snart kommer vi att kalla hit polisen”, eller har de någon form av befogenheter?

Detta känns som en ren skrivbordsprodukt från Socialdemokraterna som rätt mycket saknar verklighetsförankring. Vi har myndigheter som ska sköta detta. Vi sätter press på myndigheterna för att de ska klara detta. Vi ger polisen resurser och ekonomisk styrka för att klara av att växla upp och ta hand om den kriminalitet som ni efter åtta år lämnade efter er. Det var en situation som eskalerade ohejdat.

Nu har vi brutit en del av den biten. Vi är på god väg. Ert svar på detta är att en yrkesinspektion ska lösa de problem vi har ute på vägarna. Då vill jag ha reda på: Vad anser Kadir Kasirga att den här inspektionen ska ha för befogenheter? Vad ska den göra på vägen efter den här långa utredningen?

Anf. 131 KADIR KASIRGA (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Bergheden för frågan.

Jag hör att också Bergheden ägnar sig lite åt historieförvanskning när det gäller vad tidigare regering gjort och inte gjort.

Sanningen är, som jag tidigare har nämnt, att vi såg till att mobilitetspaketet kom på plats. Vi skärpte straffen och reglerna och införde klampning, cabotage med mera. Det känner ledamoten Bergheden till, men ändå väljer han att sprida en annan version.

När det gäller yrkestrafikinspektion finns det väldigt många duktiga, kompetenta myndigheter i Sverige: Transportstyrelsen, Trafikverket, polisen och Skatteverket. Det är inte ledamoten Kadir Kasirgas uppgift att tala om vilka befogenheter de som ska jobba på yrkestrafikinspektionen ska ha. En utredning ska komma fram till hur det ska gå till. Vi ägnar oss inte åt detaljstyrning.

Jag vet att det går att ge befogenheter till personal och medarbetare. Det kommer ni faktiskt att göra snart. Det finns en proposition som kommer till riksdagen som gäller manipulation av färdskrivare. Bilinspektörer kommer att få mer kompetens och kunna agera. Det är bra. Det välkomnar vi. Varför skulle man inte kunna göra samma sak på en yrkestrafikinspektion? Det finns kompetenta myndigheter, och det finns kompetenta medarbetare. Detta går att lösa. Politik handlar om vilja, och den här regeringen saknar den viljan.

(Applåder)

Anf. 132 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Det är ju gott och väl att ledamoten tror att det går att lösa allting med vilja. Men i svaret hittade jag ingenting som den här yrkesinspektionen skulle ha befogenhet att göra. Det skulle en utredning titta på och efter ett antal år komma fram till något förslag om. Men det finns redan i dag myndigheter som faktiskt ska sköta om den här delen, och vi ser nu till att de får befogenheter och instrument för att klara av det. Ändå föreslår Socialdemokraterna att detta ska lösas med en utredning och en översyn. Då kommer någonting att hända, men vi vet inte riktigt var det kommer att landa. Det tycker jag, herr talman, är lite grann som en skrivbordsprodukt utan verklighetsförankring.

Jag vill gärna passa på nu när jag har Kadir Kasirga här att diskutera konkurrenskraft. Kommer ni i Socialdemokraterna att återgå till den plan ni hade för reduktionsplikten och höja skatterna igen om ni tillträder? Det fattas ju en hel del i er budget. De grejerna behöver ni finansiera. Kommer ni att återgå till reduktionsplikten som till exempel innebär att dieseln ska upp i 66 procents reduktionsplikt 2030, som låg i er plan? Kommer ni att höja skatterna igen? Kommer vi att få 10–15 kronor dyrare diesel och bensin? Det behöver ni svara på inför valet. Hur har ni tänkt göra med detta?

Ni pratar ju ofta om miljömålen, och ett instrument för er del tillsammans med Miljöpartiet är att höja bränsleskatter och avgifter kraftigt, dammsuga Europa på biodrivmedel och annat. Jag vill veta om den planen ligger fast. Om man återtar en maktposition efter valet, återgår man då till den planen och höjer skatterna med 10–15 kronor för diesel och bensin, eller har man kommit på andra tankar? Hur ska man i så fall finansiera sin budget, där det fattas en del?

(Applåder)

Anf. 133 KADIR KASIRGA (S) replik:

Herr talman! Det finns inga besked från Socialdemokraterna om att höja någon reduktionsplikt med 66 procent. Jag vet inte varifrån ledamoten hämtar den informationen. Men jag vill påminna ledamoten Sten Bergheden om att vi också har förpliktelser gentemot EU. Det finns någonting som heter Fit for 55, som den här kammaren och även regeringen har ställt sig bakom. Menar ledamoten och regeringen att de kommer att frånga den överenskommelsen?

Branschen – nu pratar vi om transportsektorn och fordonsindustrin – skriker efter elektrifiering och tydliga politiska riktlinjer. Regeringen har spridit osäkerhet. Fordonsindustrin är orolig över att tappa mark i Europa och gentemot övriga världen. Men det är inte Bergheden eller Sverigedemokraterna intresserade av. De pratar om dieselpriis och bensinpris. Det låter som om man snart kommer att lansera en parfym som luktar bensin. Så viktigt är det. Men framtiden är elektrifiering. Lyssna på branschen och näringslivet! Där finns svaret.

(Applåder)

Anf. 134 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! I det betänkande vi i dag debatterar hanteras 31 olika yrkanden. Det handlar om yrkestrafik och taxi. Yrkestrafiken är blodomloppet i ett fungerande samhälle. På samma sätt som ungefär 90 procent av alla transporter till och från Sverige sker med båt transporteras cirka 80 procent av all godsvolym inom landet med lastbil. Många företag runt omkring i Sverige är helt beroende av dessa transporter då de i praktiken håller sitt lager på lastbilen. Det är också många butiker, framför allt matbutiker, som är helt beroende av att transportsystemet fungerar.

Skulle det gå bara några dagar utan att transportsystemet är igång innebär det stora problem för alla som bor i en större stad. Man kan helt enkelt konstatera att utan ett fungerande transportsystem står Sverige stilla. Detta är extra allvarligt med tanke på situationen i Ukraina. Vi har mycket vi behöver lära därifrån.

En annan viktig del, utöver de som gör jobbet och befinner sig i transportsystemet, är det vi till viss del redan har debatterat, nämligen att ta itu med underhållsskulden. Om man inte kraftigt satsar på att rusta upp våra vägar är det stor risk att det som halkar efter blir underhållet på landsbygden. Jag tror att vi är många som kommer från utanför de större städerna som har den känslan. De stora städerna tenderar att få det de behöver. Det är längre ut i systemet som det tar tid. Därför är jag väldigt oroad över socialdemokratins budget.

Jag har stor respekt för att man vill satsa på järnväg, och vi kommer snart att debattera även det. Men 80 procent av alla transporter sker på väg. Det är därför regeringen har satsat på underhåll. Det är därför regeringen har satsat på stöd till enskilda vägar. Det är också därför regeringen har satsat så oerhört mycket på att bygga upp BK4-systemet. Det handlar om att få ett fungerande transportsystem.

Vi är väl medvetna om att transportsektorn står för ungefär 36 procent av koldioxidutsläppen. Industrin står för 30–33 procent. Det är storheter. Ofta i debatten låter det nästan, herr talman, som om Sverige vore ett dåligt land. Men sanningen är den att vi står för 0,1 procent av världens totala utsläpp. Det ska jämföras med Kina som står för 33 procent, eller USA som står för 12 procent och Indien som står för 7 procent. Om vi med vår teknikutveckling skulle lyckas exportera vårt kunnande till Kina så att deras utsläpp minskar med en procentenhet är det en större miljöinsats än alla de straffåtgärder som den tidigare regeringen utsatte vanliga svenskar för på landsbygd och i städer.

Om vi lyckas med vår teknikutveckling och får bilar, flyg och sjöfart att fungera mer miljövänligt har det otrolig effekt på miljön. Det är det som gör att vi kristdemokrater stolt säger att vi står för en svensk miljöpolitik, men att den bygger på samarbete inom EU. I dag finns Carbon Border Adjustment Mechanism, där man helt enkelt tar betalt för CO₂-utsläpp. Här har vi kristdemokrater med Peter Kullgren i spetsen lagt fram ett förslag om att inkludera varor som produceras med kolkraft. Skillnaden är att vi anser att man ska kunna lägga tull på detta. Den röda sidan tenderar att säga att medborgarna i Sverige ska räkna in CO₂-avgift eller CO₂-utsläpp i de varor de köper. Det innebär att våra medborgare ska ta ansvar två gånger för miljöutsläppen. Först ska vi ta ansvar för våra egna, och sedan ska vi ta ansvar för andra länders utsläpp. Det är en fullständigt orimlig hållning.

Den rimliga hållningen är att vi tar ansvar för våra miljöutsläpp. Sedan beskattar vi via tullar i ett gemensamt europeiskt arbete så att Kina och andra länder börjar ta ansvar för sina utsläpp. Det är den rimliga hållningen, inte att vi ska straffbeskatta våra transporter och våra medborgare.

En annan åtgärd som regeringen har jobbat mycket med är BK4-vägar. Syftet är längre och tyngre fordon. Kan vi få fram sådana – jag tycker personligen att Finland är en förebild med detta – skulle förbättrad miljö bli resultatet.

Vi från kristdemokratiskt håll håller fast vid Fit for 55 och nettonollutsläpp fram till 2050, men vi vill jobba inom det europeiska systemet. För att vara helt ärlig: Sverige är ett föregångsland. Vi har ingen anledning att skämmas. Det hindrar dock inte att vi fortsätter att jobba med bränslen och elektrifiering. Men om vi ska lyckas med det här har vi nästa problem, herr talman.

Alla inom transportsektorn pratar i dag om elektrifiering. Alla partier är överens om att vi ska försöka få yrkestrafiken och godsflödena att gå över till elektrifiering eller vätgas, som är en annan variant av elektrifiering. Det finns bara ett litet problem: Ska vi lyckas med detta måste det finnas kraftöverföring och kraft i rätten en tid.

Det är därför vi kristdemokrater lyfter fram vattenkraften – den småskaliga vattenkraften – och kärnkraften. Vi kan inte lita på tillfälliga vindpustar eller daglig sol utan lagringsförmåga.

Herr talman! Vi kommer att fortsätta kämpa för en miljöpolitik som gör att vi har en stark yrkestrafik och en stark miljöprofil, men det ska ske gemensamt med näringslivet, samtidigt med en energiutveckling och gemensamt inom EU.

En fråga som jag har lyft många gånger här i kammaren och har anledning att lyfta igen är avståndsbaserad beskattning. Här har vi kristdemokrater däremot inte med oss alla våra vänner i regeringen, men det här är trots allt en debatt som också handlar om vad enskilda partier tycker.

Jag var rätt ensam om att lyfta frågan under förra mandatperioden. Jag var för övrigt rätt ensam när jag sa att vi också måste lämna idén med överskottsmål, men jag är glad över att vi i dag har ett balansmål. Man måste ha mål och ekonomiska system som gör att man kan investera inför framtiden.

Vad är fördelen med det avståndsbaserade? Jo, man kan avveckla dagens fordons- och bränsleskatt och ha en beskattning som bygger på avstånd. Det är vad tyskarna har gjort. Vi har i dag Eurovinjettsystemet. Det har i princip alla utom Sverige och Schweiz lämnat. Förr eller senare kommer vi att vara tvungna att hitta en ny modell. Då har tyskarna redan jobbat fram en ny sådan.

Fördelen med en sådan avståndsbeskattning är att man kan stoppa in andra saker, exempelvis fordonets miljöprestanda. Man kan stoppa in väg-tullarna så att de inte behöver sitta på en kamera, utan man jobbar med dem digitalt. Jag och vi kristdemokrater hoppas att det förr eller senare blir fler som kommer att titta på denna fråga.

Sanningen är ju att om vi lyckas med elektrifieringen och om vi får fler att köra elbil blir det färre som betalar för vägen. I dag är det de som tankar med bensin och diesel som betalar vägunderhållet. Men när du kör en elbil sliter du också på vägen, herr talman. Denna fråga kommer vi förr eller senare att vara tvungna att titta på.

Det finns ytterligare något som är viktigt att lyfta fram, nämligen våra rastplatser och tryggheten för dem som jobbar i systemen. Jag har vid åtskilliga tillfällen tagit upp mina resor till Ukraina, och jag kan konstatera att Polen är ett föregångsland. I sina vägsystem har de byggt upp bensinstationer, parkeringsplatser och möjligheter att duscha. Man kan stanna och sova tryggt en natt, för man vet att det finns människor som är i rörelse. Här har vi oavsett färg på flaggan, det vill säga partierna, något att titta på.

Herr talman! I debatten har det ställts frågor om taxibranschen. Här vill jag vara tydlig. Kristdemokraterna är generellt sett positiva till teknikutveckling. Det pågår en fantastisk utveckling. Olika appar och system växer fram. Med största sannolikhet kommer det snart att finnas självkörande fordon, vilket kommer att förändra en hel del av branschen.

För egen del tror jag att vi behöver titta på den danska modellen. Om jag inte svarade i replikskiftet tidigare är mitt svar nu att jag tror att vi kommer att vara tvungna att titta på den danska modellen. Där har man kopplat apparna till taxametern. Det blir väldigt konstigt om vissa betalar korrekt skatt och andra inte gör det.

Det finns andra förslag som taxibranschen har lyft fram om hur man exempelvis ska styra priser. Det är jag betydligt mer tveksam till; jag är klassiskt borgerlig. Men om en enskild medborgare ska kunna bedöma om ett taxipris är skäligt kanske det skulle vara ett förslag som hade ett rekommenderat kilometerpris. Om det sedan är Konsumentverket eller någon annan som gör det spelar mindre roll. I dag är det väldigt svårt att vara kund i Sverige. Man vet inte vad ett normalt kilometerpris för taxi är.

Det är likadant när kommuner upphandlar, herr talman. Då kan man välja att inte ta det lägsta priset, utan man tar pris med kvalitet. Om man som kund ska kunna göra rätt bedömning bör man veta vad som är ett kvalitetsmässigt pris. Det skulle Konsumentverket kunna fundera över.

Herr talman! Vid den här tiden förra året blev jag apostroferad av Heie. Frågan handlade om funktionsnedsatta och fenomenet med färdtjänst. Jag svarade vid tillfället att jag faktiskt inte hade någon aning. Jag kanske lindade in det lite mer, men det var vad jag egentligen sa.

Det här året har jag, herr talman, roat mig med att försöka få en aning. Jag har lyssnat till dem som jobbar med det här, bland annat de synskadades förening, och jag är lite förvånad över att vi inte kommer snabbare fram här. Jag delar nog den uppfattning som har lyfts fram: Om man är synskadad behöver man kunna få hjälp från dörr till dörr.

Det här är något som jag lovar – inte att regeringen genomför det, för det kan jag inte lova, men jag lovar att jag själv kommer att fortsätta att lyfta fram frågan. Jag kan tänka mig in i situationen om man är synskadad och blir lämnad på fel plats. Då är det inte så lätt att komma rätt. Det här är en fråga man behöver ta med sig.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på alla motioner.
(Applåder)

I detta anförande instämde Rashid Farivar (SD).

Anf. 135 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Tack, Magnus Jacobsson, för anförandet! Det innehöll många olika delar. Tack också för svaret på förra årets undring! Det lämnar dock en del i övrigt att önska, och jag har några frågor att ställa.

Jag hörde inte ledamoten nämna dispenser för vissa fordonstransporter. Vi vet att möjligheten till specialtransporter av olika slag är viktig för hela näringslivet. Det finns ett tillkännagivande från 2020 och resultat från 2024. Det finns skrivningar i betänkandet från 2025, och nu har vi 2026. Trafikverket sa 2025 att om regeringen någon gång ändrar på reglerna kommer det att ta ytterligare två år innan det blir genomfört.

Vi börjar tala om tioårsperioder för att kunna åtgärda problem som dessa. Jag ser att ledamoten nickar och verkar också tycka att det här inte är okej. Det finns dock möjligheter att göra mer på relativt kort tid.

Accelerationskontoret, en funktion under regeringen, har pekat på att tid är pengar. Det här är kostnader som är väldigt stora, och även dessa saker nämndes i förra årets debatt. Därför är en av mina frågor: När kommer dispens för vissa fordonstransporter? Man är så glad att man nu har det.

Det finns en oro där ute över att man ska behöva installera färdskrivare för internationella transporter i både tunga och lättare fordon. Ledamoten bor ju själv i gränsbygder, och då är det grannkommunen som man många gånger vänder sig till när man så behöver. Här har vi ett antal hästtjejer och hästkillar som åker på tävling från Bohuslän till Norge, och en del från Skåne till Danmark. Man ska alltså behöva installera färdskrivare för att det rör sig om internationell godstransport. Jag har hört den oron från hästbranschen, och jag undrar om ledamoten kan räta ut frågetecknen.

Anf. 136 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Avseende hästtransporterna kan jag inte räta ut frågetecknen, för detta är ett arbete som pågår både nationellt och internationellt inom EU. Jag tror inte mot bakgrund av det jag känner till att detta är färdigprocessat än, så där blir jag dig svaret skyldig.

När det gäller dispenserna har jag gjort ett stort antal studiebesök. Jag har själv varit ute och tittat ibland annat Göteborg. Det är en fantastisk stad, och det byggs överallt. Det kan handla om bara det att få in eller ta bort en kran. Jag delar helt enkelt ledamotens uppfattning: Detta är något vi borde ha kommit fram snabbare med. Jag tror egentligen inte att det har budgetpåverkan.

Man kan ibland tycka att fyra år är en lång tid. Jag kan tycka att fyra år är en kort tid. Man bildar en regering, och sedan ska man sätta sig och börja jobba med de första frågorna – och så kommer det fler och fler frågor. Jag skulle nog vilja säga att vi får ta med oss det där med dispenserna in i nästa mandatperiod, när vi har vunnit valet.

Det är samma sak med färdtjänstfrågan. Jag tror inte att man kommer att hinna nu; propositionslistan är tämligen stängd. Men det är en fråga som åtminstone jag kommer att bära med mig i valet och in i det framtida arbetet. Det är samma sak med färdtjänst – det är inte en fråga som kostar staten pengar. Det är en fråga som däremot kommer att kosta kommuner och regioner pengar. Det kommer att vara en ansvarsfråga. Men om vi ska ha ett likvärdigt samhälle måste även de som är synskadade ha likvärdiga förutsättningar.

Båda dessa frågor kommer jag alltså att ta med mig. När det gäller frågan om de här transporterna pågår som sagt ett arbete, och jag har inget svar innan det är färdigt.

Anf. 137 ULRICA HEIE (C) replik:

Herr talman! Reglerna för internationella transporter och transporter med lättare fordon börjar gälla den 1 juli 2026. Det brinner alltså lite i knutarna när det gäller att komma till rätta med detta.

När det gäller att dispens för vissa fordonstransporter inte skulle vara budgetpåverkande säger Trafikverket att det ändå skulle gå på cirka 12 miljoner att införa den tjänsten från deras sida, om de skulle ta ansvar för det helt och hållet. Så det är klart att det ändå har viss budgetpåverkan.

Jag skulle vilja gå vidare till ytterligare en fråga. Ledamoten säger att vi inte har någon anledning att skämmas när utsläppen från trafiken har ökat så pass rejält som de har gjort – må så vara. Men när det gäller den tunga trafiken upplever jag att det finns en oro. Ledamoten är mycket inne på yrkestrafiken, men vi har också våra två stora lastbilsleverantörer. Det finns en oro för att det inte är tillräcklig fart i arbetet med att gå över till elektrifiering, för det kommer att drabba branschen hårt.

Ledamoten nämnde själv hotet från Kina på olika sätt. Både Volvo och Scania lyfter senfärdigheten från regeringens sida och att systemet för att få stöd för att köpa tyngre lastbilar är knöligt. Jag undrar hur ledamoten ser på fortsättningen. Finns det i regeringens arbete delar som man nu tittar på, som kanske till och med bereds, för att på olika sätt snabba upp möjligheten till stöd för den som väljer att köpa en elektrifierad lastbil? Vad säger företrädaren för ministerns parti om detta? Tar ledamoten Volvos och Scantias oro på allvar?

Anf. 138 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag har lite svårt att förstå frågan, om jag ska vara helt ärlig. När det gäller våra två lastbilstillverkare går 90–95 procent av alla fordon på export – jag har sett den siffran någonstans. Det är inte den svenska marknaden som avgör deras teknikutveckling.

Vad som däremot är ett problem är när varje enskilt land har särregler, på samma sätt som när enskilda kommuner går in och skapar särregler. Det gör man ofta på både bostads- och transportsidan. Varje enskild kommun tycker då att de är mer miljövänliga än grannen, och enskilda länder tycker att de är mer miljövänliga än andra länder.

Det är detta som har gjort att Europa har halkat efter ekonomiskt. Man kan titta på hela den europeiska situationen, jämfört med situationen i exempelvis USA – vi har halkat efter ekonomiskt. Det är korrekt att vi har vidtagit fler miljöåtgärder än amerikanerna, även om de faktiskt också har minskat en del av sina utsläpp och jobbat med dem. Men de är fortfarande en av de stora utsläpparna i världen.

Om vi ska gynna våra företag ska vi göra det genom att vara benhårda när det gäller att vi ska ha gemensamma spelregler på den europeiska marknaden. Att ha särregler i varje enskilt land försvårar för branschen. Att ha olika regler i olika länder för vad man har för kopplingar eller vad man har för iblandningar etcetera gör det svårt för näringslivet.

Svaret på din fråga är att vi ska hålla fast vid de europeiska målen. Vi ska förhandla inom EU. Sedan ska vi arbeta utifrån de gemensamma målsättningarna. På så sätt gynnar vi svenskt näringsliv, och på så sätt kommer vi i förlängningen också att förbättra klimatet.

(Applåder)

Anf. 139 MALIN ÖSTH (V):

Herr talman! I dag debatterar vi yrkestrafik och taxi. Jag vill använda min tid i talarstolen i dag till att prata om taxibranschen, för det finns mycket att säga och mycket som behöver göras.

Att den svenska taxibranschen har stora strukturella problem bekräftas samfällt av branschens olika aktörer. Transportföretagen, alltså arbetsgivar sidan, beskriver taxibranschen som en bransch som uppvisar alla tecken på att bli ett allvarligt samhällsproblem. Transportarbetareförbundet be-

skriver en kraschad taxibransch. Taxiunionen, som organiserar förare som jobbar åt plattformsbolagen, beskriver arbetsvillkoren som modernt slaveri. När Taxiunionens ordförande besökte trafikutskottet tidigare under våren, i mars, sa han: Jag har aldrig jobbat i en bransch som är så trasig som taxibranschen – jag kan knappt tro att det här är Sverige.

Problemet finns alltså tydligt och klart beskrivet sedan länge. Det som saknas är det politiska svaret. Taxibranschen behöver inte ännu en debatt där vi beskriver problemen, utan det som behövs är en tydlig politik som adresserar problemen och förändrar det som inte fungerar i dag.

Herr talman! Svensk taxibransch avreglerades 1990, och då gick man på kort tid från en strikt reglering av branschen till en väldigt långtgående avreglering. Redan 1991, alltså året efter avregleringen, lämnade vi från Vänsterpartiet in en motion där vi pekade på att det snabbt behövdes åtgärder för att komma till rätta med avregleringens negativa konsekvenser. Vi lyfte då, 1991, försämrade arbetsvillkor samt överetablering på vissa platser och underetablering på andra. Vi lyfte också fram en situation där seriösa aktörer riskerade att konkurreras ut.

Det rör sig alltså om i stort sett samma problem som i dag, 35 år senare, fortfarande väntar på en lösning. Det är också därför vi från Vänsterpartiet driver att det behöver göras en större översyn av taxibranschen för att komma till rätta med de strukturella problem som har koppling till avregleringen.

Herr talman! Avregleringen förändrade taxibranschen i grunden, men det har också plattformsbolagens etablering på svensk arbetsmarknad gjort. Plattformsbolagen bygger sin affärsidé på en kombination av höga serviceavgifter och låga priser, samtidigt som de tar noll arbetsgivaransvar. Det är en kombination som skapar en helt ohållbar arbetssituation och det som Taxiunionen beskriver som modernt slaveri.

Vi vet hur det ser ut. Vi vet att det finns förare som tvingas köra tolv timmar om dagen, sju dagar i veckan, och ändå har svårt att få det att gå ihop.

Vi vet att det inte är värdigt, och vi vet att det inte är trafiksäkert. Plattformsupplägget i dess nuvarande form innebär också att det inte finns någon motpart som kan ställas till svars. Det finns bara algoritmer och en plattform. Detta leder till exploatering, och det urholkar också den svenska modellen. Det leder också till en osund konkurrenssituation där plattformsbolagen dumpar villkor och priser för en hel bransch.

Nu är det jätteviktigt vad man gör med utredningen om plattformsdirektivet och hur det ska omsättas i svensk lagstiftning. Regeringen har tidigare, när man gav utredningen dess uppdrag, klargjort att personer som jobbar åt plattformsbolag ska ha goda arbetsvillkor. Det har regeringen sagt. Här håller jag helt med regeringen, men vi kan alla konstatera att vi är väldigt långt ifrån den målbilden i dag.

Den nya lagen om plattformsarbete måste komma på plats snabbt. Lagen måste också innehålla tydliga regler som tvingar plattformsbolagen att ta arbetsgivaransvar när det i praktiken är de som styr arbetet. Detta är vad som måste ske nu.

Men också en annan sak behövs, herr talman, och det handlar om pris-sättningen på taxiresor. Efter avregleringen av taxibranschen råder fri pris-sättning på taxiresor i Sverige. I dag kan samma resa variera mycket kraftigt i pris. Prisskillnaden är så stor att den inte går att beskriva som något

annat än antingen överpris, alltså ockerpris, eller prisdumpning. För att motverka överpriser behövs kravet på transparent jämförelsepris förtydligas, och för att motverka prisdumpning behöver det införas ett minimipris, alltså ett prisgolv. Det handlar om ett lägsta pris för vad en taxiresa får kosta. Detta behövs därför att för låga priser alltid kommer med en kostnad. Det är alltid någon som får betala priset.

Prisdumpningen påverkar arbetsvillkoren i allra högsta grad. Men den påverkar också trafiksäkerheten och kvaliteten. Att införa ett minimipris är alltså ett sätt att skydda sund konkurrens, återupprätta förtroendet för taxibranschen och stärka trafiksäkerheten – allt i ett.

Minimipris är ett jätteviktigt verktyg som redan borde ha varit infört. Men det är också fullt möjligt att ta det beslutet här i dag genom att bifalla Vänsterpartiets reservation nummer 9, vilken jag härmed yrkar bifall till.

Anf. 140 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! I en motion som Vänsterpartiet har väckt i det här betänkandet är man åter inne på detta med en yrkestrafikinspektion. Men man kan inte utläsa hur Vänsterpartiet har tänkt att det hela ska fungera, vem som ska göra vad och vilka åtgärder man ska vidta om man upptäcker fel. Det är gott och väl.

Problembeskrivningen när det gäller taxi håller jag med om. Det som pågår är modernt slaveri. Jag tyckte att ledamoten var lite blygsam när hon sa att de bara körde 12 timmar på dagen. 12 timmar är vad de kör före rasten. Det går betydligt längre än så i vissa fall.

Vi behöver vidta kraftfulla åtgärder för att komma åt detta. Det är ren och skär människohandel. Man utnyttjar människor å det grövsta.

Den här frågan har jag tagit upp, bland annat med polisen. Jag pratar ju ofta med mina gamla kollegor inom trafikpolisen. Nu skulle vi ha haft ett taxiseminarium här i riksdagen, men det fick ställas in, för det var två parter som valde att inte komma dit. Men då hade polisen kunnat vara där och berätta vad de gör för att komma åt det här problemet.

Jag vill nog påstå att det inte är polisen som är det egentliga problemet, utan det är den fortsatta beredningen hos åklagaren. Det ställs väldigt höga beviskrav för att man ska kunna komma åt svarttaxibolagen. Vi behöver gå på djupet i de frågorna och framför allt skärpa lagstiftningen där luckorna finns. Här står det vidöppet, vill jag påstå. Man måste göra något åt detta.

Men jag är lite nyfiken och vill ha svar på frågan hur man har tänkt när det gäller yrkestrafikinspektionen.

Anf. 141 MALIN ÖSTH (V) replik:

Herr talman! Tack, Thomas Morell, för repliken!

Frågorna kring yrkestrafikinspektionen besvarades relativt väl av en tidigare talare, Kadir Kasirga, så ledamoten har redan fått en hel del svar. Det handlar om att strama upp inspektionen av en yrkestrafik som är i stort behov av inspektioner. Där tror jag att jag och ledamoten är helt överens. Det är detta som det syftar till. Detta är också, precis som Kadir Kasirga redogjorde för, någonting som branschen också efterfrågar.

Hur det ska gå till har också beskrivits här tidigare. Jag lade hela mitt anförande på taxibranschen. Jag uppskattar också att ledamoten bemöter anförandet och innehållet i det. Jag tycker att det är den diskussionen vi behöver ha.

Vi har en taxibransch som samfällt beskriver stora strukturella problem. Politiskt behöver vi presentera en lösning på de strukturella problemen. Här har också ledamoten Morell, som representerar Tidöpartierna, ett särskilt ansvar. Han representerar ett parti som har en tät dialog med regeringspartierna.

Vi har under fyra år varit uppe i talarstolen här i kammaren och beskrivit problemen om och om igen. Men det som har hänt är snarare att problemen har ökat i stället för att minska.

Ledamoten blir på något vis också svaret skyldig. Han instämmer i problembeskrivningen men kan inte presentera några förslag eller åtgärder för att komma åt detta allvarliga problem, annat än att prata om yrkestrafikin-spektionen om och om igen. Jag säger inte att det är en oviktig fråga, men här har vi allvarliga, stora problem som kräver en skyndsam lösning.

Anf. 142 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Ja, förslag har redan lagts fram för justitieministern och infrastrukturministern. Jag kan delge ledamoten ett exemplar av det, så kan hon själv läsa hur resonemanget går när det gäller hur man ska bygga upp verksamheten så att man verkligen kommer åt det som är ett bekymmer.

Det är verkligen ett jättebekymmer. Det är slaveri av den värsta sorten. Ofta går det tillbaka till de kriminella nätverken som skor sig och skapar ekonomiska förutsättningar för att bedriva annan kriminell verksamhet. Vi ser det dagligen. Det är skjutningar, sprängningar och allt vad det nu är. De handlar också med människor. Man kan gå och sätta sig vid datorn och beställa en kvinna om man känner sig lite ensam en fredag, och det blir levererat precis som det vore en varutransport. Det är en verksamhet som är så mörk att den är fullständigt obeskrivlig.

Detta måste vi sätta fokus på. Vi måste skärpa lagstiftningen. Och framför allt måste vi väcka en del trötta poliskommissarier, vill jag säga, för de har inte förstått allvaret i det här.

Sedan måste jag fråga om det som ledamoten sa om toaletterna på polisens kontrollplatser. Polisens kontrollplatser inte är ju inte lokaler som är tillgängliga för allmänheten. I de lokalerna kan det faktiskt pågå ett förhör, och då kan man inte släppa in ytterligare människor där. Polisens kontrollplatser är alltså inte möjliga att använda för allmänhetens toalettbesök, av naturliga skäl.

Sedan kan jag hålla med om att det är galet att stänga kontrollplatserna så att allmänheten inte kan stanna där. Men det är en annan fråga. Det viktiga är egentligen att få Trafikverket att rusta de rastplatser vi har och framför allt att bygga ut och öka säkerheten på dem.

Anf. 143 MALIN ÖSTH (V) replik:

Herr talman! Tack, Thomas Morell, för inspel! Kontrollplatser, fungerande rastplatser och också säkra uppställningsplatser kan vi prata länge om, för där har vi mycket att säga.

Vi kan konstatera att vi inte har tillräckligt med rastplatser längs våra vägar i dag, speciellt inte för tunga, stora transporter. Och det är också därför som kontrollplatserna fyller en funktion i nuläget. Det känner ledamoten säkert väl till. Det är också därför som frågan om toaletter kommer upp i sammanhanget. Sedan är det absolut inte idealiskt. Men att stänga kontrollplatser får precis den effekt som också ledamoten var inne på. Därför blir det ett problem.

Här måste också ansvarsfördelningen förtydligas. Det finns massor som behöver göras på det här området.

Herr talman! Jag skulle vilja återknyta till taxibranschen. Nästan varje gång ledamoten Morell är uppe i talarstolen hör jag honom säga att vi måste få ut mer uniformerad polis på vägarna. Det är ledamotens budskap i den här kammaren, i väldigt hög grad.

Det som vi föreslår i vår motion är en bredd av olika verktyg. Jag har aldrig på något vis hört ledamoten Morell beskriva någonting annat än mer uniformerad polis på vägarna. Vi har ett tydligt förslag som också drivs stenhårt från branschen, framför allt från de förare som jobbar åt plattformsbolagen. Inför minimipris nu! Säkra förutsättningar för en sund och rättvis konkurrens!

Här behöver också ledamoten och ledamotens parti svara.
(Applåder)

Anf. 144 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! I dag debatterar vi yrkestrafik och taxi.

Herr talman! Åkerinäringen i Sverige har mycket stor betydelse för Sveriges tillväxt och välfärd. Åkerinäringen står för den stora majoriteten – 80 procent – av alla godstransporter i Sverige. Åkerierna hanterar svenska företags gods och stärker de andra företagens konkurrenskraft. De ser samtidigt till att butiker och mataffärer får regelbundna leveranser.

Yrkestrafiken finns i hela Sverige, och den ger därför många jobb runt om i Sverige. Jag kan inte nog betona vikten av att vi har en fungerande marknad för godstransporter i Sverige – också med svenska åkerier – sett ur ett beredskapsperspektiv. Samtidigt vill jag faktiskt börja med att rikta ett tack till alla de chaufförer som ligger ute på vägarna och som försakar sitt familjeliv för att leverera till företag och till handeln runt om i landet. Tack så jättemycket!

Liberalerna vill se en sund åkeribransch i Sverige och värnar därför sjysta konkurrensvillkor och framför allt att regelverken efterlevs.

Godstransporterna är gränsöverskridande, och det råder stenhård konkurrens inom transportnäringen. Därför är EU:s direktiv och regleringar genom mobilitetspaketen viktiga för att vi ska ha ett regelverk som även gäller utländska företag och som stöder seriösa åkerier. Det handlar till exempel om kravet på smarta färdskrivare i både tunga och lätta lastbilar. Det innebär att man kan se när en lastbil passerar en landsgräns och att man därmed får bättre möjligheter att följa lastbilarnas rutter. Vi måste stärka arbetet mot utländska och svenska åkerier som bedriver illegal verksamhet. Regelverk utan uppföljning gör att många struntar i reglerna.

Herr talman! Polisen har fått ökade befogenheter. Vi behöver ytterligare skärpa kontrollerna för att förhindra fusk med cabotage, kör- och vilotider och rattfylleri. Vi behöver också kontrollera fordonen så att de är trafiksäkra och innehåller rätt utrustning. Utöver de rent trafikmässiga kra-

ven handlar det om att lastbilar också används för kriminell verksamhet, som frakt av narkotika och stöldgods in och ut ur landet.

Utöver fler trafikpoliserna som kan utöka antalet kontroller behöver landets kontrollstationer och behovet av teknisk utrustning ses över för att underlätta trafikpolisernas vardag. Utredningen om effektivare kontroller av yrkestrafik på väg för att motverka brottslighet inom transportsektorn innehåller många bra förslag. Trafikverket arbetar nu bland annat med att identifiera behov av nya kontrollplatser och behov av utrustning på de befintliga.

Säkra rastplatser är en förutsättning för att öka trafiksäkerheten på våra vägar. En förare måste kunna lita på att man kan rasta enligt de kör- och vilotider som gäller utan att bli utsatt för stölder. Rastplatserna ska heller inte kunna användas som uppställningsplatser över många dygn och därmed blockera möjligheten för övriga yrkesförare att få plats. Trafikverket har därför i uppdrag att successivt se över våra rastplatser och öka säkerheten.

Herr talman! Åkeribranschen behöver ställa om till fossilfria vägtransporter. Samtidigt kan inte åkerierna göra det på egen hand. Marginalerna är små i åkeribranschen, och differensen i pris mellan en ellastbil och en fossildriven lastbil är fortfarande betydande. För att öka efterfrågan på fossilfria transporter har regeringen i vårändringsbudgeten lagt 100 miljoner för att de statliga myndigheterna ska kunna beställa fler fossilfria transporter. Samtidigt måste alla aktörer inom godshanteringen – från varuägarna, över transportören och ända till kunden – komma samman och se hur de kan bidra för att kunna öka takten i omställningen. Dessa företag kan då också använda de sänkta utsläppen i sin marknadsföring.

Försäljningen av nya personbilar har ökat snabbt, och elbilar var cirka en tredjedel av de sålda bilarna 2025. Antalet ellastbilar ökar i långsammare takt. Här görs det ett flertal aktiviteter i dagsläget för att stimulera omställningen. Regeringen har fortsatt en premie för inköp av tunga och lätta ellastbilar, parat med ett stöd för laddinfrastruktur. Utöver depåladdning behöver laddinfrastrukturen längs våra vägar och på rastplatser byggas ut. Även nätverket av biogasstationer måste successivt byggas ut för att möta det ökande behovet.

Herr talman! Vagnätet för längre och tyngre lastbilar ökar successivt. I dag har vi 600 mil öppna för längre lastbilar, och cirka hälften av de statliga vägarna klarar 74 ton tunga lastbilar. Det är viktigt både ur klimatsynpunkt och av konkurrensskäl. Vägunderhållet har under en lång rad av år fått stå tillbaka, men nu återtar Liberalerna tillsammans med regeringen och Sverigedemokraterna hela underhållsskulden på tolv år genom regeringens proposition om den nya infrastrukturplanen. Det är viktigt både för industrins transporter och för den militära mobiliteten.

Vår vinterväghållning börjar äntligen bli bättre. Utöver att Trafikverket tillsammans med andra statliga myndigheter under den senaste vintern haft större förberedelse inför dåligt väder har Trafikverket börjat samarbeta med fordonstillverkare för att få data om vägarnas tillstånd och snabbare få information om nedisning, så att man kan skicka ut salt- och plogbilar i tid.

Herr talman! Förarbristen är ett stort problem för branschen. Det gäller både lastbilar, bussar och taxi. En grundförutsättning är att fler tar det vanliga B-körkortet för personbil, då det är en inkörsport till lastbils- och busskörkort. Tyvärr ser vi problem med att allt fler inte är redo vid första uppkörningen; de klarar då inte förarprovet. Men glädjande nog ser vi en uppåtgående trend vad gäller antalet körkort bland unga.

Nu lägger regeringen fram ett förslag om att ta bort introduktionsutbildningen. Anledningen till det är att man vill underlätta för dem som ska ta körkort att övningsköra med fler vuxna i sin närhet.

De flesta lastbilar och färdtjänstbussar blir tyngre när de utrustas med batterier. Det har ytterligare spätt på problemet med förarbristen. Med ett vanligt B-körkort har man nämligen maximalt fått köra en lastbil som väger 3 500 kilo. Regeringen drev i EU på för att man skulle kunna få köra en eldriven lastbil på 4 250 kilo med ett vanligt B-körkort. Nu finns det med i det beslutade körkortsdirektivet.

Något annat som finns i det direktivet är sänkt ålder för att få köra buss – 21 års ålder. Det ger bussbranschen tillgång till fler förare.

Den nuvarande regeringen har drivit på hårt för att detta ska bli verklighet.

Herr talman! Slutligen gäller det taxibranschen. Den tyngs under konkurrens från illegala taxiföretag. Så kan det inte få fortgå. Regelefterlevnaden måste öka. Transportstyrelsen har under mandatperioden fått mer resurser för tillsyn. Man har också utvecklat en starkare samverkan mellan en lång rad myndigheter för att identifiera företag som inte följer reglerna. Det görs fler kontroller på väg, som tyvärr stärker bilden av en bransch som inte följer reglerna.

Kontrollerna på väg behöver bli fler och tillsynen öka. Det är nödvändigt för att vi ska kunna få en sund taxibransch med en bra arbetsmiljö.

Med de orden yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på alla motioner.

(Applåder)

Anf. 145 LINUS LAKSO (MP):

Herr talman! I kväll debatterar vi yrkestrafik och taxi.

Taxibranschen spelar en väldigt stor roll i det svenska transportsystemet, inte minst när det gäller tillgänglighet. Det handlar om samhällsresor och vardagsmobilitet i hela landet. Därför är det viktigt att uppmärksamma frågan om sjysta villkor och rättvis konkurrens inom den här sektorn.

Uppgifter om bristande arbetsvillkor, låg ersättning och en växande förarbrist är återkommande. Samtidigt förekommer det problem, inte minst i samband med offentliga upphandlingar av samhällsresor där skattemedel i vissa fall riskerar att tillfalla aktörer som konkurrerar genom orimligt låga löner, ohållbara arbetsvillkor eller bristande regelefterlevnad.

Den här situationen skapar en snedvriden konkurrens på marknaden. Seriösa företag som följer lagar och gällande lagstiftning, betalar svenska löner och erbjuder rimliga villkor riskerar att slås ut av aktörer som inte gör det. Det är helt orimligt att det är på det sättet. Utvecklingen har dessutom kraftigt förstärkts av framväxten av den så kallade gigekonomin, där förare ibland saknar den grundläggande trygghet och kollektivavtal som stabila anställningsformer har.

Otrygga anställningar och ekonomisk press på förare kan också äventyra trafiksäkerheten och resenärernas trygghet. Det finns risk för att kvaliteten i verksamheten försämras när förare förväntas arbeta mycket långa arbetspass för att få ekonomin att gå ihop.

Mot bakgrund av detta, herr talman, ser vi att det behövs en rejäl genomlysning och översyn av taxibranschen i syfte att uppnå en bättre regel efterlevnad, stärkt trafiksäkerhet och en rättvis konkurrens med förbättrade villkor för anställda i branschen. Därför står vi också bakom reservation 7.

Även inom åkerinäringen finns det mer att göra, inte minst vad gäller arbetsmiljön. Även här finns problem med osjyst konkurrens från dem som väljer att inte följa gällande lagar och regler. Det skulle bland annat kunna avhjälpas med en så kallad vägslitageskatt, som faktiskt skulle kunna jämna ut villkoren åkare emellan.

Sedan har vi också själva fordonen. Jag var själv och provkörde en av Scania's nya tunga ellastbilar på deras provbana i Södertälje. Därefter fick jag provköra den fossildrivna motsvarigheten. Jag upplevde en mycket trevligare arbetsmiljö i elfordonet, vilket ju är ytterligare en vinst med elektrifieringen – naturligtvis jämte att vi de facto gör oss oberoende av fossila bränslen från skurkstater, minskar våra utsläpp och gynnar ledande svenska företag.

Jag vill passa på att bemöta Sten Berghedens senaste påstående i vårt replikskifte. Jag hade inte fler repliker och hann därför inte bemöta det.

Regeringens havererade elektrifiering beror absolut inte på elbrist. Vi har tvärtom haft ett konstant ökande elöverskott i Sverige, framför allt under den rödgröna regeringen. Höga el- och energipriser berodde på Rysslands invasion av Ukraina och det faktum att Europa är tungt beroende av fossila bränslen, inte minst från Ryssland.

Regeringens politik har dock totalt tvärnitat elektrifieringen. På personbilssidan har vi blivit omsprungna av både Danmark och Finland, som har haft en offensiv politik, och det gör att vi är mer beroende av fossila bränslen från skurkstater än om vi hade haft en fungerande politik för elektrifiering. Ännu värre är det för tunga fordon, där vi ser en väldigt låg andel ellastbilar i nybilsförsäljningen.

Sten Bergheden nämnde att det handlar om totalkostnaden. Man har alltså lagt ungefär 60 miljarder på att subventionera fossila bränslen samtidigt som man inte har stöttat inköp av tunga fordon. Där kan man laborera som man vill; det viktiga är som sagt totalkostnaden. Det måste ju löna sig att köpa en ellastbil när man står och väljer lastbil. Därför hade man kunnat svara med att ytterligare höja investeringsstödet för en ellastbil. Då har vi sänkt skatt å ena sidan, och sedan behöver vi satsa ännu mer skattepengar på att stötta inköpen, vilket leder till höjd skatt, något som Moderaterna inte brukar gilla. Därför har jag lite svårt att få ihop den logiken.

Sist men inte minst är det otroligt viktigt med en fungerande infrastruktur. Vi har lagt en offensiv investering för att återta det eftersatta underhållet på både väg och järnväg.

Herr talman! Ytterligare en viktig fråga där flera partier är överens är att det ska finnas bra rast- och uppställningsplatser som är välhållna och med faciliteter för både manliga och kvinnliga yrkesförare. Därför yrkar jag bifall till reservation 4.

Anf. 146 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Jag är tvungen att gå upp och ta en diskussion här. Det känns nämligen lite grann som om Miljöpartiet är ute på ett gungfly när det gäller åkerinäringens villkor. Det är ju inte så att regeringens politik har slagit undan benen för Scania och Volvo när det gäller att sälja bilar. De säljer trots allt en hel del elektriska fordon. Men merparten av det de producerar går faktiskt på export. Det var också lite trevligt att du faktiskt hade tagit dig tid att vara ute hos Scania och provköra lastbilar. Det var ju bra, för då har du fått känna på lite grann hur arbetsmiljön är för förarna där ute.

Hur är det då ute på landets vägar? Det som sätter villkoren för svensk åkerinäring är helt enkelt den öppna marknaden som man verkar på. Politiker talar inte om för ett åkeri vad de ska göra och inte göra, utan åkeriet anpassar sin verksamhet till vad kunderna är villiga att betala. Vi har en situation i landet där den olagliga cabotagetrafiken slår undan villkoren både för den seriösa åkerinäringen och för godstransporter på järnväg.

Jag har flera gånger tagit upp med representanter för just godstrafiken att de utsätts för konkurrens av den olagliga trafiken. Att den olagliga trafiken tar sådana marknadsandelar beror ju inte på att de är jätteduktiga på att transportera gods, utan det handlar om att de inte betalar någonting för transporten. Det finns även en annan del i detta, och det är att följer med lite annat i transporterna som finansierar det som saknas i själva transportuppdraget.

Här måste ni titta på villkoren och på vad som är orsak och vad som är verkan. Då är vi tillbaka i att vi måste se till att få kontroller på väg.

Anf. 147 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågorna, Thomas Morell. Jag uppfattade i och för sig inte så många frågor, och vi tycks vara hyfsat överens. Men det är klart att näringsvillkor påverkas av de lagar och regler som regering och riksdag beslutar. Där har vi definitivt en påverkan. Det är alldeles självklart att vi måste få bukt med oseriösa företag och olaglig verksamhet så att vi får sjyst konkurrens.

Sedan var det frågan om elektrifieringen. Visst är det absolut så att våra lastbilsproducenter Volvo och Scania finns på en världsmarknad, men förklara för mig hur de ska marknadsföra sina produkter om de inte fungerar på hemmamarknaden? De får trovärdighetsproblem även på världsmarknaden om deras produkter säljer i Sverige. Det blir ett viktigt lackmustest för någon i ett annat land som vill köpa en lastbil. Det är klart att det spelar stor roll, och det är klart att vi hjälper inte minst Volvo och Scania genom att ha en offensiv strategi för elektrifiering i Sverige. På så sätt visar vi att det går bra att elektrifiera.

Till detta behöver vi dessutom bygga ut laddinfrastrukturen betydligt fortare än i dag. Det är många oroliga för. Jag skulle vilja veta Sverigedemokraternas inställning vad gäller att snabbare bygga ut laddinfrastrukturen för tung trafik.

Anf. 148 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Låt mig direkt ställa en rak fråga. Kommer ni att driva på för att höja reduktionsplikten om det skulle vara så olyckligt att ni kommer in i regeringen till hösten? Vi får innerligt hoppas att det inte sker.

Men låt oss prata fakta. En elektrisk lastbil, ett fullstort ekipage, ligger på ungefär två till två och en halv gång mer i pris än vad en traditionell bil gör. Men en åkeriägare är inte en scoutledare, utan verksamheten måste gå runt; man måste få betalt för det arbete man utför. Är inte kunden villig att betala merkostnaden kommer man att förlora affären. Det är ett problem med att man inte får ut de elektriska bilarna, det vill säga att marknaden inte är villig att betala. Kunden betalar hellre bulgaren som kör för kaffe-pengar än för det seriösa svenska åkeriet som har en elektriskt driven lastbil – eller gas eller vad det kan vara.

Grundproblemet är att vi har släppt marknaden fri för dem som verkligen rundar lagstiftningen. Det slår undan alla rimliga förutsättningar för seriösa företagare att bedriva sin verksamhet. Det här är ett av de grundläggande problemen. En åkeriägare kan inte lägga så mycket pengar på en elektrisk bil om man inte får tillbaka dem i form av transportuppdrag. Ni måste förstå det sambandet.

Ännu ett stort åkeriföretag gick omkull häromdagen. Det är kruxet. Vem ska köpa de elektriska bilarna om ingen är villig att betala? I stället sponsras kriminell verksamhet – det är vad vi pratar om i klartext. Här måste ni vara med på banan och förstå sambanden.

Anf. 149 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att det är Thomas Morell som behöver reda ut sambanden. Jag förstår det som att han menar att ellastbilar leder till mer kriminell verksamhet. Det blev väldigt snurrtigt på slutet. Om det är några som behöver förstå att kalkylen måste gå ihop är det den här regeringen. Man har lagt över 60 miljarder på subventioner till fossila bränslen, men man har inte gjort någonting för att göra det billigare att köpa en ellastbil. Då är det självklart att det säljs för få ellastbilar. Det är snarare Thomas Morell som behöver förstå den ekvationen.

Om man sänker skatten på det fossila behöver man kraftigt öka investeringsstödet för en ellastbil. Vi har för övrigt fler förslag. Branschen har själv föreslagit ett grönt skatteavdrag som ett sätt att ändra kalkylen så att det blir mer lönsamt att investera i en ellastbil. Man skulle mer offensivt kunna använda offentlig upphandling. Det gick regeringen i och för sig fram med, men sent omsider efter fyra år, för sent och för lite.

Man skulle vidare kunna införa en miljözon 3 för tunga fordon i större områden i våra stora städer för att gynna elektrifieringen. Men inget av detta har regeringen gjort.

Jag kan passa på att bemöta en del andra stolligheter som har sagts. Nej, dieselpriiset hade inte varit 30–40 kronor. Det här handlar om att vi behöver få igång en produktion av hållbara biobränslen i Sverige. Det tycks vara svårt för regeringen att förstå det. Här har man slagit undan benen på dem som vill göra investeringar i Örnköldsvik och Skellefteå för att producera egna bränslen.

Anf. 150 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Det är alltid lika intressant att lyssna på Miljöpartiets Linus Lakso. Just i fråga om skatter framför Lakso att när man sänker skatter subventionerar man bränslet med ett antal miljarder kronor.

Herr talman! Enligt Miljöpartiets syn på det hela ska skattetrycket vara jättehögt. Allt som görs därunder blir i så fall subventionering av verksam-

heten. Hur högt skattetryck kan man tänka sig ha i landet? Ni har drivit upp reduktionsplikten, den tidigare skatten som vi har sänkt. Precis som flera andra har sagt har vi inte fått svar från Socialdemokraterna om var de står. Det verkar som att de nu vill sänka skatterna. De trycker på om att vi behöver anpassa oss, gå till EU och sänka skatterna på bränsle.

Var står Miljöpartiet? Ni har ändå tänkt att regera ihop med Socialdemokraterna efter valet, om det skulle vara så illa. Kommer ni att återgå till den norm som vi satte upp om att ha en inblandning av diesel till 66 procent fram till 2030? Kommer ni att trycka på om den biten? Hur har ni förhandlat detta med Socialdemokraterna? Vad kommer bränslet att kosta för åkerinäringen om Miljöpartiet tar över makten i september? Kommer man att återgå?

Sedan var det frågan om elbrist. Jag var med förrförra vintern när det var chockhöga priser på el. Att vi kör igång Karlshamnsverket och kör ut olja, eller köper tysk kolkraft, är inte så mycket bättre för miljön. Jag kan inte förstå varför Miljöpartiet hela tiden är emot kärnkraft, som är koldioxidneutralt i dessa lägen. Man driver på en utfasning av rent bränsle och vill i stället köpa kolkraft från Tyskland.

Anf. 151 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Jag börjar bakifrån. Återigen kommer det en lång rad av historieförfälskningar från Sten Bergheden. Fakta är nämligen att när alliansregeringen styrde var vi beroende av import. Då var det ett elunderskott, och vi var beroende av import från tysk och polsk kolkraft.

Sedan fick vi en rödgrön regering som kraftigt ökade produktionen av el i Sverige. Vi gick till ett stort överskott. År 2022, när vi lämnade över regeringsmakten, var Sverige Europas största exportör av fossilfri el. Det är fakta.

Vad gäller Karlshamnsverket har regeringen själv upphandlat det för reservkraft med fossil olja som bränsle. Det är Sten Berghedens parti som har sett till att det är just olja som eldas i Karlshamnsverket. Det påhoppet blir ett rent självsmål av Sten Bergheden.

Så kommer vi till reduktionsplikten och bränslepriser. Det verkar lite svårt för Sten Bergheden och andra ledamöter att förstå att det inte finns något självändamål med högre bränslepriser, i alla fall inte från Miljöpartiet. Målet är naturligtvis att inte behöva vara beroende av fossila bränslen av flera olika skäl. Men att vi behöver minska utsläppen av koldioxid är naturligtvis ett av de tyngsta skälen.

Vi ser också hur dumt det är för Sveriges säkerhet att vara beroende av fossila bränslen, inte minst indirekt från Ryssland. Det underminerar vår egen säkerhet när vi via köp av fossila bränslen skickar mer pengar till Ryssland än vi stöttar Ukraina med.

Tillsammans med en kraftig elektrifiering och en reduktionsplikt på en lagom nivå – det ser ut att behövas kanske 20 procent för att nå klimatmålen – kan vi få en transportsektor som ställer om och hållbara bränslen med rimliga priser.

Anf. 152 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Jag ska ställa en rak och enkel fråga som borde vara enkel att svara på: Vad har Miljöpartiet emot kärnkraft, i och med att man hela

tiden vill stänga ned den? Det vore bra om vi fick svar på den frågan. Man har varit med och stängt ned sex kärnkraftverk i Sverige.

Den andra delen som Linus Lakso tar upp här är överskott. Ja, det blir överskott när det blåser eller när solen skiner. Men i Sverige kan vi inte köra industrin eller åka på vägarna bara när det blåser eller solen skiner. Både industrin och annat måste fungera även andra dagar under året. Därför måste vi ha bättre reglerkraft, för att täcka upp för den delen. Den reglerkraften får vi nu köpa in eller producera genom oljekraftverk, på grund av att man tidigare stängde ned kärnkraftverk. Då landar vi i att köpa in från kolkraftverk, bland annat från Tyskland, som också har stängt ned sin kärnkraft, påhejade av den gröna rörelsen i Tyskland.

Är ni verkligen för att klara miljön? Eller är det viktigare att vi lägger ned fungerande kärnkraftverk och får bort bilarna på det sättet? Vad är tanken hos Miljöpartiet?

Jag tror att det är viktigt att Miljöpartiet redovisar var de står i frågan nu. Socialdemokraterna vill passa på den frågan och försöker få det att verka som att de vill ha låga bränslepriser, medan Miljöpartiet tycker att det är en subventionering när vi sänker skatten på bränsle.

Var står Miljöpartiet? Vore det inte rimligt att ni redovisar någon form av gemensam ståndpunkt? Vilka priser kan väljarna i så fall förvänta sig efter valet när det gäller diesel och bränsle? Det är rätt viktigt för såväl åkerinäring som företag, landsbygd, lantbruk och annat att de får den redovisningen före valet, så att vi inte vaknar upp efter valet och får chockbeskeden då.

(TALMANNEN: Den här debatten handlar om yrkestrafik och taxi.)

Anf. 153 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Ja, det är helt otroligt att det nästan inte finns någon debatt som inte kan bli en kärnkraftsdebatt i slutändan. Men jag ska ändå kort bemöta det. Det var marknaden som lade ned den kärnkraften. Vi driver inte på politiskt för att lägga ned kärnkraft. Det får marknaden sköta.

Som jag precis nämnde var vi beroende av import av tysk kolkraft senast Sten Berghedens parti styrde. Nu är vi inte det, tack vare Miljöpartiets politik. Det är fakta. Vi har effektöverskott ungefär 96 procent av tiden. Det är Miljöpartiet som har lagt fram förslag för att få mer effekt, det vi kallar grön baskraft. Moderaterna har i och med Kraftlyftet kopierat Miljöpartiets politik. Grattis till det!

Jag har väl i mångt och mycket svarat vad gäller bränslepriser. Det finns inget självändamål med höga bränslepriser. Man måste fråga sig vad man tror att svenska folket egentligen vill ha om de får välja. Vill de vara beroende av fossila bränslen från Putin, Trump, Iran och Saudiarabien? Eller vill de att vi ser till att alla kan transportera sig på ett hållbart och kostnadseffektivt sätt med energi som vi själva kan producera?

Det är precis därför det behövs en offensiv elektrifiering. Med det elbilsstöd för låginkomsttagare på landsbygd som vi föreslår blir bränslekostnaden motsvarande 5 kronor litern. Det är väl mitt svar till Sten Bergheden: Motsvarande 5 kronor litern kommer det då att kosta att transportera sig.

Vi vill också se betydligt billigare kollektivtrafik. Eftersom vi lägligt nog kommer in på det i nästa debatt kan jag avrunda där.

Anf. 154 ULRIKA HEIE (C):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation nummer 2.

Vi debatterar yrkestrafik och taxi. Sverige är ett land som bygger på rörelse och på innovationer. Vi lever på vår export, på den uppfinningsrikedom som finns och på vår förmåga att knyta samman stad och land. Ibland lyfts enbart problemen fram, men låt mig i dag visa också på möjligheterna.

I centrum av allt detta står just yrkestrafiken. Tidigt varje morgon sätter sig tusentals människor bakom ratten för att köra varor till våra livsmedelsbutiker, för att köra skolbarn till skolan och för att se till att våra industrier har komponenter av olika slag. Yrkestrafiken är en del av blodomloppet i Sverige, i den svenska ekonomin.

Vi måste dock vara ärliga och säga att det blodomloppet är ansträngt i dag. Under lång tid har infrastrukturen varit eftersatt, och vi ser en hisnande stor underhållsskuld. Nog för att regeringen har tillfört medel för att komma till rätta med underhållsskulden, men yrkestrafiken lider av effekterna av den. Det handlar inte bara om gupp på vägen. Det handlar om osäkerhet, ökade kostnader för trasiga fordon, en försämrad arbetsmiljö och mycket mer.

Centerpartiet vill se ett Sverigelyft, så att vi på allvar kommer till rätta med de här delarna. Det räcker inte att lappa och laga. Hela Sveriges vägnät måste hålla en lägsta godtagbar standard, oavsett om vägen ligger i Stockholms innerstad eller i inre Norrland.

Just nu, när det är tjällossning i Norrbotten, stängs uppemot 400 mil väg av. Där får det inte köras någon tung trafik, eftersom vägarna inte håller för det. Det drabbar yrkestrafiken, och det drabbar alla de företag, inte minst inom skogsnäringen, som på olika sätt behöver transportera.

Vi kan inte avskaffa tjällossningen. Det är inte det jag menar. Men mycket underhåll av våra vägar behöver förbättras. Norra Sverige behöver ses över på ett annat sätt. Mycket underhåll har nämligen gått till de vägar som har mer trafik. Men norra Sverige är extremt viktigt för hela Sveriges konkurrenskraft när det gäller både vår gruvnäring och vår skogsindustri men också när det gäller vår säkerhet. Vi behöver kunna transportera tungt gods på de vägarna.

Herr talman! Centerpartiet vill se en tanka-svenskt-politik. Det är en del av svaret på Tidöregeringens frågor om vad som ska hända med reduktionsplikten. Vi behöver se till att det finns svenskproducerade biodrivmedel, så att vi kan ställa om på ett bättre sätt.

Herr talman! Jag vill också nämna taxinäringen. Den är en absolut livsnerv, inte minst på vår landsbygd. Färdtjänsten har vi redan pratat lite grann om inom detta område, och vi ska tala mer om den i nästa debatt. Men taxifrågorna är viktiga. Taxi är en integrerad del av den svenska kollektivtrafiken och av framtidens kollektivtrafik, när vi pratar om delad mobilitet.

Herr talman! Från Tidöpartierna hör vi ord, ord och ord, men vi ser alltför lite handling. Hur kan man vara så nöjd när så mycket är ogjort? Det är nämligen vad vi ser i den svenska regeringens politik i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 april.)

Trafikutskottets betänkande 2025/26:TU15
Järnvägs- och kollektivtrafikfrågor
föredrogs.

*Järnvägs- och
kollektivtrafikfrågor*

Anf. 155 PATRIK JÖNSSON (SD):

Herr talman! Jag tänker inleda med en stund av eftertänksamhet och tacksamhet. Vissa saker tar jag och många med mig för givna. Jag tar för givet att jag kan vakna varje dag och se vad klockan är, om än med nöd och näppe. Jag kan gå på toaletten själv och kan omedelbart se var toapapperet är. Är potatisen slut kan jag omedelbart springa ned till snabbköpet och handla, oavsett om det är sommar och sol eller is och snövallar. Detta är jag ytterst tacksam för, tyvärr alldeles för sällan. Denna ynnest, som är min vardag, är för många människor en omöjlighet.

Vi ska nu debattera järnvägs- och kollektivtrafikfrågor. I detta block avhandlas också färdtjänsten. Färdtjänsten är för många inte bara en möjlighet till ett drägligt liv utan en ren nödvändighet för att få livet att fungera. Vad jag kan få fram är mellan 250 000 och 300 000 svenskar beviljade färdtjänst.

Tyvärr har vi i många år fått ta del av artiklar från landets alla hörn om hur personer som haft färdtjänst i 5, 10 eller 15 år helt plötsligt bedömts vara för friska för att beviljas färdtjänst, trots att ingenting i deras sjukdomsbild förändrats. Anledningen är i stället ny tolkning av hur tillämpningen ska ske. Högst troligt nekas även nya ansökningar. Detta förefaller framför allt drabba dem som är blinda eller har grav synnedsättning.

Vid indragningen av tillstånd förefaller man lägga vikt vid att det inte finns någon brist i rörelseförmågan, och så kan det givetvis vara. Att jag inte kan se behöver inte innebära att jag inte kan gå eller till och med springa. Det är bara det att den löprundan troligtvis inte blir så lång om ingen ledsagare följer med.

Vad jag kan se är det största problemet att det i lagen inte tas hänsyn till vilken förmåga man har att orientera sig. Det är för en synskadad person helt omöjligt att lära sig hela Stockholm utantill. Det är dessutom så att en inlörd väg plötsligt kan vara uppgrävd. Det kan också finnas hinder i form av till exempel en snövall, arbete i gångbanan eller en felparkerad elsparkcykel.

Andra problem är långa väntetider på färdtjänst och beställningscentraler med begränsade öppettider. Det kan även vara så att man inte erbjuds färdtjänst sena kvällar, tidiga morgnar eller nätter eller att transporter inte kan samordnas på så sätt att man till exempel kan släppa av sitt barn på fotbollsträningen för att därefter med samma transport åka till jobbet eller åka för att handla.

Givetvis ska den som har en funktionsnedsättning ges samma möjligheter att ta sig till och från jobbet, restaurangen eller en fritidsaktivitet som alla vi andra. Sverige är så pass rikt att dessa problem inte borde ha behövt existera.

För ett par månader sedan tillsatte regeringen en utredning som ska vara färdig i januari. Uppdraget är att titta på hur kraven skiljer sig åt och vilka kriterier som ligger till grund för beviljande av färdtjänst. Det är bra

att något händer, och jag hoppas att vi kan sätta ned foten i frågan, oavsett färg på kommande regering.

Jag menar dock att det redan nu finns färdiga förslag som Trafikanalys lämnade för några år sedan och som skulle täppa till luckorna i färdtjänstlagen. Det här är frågor som vi har dragits med i sex, sju, åtta år. Jag satt själv i kollektivtrafiknämnden när detta började bli ett problem i Skåne. Jag tror innerst inne att det råder samsyn mellan samtliga partier om att de här luckorna i lagen ska täppas till.

Herr talman! Jag har nu suttit i trafikutskottet i åtta år. Otaliga äro de gånger jag fått höra att man vill se en ”överflyttning av godset från väg till järnväg”. Jag har själv jobbat som järnvägare i 24 år, och jag hade verkligen uppskattat om detta infriats. Men hur ser det ut då för den svenska järnvägsgodstrafiken?

Jag är medlem i fackförbundet Seko och får dess medlemstidning. Här-förleden fanns där en omfattande och intressant artikel om vägtransporter, järnvägstransporter och kombinerade transporter i Sverige så långt tillbaka som 1950 och fram till 2024. Med källhänvisning till Trafikverket framgår det bland annat – föga förvånande med tanke på befolkningstillväxt och att avsevärt mer gods produceras och konsumeras – att transportererna ökat från cirka 13 miljarder tonkilometer år 1950 till cirka 70 miljarder tonkilometer år 2024, sjöfarten exkluderad. Sjöfarten står i dag för cirka 35 procent av alla godstransporter inom Sverige.

Några spår av en ökad överflyttning är det dock svårt att se. Det senaste decenniet har järnvägsgodset legat ganska stabilt på 22 miljarder tonkilometer. Lastbilsgodset har fluktuerat mer men snittar ändå halvstabilt på cirka 39 miljarder tonkilometer. Inga spår ses alltså här av att en överflyttning ägt rum eller håller på att äga rum.

Inte heller lär vi se en ökning av järnvägsgodset de närmaste tio åren på grund av Fehmarn Bält-förbindelsen. Tyskarna har nämligen inte någon fungerande järnvägsförbindelse över Fehmarnsund. Den enkelspåriga järnväg som funnits där är tagen ur drift, och bron skulle ändå inte klara tyngden av godståg. Denna förbindelse ska såklart byggas, men den står som tidigast klar 2032. Allt tyder dock på att det blir långt senare, kanske 2036 eller 2037.

Järnvägsgodstrafiken brottas med flera problem. Kunderna upplever att det ofta är billigare att skicka godset med lastbil. Det är svårt att lita på att tåget håller tiden, vilket ställer till det i dag, när man ofta inte sitter på lager. Det är också sällan så att järnvägen går från dörr till dörr, vilket lastbilsgodset gör.

Taxepunkter har dragits in, vilket skett successivt över decennier. Sedan 1987 – det var ungefär då jag började jobba på SJ – har antalet orter där det går att lasta gods minskat med cirka 80 procent. Banavgifterna har på 15 år ökat för järnvägsgodset med cirka 600 procent. Totalt får staten in cirka 2,5 miljarder i banavgifter. Detta styrs av EU:s krav.

Trots höjda banavgifter bär järnvägen bara en bråkdel av sin egen kostnad, till skillnad från bil- och lastbilstrafiken, som betalar runt tre gånger mer än sin egen kostnad, subventionerar hela järnvägens underskott och trots det lämnar ett överskott på tiotals miljarder i statskassan. Den största godstågsoperatören, Green Cargo, gick trots ett bidrag med en så kallad miljökompensation på 284 miljoner back med 53 miljoner i fjor. Något

större utrymme för höjda avgifter finns inte, då man konkurrerar med lastbilstrafiken, vilket pressar priserna för att transportera gods.

Trots att järnvägen bara bär en bråkdel av sin kostnad menar jag att banavgifterna skulle behöva plockas bort för att vi skulle få till stånd en överflyttning av transporterna till järnväg. Men jag kan konstatera att det inte låter sig göra med mindre än att EU ändrar sitt regelverk.

Många av de transporter som sker på järnväg kan inte ske på väg eller lämpar sig inte för det. Det vore en stor förlust om järnvägstransporterna av gods successivt skulle försvinna på grund av sina kostnader och sin bristande punktlighet. Det skulle skada vår industri och drastiskt öka transporterna på väg. Förutsättningarna för järnvägsgodset måste stärkas, så att det blir ett starkt alternativ till lastbilstransporterna.

Herr talman! Jag tänker fortsätta i lite mer positiva tongångar. En positiv händelse är att vi nu med den nya nationella planen snabbar på införandet av ERTMS, det nya signalsystemet. Många av våra ställverk är i stort behov av utbyte, då de är föråldrade och det börjar bli problem med att hitta reservdelar. Det rör sig om så många som en tredjedel. ERTMS har förbättrats och är i dag mer driftssäkert än de befintliga ATC-ställverken. Signalfel i alla former orsakar väldigt många förseningstimmar, varför ERTMS kommer att ge oss punktligare tåg. Planen är nu att ett utbyte av signalsystemet ska vara genomfört till 2042 i stället för någon gång runt 2070 enligt den tidigare planen.

Något jag också välkomnar är att vi Tidöpartier har beslutat att kompensera operatörerna för ombordutrustningen till 50 procent, något som vi från Sverigedemokraterna tjuvat om länge. Ytterligare ersättning kan även sökas från EU.

Några positiva saker till finns. Trafikverket har äntligen steppat upp bytena av spårväxlar. I stället för att byta 20–30 om året ska man nu byta över 150. Det är dock en bra bit kvar till hur det var på den gamla banverkstiden. Då bytte man 250–300 växlar om året. Men det här stoppar i alla fall det värsta förfallet, även om man skulle behöva byta över 300 växlar om året för att komma i kapp underhållsskulden.

Herr talman! Trafikverket har varit och shoppat. Det har köpt in tre nya avancerade underhållståg för ungefär 1 miljard, vilka ska göra arbetet i spår säkrare och förenkla och snabba på spår- och kontaktledningsbyten.

Antalet anställda på Trafikverket har sedan bildandet ökat omotiverat, från 6 806 anställda 2010 till över 12 000 i dag. Men nu är det slut på det! Vi Tidöpartier har lagt ett sparkrav på tre gånger 300 miljoner på Trafikverket, som ett första steg i att effektivisera Trafikverket.

Från vårt partis sida vill jag vara tydlig. Trafikverket är för stort och skulle behöva delas för att bli lättare att styra. Vi vill se en återgång till ett vägverk och ett banverk. Dock har Trafikverket åtminstone börjat arbeta internt åt detta håll. Det är ett steg i rätt riktning.

Herr talman! Vad beträffar kollektivtrafiken har många regioner svårt att komma upp i de nivåer som var innan pandemin. Men det finns också undantag, som till exempel i Skåne, det län som jag kommer ifrån, där i synnerhet resandet med tåg ökar.

Till exempel ökade resandet med Öresundstågen mellan januari och augusti i fjor med hela 19 procent. Det är mycket glädjande. Skånetrafiken levererade ett fantastiskt resultat på plus 803 miljoner 2025. Ett exakt svar

på varför det skiljer sig åt är nog omöjligt att ge, för även om kontorsnärvaron har ökat så står det still i till exempel Stockholm.

Något som kan ge ett svar, åtminstone delvis, är att Skånetrafiken har valt att satsa sig ur krisen med fler avgångar. SL och Stockholmspolitikerna har i stället valt att skära ned på utbudet, ganska kraftigt dessutom. Både SL och Skånetrafiken har höjt priserna, så det kan man inte använda som stöd för skillnaderna.

Från Sverigedemokraternas sida uppskattar vi att regionerna väljer att satsa sig ur krisen i stället för att bromsa sig ur den. Kollektivtrafiken är viktig för att folk ska få sin vardag att fungera och komma till studier, arbete eller fritidsaktiviteter och för att städerna inte ska korka igen med långa köer och bilister som inte hittar parkeringsplatser.

Avslutningsvis, herr talman, kan jag inte låta bli att ta upp fenomenet med spårspring. År 2024 uppgick detta till otroliga 3 200 förseningstimmar. I Trafikverkets södra region beräknade man kostnaden för spårspring till 84 miljoner kronor om året för sådant som ersättningstrafik, inställda operationer och förlorad arbetstid. Men jag är helt övertygad om att beloppet är mycket högre än så.

2023–2024 påvisar Trafikverket en ökning med 50 procent, eller 20 148 fall i landet. En generell ökning av spårspring betvivlar jag dock starkt. Jag har jobbat 24 år inom järnvägen. Min bild är att det i stället är färre som genar över spåren än tidigare. Det är dessutom fler fysiska hinder.

Det som skett är en drastiskt ökad rapporteringsgrad och drastiskt ökad användning av trafikstopp i stället för, som förr, en tillämpning av så kallad siktart, då man kör tåg i låg hastighet.

Man tillät det första tåget köra i en fart där man ska kunna stanna på halva den sträckan man kan överblicka där det så kallade spårspringet ägt rum. Givetvis borde man omedelbart återgå till att använda körning med siktart som praxis, och då pratar jag givetvis inte om misstänkt suicid.

Genom detta förfarande hade man kunnat reducera problemet med spårspring drastiskt. Vi stänger inte av motorvägar eller andra vägar bara för att någon genar över dem. Här hoppas jag verkligen att Trafikverket låter det sunda förnuftet råda och tar tag i frågan. Här finns tusentals förseningstimmar att tjäna utan att det skulle kosta en enda krona, tvärtom skulle det ge enorma samhällsvinster.

(TALMANNEN: Jag noterar att talaren överskred den anmälda talar tiden med nästan 50 procent.)

Anf. 156 AYLIN NOURI (S) replik:

Herr talman! Vi fick lyssna till ett långt anförande av Patrik Jönsson från Sverigedemokraterna om vad Sverigedemokraterna hoppas och vill för infrastrukturen. Jag förundras lite över den ingången.

Det är faktiskt Sverigedemokraterna som har styrt landet i snart fyra år. Sverigedemokraterna är inte i opposition. Det är som Sverigedemokraternas partiordförande Jimmie Åkesson konstaterar: Allt det som har varit viktigt för Sverigedemokraterna har de fått igenom de här åren. Varje dag som ett statsråd kan gå till sitt departement och utföra sitt arbete är det för att Sverigedemokraterna godkänner det.

När Trafikverket för ett par månader sedan presenterade sitt förslag till nationell plan kom stora reaktioner runt om i hela landet. De kom inte minst från den region som Patrik Jönsson själv representerar här i Sveriges riksdag, Skåne.

Det handlar om en flaskhals på fyra kilometer mellan Maria station och Helsingborgs centralstation som plockas bort. Staten backar från det löfte man har gett och lämnar Patrik Jönssons väljare i södra Sverige i sticket med en infrastruktur som är undermålig. Kvar återstår en flaskhals för hela Sverige och för hela Europa.

Min fråga till Patrik Jönsson, som jag har konstaterat har betydande inflytande över regeringen, är: Vad är beskedet till Patrik Jönssons väljare i Skåne? Hur försvarar ni att Skåne får dras med fortsatt undermålig infrastruktur och ett slopande av infrastruktur som hade kunnat stärka tillväxten?

Anf. 157 PATRIK JÖNSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag beklagar att jag tidigare överskred min talartid. Jag ska inte upprepa det.

Tack, ledamoten Aylin Nouri, för frågorna! Socialdemokraterna har tidigare suttit och styrt i regering med Miljöpartiet med stöd av Centerpartiet, Liberalerna och Vänsterpartiet i olika konstellationer. Även i vårt fall samarbetar vi fyra partier.

Jag kan vara väldigt tydlig med att jag definitivt har spelat in den sträcka Aylin Nouri här nämner mellan Maria och Helsingborg. Det är en sträcka på drygt 4,3 kilometer. Den sträckan är ett riktigt fiasko.

Det skulle ha byggts dubbelspår från allra första början. Jag har för mig att det byggdes någonstans runt 90-talets början. Då fick Helsingborgs kommun betala det själv, eftersom SJ på den tiden vägrade att betala. Kommunen hade inte råd att bygga mer än ett enkelspår, och de var nöjda och glada med det. Det fungerade då, men det fungerar inte i dag.

Sedan dess har sträckan varit enkelspårig i en tunnel under hamnbassängen. Det är jättedyrt att bygga om i dag. Jag har för mig att det kostade 700 miljoner på den tiden. Vi skulle nog kunna femdubbla den summan i dag.

Varför har inte Socialdemokraterna gjort ett dyft för den sträckan under de åtta år som Socialdemokraterna suttit och styrt innan oss? Det kan man verkligen fråga sig.

Jag kan bara garantera att jag har gjort mina inspel. Det kommer att komma en ny nationell plan som ska bli väldigt intressant att se. Jag kan inte kommentera den här och nu.

Jag kan konstatera att Socialdemokraterna har styrt med Miljöpartiet men nästan inte fått igenom någon politik över huvud taget. Den enda politik som var gällande tidigare när Socialdemokraterna styrde var Miljöpartiets politik.

Miljöpartiets politik var det som rädde och inte Socialdemokraternas politik. Vi har fått igenom oerhört mycket mer sverigedemokratisk politik. Vi har ändrat hela landskapet för rättsväsendet.

Anf. 158 AYLIN NOURI (S) replik:

Herr talman! Tack, Patrik Jönsson, för svaret!

När Socialdemokraterna styrde fanns det med i nationell plan. Det är den nuvarande regeringen med Sverigedemokraterna i spetsen som sviker Region Skåne och hela Sverige, eftersom vi får en flaskhals som påverkar tillväxten, den utbyggnad som nu görs mot Fehmarn Bält och även hela Europas behov.

Sverigedemokraterna säger här att man har spelat in sträckan Maria–Helsingborg. Jag tror inte att väljarna i Skåne är särskilt nöjda med det. Jag noterar med intresse att Sverigedemokraterna jämför sig själva med Miljöpartiet och Liberalerna. Men Sverigedemokraterna är regeringsunderlagets största parti. Det är väl lika bekant för Patrik Jönsson som för oss andra i kammaren att M, KD och Liberalerna tillsammans har färre mandat än vad Socialdemokraterna har ensamt. Det är alltså Sverigedemokraterna som varje dag ser till att den här regeringen får styra.

Min fråga till Patrik Jönsson kvarstår därför. Kommer Patrik Jönsson att agera för – och kan han ge ett löfte till sina väljare i Skåne om – att sträckan Maria–Helsingborg ska tillbaka i nationell plan och att en av Sveriges största flaskhalsar ska åtgärdas?

Anf. 159 PATRIK JÖNSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Aylin Nouri!

Sverigedemokraterna sviker Sverige, tyckte jag att någon sa här. Att lämna Sverige med en underhållsskuld för järnvägen på 90 miljarder – en underhållsskuld som vi nu kommer att beta av – var Socialdemokraternas svek. Ni lämnade alltså Sverige med en gigantisk underhållsskuld, Aylin Nouri, och det tycker jag är väldigt tragiskt. Vi ärvde den skulden, och vi håller för fullt på att beta av den.

Vi kan givetvis fokusera på sträckan Maria–Helsingborg. Den hade ni i er plan, och ni kan ha den i er plan. Men var är åtgärden? Var är de dubbla spåren? Det är ett enkelspår. Ni hade dubbelspår i er plan, men det blev aldrig byggt.

Jag kan försäkra ledamoten om att sträckan kommer att landa i den nationella planen. På ett eller annat sätt kommer den att landa i den kommande nationella plan eller i den därefter, för det här är en sträcka som har, vill jag minnas, 25 olika utredningsalternativ från Trafikverket. Det är för mig en fullständig gåta, och jag kanske borde jobba med det i stället så att det händer något. Det går ju inte att ha 25 alternativ för en så kort sträcka.

I alla fall: Det här skulle ha varit byggt för länge sedan. Det är vi nog rörande överens om. Det skulle ha varit dubbelspår på den här sträckan för 10 år sedan, eller redan för 15 år sedan. Den här sträckan skulle aldrig någonsin ha byggts som ett enkelspår.

Faktum kvarstår att vi gör vad vi kan. Vi kommer att beta av underhållsskulden. Förmodligen kommer den att kunna betas av ännu mer i nästa nationella plan än vad som sägs nu, men det finns inte tillräckligt med folk. Järnväg ska planeras, och det tar många år – så enkla saker som att byta en kontaktledning kan behöva planeras tre år i förväg.

Med det sagt: Vi gör vad vi kan, och jag tror att utfallet av vår nationella plan är betydligt bättre än utfallet av Socialdemokraternas nationella plan, det vill säga 90 miljarder i underhållsskuld.

Anf. 160 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Patrik Jönsson inledde sitt anförande med eftertanke och förståelse för människor i, skulle jag säga, en både utsatt och svår situation. Det handlar om att vi i det här betänkandet vanligtvis kanske mest pratar järnväg men att färdtjänsten nu finns med som en del.

Jag blir ändå mycket förvånad, och också provocerad, över att man nu tillsätter en utredning som ska vara färdig i januari, alltså efter valet. Det har på något sätt blivit ett signum för den här regeringen att göra väldigt många halvårslösningar: Man sänker matmomsen, och man gör andra ned-sättningar som gäller för ungefär ett halvår eller möjligtvis ett år.

Nu tillsätter man alltså en utredning för att se hur olika detta fungerar. Utredningen ska titta på kritiken att rätten till färdtjänst varierar och att tidigare utredningar inte har lett till åtgärder. Men det är ändå så att Trafik-analys år 2023 kom med ett underlag, som även Patrik Jönsson hänvisade till i sitt anförande, om tydligare kriterier för färdtjänstillstånd.

Hur är det möjligt att regeringen sätter sig på händerna och inväntar ytterligare en utredning när det faktiskt finns möjlighet att ta del av Trafik-analys arbete och därmed genomföra en rättvisereform för de människor som är i starkast behov av detta? Som Magnus Jacobsson sa vid ett tidigare tillfälle handlar det om att människor kan bli avsläppta på ganska skiftande ställen och inte ha någon möjlighet alls att hitta dit de ska.

Hur är det alltså möjligt att man tillsätter en utredning i stället för att på riktigt göra någonting åt problematiken?

Anf. 161 PATRIK JÖNSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten, tillika trafikutskottets ordförande, Ulrika Heie.

Jag är inte nöjd med hur detta har hanterats, och det borde inte heller ledamoten Ulrika Heie vara. Ledamoten stöttade nämligen den tidigare re-geringen, som också valde att tillsätta en utredning om de här sakerna – som man visste om. De var kända redan då.

Jag tänker inte ta till så stora ord som att säga att jag blir provocerad, utan jag kan snarare säga att jag tycker att det är sorgligt. Jag tycker att det är sorgligt att det har brustit så här för dem som är drabbade, och jag ska göra vad jag kan för att det inte ska brista igen. Det kan jag lova. Här och nu kan vi inte påverka detta mer än att låta utredningen rulla. Jag tycker inte att det är rätt skött, och jag tycker inte att det sköttes rätt av tidigare regeringar heller.

Jag är väldigt ärlig och öppen: Jag hoppas verkligen att vi tillsammans, oavsett färg på nästa regering, får detta till stånd. Det är nämligen ovärdigt. Så här ska det inte hanteras, och människor ska inte bli drabbade på det här sättet. Det handlar om personer som redan är drabbade av allvarliga funktionshinder. Att inte kunna se är ju verkligen ett hinder. Jag kan fak-tiskt inte föreställa mig det. Även om människorna man träffar verkar kunna acceptera läget och vara glada hade det varit en oerhörd sorg för mig att bli av med synen. Det hade varit ett oerhört handikapp.

Jag tycker att det är viktigt att vi hjälps åt att göra detta, och jag är väldigt ärlig med att jag inte är nöjd att det inte är åtgärdat. Det kan ingen vara. I alla fall borde ingen vara det.

Anf. 162 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Ledamoten Jönsson säger: Jag är inte nöjd, och det borde inte heller Ulrika Heie vara. Nej, och jag ställer ju en fråga: När det finns en utredning som har gett ett antal förslag på vad man ska göra, hur är det möjligt att man inte tar till vara de förslagen och gör en förändring?

Vi vet alla att förändringar av olika slag kan behöva genomföras i flera steg, men att gömma frågan i ännu en utredning har ju direkt motsatt effekt. Det innebär att människor får vänta ännu längre på den rättvisa vi vill se, det vill säga att bedömningen blir likvärdig i hela landet. Här finns ju förslagen, och här finns möjligheterna att göra förändringen.

Jag förstår om ledamoten Jönsson inte är särskilt nöjd med hur hans egen regering har hanterat frågan. Därför blir min fråga: Var det fel att tillsätta ännu en utredning? Kunde man inte ha vidtagit de åtgärder som krävdes för att komma till rätta med detta?

Jag tror att vi alla har viss möjlighet att sätta oss in i situationer. Vi blir satta i olika situationer där vi får testa en tillvaro utan synmöjligheter. Jag tror också att alla partier har träffat Synskadades Riksförbund och tagit del av de berättelser som finns. Därför är det väldigt märkligt att förslaget blir att tillsätta en utredning trots att det finns riktiga förslag.

Är Patrik Jönsson missnöjd med regeringens hantering, eller tycker Patrik Jönsson att den är bra och att det behövdes ytterligare en utredning?

Anf. 163 PATRIK JÖNSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker att jag var ganska tydlig med att jag inte är nöjd med hur detta har hanterats. Jag är inte nöjd med hur det hanterades före den här regeringen heller.

Jag måste också säga att jag personligen inte sitter i en regering; jag sitter som ledamot i riksdagen för ett stödparti till regeringen. Jag hade personligen hanterat detta annorlunda.

Anf. 164 ULRIKA HEIE (C):

Herr talman! Jag vill även i denna debatt inleda mitt anförande med att yrka bifall till en reservation, och jag väljer att yrka bifall till reservation 12.

Herr talman! Ett sammanhållet Sverige kräver en infrastruktur som fungerar. Det kräver en infrastruktur av hög kvalitet oavsett vilket transportslag vi pratar om, men eftersom denna debatt handlar om järnvägen och kollektivtrafiken får jag hålla mig till det.

Den mobilitet som järnvägen och kollektivtrafiken skapar ger verklig frihet. Att kunna ta tåget till jobbet, att kanske kunna skjutsa barnen till träningen med hjälp av kollektivtrafiken eller att som företagare kunna lita på att godset kommer fram till hamnen i tid är grundläggande för ett fungerande samhälle. Då blir infrastrukturen som blodådror som håller samman både vår ekonomi, vår klimatomställning och vår landsbygd – och stadsbygd.

I dag, herr talman, ser vi dock hur de här blodådrorna krackelerar. Vi har en enorm underhållsskuld på järnvägen. Vi är också alla oerhört medvetna om att det inte finns någon quickfix. Vi är medvetna om att man behöver köra på järnvägen och samtidigt underhålla den. Jag betackar mig därför för de olika påståenden om att andra ledamöter inte skulle ha full

förståelse för problematiken som vi tidigare hörde i trafikutskottets debatt om ett annat ämne.

Underhållsskulderna är stora. Det handlar om slitna spårväxlar och ett föråldrat signalsystem. Som en tidigare talare nämnde är också ERTMS ett viktigt system, och vi behöver lyfta fram att regeringen nu tar ett krafttag gällande det i den plan som kommer – om det nu är så att detta finns kvar i den plan som kommer, när den nu kommer.

Förra året var ett bottenår när det gällde tågens punktlighet. Det handlar inte bara om statistik. Det handlar om tusentals människor som missar hämtningar på förskolan och företag som förlorar mycket pengar i utebliven tillväxt.

Centerpartiet vägrar att acceptera en politik som bara lappar och lagar. Vi behöver ett Sverigelyft. Vi behöver ytterligare resurser till järnvägen. När vi nu går över till ett balansmål frigör det medel över en tioårsperiod som vi har möjlighet att investera i infrastruktur. Det finns olika typer av infrastruktur, men här är inte minst järnvägen en otroligt viktig del.

För att detta ska bli verklighet vill vi se en partiöverskridande infrastrukturberedning. Vi kan inte ha de här lappkasten där bollar kastas fram och tillbaka. I ett tidigare replikskifte nämndes en del av en järnväg i södra Sverige som ibland är inne i planen och sedan lyfts ut ur planen, och sedan får vi se om några veckor om den har lyfts in i planen igen. Det är inte ett trovärdigt sätt att hantera detta. Vi måste göra på ett annat sätt. Vi måste säkerställa Sveriges långsiktiga utveckling, inte bara för en mandatperiod i taget.

Järnvägen är ryggraden i ett klimatsmart transportsystem. Vi vet dock att kapaciteten i dag slår i taket. Vi ser kritiska flaskhalsar. Det gäller sträckan Göteborg–Alingsås och Södra stambanan genom Skåne. Vi behöver bygga ut Malmbanan. Den liknar ibland Sveriges egen Suezkanal när det blir den typ av stopp som vi kan se. Vi måste fullfölja Norrbottenbanan. Vi måste fullfölja Nya Ostkustbanan, som statsministern lovade i den förra valrörelsen. Det blir därför oerhört intressant att se vad den kommande planen innehåller.

Men vi vet också alla att vi behöver ytterligare resurser till att bygga infrastruktur. Därför var det välkommet att regeringen tillsatte en utredning ledd av Claes Norgren, som också kom med förslag både på hur man skulle kunna genomföra infrastrukturbyggen på ett mer effektivt sätt och på hur mer kapital skulle kunna komma den svenska infrastrukturen till del.

Från Centerpartiets sida vill vi se någon form av – ursäkta, herr talman, om jag säger ett engelskt uttryck – task force, en styrka som möjliggör att snabbt bygga bort de förseningar som i dag plågar tågtrafiken. Och som sagt: Var är planen? Vi väntar ju på den.

Herr talman! Jag vill gå över till den andra delen av betänkandet, den som handlar om kollektivtrafiken. Den måste fungera för alla, oavsett var man bor. Det är orimligt att prisskillnaderna på månadskort är så stora över landet och att resandet försvåras av krångliga regionala biljettsystem.

Centerpartiet skulle önska att man kunde införa ett nationellt biljettsystem så att det blev betydligt enklare att resa över länsgränser med en enda biljett. Vi vet att det inte är alldeles lätt. Vi vet att det inte bara finns fördelar. Men man behöver ändå genomföra detta för att göra det enklare att resa.

Vi ser också med stor oro på hur nattågstrafiken monteras ned. Natttågen är en symbol för ett sammanhållet land och en viktig länk både för arbetspendling och för turism över långa sträckor. Vi vill säkra långsiktiga anslag för nattågen till Jämtland och Norrland, och vi vill se sänkta banavgifter för att göra tåget mer konkurrenskraftigt mot både flyget och bilen.

Det är oerhört problematiskt att regeringen inte har tagit ett större ansvar för nattågsfrågan. Jag tror att vi alla förstår att det blir svårt att upprätthålla den kvalitet vi skulle vilja se, både i form av avgångar och turer och i form av tillräckligt bra vagnar, om man ska upphandla nattåg och inte har mer resurser att göra det för.

Detta är en fråga som har kommit upp med jämna mellanrum i trafikutskottet under mandatperioden. Tyvärr, Tidöpartier, imponerar det inte hur detta har skötts av er regering.

Slutligen, herr talman, handlar klimatomställningen också om att göra det enklare att göra rätt. Vi vill se en snabb elektrifiering av de tunga transporterna. Vi vill testa ny teknik som vätgaståg på sträckor där elektrifieringen dröjer. Vi vill att Sverige på riktigt ska vara ett innovationsland som visar att det går att förena ökad mobilitet med minskad klimatpåverkan.

Vårt mål är tydligt: ett sammanhållet Sverige där infrastrukturen bygger framtidstro i varje del av landet. Det är vad vi vill se.

Då handlar det också om ett fungerande Sverige där alla kan delta i samhällslivet oavsett funktionsförmåga. Jag vill därför här även nämna färdtjänsten. Den är en förutsättning för många för att kunna arbeta, studera och träffa vänner. Vi ser med oro på hur rätten till färdtjänst urholkas och hur bedömningarna skiljer sig åt över landet. Vi vill stärka rätten till färdtjänst och säkerställa att bedömningar görs utifrån principen dörr till dörr. Ingen ska lämnas utanför för att tekniska regelverk är anpassade efter storstäder men missar verkligheten på landsbygden.

Vi i Centerpartiet väljer inte mellan stad och land eller mellan olika transportslag. Vi väljer en politik som får hela Sverige att fungera. Genom handlingskraft, underhåll och investeringar bygger vi ett tryggare och grönnare Sverige för alla – för vi vet att Sverige kan mer.

(Applåder)

Anf. 165 PATRIK JÖNSSON (SD) replik:

Herr talman och ledamoten Ulrika Heie! Gök är ju en fågel, men JÖK är också en förkortning för en januariöverenskommelse. Vi har också haft en decemberöverenskommelse. I åtta år har Centern varit med och styrt. I åtta år har Centern också låtit underhållsskulden växa till ungefär 90 miljarder på järnvägssidan och 15 miljarder på vägsidan. Det har bytts 20–30 spårväxlar om året med Centerns politik. Vi har haft en reduktionsplikt som dränerat människors ekonomi. Vi har haft allvarliga rälsprickor – vi kan förresten skippa reduktionsplikten, för den hör inte hemma i det här blocket – som lett till omfattande trafikstopp. Vi har haft en kontaktledning som varit så nedsliten att man beräknat att det med Centerpartiets takt skulle ta 300–350 år att byta ut hela.

Det är ändå valår, och jag tänker att detta är ett gyllene tillfälle för Centerpartiet att komma med ett konkret förslag till väljarna om förbättringar. Vad är det som talar för att det inte ska fortsätta vara så här om Centern är med och styr nästa mandatperiod?

Anf. 166 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Då får jag kanske säga tack till Patrik Jönsson som vill ge mig ett gyllene tillfälle, om än med en väldigt märklig historiebeteckning. Centerpartiet var med i alliansregeringen 2006–2010 och 2010–2014. Centerpartiet var i opposition 2014–2018.

Det är helt riktigt som ledamoten säger att det 2019 slöts en januariöverenskommelse som sedan varade några år. Det är den tid som Centerpartiet har varit med och styrt. Jag kan vara självkritisk och säga att vi inte tillförde tillräckligt mycket pengar till underhållet. Men vi har lyft fram den infrastrukturskuld som Sverige har lagt på kommande generationer. Den handlar både om underhåll och om nybyggnation. På så sätt blir det en infrastrukturskuld.

Vi har i dag inte den kapacitet i järnvägen som vi skulle behöva. Därför tycker Centerpartiet att det är extremt viktigt att underhållet inte återförstatligas. Det har jag hört sägas i vissa replikskiften att Sverigedemokraterna skulle vilja göra. Jag tycker att det är extremt viktigt att ge möjlighet för nytt kapital att komma in i finansieringen av nybyggnation av infrastruktur.

Jag vet inte riktigt vad Patrik Jönsson vill klistra på mig genom att göra en felaktig beskrivning av vilka år vilka partier satt i olika delar av ledningen. Men hittills har vi inte sett särskilt mycket av Sverigedemokraternas och Tidöregeringens satsningar på vare sig järnväg eller någon annan del. Det kommer ju ingen plan.

Anf. 167 PATRIK JÖNSSON (SD) replik:

Herr talman! Vad gäller den tid Centern varit med och styrt kan vi gå ännu längre tillbaka och konstatera att Centern också var med och tog beslut om höghastighetståg. I grunden var det Fredrik Reinfeldt som drev det förslaget, men ni stödde det, Ulrika Heie.

Jag kan bara tänka mig hur det hade sett ut i Sverige om vi hade gett oss på att bygga höghastighetsspår och vilka enorma summor de hade ätit upp. De hade slagit ut alla andra möjligheter att bygga nya spår inom järnvägssektorn, med tanke på vilka kostnader och fördyringar man ser till exempel på HS2 i England och på Stuttgart–Ulm. De har blivit enormt mycket dyrare än planerat. De var ändå dyra från början. Under den tiden, 2014–2022, har Trafikverket fått ungefär 40 procent fler anställda.

Centerpartiet pratar om tillskott av mer pengar. Jag menar på att det handlar om att göra rätt saker. Du måste verkligen veta vad du lägger pengarna på. Det hjälper inte att bara mata in pengar, för sedan får du ökade kostnader och fler anställda utan att få mer gjort. Vilket privat företag hade det funkat för?

Jag kan konstatera att fram till det att de styckade upp JR, Japan Rail, i Japan var det statligt. Allting ägdes, drevs och sköttes av staten, som gamla SJ. Så gör man i Schweiz. Där har man underhåll i egen regi. Var har man högst punktlighet? Den frågan får Ulrika Heie jättegärna svara på. Har man högre punktlighet i Japan än i Sverige? Har man högre punktlighet i Schweiz än i Sverige? Det kan ju vara jätteintressant att få svar på.

Den springande punkten är förfallet vi har sett vad gäller den svenska järnvägen. Underhållsskulden på 90 miljarder lämnade ledamoten över till oss att sköta. Vi kommer att arbeta ikapp den nu och har presenterat en plan. Det har redan börjat ske väldigt många bra saker.

Anf. 168 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Det stämmer ju inte alls att ni har lagt en plan för att komma till rätta med järnvägens underhåll, Patrik Jönsson. Det stämmer inte ens till 2050. I de skrivningar som finns står det inte alls att det handlar om ”allt” underhåll, utan det handlar om ”väsentligt” underhåll. I ett antal skrivningar går det att läsa in att man inte löser allt underhåll nu.

Vad gäller punktlighet är det lite spännande att ledamoten nämner Japan och Schweiz och säger att underhållet av järnvägarna är statligt i Schweiz. Men det är många andra faktorer som bidrar till om man får möjlighet att vara punktlig.

Med anledning av att vi inte bygger ny järnväg i Sverige har den räls som redan finns fyllts på med fler tåg. Trafikmängden gör det oerhört svårt att få utrymme för underhållsarbete. Man får leta lite djupare, på ett lite bättre sätt och med lite större ärlighet för att kunna säga vilka delar av underhållsskulden som gör att vi är där vi är. Vilka delar är det man lyfter fram?

Ledamoten nämner höghastighetståg. Staten tog i hand med ett stort antal kommuner. Det satsades på stadsutveckling. Det satsades på utveckling av järnväg som behövde byggas. Trafikverket har under den här regeringen kommit med rapporter som visar på att vi behöver den här rälsen. Vi behöver den kapaciteten. Jag tror att felet man gjorde var att lägga in det i planen. Man borde ha kört på. Man borde ha sett till att det byggdes järnväg i stället för detta ständiga åltande av planer. Vi behöver ett annat sätt att planera för infrastruktur i Sverige. Det hoppas jag att Centerpartiet får vara med och göra efter valet i höst.

Anf. 169 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Jag vill inleda med en liten illustration av hur det kan vara. Det är måndagsmorgon. Klockan är strax efter sju. En sjuksköterska i Eskilstuna, en ingenjör i Södertälje och en lärare i Uppsala står på perrongerna och väntar. Tågen är försenade igen – inte för att det är ovanligt väder och inte för att något dramatiskt har hänt utan för att spåren är slitna och växlarna gamla och underhållet har eftersatts i decennier. Det här är ett systemfel. Det är ett systemfel som den moderatledda regeringen nu tar krafttag emot.

Svensk infrastruktur är ryggraden i vårt land. När järnvägarna fungerar, fungerar Sverige. Människor kommer till jobbet i tid, företag kan växa och konkurrenskraften stärks. Men när järnvägen brister får det stora konsekvenser för hela samhället. Pendlare står och fryser på perronger. Man vågar inte lita på att man ska komma fram i tid. Varje stopp på Malmbanan kostar LKAB 100 miljoner per dag.

Många av problemen i järnvägssystemet beror på år efter år av eftersatt underhåll. Det var år under övervägande socialdemokratiskt styre, då bandklippning i valrörelse för nya projekt var viktigare än att vardagen skulle fungera för människor.

Den moderatledda regeringen har bestämt sig för att vända på det här, men det låter sig inte göras på tre år. Vi talar om en Atlantångare som ska ändra kurs. Men vi har börjat, och vi kan redan se resultat.

Herr talman! Underhållsskulden på svensk järnväg uppgår till över 80 miljarder kronor i dag. Mot den bakgrunden gör regeringen den största satsningen på transportinfrastruktur i modern tid. I infrastrukturpropositionen avsätts 210 miljarder kronor för vidmakthållande av statlig järnväg under perioden 2026–2037. Det är den högsta nivå Trafikverket angett att de klarar av att omsätta i verkligt arbete. Det är en viktig poäng som jag ska återkomma till.

Trafikverket satsade 16 miljarder på järnvägsunderhåll under 2025. Det är en fördubbling på tio år. Antalet växelbyten har ökat från 30–40 per år till 100 under 2025, med en ambition om 200 per år framöver. Totalt planerades 1 800 underhållsarbeten under 2026, vilket är rekord.

Resultaten börjar synas nu för sjuksköterskan i Eskilstuna, ingenjören i Södertälje och läraren i Uppsala. Under 2025 kom resenärerna på nio av tio tåg fram i tid. Punktligheten förbättrades jämfört med de senaste åren trots att fler tåg och banarbeten än någonsin samsades i spåren. I oktober 2025 kördes över 95 000 persontåg, vilket är rekord sedan mätningarna startade 2001. Självklart är vi inte nöjda. Vi är långt ifrån klara, men att låtsas som att ingenting händer, något vi ibland hör från oppositionen, är inte ärligt mot de resenärer som märker förbättringar i sin vardag.

Herr talman! Mer pengar löser dock inte problemet helt och fullt, om vi inte också förändrar hur pengarna används. Det är här jag vill vara riktigt tydlig. Riksrevisionen har i ett flertal rapporter kritiserat Trafikverket för brister i planering, upphandling och genomförande. Det har lett till förse- ningar, kostnadsfördyringar och låg produktivitet.

Trafikverket har i egna mätningar konstaterat att enbart 30 procent av den tid som har reserverats för spårservice faktiskt har använts till under- hållsarbeten. I Sverige tar det en vecka att byta en kilometerlång kontakt- ledning med traditionell utrustning, medan specialmaskiner i övriga Euro- pa klarar samma sträcka på några timmar. Det här är inte bara ett tekniskt problem, utan det är ett organisatoriskt problem, vilket går att lösa.

Trafikverket behöver reformeras på djupet. Det räcker inte med juste- ringar i marginalen. Vi behöver en organisation som levererar, som håller tid och budget, som upphandlar smart och som tar den samhällsekon- omiska konsekvensen av långa spärrtider på allvar.

Inspiration bör hämtas från länder som klarar det, till exempel Dan- mark, Australien och Nya Zeeland. Där analyserar och rangordnar själv- ständiga organisationer infrastrukturprojekt utan att blanda ihop beställar- och utförarrollen.

Att kasta pengar på en myndighet som säger att de inte kan göra av med dem är ett spel för gallerierna. Det löser ingenting för sjuksköterskan som står och väntar på perrongen. Nu jobbar vi med Trafikverket. Vi ser till att det i den nya planen som kommer inom kort – jag vet att alla är nyfikna – finns tydliga skrivningar om och press på Trafikverket att ut- veckla och effektivisera sin myndighet.

Det är också viktigt för oss moderater att underhållet upphandlas i kon- kurrens. Utvärderingar har visat att vi får mer underhåll för pengarna om vi upphandlar det än om Trafikverket skulle göra det i egen regi.

Herr talman! Jag vill också säga något om ERTMS, det nya EU- gemensamma signalsystemet, som ska ersätta det gamla system som vi har i dag, ATC. Regeringens målsättning är att ERTMS ska vara infört i hela det statliga järnvägssystemet till år 2042, vilket är en avsevärd ambitions-

höjning jämfört med den förra regeringen, då målet var 2070. Det är ett nödvändigt mål. ERTMS ökar kapaciteten, förbättrar säkerheten och möjliggör sömlös gränsöverskridande trafik.

I februari 2025 fick Trafikverket i uppdrag att utforma också ett ekonomiskt stöd för tågoperatörernas investering i ombordutrustning. Det är ett konkret steg för att säkerställa att omställningen kan genomföras i tid och inte stannar på papperet.

Herr talman! Jag förstår frustrationen hos alla dem som tycker att järnvägssystemet är opålitligt. Den frustrationen är helt befogad. Sjuksköterskan som missar ett vårdmöte, läraren som inte hinner förbereda lektioner och ingenjören vars arbetsdag börjar i otakt har rätt att vara frustrerade, och de har rätt att kräva bättre.

Det finns partier i den här kammaren som vill svara på frustrationen med att lova 450 miljarder till nya stambanor för höghastighetståg. Det är pengar som inte finns, och om de hade funnits hade de gjort oändligt mycket mer nytta i underhåll av den järnväg vi redan har och som pendlare använder varje dag. Det här är åtgärder som hade kunnat vidtas betydligt tidigare i stället för att man låter underhållsskulden växa ytterligare.

Den politiska debatten har alltför länge handlat om nationellt tågresande och prestigeprojekt. Men av de personresor som sker på svensk järnväg står pendlingen med regionala trafikaktörer för nästan nio av tio resor. Det är den resan som ska vara utgångspunkten för järnvägspolitiken, inte ett politiskt skyltfönster.

Moderaterna väljer att göra det som fungerar. Vi väljer underhåll framför prestige. Vi väljer att hålla löften till sjuksköterskan, ingenjören och läraren och till alla de miljontals människor som varje dag förlitar sig på att tåget går. Det är ansvarsfull järnvägspolitik, och det är vad Sverige behöver.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 170 AYLIN NOURI (S) replik:

Herr talman! Moderaternas Maria Stockhaus pratar om en ansvarsfull järnvägspolitik. Jag vet inte hur mycket Moderaterna är ute i verkligheten, men vi ser någonting annat.

Jag har nyligen varit i Kiruna. Där är infrastrukturen på Malmбанан så pass svag att LKAB förlorar 140 miljoner per dag när tågen står stilla. Jag har träffat företrädare i norra Sverige som nu är otroligt oroliga när natttågstrafiken halveras. Jag har befunnit mig i Sundsvall, där man chockerats av att Ulf Kristersson lovade satsningar på Nya Ostkustbanan som sedan försvann.

Jag har även varit i Östersund, där Maria Stockhaus själv före 2022 lovade satsningar. Men nu, fyra år efter att man fick makten, är driftsstödet halverat, vilket ökar risken för att delar av Inlandsbanan stängs.

Jag är själv från Västra Götalandsregionen. I förslaget till nationell plan kommer det för vår del inte att komma en enda krona till förstärkt kapacitet. Jag pratade tidigare om Maria–Helsingborg, där det också har kommit ett chockbesked om att satsningen slopas.

Det här är verkligheten efter fyra år av Moderaternas styre och av Tidöpartiernas politik – nedskärningar i samhällskritisk infrastruktur. Jag måste fråga, herr talman: Är Maria Stockhaus nöjd?

Anf. 171 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att jag var väldigt tydlig i mitt anförande med att vi inte är nöjda. Vi har ju precis börjat, och att vända en atlantångare som har varit på väg åt helt fel håll tar sin modiga tid.

Jag tycker att det är lite anmärkningsvärt att här tala om att vissa projekt har försvunnit. Det vet vi inte än, eftersom regeringen håller på att arbeta med den nationella planen. Vilka projekt som finns med i den nationella plan som den här regeringen beslutar om vet vi inte i dag. Vi vet vad Trafikverket har föreslagit, men det är ju inte regeringens beslut.

Vi möter tydligen helt olika verkligheter när vi är ute och träffar människor runt om i Sverige. Vi har varit runt och tittat på en hel del underhållsprojekt ute i olika delar av landet och mött inte minst Trafikverket. Det man väldigt tydligt säger från Trafikverket är att man märker en enorm skillnad i den här regeringens politik på grund av att man har fått möjlighet att jobba mer med avverkande underhåll. Det innebär att man inte längre behöver vänta tills saker och ting går sönder. Man uppskattar fokuset på att se till att det vi redan har ska fungera.

Det som den förra regeringen gjorde, herr talman, var ansvarslost. Man ville satsa åtskilliga hundra miljarder på en höghastighetsjärnväg när hela vårt järnvägssystem håller på att falla samman. Det är ungefär som att bygga ett inglasat uterum till ett hus där taket läcker, fönstren behöver bytas och man behöver måla fasaden.

Det var vad den förra regeringen ägnade sig åt. Nu ser vi till att ta hand om det här huset. Vi rustar upp den järnväg vi har. Det är dels det mest ansvarsfulla att göra, dels det som ger resultat på kort sikt.

Anf. 172 AYLIN NOURI (S) replik:

Herr talman! Det som Maria Stockhaus säger stämmer ju inte. Det var vi socialdemokrater som räknade upp anslagen till underhållet. Moderaterna har fortsatt med uppräknings, men det räcker inte eftersom det har hänt någonting. År 2022 invaderade Ryssland Ukraina, och vi alla förstod hur oumbärlig infrastrukturen och i synnerhet järnvägen är för vår motståndskraft. Alla experter och Nato pekar på Sverige och säger att det inte duger.

Den här regeringen har inte alls vänt på skutan, utan man har gjort precis tvärtom. Jag räknade upp nedskärning på nedskärning som infrastrukturen drabbas av. Det sker i ett läge när vi borde göra det motsatta, det vill säga rusta Sverige starkt genom att investera i järnvägen och i infrastrukturen.

Den här regeringen har i stället gjort det motsatta. Man började med att slopa planerna på nya stambanor, men behovet av kapacitet kvarstår. Om man inte vill lita på oss socialdemokrater kanske Moderaterna ska lyssna på sina vänner i Svenskt Näringsliv. Svenskt Näringsliv är otroligt tydligt i sin kritik mot regeringen. Socialdemokraterna och Svenskt Näringsliv står på samma sida i detta.

Regeringen har ingen plan för att få bukt med de kapacitetsbehov som finns. Framför allt finns ingen plan för att få bukt med den ofattbart stora underhållsskuld som Sverige har.

Det finns ingen som tror på den plan som Trafikverket har presenterat, där man ska återta 10 procent av underhållsskulden de kommande tolv åren. Det finns ingen som tror på det, för den här regeringen har ingen riktning. Om en regering vill kan man med full kraft peka på ett politiskt alternativ. Men det har inte regeringen förmått, och nu har vi, svart på vitt, fyra förlorade år för Sverige.

(Applåder)

Anf. 173 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Vi hör fortfarande det här märkliga resonemanget från Aylin Nouri om att ett antal projekt har försvunnit. Det vet vi inte än. Det är svårt för mig att bevisa vad som kommer att finnas och inte finnas i nationell plan, för det får vi inte prata om ännu eftersom den inte är klar. Det finns ett förslag från Trafikverket, ja. Men det finns inte något beslut från regeringen om vilka projekt som ska finnas med i planen för de närmaste tolv åren. Det vi kan konstatera är att regeringen satsar 1 200 miljarder, vilket är historiskt mycket pengar.

Jag tycker att det finns en annan fråga som är väldigt viktig om man ska prata om ansvar för infrastrukturpolitiken. Då kan man fundera över om det är vettigt att slå ihop anslagen för förvaltning och objekt så att Trafikverket själva får förfoga över dem. Pengar som kunde ha gått till väg och räls har alltså gått till att öka antalet anställda på Trafikverket med 4 000 personer. I min värld är detta ansvarslost om något; det är att släppa kontrollen.

Vi kan inte ägna oss åt ministerstyre här i Sverige, men vi har styrning genom regleringsbrev och genom budgetfördelningen. Där har den förra regeringen som sagt gett Trafikverket carte blanche att använda pengar som borde ha gått till räls och väg till att öka sin personalstyrka i stället för att se till att vi får den infrastruktur och framför allt det underhåll vi behöver på plats.

Något som Svenskt Näringsliv är helt eniga med den här regeringen om och som vi har fått väldigt mycket beröm för är att vi satsar så oerhört mycket pengar på underhåll av både väg och järnväg. Sedan önskar jag att Trafikverket kunde vara snabbare med att få till underhållet, och det är något som vi ser till att de jobbar med hela tiden.

Vi är beredda att skjuta till mer pengar till underhållet, men i dagsläget har vi lagt de pengar som de säger att de kan göra av med mot bakgrund av olika begränsningar gällande resurser i form av både personal och material. Där har vi en press på Trafikverket att bli bättre. De pengar som har gått till 4 000 nya anställda hade blivit väldigt mycket underhåll, räls och väg om det hade varit möjligt.

Anf. 174 ULRICA HEIE (C) replik:

Herr talman! Tack, Maria Stockhaus, för anförandet!

Min första fråga besvarades faktiskt nästan i det senaste replikskiftet. Det handlade om att 210 miljarder var den högsta nivå som Trafikverket klarar av. Men vad jag förstod så nu ledamoten att om det visar sig att Trafikverket faktiskt kan använda sig av ytterligare resurser finns det möjlighet att tillskjuta sådana. Jag undrar därför mest om jag hörde rätt.

När jag lyssnar på ledamotens anförande får jag en känsla av att det när det gäller tågssystemen mest handlar om den regionala pendlingstrafiken. Jag skulle jättegärna höra mer om satsningar som gör att godstågen inte behöver ha den skogstid som de har i dag och vad man gör för att kompetensförsörja järnvägen – sådant som också finns med i betänkandet.

Jag skulle också vilja lyfta beredskapsfrågan, för det är ju en fråga som har blivit oerhört aktuell kopplat till Natomedlemskapet. Jag vet att Maria Stockhaus är väldigt angelägen om ett hållbart järnvägssystem och om beredskapsfrågorna, så det skulle jag också vilja be om att få förtydligat. Jag vet att man inte får in allt på sina åtta minuters talartid, men jag skulle vilja möjliggöra för ledamoten att gå närmare in på godstrafiken och också beredskapsfrågan.

Anf. 175 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Trafikverket har själva sagt att de ser en möjlighet att arbeta ned hela underhållsskulden på järnväg till 2070. Det är deras egen siffra, och vi kommer att se till att de håller sig till den; det är det som gäller. Om de ska klara det behöver de utveckla sina metoder, som jag sa i det tidigare replikskiftet. Tittar man på regeringens skrivningar kring uppdrag till Trafikverket ser man att väldigt mycket handlar om att utveckla metoder, se till att bli effektivare och få ut mer underhåll för de pengar vi satsar. Mer pengar till underhåll men också mer underhåll för de pengar vi satsar är något som är i fokus för den här regeringen.

Att jag i mitt anförande pratade mycket om regional pendling och människors resor till och från jobbet beror på att nio av tio resor på järnväg faktiskt är regionala resor; det handlar om resor till och från jobbet. Jag skulle säga att hela järnvägsdebatten är skev ur det perspektivet. Den handlar bara om de långväga resorna, är min bild. Jag tycker att det är viktigt att man tittar på det som betyder mest för människor i deras vardag: att kunna ta sig till och från jobbet, hämta barn på dagis, vara säker på att man kan komma till möten i tid och annat.

När det gäller hela järnvägssystemet och godstrafiken är det vi gör, precis som jag sa, att laga det läckande taket och se till att de fönster som behöver bytas byts och att fasader målas – det vill säga se till att det vi har fungerar så att inte tågen blir stående för att något är trasigt eller inte är underhållet. Vi ser också till att bygga extra kapacitet, alltså mötesspår och annat, där det behövs och där det är trångt, för att öka kapaciteten på kort sikt i befintligt system – och sedan bygga nytt där det behövs.

Men jag tycker att det är märkligt att det är så lite av övrig debatt som handlar om de regionala resorna och så få av övriga järnvägsdebattörer som pratar om dem. Det är bara den långväga persontrafiken som vi pratar om i debatten.

Anf. 176 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för svaren!

Jag delar bilden att inte minst arbetsmarknadsregionernas förstoring möjliggörs av goda tågtransporter och pendlingsmöjligheter. Det är en viktig punkt att lyfta fram.

Sa ledamoten att det var till 2070 som järnvägsunderhållet skulle vara färdigt? Jag har tidigare hört att det snarare var 2050, men då stämmer det

kanske mer – man tar 10 procent nu och mer sedan så att man får plats med det. Annars blir matematiken svår att förstå.

Jag skulle vilja ställa en avslutande fråga om nattågen. Hur det än är utgör de en fantastisk möjlighet, och det pågår nu en upphandling av nya nattåg. Det är ett sätt att göra det möjligt att välja olika sätt att resa genom Sverige. Är ledamoten nöjd med det sätt på vilket Trafikverket har hanterat upphandlingen av nattågen? Och är ledamoten nöjd med att man nu drar ned på nattågstrafiken, framför allt genom den halvering vi ser i norra Sverige när man tar bort hälften av alla nattåg mellan Umeå och Narvik?

Sedan hörde jag inte så jättemycket om beredskap, så det får ledamoten också gärna säga något mer om, om det finns tid.

Anf. 177 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Nu kommer Ulrika Heie inte att kunna ställa kompletterande frågor, men jag sa fel år. Det är 2050 som Trafikverket har sagt, och det är det vi kommer att se till att de håller sig till; det är det som gäller.

Det har varit mycket debatt om nattågen. Man kan titta på hela den här potten för upphandlad trafik – det gäller även flyg och diskussionerna kring Gotlandsfärjan. Den typen av upphandlad trafik har sina utmaningar med EU-regleringar; långsiktigheten är svår med de regleringar som finns inom EU. Det bästa att titta på ur ett moderat perspektiv är hur man kan skapa marknadsförutsättningar. En del nattåg har ju körts av kommersiella aktörer. Det vore det allra bästa.

Det regeringen har gjort för att försöka hitta långsiktiga lösningar är att be Trafikverket titta på hur behoven ser ut. Vad kan man förvänta sig för efterfrågan med de nya vagnarna? Hur gör man detta på ett kostnadseffektivt sätt? Det är en tydlig signal om att regeringen värnar nattågen och vill försöka hitta en långsiktig lösning i stället för att lappa och laga i systemet som det ser ut i dag.

Lite snabbt om beredskap: Det pågår naturligtvis en diskussion med försvaret om vad som ska prioriteras. Detta är ett raster som läggs över hela den infrastrukturella planeringen nu. Hur ser försvarets behov av mobilitet ut? Det gäller både väg, järnväg, flyg och sjöfart. Det arbetet pågår alltså, och där är det försvaret som styr mycket när det gäller hur behoven ser ut. Där finns en del extra medel utöver det som ligger i planen, och det pågår diskussioner om hur de pengarna ska användas.

Anf. 178 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Jag blev faktiskt lite häpen när jag hörde Maria Stockhaus anförande. Vissa saker beskrevs i ljusa ordalag. Vi har rekord när det gäller att byta växlar, och vi återtar mer underhåll. Allt blir bättre, och det är alltså tack vare den här regeringen.

Det finns ju bara ett problem, nämligen att det är den infrastrukturplan som den förra regeringen beslutade om som fortfarande gäller.

Jag ska presentera några jobbiga siffror för Maria Stockhaus. När vi hade en rödgrön regering med Miljöpartiet och Socialdemokraterna ökade vi underhållet med 100 procent på åtta år. Vi dubblade det. Detta såg vi till att Trafikverket klarade av. Nu skryter man om en höjning med ynka 5 procent. Var och en får väl göra en bedömning av vilken siffra som känns större, så att säga. Det finns väl en objektiv sanning där.

Resultatet är alltså att man lämnar 85 procent av det eftersatta underhållet oåtgärdat efter 2037. Sedan tror man att man på något magiskt vis ska återta resten av underhållet till 2050. Då ska man alltså helt plötsligt sexdubbla takten. Det är en väldigt märklig matematik.

Jag är ändå glad att Maria Stockhaus sent omsider konstaterar brister i organisationen hos Trafikverket. Det är i och för sig ett fall framåt, men där har vi väl en av nycklarna till att faktiskt åtgärda underhållet på järnvägen. Jag undrar hur nöjd Maria Stockhaus egentligen är med planen vad gäller underhållet, där det mesta lämnas därhän.

Anf. 179 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Om en expertmyndighet säger att det man klarar att göra av med under nästa planperiod är 210 miljarder ska regeringen inte lägga mer pengar än så. Historiskt har ju Trafikverket inte kunnat göra av med de pengar som man har fått för järnvägsunderhåll, för man har inte haft de resurser som man har behövt. Då kan pengarna göra bättre nytta någon annanstans under den här tolvårsperioden.

Sedan har Trafikverket självt sagt 2050. Om man ser på skrivningarna i infrastrukturpropositionen och arbetet framåt sätter den här regeringen en enorm press på Trafikverket att utveckla sin verksamhet och framför allt effektivisera den.

Det blir faktiskt en passning tillbaka till Miljöpartiet här: Det har kommit elva riksrevisionsrapporter sedan jag kom in i de här frågorna under förra mandatperioden, då vi satt i opposition. Jag vet inte hur många interpellationsdebatter jag då hade med infrastrukturministern om varför man inte gör något åt Trafikverket med tanke på all kritik som Riksrevisionen har haft mot det verk.

Den här regeringen har verkligen tagit krafttag. Det pågår nu ett stort arbete hos Trafikverket för att förbättra och effektivisera verksamheten. Det är något som departementet följer upp nästan dagligen med generaldirektören för att se till att det verkligen ger resultat.

Det som den förra regeringen, med Miljöpartiets stöd, gjorde var att slå ihop anslag för objekt och förvaltning, vilket gjorde att antalet anställda ökade med 4 000. En del av de pengarna skulle ha gått till asfalt och järnväg, men det gick till mer personal i stället eftersom man helt släppte styrningen av Trafikverket och lät verket självt disponera pengarna. Det tycker jag var höjden av ansvarslöshet, om jag ska vara riktigt ärlig.

Anf. 180 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Jag är faktiskt glad över att Maria Stockhaus tycks inse att Trafikverket inte funkar i nuvarande form. Det blir väl gott om vi får en ny regering efter nästa val, så att vi kan ta tag i detta och dela upp det i två myndigheter, så att vi får en myndighet som faktiskt fokuserar på att få ordning på svensk järnväg.

Sedan finns det en annan fråga som blir väldigt märklig. Maria Stockhaus är väldigt negativ till nya stambanor i Sverige. Det låter som om det är det värsta hon har hört talas om. Det är ju ganska lustigt i och med att det var en moderat partiledare, Fredrik Reinfeldt, som lanserade idén om höghastighetståg och att modernisera Sverige och så vidare. Minnet är relativt kort hos de flesta moderater, verkar det som.

Sedan är det lite oklart vad som avses med höghastighetståg. Vi hade ju en diskussion om hastigheten, och det är alldeles riktigt att Miljöpartiet förespråkade 320. Sådana banor byggs runt om i Europa, mycket fortare och mycket billigare än i Sverige. Jag önskar att vi hade kunnat vara lika bra som många andra länder, men jag hade gärna kompromissat med vilket parti som helst, inklusive Moderaterna, om hastigheten. 250 var också på tal. Men det som den här regeringen gjorde var ju att skrota stambanorna helt och hållet.

Är det alltid fel att bygga järnväg för 250 kilometer i timmen, enligt Maria Stockhaus? Det verkar vara lite oklart vad som är problemet. Trafikverket har ju i ett flertal utredningar konstaterat att det råder brist på kapacitet på den svenska järnvägen. Det är också detta som gör att vi får så mycket förseningar. Vi har för liten kapacitet. Vi har fördubblat tågresandet de senaste decennierna utan att bygga ut järnvägen.

Anf. 181 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Det är ingen prestigeförlust att ändra sig. Om kostnaderna för höghastighetsjärnväg ökar så mycket som de faktiskt har gjort måste man kunna omvärdera: Är det fortfarande värt att göra den här investeringen?

Hade vi obegränsat med pengar skulle man absolut kunna tänka sig nya stambanor. Men nu har vi inte obegränsat med pengar. Då är det viktigt att se hur vi kan lösa de problem vi har så snabbt och så samhällsekonomiskt som möjligt. Då är en del att inte skippa underhåll utan att se till att vi tar igen den underhållsskuld som vi faktiskt har och som vi är många som är skyldiga till.

Men det som är intressant är att hela systemet enligt Trafikverket alltså skulle vara i sämre skick i slutet av den planperiod som vi nu är inne i, som den förra regeringen beslutade om, än det var innan. Då har man verkligen misslyckats med att ta ansvar för den infrastruktur som vi faktiskt har.

Låt mig återkomma till liknelsen med ett hus. Det är klart att det är jättetrevligt med ett inglasat uterum. Det skulle jag också vilja ha. Men när taket läcker och huset behöver målas måste man prioritera det. Det är där vi är.

Det går dessutom att genom mindre åtgärder, som mötesspår, utöka kapaciteten i befintligt system.

En av de allra hårdast belastade sträckorna är Göteborg–Alingsås. I den förra planen, som Linus Laksos parti var med och tog fram, ströks den sträckan helt och hållet. Den sträckan går till Göteborgs hamn, där mycket av vårt gods går in eller ut. Vår bnp är beroende av att det fungerar. Men denna viktiga sträcka, som alltså var kraftigt röd, struntade den förra regeringen helt i, till förmån för nya stambanor – för höghastighetståg eller andra tåg.

Det är viktigt att se var vi har problemen och försöka lösa dem så samhällsekonomiskt som möjligt i stället för att bygga ett inglasat uterum, för det är inte ansvarsfullt.

Anf. 182 AYLIN NOURI (S):

Herr talman! Det finns ett före och ett efter den 24 februari 2022. När Ryssland invaderade Ukraina förändrade det Europas säkerhet i grunden. Men det förändrade också hur vi måste se på vår infrastruktur.

I Ukraina bär järnvägen ett samhälle i krig. Den håller ihop landet, och den möjliggör evakueringar, transporter och försörjning varje dag. Det är en påminnelse till oss i Sverige: Infrastruktur är inte bara tillväxtpolitik utan också säkerhetspolitik.

Herr talman! Det är i det ljuset vi måste se SD-regeringens politik de senaste fyra åren. Det som har skett är sammantaget en nödbroms för svensk järnväg. Man inledde med att stoppa utbyggnaden av ny kapacitet. Man fortsatte med att dra bort 750 miljoner från järnvägen. Nu föreslås en plan där redan beslutade nationella objekt försvinner.

Detta skapar inte bara kapacitetsproblem – det skapar osäkerhet och oförutsägbarhet. Kommuner tvekar att planera. Företag tvekar att investera. Löntagare ser hur jobb och möjligheter påverkas. I ett läge när både näringsliv och fack efterfrågar bättre kapacitet, fungerande transporter och långsiktiga spelregler levererar regeringen det motsatta.

Det är inte bara dålig infrastrukturpolitik. Det är också dålig ekonomisk politik. Och vi ser resultatet: låg tillväxt, hög arbetslöshet och ett transportsystem som inte håller ihop landet.

Resultatet märks varje dag: en järnväg som är överbelastad, en kapacitetsbrist som slår mot både resenärer och företag och ett system där små störningar får stora konsekvenser. Det leder till den frustration som många svenskar känner varje dag: Kan jag lita på att tåget kommer fram i tid?

Sverige lider av en kapacitetskris, och i stället för att bygga bort flaskhalsar förvärrar regeringen dem.

Vi ser det också i underhållet. Underhållsskulden är omfattande, men regeringens plan för att komma till rätta med den saknar trovärdighet. Ungefär 10 procent av underhållsskulden ska åtgärdas under de kommande tolv åren. Sedan ska, på något magiskt sätt, de återstående 90 procenten åtgärdas på lika lång tid. Det är inte en plan. Det är ett önsketänkande.

Herr talman! Samtidigt dras projekt tillbaka trots att kommuner, regioner och företag planerat för dem i årtal. Det slår direkt mot utveckling, jobb och tillväxt, och det undergräver förtroendet för staten.

Vi ser också hur kostnader skenar. Men regeringens svar är inte att få bättre kontroll över projekten, korta ledtider eller utveckla upphandlingen. I stället väljer man att minska ambitionerna. Det är att acceptera ineffektivitet och att låta notan för systemfel, som innebär miljardbelopp i fråga om infrastrukturen, hamna hos svenska folket antingen i form av uteblivna satsningar eller i form av en direkt kostnad. Det är helt oacceptabelt, för varje förlösad skattekrona är en stöld från svenska folket.

Herr talman! Vi socialdemokrater står för en annan väg. Vi utgår från att kapacitet är beredskap. Sverige behöver bygga ut järnvägens kapacitet, öka takten i underhållet och säkerställa ett system som fungerar i hela landet. Men det handlar också om att återta kontrollen.

Vi vill att staten ska bygga upp egen kapacitet och kompetens för järnvägsunderhållet. Vi vill att mer underhåll ska utföras i egen regi för att stärka beredskapen och få bättre kontroll över kostnader och genomförande. Vi vill också bryta den upphandlingsmodell som i dag driver upp kostnader och splittrar ansvaret. Med längre upphandlingstider, större geografiska områden i upphandlingar och mindre detaljstyrning kan vi få bättre konkurrens, mer innovation och högre effektivitet.

Herr talman! Jag vill också lyfta nattågen. Det är trafik som binder ihop Sverige – över långa avstånd, mellan stad och landsbygd. Men under SD-regeringens år har sträcka efter sträcka lagts ned, och nattågstrafiken i norra Sverige har halverats. Det är inte att ta ansvar för Sverige. Det är att montera ned det.

Herr talman! Avslutningsvis: Kollektivtrafiken är en grundläggande del av ett fungerande samhälle. Den gör det möjligt att ta sig till jobbet och utbildningen och att få vardagen att fungera. Den knyter ihop arbetsmarknadsregioner och minskar klyftor. Kollektivtrafiken är förstås avgörande också för klimatomställningen.

Men i dag går utvecklingen åt helt fel håll. Resandet minskar över i princip hela landet. Biljettpriser ökar, och tillgängligheten pressas. Det här riskerar att stänga ute människor från arbete och studier och försvaga hela samhällsekonomin. Därför vill vi socialdemokrater stärka kollektivtrafiken. Vi vill göra den mer tillgänglig genom avgiftsfri kollektivtrafik för unga och för studenter. Vi vill ge regionerna stabila ekonomiska förutsättningar. Vi vill också att staten ska ta ett större ansvar för kollektivtrafiken.

Det största problemet är inte att lösningar saknas. Det är att den här regeringen saknar riktning och bromsar där det behövs investeringar och skapar osäkerhet där det behövs stabilitet.

Frågan är egentligen ganska enkel: Ska Sverige ha en järnväg som fungerar och en kollektivtrafik som människor har råd att använda? För oss socialdemokrater är svaret självklart ja.

Jag står bakom samtliga våra reservationer men yrkar bifall bara till reservation 5 om järnvägsunderhåll och reservation 31 om stärkt kollektivtrafik.

(Applåder)

Anf. 183 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Debatten har pågått en stund. Jag blev lite stel i ryggen och gick därför omkring och begärde ordet från en annan plats. När jag gick här och lyssnade kunde jag inte bli annat än förvånad.

Infrastrukturplanerna är tolvåriga, och de tas fram vart fjärde år. Det vet alla vi som är här i rummet, men jag tror inte att alla åhörare och tv-tittare, om det nu finns några som orkar vara kvar, känner till riktigt hur systemet fungerar.

Det är där jag blir förvånad, herr talman. Ledamotens varma och engagerade anförande med en otrolig kritik mot nuvarande plan är ju faktiskt kritik mot Socialdemokraternas plan. Vår plan är inte presenterad än. Vad som är presenterat och vad som är beslutat är en budget för nästa plan, och den budgeten är större än föregående budget. Den är faktiskt den största som det någonsin har tagits beslut om i den här kammaren. Ungefär hälften av pengarna i den budgeten går till järnvägssidan, och ungefär hälften går till vägsidan. I de halvorna är det ungefär fifty-fifty mellan nyproduktion och underhåll.

Herr talman! Det är också rent felaktigt att påstå att regeringen inte vill bygga nya stambanor. Det regeringen har sagt nej till var ett bestämt projekt som handlade om höghastighetståg mellan Göteborg, Borås och Stockholm. Det var ett projekt som skenade och där det inte ens fanns kostnadskontroll. Det fick även kritik från Riksrevisionen. För övrigt har

man nu gjort upp om delar. Det kommer alltså att ske en utbyggnad mellan Göteborg och Borås. Sedan får man väl titta på hur det ser ut framöver.

Jag är mest nyfiken på vad mer i Socialdemokraternas plan som ledamoten är kritisk till.

Anf. 184 AYLIN NOURI (S) replik:

Herr talman! Jag behöver inte att Magnus Jacobsson lär mig hur svensk politik fungerar. Jag är väl införstådd med hur arbetet med infrastrukturpolitiken går till och dess processer på nationell nivå.

Jag kan konstatera att Magnus Jacobsson uppenbarligen inte har tagit sig tid att lyssna på vad jag har sagt, för jag har konstaterat att det är bra att den här regeringen har fortsatt med de uppräknings som vi socialdemokrater gjorde när det gäller järnvägen. Men jag har också väldigt tydligt sagt att det här hänt någonting i Sverige och Europa som förändrar allting.

När Ryssland invaderade Ukraina förstod alla – i varje fall vi socialdemokrater – att järnvägen är en vital del av Sveriges motståndskraft. Därför lade vi om vår politik, herr talman. Vi gjorde en prioritering på 45 miljarder mer till järnvägen. Och vi har i budgetmotion efter budgetmotion anslagit mer till järnväg och väg, för vi förstår en mycket enkel premis: Det räcker inte att vara överens om mer pengar till försvaret om man inte har ett totalförsvar värt namnet.

Jag väntar och väntar på att Kristdemokraterna och de andra Tidöpartierna ska komma till samma insikt. När ni gör det kommer vi att vara glada över att kunna sträcka ut handen och samarbeta, Magnus Jacobsson. Sverige förtjänar nämligen en riksdag som håller ihop och som förstår det som vi har förstått inom försvarspolitik: att infrastrukturpolitiken är viktig. Här måste vi lägga populismen åt sidan och komma samman.

Min hand är nu utsträckt, och den kommer att fortsätta vara det. Magnus Jacobsson, som företräder infrastrukturministerns parti, får gärna ta med det till sin minister.

(Applåder)

Anf. 185 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tror att alla som lyssnar till debatten och sedan läser protokollet kommer att notera att jag absolut inte ifrågasatte ledamotens kunskap om systemet – tvärtom. Jag markerade mycket tydligt att alla vi i det här rummet är väl medvetna om hur det fungerar. Men för åhörarnas skull ville jag berätta att det är en tolvårig modell som omprövas vart fjärde år, och vår omprövning är inte presenterad ännu.

Alla som lyssnar eller läser protokollet kommer också att se att ledamoten var oerhört kritisk till nuvarande situation. Problemet är att nuvarande situation är Socialdemokraternas eget dokument, med det undantaget att vi a) har tagit bort höghastighetståget och b) tillfört mer resurser. Vi har tillfört så mycket resurser på järnvägssidan att Trafikverket själva säger att de inte klarar av mer.

Sedan är det korrekt, herr talman, att Socialdemokraterna har tillfört ännu mer resurser – mer än vad myndigheten säger sig klara av. Eftersom vi alla här i rummet vet hur det fungerar vill jag återigen vända mig till tv-tittare och åhörare: Om en myndighet får mer pengar än den klarar av återföra pengarna till staten. Sedan återförs de inte till myndigheten, utan de

återförs till Finansdepartementet för ny prövning. Det är alltså ingen fördel att föra in mer resurser än vad myndigheten kan göra slut på.

Det är det här som är problemet. Socialdemokratin står nu i debatt efter debatt och argumenterar för mer resurser till Trafikverket och till järnvägen, men man har hittills inte presenterat ett förslag på hur man ska få dessa pengar att bli faktisk verksamhet.

Vad som däremot har hänt, oberoende av kriget i Ukraina, är att vi just nu renoverar mer än någonsin. Det gör vi bland annat för att vi prefabricerar växlar och annat. Vi har fått ut mer för de pengar vi har. Det är jag stolt över.

Jag undrar fortfarande vad mer i er plan som ni socialdemokrater är kritiska till, Aylin Nouri.

Anf. 186 AYLIN NOURI (S) replik:

Herr talman! Jag noterar att fyra år av Tidöpolitik har passerat – fyra år där Kristdemokraterna har haft ansvar för infrastrukturpolitiken. Men här står en företrädare för Kristdemokraterna och säger: Vi har inte haft något ansvar; det är Socialdemokraternas politik som gäller.

Jag tänker att det är ett argument som man använder när man inte är nöjd med politiken som har levererats.

Jag kan konstatera vad det är som har gjorts. Man inledde den här mandatperioden med att slopa planerna på ny kapacitet. Man kan kalla det höghastighetståg och det ena eller det andra, men det som fortfarande är uppenbart är att Sverige behöver kapacitet.

Man började alltså med att slopa planerna på ny kapacitet, och man fortsatte med att skära bort 750 miljoner kronor till järnvägen. Sedan slog man sig för bröstet och sade: Nu tillför vi historiska satsningar på underhållet!

I praktiken höjdes anslagen med 5 procent, och man behöver inte vara matematiker eller nationalekonom för att förstå att med den inflation och de kostnadsökningar som vi har haft är detta i praktiken nedskärningar för järnvägen.

Nu presenterar Trafikverket en plan för nationell plan som regeringen inte vill ta något ansvar för. Faktum är dock att den bygger på regeringens direktiv och utgår från regeringens allokering av resurser. Vi valde i den här kammaren att stå för 45 miljarder kronor mer till järnvägen. Det hade gjort skillnad.

Avslutningsvis, herr talman: När man inte är nöjd med sin politik duger det inte att skylla på sin ansvariga myndighet. Det är Andreas Carlson som är ansvarig för Trafikverket. Om Andreas Carlson inte är nöjd med Trafikverkets arbete är det hans uppdrag att rätta till det.

Jag dementerar att Trafikverket ska ha sagt att de inte kan använda sig av mer resurser för att åtgärda underhållet. Även Trafikverket har dementerat påståendet. Det är helt enkelt inte sant.

(Applåder)

Anf. 187 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Just nu debatterar vi järnväg och kollektivtrafik, och det är 124 motioner som vi hanterar.

Järnvägen är en del av Sveriges grundläggande transportinfrastruktur. Den är en del av ryggraden i ett fungerande Sverige, och det var en del av

den ryggrad som gjorde att vi kunde industrialisera och skapa den välfärd som vi alla fortfarande drar nytta av.

Järnvägen betjänar persontrafik och godstransporter. Samtidigt är det intressant att notera att av all spårbunden trafik, framför allt persontrafik, sker 50 procent i Stockholmsregionen. Västtrafik och Pågatågen står tillsammans för ungefär 25 procent, och så står övrig persontrafik för resterande 25 procent.

Järnvägens riktigt stora förmåga handlar alltså om att utvidga arbetsmarknadsregioner. Det ser vi i min hembygd. Trollhättan fick dubbelspår, och nu är restiden till Göteborg 38 minuter. Uddevalla har enkelspår, och restiden till Göteborg är 1 timme och 15 minuter. När man gör investeringar i järnväg får det alltså en otrolig effekt i infrastruktur. Det är också därför som det är så tragiskt att den socialdemokratiska plan som nu gäller inte hade med Göteborg–Alingsås, för det handlar om hur man utvidgar ett område och hur man kan förbättra för både godsflöden och persontrafik.

Regeringen har å sin sida gått fram med ett budgetförslag på 1 171 miljarder under kommande tolv år, där 50 procent är till väg och 50 procent är till järnväg. Av detta är ungefär hälften i respektive pott till nyproduktion respektive underhåll. Detta gör att vi nu förbättrar underhållet både på vägsidan och på järnvägssidan. Vi jobbar också aktivt med att försöka skapa förutsättningar för längre och tyngre godståg. Här är det flera bitar som hänger ihop, som stationsplatser och mötesspår. Hela järnvägssystemet ska ses över.

Här finns en strategi som inte tidigare fanns. Jag hade förmånen att sitta i trafikutskottet förra mandatperioden, och då fanns ingen tydlig strategi om att det skulle finnas ett godsflöde över hela landet. Den här regeringen tog tidigt beslut om att man skulle satsa på strukturella stråk och arbetade vidare med stråken.

Oppositionen väntar på att få se den plan som ska komma. Jag noterade i replikskiftet att vi inte tar ansvar för Trafikverkets plan, och det är ju helt korrekt. Det gör vi inte. För att vara väldigt tydlig är det inte heller någonting som vi ska göra. Det är nämligen deras rapport till oss. Sedan tittar regeringen på den, och givetvis har vi i olika sammanhang varit med och förhandlat med regeringen om hur vi vill gå fram med vår plan, som kommer när regeringen presenterar den. Det är viktigt för åhörarna att känna till att systemet ser ut så.

Är regeringen nöjd? Nöjer vi oss med de här investeringarna? Nej, så är det inte. Vi har gett en massa uppdrag till Trafikverket, så där pågår ett arbete med att stärka organisationen avseende järnvägsunderhåll. Det är faktiskt så spännande att under förra mandatperioden fanns det ingen järnvägsansvarig på Trafikverket. En stor myndighet som hade slagits ihop från två andra hade ingen tydlig struktur för järnvägssidan. Däremot hade man enskilda projektgrupper för enskilda projekt, vilket faktiskt är ett av skälen till att myndigheten har utökat sin personal men inte sitt resultat. Nu pågår en omorganisation där man är tydlig med att det finns ett järnvägsansvar, och det är givetvis bra, herr talman. Det kommer att leda till förbättrad verksamhet.

Prot. 2025/26:105
15 april

*Järnvägs- och
kollektivtrafikfrågor*

Regeringen har också gett Trafikverket i uppdrag att se över banavgifter som tas ut på de statliga järnvägarna, bland annat för att säkerställa konkurrenssituationen för stora delar av det svenska näringslivet. Det här är faktiskt en av de svårare frågor vi har att hantera. Svenska banavgifter är rätt låga i relation till övriga Europa, men avståndet är väldigt långt. Det innebär att kostnaden, även om den på ett sätt är låg i jämförelse med andra, är hög därför att det är en lång sträcka. En fråga som vi kommer att behöva brottas med är därför hur man lägger en rimlig banavgift som gör att de som använder banan är med och bär sina kostnader, samtidigt som man inte hindrar en överväxling från lastbil till järnväg. Regeringen har gett ett uppdrag att titta på det här.

Regeringen har inte nöjt sig med bara detta. En av de stora, viktiga frågorna är att man har tittat över organisationen. Man har gett uppdrag till Trafikverket, och man har också beslutat att man vill gå in med ett nytt bolag likt den norska modellen. Bolaget ska få möjligheter att hantera enskilda projekt.

Från kristdemokratiskt håll har vi tidigare haft en samhällsbyggnadskommitté som har jobbat på hur Kristdemokraterna ska se på framtida infrastruktur. Vi har bland annat lyft fram Malmbanan som ett typiskt exempel. Man kan tänka sig något likt en ny Öresundsförbindelse, där Norge, Sverige och Finland samarbetar med Malmbanan, hela vägen från Narvik till Haparanda. Det skulle kunna vara ett sådant projekt som man lägger in i bolaget.

Varför ett bolag? Jo, för att helt enkelt skynda på. Vi har respekt för Trafikverkets signaler till oss, men vi har också en önskan om att det ska gå snabbare. Det finns andra bitar man kan lyfta in i ett sådant bolag. Sträckan Stockholm–Oslo kan troligtvis finansiera sig själv. Det borde finnas utrymme för ett dotterbolag i detta.

Hemma i min hembygd är vi trötta på att sträckan Oslo–Göteborg utreds, utreds och utreds. Jag tror personligen – notera vad jag sa: jag personligen – att det också är ett projekt som kan lyftas in i bolaget.

En annan fördel med bolaget som regeringen jobbar med är att den nya organisationsformen öppnar dörren för alternativfinansiering. Det finns delsträckor i Sverige där näringslivet säger att de är beredda att gå in med finansiering, men de har i dag inte den möjligheten. Myndighetssverige kan inte svara på den frågan.

Ytterligare en bana som är intressant är Malmbanan. Finland ska utveckla en järnvägslösning som klarar av vår spårbredd. Det finns en seriös diskussion om en tunnel mellan Helsingfors och Tallinn. Om vi kan öppna våra förmågor får vi också en helt annan samverkan i den nordiska gemenskapen, även ihop med Baltikum.

Herr talman! Jag vill komma tillbaka till frågan om höghastighetståg. Jag hade egentligen tänkt att ta upp den frågan i mitt huvudanförande, men frågan har varit uppe i debatten, och jag måste tydliggöra vår uppfattning. Jag har noterat att flera säger att den här regeringen inte vill bygga nya spår och nya stambanor. Det är helt enkelt inte korrekt. Tvärtom vill den här regeringen bygga nya stambanor. Vi i trafikutskottet har vid flera tillfällen exempelvis lyft fram sträckan Göteborg–Alingsås som viktig. Det finns även andra viktiga sträckor.

Vad var problemet med höghastighetståget? Jo, det var att kostnaderna skenade. Man hade också en målbild, i det här fallet hastigheten 320 kilometer i timmen. Det var en målbild vi aldrig hade kunnat nå upp till. Från Göteborg till nästa station, nämligen Mölndal, kommer du inte upp till några 320. Det lovar jag dig. Från Mölndal till Landvetters flygplats är du inte heller uppe i 320. Sedan ska du därifrån till Borås, och då är du inte heller uppe i 320. Det var fråga om överkapacitet, och det var en fördyrande överkapacitet som vi sa nej till. Jag släpper den frågan nu.

Regeringen har gett ännu ett uppdrag till Trafikverket, vilket vi kristdemokrater tycker är bra, nämligen att se över nattågstrafiken – även ur ett beredskapsperspektiv.

Det finns också andra saker som är komplicerade i fråga om järnväg och kollektivtrafik. Det finns ett antal glädjande frågor, utöver de jag redan har tagit upp, till exempel att tågoperatörerna kan visa att de har god förmåga att hålla tidtabell. Det är glädjande att underhållet ökar, och det är glädjande att allt fler åker tåg. Det är positiva frågor.

Det som är jobbigt är att det finns utmaningar. Godset står med så kallad skogstid. Det är klart negativt. Tyvärr har alla vi som åker tåg råkat ut för spårspring och ett och annat självmord. Det är svåra frågor. Här behöver vi jobba tillsammans. Jag tror att det kan handla om stängsel på broar, men det handlar också om mer av översyn. Jag vill bara vara ödmjuk och säga att vi inte har nått dit jag skulle önska, och det kommer att vara svårt att nå dit man önskar när det gäller spårspringet. Det finns så oerhört långa sträckor, och vi kommer inte att kunna stängsla in allt. Vi behöver, herr talman, jobba tillsammans i dessa frågor.

Avslutningsvis kommer jag fram till frågan om kollektivtrafik. Vår uppfattning är att dessa frågor i första hand är ett kommunalt och regionalt ansvar. Samtidigt är kollektivtrafikbolagen förebilder. Titta på några av dem som har löst CO₂-problemen och som kör mer eller mindre helt fossilfritt! Det är något som ska berömmas.

Samtidigt finns det behov av ökad säkerhet, exempelvis samverkan mellan Trafikverket, kommuner och huvudmän på landsbygden. Det kan vara osäkert för en ung tjej att stå vid en hållplats. Vi behöver jobba tillsammans med att skapa mer trygga miljöer. Men det behöver inte heller vara enbart på landsbygden. Jag skulle inte vara helt trygg om min dotter stod ensam en sen kväll vid busshållplatsen i Göteborg. Det är inte alltid tryggt. Det är sådant vi behöver fortsätta att jobba med.

Herr talman! Jag tog redan i mitt förra anförande upp frågan om färdtjänsten. Låt mig vara helt frank – jag tycker inte att vi har lyckats. Jag tycker att vi under dessa fyra år borde ha löst ut frågan om färdtjänst dörr till dörr.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på alla motioner. (Applåder)

Anf. 188 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till ledamoten Magnus Jacobsson.

Jag tyckte om den folkbildande approach som ledamoten hade, och jag får väl fortsätta lite grann på den inriktningen. Även om ledamoten svär sig fri från Trafikverkets förslag bygger ändå det förslaget på regeringens direktiv. Om vi ska upplysa tittarna om varifrån planen kommer kan jag

säga att den bygger på regeringsdirektiv. Det är inte så konstigt att planen ser ut som den gör.

Ledamoten lyfte upp järnvägens betydelse. Hur ser Magnus Jacobsson på den oro som Svenskt Näringslivs ordförande Jacob Wallenberg lyft upp om den järnväg som behöver byggas ut i Sverige? Det handlar om på vilket sätt man kan skjuta till mer medel. Hur ser man på den oron?

Ledamoten avslutade med frågan om färdtjänst. Det blev en kort diskussion i den förra debatten. Ibland läggs färdtjänst ihop med kollektivtrafik. Lite folkbildning igen: Det hänger ihop med hur vi ledamöter väljer att skriva våra motioner, och de påverkar hur betänkandena byggs upp.

Ledamoten sa att han inte är nöjd med hur man har hanterat färdtjänsten. Är ledamoten inte nöjd med att frågan togs med i en utredning som skulle ha varit klar i januari? Anser ledamoten att det hade varit möjligt att utifrån de förslag som kom från Trafikanalys gå vidare med frågan och lösa problemet under innevarande mandatperiod?

Anf. 189 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! På den sista frågan är svaret ja.

När det gäller de andra frågorna är det korrekt att det finns ett direktiv. Men det innebär faktiskt inte att det dokument vi får är regeringens. Vi får vara noga med orden. Vi har haft en debatt där man konsekvent har talat om regeringen, regeringen, regeringen, herr talman. Men regeringen har inte lagt fram förslaget än. Vi måste vara noga med det.

Den plan som just nu gäller är den plan som antogs för fyra år sedan. I den planen har vi skruvat och ökat underhållet. Det tycker jag är positivt. Vi har också tagit bort ett projekt som var en ren gökunge; det var bara kostnader och skador.

Sedan har vi förstärkt på vägsidan i gällande plan. Men vår plan är inte framme än. Det som är spännande med infrastruktur är de långa ledtiderna. Den plan vi kommer att anta kommer nästa regering att få jobba med, oavsett vilken regering det blir.

Låt mig återgå till frågan om oro från näringslivet. Jag tyckte att jag i mitt anförande var jättetydlig. Regeringen har gett uppdrag till Trafikverket. Där har det, enligt min uppfattning, skett en del förbättringar, bland annat att det finns en ansvarig på järnvägssidan. Nu byggs två ben på ett tydligt sätt. Jag tror att det kommer att förstärka möjligheterna för nästkommande regering att helt enkelt få ut mer pang för pengarna.

Jag tyckte att jag var jättetydlig med att regeringen enligt norsk modell ska inrätta ett bolag. Det ska vara ett bolag som ska utmana Trafikverket, och det ska vara ett bolag där man kan inrätta dotterbolag. Detta sker för att öka tempot. Hur fort det kommer att gå vet vi inte förrän bolaget finns på plats.

Slutligen var jag tydlig med att regeringen i signalerna till Trafikverket öppnat dörren för medfinansiering eller annan alternativ finansiering. Det är enklast på vägsidan. Vi ser det bland annat i Östlig förbindelse. Det är enklare att åstadkomma medfinansiering på väg än på järnväg.

Anf. 190 ULRICA HEIE (C) replik:

Herr talman! När det gäller färdtjänsten är det för Centerpartiet viktigt att stärka rättigheterna och göra lagstiftningen mer likvärdig över hela

landet, så att ingen nekas stöd på grund av var den bor. Jag vill tacka för det korta, koncisa svaret från ledamoten.

Jag hoppas att jag kan yrka bifall till reservation nummer 40, som gäller just färdtjänsten. Jag missade att göra det i mitt anförande. Jag ber om ursäkt för det.

När det gäller järnvägen och möjligheterna med det nya bolaget säger ledamoten att det är spännande. Det är bra att det är spännande. Men det måste också vara tryggt. Det måste finnas en framtid. Det kan inte bara vara spännande att det här ska göras nu. Näringslivet önskar väldigt starkt att få besked som man vet håller över tid och att det här går så fort som möjligt. Ledamoten nämnde det här möjliga bolaget, men han sa också att väg blir lättare än järnväg. Det var kanske en hint om vad som kommer i planen.

När det gäller att kunna lita på järnvägens utbyggnad undrar jag om ledamoten är nöjd med de besked som har kommit från Trafikverket, det vill säga att både nybyggnation och underhåll kommer att ske på ett tillfredsställande sätt med det man har åstadkommit.

Anf. 191 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att det inte var någon hint om planen. Det var mer ett faktum. De ersättningar man betalar in i dag är långt ifrån vad järnvägen kostar. Men det man betalar på trafiksidan på olika sätt, inklusive olika former av trängselsavgift, är långt mycket mer än kostnaderna. Trafiken subventionerar i realiteten järnvägen. Det beror helt enkelt på att det är fler som åker och att det är enklare. I fråga om exempelvis Öresundsförbindelsen ser vi att det är vägtrafikanterna, inte järnvägstrafikanterna, som finansierar bron. Det är rent matematiska fakta.

Jag säger spännande eftersom det är spännande att man tar ett nytt grepp. Jag kan tycka att det är tråkigt att det greppet inte har tagits tidigare. Förebilden är Norge, och i Norge har det gått bra. Jag har ingen anledning att misstänka att det skulle gå sämre i Sverige än i Norge. Det är en benchmarking som gör att vi tar in nya system.

Jag pekar på ett exempel där det faktiskt finns möjlighet att ha högre banavgift: Malmбанan. Står det stilla där en dag blir det över 100 miljoner – jag får se till att säga rätt antal nollor nu. Kan man säkerställa att det inte blir sådana avbrott ger det ökad trygghet.

Men svaret är återigen att det är de tre: ny organisation hos Trafikverket, ett förtydligande av uppdraget till dem – som vi gör akut här och nu – och nytt bolag, som är ett sätt att utmana, få fram mer resurser och kunna öppna fler dörrar. Det är till exempel ingen hemlighet att jag tycker att Göteborg–Alingsås, Stockholm–Oslo och Göteborg–Oslo–Köpenhamn är viktiga.

Det finns flera spännande projekt som ett sådant bolag antagligen skulle kunna jobba med. Men det vet vi först när bolaget är på plats. Jag kan tyvärr inte se in i framtiden, herr talman.
(Applåder)

Anf. 192 MALIN ÖSTH (V):

Herr talman! Transportpolitik handlar om tillgänglighet och mobilitet och utgår från de transportpolitiska mål som har antagits av riksdagen. Här

Prot. 2025/26:105
15 april

*Järnvägs- och
kollektivtrafikfrågor*

finns funktionsmålet, som slår fast allas rätt till grundläggande tillgänglighet av god kvalitet.

Att leva upp till funktionsmålet och säkra allas rätt till tillgänglighet är regeringens ansvar. Att funktionsmålet bygger på just allas rätt till tillgänglighet gör att det finns en tydlig geografisk dimension med krav på likvärdighet över landet. Men det ställs också krav på jämlikhet och att hålla ihop inte bara landet utan också samhället. Rätten till tillgänglighet gäller alla.

Här är färdtjänsten helt central. Rätten till färdtjänst är en frihetsreform som verkligen är väl värd att stå upp för. Det är en förutsättning för mobilitet och delaktighet på lika villkor. Det är också en hörnsten i svensk funktionshinderspolitik. Men det är också en förutsättning för möjligheten och rätten att leva ett självständigt liv på sina egna villkor.

När färdtjänsten urholkas så urholkas också tillgängligheten. Det är ett misslyckande. Det är en stor förlust för den enskilde men också för samhället i stort. Färdtjänst är en rättighet enligt lag, men det är en lagstiftning som har försämrats och urholkats över tid. Lagen har skärpts flera gånger, på ett sätt som har försvagat rättighetsperspektivet. Men det har också vuxit fram en praxis som har blivit alltmer restriktiv och som inte överensstämmer med lagens intentioner. Det märks tydligt i antalet beviljade färdtjänsttillstånd, som har minskat kraftigt de senaste 10–15 åren trots att befolkningen har ökat under samma tid. Det betyder att människor som har behov av och rätt till färdtjänst inte får det i dag. Det är oacceptabelt.

Det som nästan är mest upprörande med detta är dock att vi vet vad som behöver göras. Det har vi vetat sedan Trafikanalys lade fram sin rapport om färdtjänsten 2023. Men i stället för att ta tag i de tydliga rekommendationer som finns i rapporten och göra nödvändiga förändringar i lagstiftningen har regeringen förhalat och suttit på utredningen i tre år.

Det ständiga svaret från regeringen har varit: Utredningen bereds i Regeringskansliet. Så har det låtit fram till i februari i år, då regeringen i stället meddelade att man ger Transportstyrelsen i uppdrag att göra om den utredning som Trafikanalys redan har gjort. Uppdraget som Transportstyrelsen precis har fått är nämligen identiskt med det som Trafikanalys fick 2022.

Transportstyrelsens utredning pågår till januari 2027. Ytterligare tid går alltså samtidigt som människor kommer i kläm och nekas en tillgänglighet som borde vara självklar. Det här är riktigt dåligt hanterat av regeringen.

Färdtjänstlagen behöver reformeras. Det vet vi allihop. Vi behöver en färdtjänstlag som lever upp till inte bara lagens intentioner utan också de funktionshinderspolitiska målen och där rättighetsperspektivet inte urholkas utan stärks. Det är inga stora, orimliga krav. Det borde vara självklart. Det borde redan vara gjort.

Herr talman! Transportpolitik handlar som sagt om tillgänglighet och mobilitet. Men det handlar också om omställning och att klara våra klimatmål. Transportsektorn har sedan länge stått för en tredjedel av Sveriges totala utsläpp. Det gör att det är jätteviktigt att fokusera på just transportsektorn. Allt som vi gör eller inte gör på transportområdet har nämligen stor påverkan på Sveriges möjligheter att klara klimatmål.

Att det är så blir tydligt efter de här åren med Tidöpartierna. Utsläppen från vägtrafiken har ökat dramatiskt. Och transportsektorns del av de totala utsläppen har vuxit under samma tid. Tidöpartiernas transportpolitik motverkar transporteffektivitet och gör att Sverige missar samtliga klimatmål.

Vad är då Tidöpartiernas lösning? Vad är Tidöpartiernas svar? Är det att ta krafttag för att vända den utvecklingen? Nej, man vill i stället avskaffa klimatmålen. I februari i år öppnade klimatministern för att avskaffa transportsektorns 2030-mål. Det är ett mål som är beslutat av riksdagen och som dessutom bekräftades av Miljömålsberedningen så sent som i oktober.

Vänsterpartiet har en helt annan inställning. Klimatmålen ligger fast. Vi både kan och ska ställa om transportsektorn.

Järnvägen och kollektivtrafiken är två klimatsmarta trafikslag som är viktiga i omställningen av transportsektorn och som bidrar till ökad transporteffektivitet och minskade utsläpp. Men det är också två trafikslag som båda är avgörande för Sveriges konkurrenskraft och tillgänglighet.

Samtidigt är utmaningarna stora. Svensk järnväg präglas av en allvarlig kapacitetsbrist och en skenande underhållsskuld. Detta är två problem som förstärker varandra och skapar ett sårbart järnvägssystem som är mycket känsligt för störningar.

Järnvägssystemets funktionalitet hämmas av flaskhalsar, enkelspår och saknade länkar. Samtidigt som utvecklingen går framåt i samhället i övrigt försämras pålitligheten och effektiviteten på järnvägen. De som reser mellan Sundsvall och Stockholm har sedan millennieskiftet fått ökad restid – det tar i dag 20 minuter längre tid att resa den sträckan med tåg. Transporttiden för godståg mellan Hallsberg och Malmö har ökat med 33 procent under samma tid. Det betyder att det tar två timmar längre tid för godset att komma fram i dag. Det är helt oacceptabelt att det ser ut så här.

Det behövs krafttag för att säkra svensk järnväg. Vänsterpartiet vill se en haverikommission för järnvägen. Det är där vi är i dag – så stora är problemen. Det behövs en tydlig nationell målbild för järnvägen som ligger fast, som vi är överens om genom bred politisk förankring och där vi säkerställer en snabb, omfattande och resurssatt utbyggnad av järnvägen.

Vi är från Vänsterpartiet kritiska till hur regeringen har valt att hantera järnvägens underhållsskuld, en fråga som har debatterats här tidigare i kväll. I det liggande förslaget till nationell plan lämnas 90 procent av underhållsskulden utan åtgärd till 2037. Man har satt upp mållåret 2050, då underhållsskulden ska vara åtgärdad. Det är inte fel att sätta upp ett målår, men upplägget måste både vara realistiskt och uppfattas så, vilket inte är fallet med det här upplägget. Dessutom har det upplägg som man valt, där man skjuter 90 procent av underhållsskulden framför sig, stora risker. Vi vet vad som händer när år läggs till år – problemen förvärras och kostnaderna ökar. Det finns därför stor risk för att underhållsskulden inte minskat när vi når 2050 utan tvärtom ökat. Detta håller alltså inte.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet budgeterar för en utbyggd, förstärkt kollektivtrafik med sänkta biljettpreiser och ett nationellt biljettsystem. Det är en tydlig klimatreform, men också en tydlig rättvisereform. Vi står självklart bakom fyra-av-tio-målet och vill att ett färdmedelsneutralt reseavdrag kommer på plats skyndsamt.

Det finns en massa mer att säga, men min talartid är slut. Jag yrkar bifall till reservation nummer 39 om en återupprättad färdtjänst.

Anf. 193 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! Vi debatterar nu järnvägs- och kollektivtrafikfrågor. Järnvägen i Sverige spelar en mycket viktig roll i transportsystemet genom sin förmåga att både transportera många människor samtidigt och frakta stora mängder tungt gods på ett effektivt sätt.

Herr talman! Riksdagen har beslutat att lägga över 1 200 miljarder på tolv år i den nya nationella infrastrukturplanen för 2026–2037. Det är en svindlande summa – mer än 100 miljarder per år. Men behoven är stora, och underhållet är eftersatt. På grund av omvärldsläget, med Rysslands krig i Ukraina och inträdet i Nato, krävs det stora förbättringar av infrastrukturen.

För att kapaciteten ska ökas ska underhåll och kostnadseffektiva åtgärder stå i centrum – tillsammans med ny kapacitet där den behövs. Man ska också bygga bort flaskhalsar. Regeringen lägger hela 79 procent av budgeten för nyinvesteringar på järnvägen och lägger 210 miljarder på underhåll. Underhållsskulden ska vara åtgärdad senast 2050. För att uppnå det har regeringen gett Trafikverket i uppdrag att förbättra metoderna, inte minst genom underhållståg, för att effektivisera underhållet och minska störningarna i pågående trafik. Som ett resultat har Trafikverket nu upphandlat tre nya underhållståg.

Riksrevisionen lade i december 2023 fram en rapport med en analys av den nuvarande nationella planen. Kritiken var kraftig, framför allt för att man inte kunde se en koppling mellan innehåll och samhällsnytta. Den nuvarande regeringens prioritering av underhåll kommer att vända den trenden; samhällsnyttan är nu äntligen i fokus.

Det nya signalsystemet på järnväg, ERTMS, ska införas i Sverige till 2042. Liberalerna och samarbetspartierna har sagt att vi vill se ett betydligt snabbare införande av det systemet. Med det nya signalsystemet kan man packa fler tåg på befintlig järnväg, då man inte behöver ha så stora säkerhetsavstånd. Samtidigt ger regeringen stöd till tågoperatörerna för den utrustning som krävs på varje tåg för ERTMS.

Utökad kapacitet kan nås med underhåll, ERTMS och naturligtvis ny järnväg. Det är många projekt som står på kö. Ett sådant gäller den sträcka som har störst kapacitetsbrist i hela järnvägsnätet: Göteborg–Alingsås. För mig är det obegripligt att det projektet inte redan ligger i den nationella planen. Göteborgs Hamn, Green Cargo, SJ, regionerna i norr med flera pekar ut projektet för denna sträcka som ett av de absolut högst prioriterade i Sverige, men trots det ligger det inte i planen.

Sträckan Göteborg–Alingsås har stor påverkan på hela Sverige, både för resenärer och för företagsgods. Det gäller inte minst på den viktiga sträckan mellan Sveriges två största städer och på godsstråken, till exempel från Norrlandskusten ned till Göteborgs hamn. Sträckan är också viktig för totalförsvaret. Liberalerna vill att sträckan Göteborg–Alingsås byggs ut till 2035. Då kommer godskapaciteten i Göteborgs hamn att ha ökat med 80 procent. Transporter som motsvarar den ökningen kan bara järnvägen klara, men det får inte plats fler tåg på den sträckan i dag.

Herr talman! Liberalerna anser att järnvägsunderhållet ska fortsätta att upphandlas i konkurrens. På det sättet tar vi vara på den samlade kompetensen i de internationella bolagen för effektivt underhåll av järnväg och kan utnyttja kreativiteten och flexibiliteten hos mindre bolag. Studier visar

att vi får bättre underhåll till lägre kostnad genom att upphandla underhållet.

Jag vill också lyfta fram vår gränsöverskridande järnvägstrafik, som behöver rustas upp och byggas ut. Samordningen mellan de nordiska länderna är helt avgörande, inte minst nu efter inträdet i Nato. Det ställer stora krav på våra järnvägar. Här är till exempel Inlandsbanan en underutnyttjad resurs. Liberalerna anser att vi bör utreda hur vi organisatoriskt kan underlätta för framtida gemensamma nordiska infrastruktursatsningar. Vi vill också se ett nordiskt transportministerråd. Är det någon fråga som berör ett integrerat Norden till 2030 är det just hur vi transporterar oss runt om i Norden på ett enkelt sätt.

Herr talman! Liberalerna värnar rätten och möjligheten till färdtjänst. Antalet beviljade ansökningar om färdtjänst har dock minskat kontinuerligt. Allt fler kommuner och regioner nekar tillstånd med motiv som att personer som har grav synnedsättning eller är blinda kan lära sig gångsträckorna utantill. Eftersom de kan gå anses de inte behöva färdtjänst, trots att de inte kan se. Regeringen har nu tillsatt en utredning som ska undersöka utvecklingen av rättspraxis och ge underlag och förslag till förändring.

Med de orden, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på alla motioner.
(Applåder)

Anf. 194 LINUS LAKSO (MP):

Herr talman! På grund av Tidöregeringens oförmåga att tänka långsiktigt och strategiskt och förebygga risker står nu Sverige sämre rustat än när den tillträdde inför den kris som vi nu ser på grund av Irankriget. Sverige är nu mer beroende av fossila bränslen som produceras i Putins Ryssland, mullornas Iran eller Saudiarabien än innan Andreas Carlson blev infrastrukturminister och Ulf Kristersson statsminister.

Man har konsekvent gynnat fossila bränslen och samtidigt gjort det svårare eller dyrare att åka tåg eller kollektivtrafik i Sverige, eller för den delen att byta till elbil. Den energikälla vars användning har ökat allra mest är den fossila energin. Det är en ökning med 10 procent bara mellan 2022 och 2024.

Det har skett trots att både tåg och kollektivtrafik drivs av förnybar energi som vi kan producera själva, hållbart, i Sverige. Det gör oss mer utsatta för de prischocker på fossila bränslen som vi nu ser. Klimatmålen missas, och utsläppen ökar.

Herr talman! Vad gjorde Tyskland när vi såg samma situation efter Rysslands invasion av Ukraina med skenande priser på både drivmedel och el?

Jo, som en krisåtgärd införde man Tysklandsbiljetten, där man kraftigt sänkte priset på kollektivtrafik till 49 euro i månaden. Man fick då en överslytning från bil till kollektivtrafik.

Det skulle för Sveriges del innebära ett snabbt minskat fossilberoende. Tillsammans med en elbilsoffensiv och direkta stöd till utsatta hushåll är det en lösning som fungerar både på kort sikt och på lång sikt.

För att sänka hushållens transportkostnader här och nu och minska vårt fossilberoende vill vi att det omedelbart införs en månadsbiljett som gäller för all kollektivtrafik i hela landet, precis som i Tyskland, med ett ordinarie pris på förslagsvis 500 kronor, och 250 kronor för unga, studenter och pensionärer – ett Sverigekort.

Kostnaden för kollektivtrafikresenärer har nämligen ökat kraftigt med 140 procent de senaste 20 åren. Det är betydligt mer än vad bensinpriset har ökat. Inget har gjorts för att sänka kostnaderna för kollektivtrafikresenärerna.

Det är 81 procent av svenskarna som använder kollektivtrafiken. Halva Sverige åker buss eller tåg varje månad. Det är totalt 1,7 miljarder resor som görs per år. Det är en otroligt viktig del av transportsektorn som håller vårt land, våra jobb och vår ekonomi igång.

Men ett kollektivtrafikkort har närmast blivit en klassfråga i dagens Sverige. Det är dags att sänka kostnaderna radikalt för kollektivtrafiken. Detta är ett ytterst bra tillfälle att göra det.

Herr talman! Jag är särskilt glad att vi nu har en enad opposition bakom ett Sverigekort. Därför yrkar jag bifall till reservation 23. Det är som jag ser det en helhet. Vi har tidigare presenterat vad vi kallar för en elbilsofensiv, där låginkomsttagare kan köra elbil för motsvarande 5 kronor litem.

Herr talman! Det finns en stor efterfrågan på att åka tåg i Sverige. Tågresandet har mer än fördubblats de senaste decennierna. Men det är som att Tidöregeringen verkligen vill göra livet riktigt surt för dem som vill kunna åka tåg, och inte minst nattåg.

Möjligheten att åka nattåg stoppas över hela Sverige med Tidöregeringen och Andreas Carlson vid rodret. Nattågen mellan Göteborg och Umeå lades ned för cirka ett år sedan, och kort därefter mellan Göteborg och Jämtland.

De populära nattågen mellan Stockholm och Berlin läggs snart ned, i sommar, och under den här våren halveras antalet tåg i den otroligt viktiga nattågstrafiken till norra Norrland.

Det är skamligt dåligt av Tidöregeringen. Det beror inte på den förra infrastrukturplanen. Det beror på regeringens aktiva val att inte skjuta till de pengar som behövs till statens trafikavtal. Det är ett aktivt val från Tidöregeringen.

Vi skulle i stället behöva en regering som vänder utvecklingen och skjuter till relativt blygsamma summor till trafikavtalen så att vi får nattåg i hela Sverige. Vi behöver ge ett samhällsuppdrag till SJ att trafikera vissa viktiga sträckor. Det har blivit lite av ett haveri med upphandlingen av nattågen till norra Norrland. Det har bidragit till problematiken.

Nu upphandlas dessutom, som det ser ut, smala nattåg. Det är något som inte minst Sverigedemokraterna var väldigt emot, Patrik Jönsson. Jag missade att ta replik på det. Men jag undrar verkligen om Sverigedemokraterna är nöjda med den upphandling som genomförs av nattågen.

Herr talman! Vi behöver, som vi har varit inne på tidigare, underhålla järnvägen betydligt bättre. Regeringen har lagt sig på en oacceptabelt låg nivå. Man har höjt underhållet med ynka 5 procent. Det är en ytterst marginell ökning. Det är egentligen det enda man har att skryta om under hela den här mandatperioden.

Det blir ganska futtigt när man jämför med den förra regeringen, som höjde underhållet med 100 procent. De ynka 5 procenten lyckas knappt beta av någonting av underhållsskulden fram till 2037. Man tar igen ynka 15 procent. Det är ett haveri när det gäller att underhålla svensk järnväg.

Miljöpartiet föreslår i stället att vi återtar 100 procent av underhållet till 2037. Trafikverket har, tvärtemot vad som påstås av flera regeringspartier här, sagt att det går att återta underhållet snabbare. Det gäller att pressa på. Vi vet att det går att göra mycket snabbare och rationellare än i dag. Då ska vi se till att det sker.

Det första och kanske mest långsiktigt skadliga som Tidöregeringen gjorde var att stoppa investeringar i nya stambanor. Oavsett om man vill ha 320 eller 250 kilometer i timmen är det ett faktum att vi nu med den här regeringen inte får några stambanor alls som binder ihop Sverige.

Tågresandet har som sagt mer än fördubblats de senaste decennierna. Näringslivet vill kunna frakta mer gods klimatsmart på järnväg. För de flesta människor är det ganska självklart att vi behöver investera i mer kapacitet om vi ska kunna frakta mer gods och fler människor på järnvägen.

Men det är det inte för Tidöregeringen. I stället valde man att stoppa nya stambanor i södra Sverige. För norra Sverige saknas än så länge beslut om angelägna satsningar som Nya Ostkustbanan. Dessutom har man chockhöjt banavgifterna och tagit bort miljökompensationen. Det minskar i stället transporten av gods på järnväg.

Herr talman! Det är tyvärr en tragisk förlängning av decennier av borgerlig politik där man blockerar påbörjade satsningar på den svenska järnvägen och låter den förfalla. Norrbottenbanan försenades över ett decennium på grund av alliansregeringen.

Herr talman! Vi behöver i stället en politik som gör det möjligt att resa hållbart i hela landet. Vi ska göra stora investeringar i järnvägen, bygga nya stambanor från norr till söder och se till att återta underhållet så att vi har en järnväg i topptrim.

Vi ska göra det billigt och enkelt att åka med kollektivtrafik i hela Sverige med ett Sverigekort. Vi ska bygga järnväg mellan Stockholm och Oslo och rusta upp Inlandsbanan. Vi ska helt enkelt ha en plan, inklusive en plan för offensiv elektrifiering, som gör det enkelt och billigt att resa utan ett beroende av fossila bränslen.

Anf. 195 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Herr talman! Som sista talare i den här debatten kan jag konstatera att vi har behandlat flera stora frågor. För mig finns här en av de frågor som gjorde att jag fick upp ögonen för politiskt engagemang, nämligen kollektivtrafik. Det är en synnerligen hård fråga som samtidigt är så mjuk det bara går och som betyder något för människor varje dag.

Kollektivtrafiken ger människor möjlighet att ta sig till och från jobb och skola. Den minskar trängseln på våra vägar och spelar en avgörande roll i omställningen. För många är den en nödvändighet – det som bidrar till att man får pusslet att gå ihop. En väl fungerande kollektivtrafik kan vara skillnaden mellan att det blir en fantastisk dag och att allt ställs på sin spets.

Resandet ser olika ut över landet, och det ska det också få göra. Landet är nämligen långt och på vissa håll lika olikt som det på andra håll är likt. En parameter är dock densamma, nämligen förväntningen att det man planerat ska fungera och att resorna ska vara trygga, punktliga och prisvärda.

Herr talman! För att kollektivtrafiken ska vara pålitlig och attraktiv krävs långsiktighet, ansvar och ekonomisk ordning och reda. Ansvar och sund ekonomi skapar förutsättningar, och vi har nu tagit tag i underhållsskulden på allvar. Det har aldrig tidigare lagts så mycket pengar i Sverige på att rusta och underhålla vårt befintliga nät, och det gäller både järnväg och väg.

Detta är något som absolut borde ha gjorts långt tidigare. Även om det inte innebär det där flådiga att få klippa band är det att visa ansvar och ta om hand det vi gemensamt investerat i över väldigt lång tid, för att det ska kunna både fortsätta leverera här och nu och ta oss in i framtiden. Det krävs för att bussar ska kunna åka på trygga vägar, för att tåget ska ha en fungerande räls med ett signalsystem som inte låter pendlarna stå stilla i rusningstid och för att den sjöburna trafiken ska ha en positiv utveckling. Med en prioritering som sätter resenären i centrum, med trafik som går och kommer fram i tid och med avgångar på efterfrågade tider byggs attraktiva och klimatsmarta resor.

Herr talman! Mycket av beställningen av trafiken ligger på kommuner och regioner, men Moderaternas målsättning är både här och där en pålitlig, trygg och tillgänglig kollektivtrafik. Nationellt arbetar vi för att säkra robusthet och förutsättningar för en punktlig järnväg genom underhåll och en modernisering med målsättningen att minska krånglet. Vi arbetar för att stärka tryggheten genom att ge kommuner och regioner bättre verktyg för att öka säkerheten i kollektivtrafiken.

Det här är en viktig del i samhällskontraktet, och om den inte fungerar slår det hårt. Men om servicen fungerar – om beställningen levererar sömlösa resor där pendelparkeringen finns nära så att man enkelt kan ta nästa färdmedel och en komfort som gör att resan kan användas till arbete eller återhämtning – är kollektivtrafiken ett oslagbart konkurrenskraftigt alternativ för resande.

Med fler som erbjuder en flexibel service i områden där kollektivtrafiken inte är lika utbredd som i storstäderna är samverkan mellan till exempel anropsstyrd trafik, delningstjänster, färdtjänst, taxi och skolskjuts en väg mot ett ökat utbud även i mer glesbefolkade områden.

Herr talman! Gotlandstrafiken har en särställning i landets infrastruktur då ingen annan region ser sin motorväg till grannkommunen eller huvudstaden stå öppen bara några få gånger per dygn. Det ställer särskilt stora krav på beställning och utförande för att det sömlösa resandet ska kunna leverera invånare, besökare och varor till och från ön både till ett rimligt pris och med en attraktiv restid.

Här är det av stor vikt hur vi ser på ansvaret för att binda samman landet för att vara just konkurrenskraftiga, liksom ansvaret för att skapa förutsättningar för näringslivet att blomstra, förutsättningar för både inhemsk och utländsk turism samt – inte mindre viktigt – förutsättningar för godset att förflyttas snabbt och prisvärt.

Med det sagt välkomnar jag vårt tydliga besked att vi nu i år satsar 125 miljoner kronor på att sänka gotlänningarnas priser för färjetransport till och från fastlandet. Vi avser också att fortsätta med stödet, som då motsvarar 250 miljoner årligen. Detta är en av grundpelarna för att Gotland ska kunna vara en attraktiv region för boende och för att kunna skapa underlag för regionens möjlighet att göra egna prioriteringar i en sund ekonomi.

Färja, tåg och buss över hela landet behöver dessutom vara up to date med uppkoppling som gör att den tid som resan tar kan innebära kvalitet i form av valfrihet gällande hur du spenderar din tid. Just så blir kollektivtrafiken ett ännu mer attraktivt val för resan.

Politik är att prioritera och att skapa förutsättningar för ett gott liv. Kollektivtrafik är en hård men sannerligen mjuk fråga genom hela livet, och den kokar ned till frihet – frihet att färdas med färdtjänst för den som behöver det, frihet att parkera epan tryggt på pendlarparkeringen, frihet att känna vinden i håret under båtens färd från en ö till fastlandet och frihet att kunna resa även om man ännu ej har fått sitt körkort. Kort och gott handlar det om frihet att leva, uppleva och utvecklas.

Anf. 196 AYLIN NOURI (S) replik:

Herr talman! Ann-Sofie Lifvenhage talar sig varm för kollektivtrafikens betydelse – till och med i termer av samhällskontraktet – men det blir ju lite anmärkningsvärt när man tittar på regeringens politik. Där finns nämligen inga förslag som stärker kollektivtrafikens förutsättningar. När vi lägger fram våra förslag om att öka kollektivtrafikens del av det totala resandet ställer man sig inte bakom dem.

Om vi tittar i backspegeln på vad regeringen har åstadkommit de senaste åren ser vi att livet för hårt arbetande svenskar har blivit mycket svårare. Matpriserna har ökat, elpriserna har ökat och boendekostnaderna har ökat. Allting har blivit dyrare – också kollektivtrafiken. När regionerna inte får de resurser som behövs eftersom man lämnar dem åt deras öde och när man inte har några förslag för att stärka kollektivtrafikens förutsättningar eller göra det billigare för vanligt folk att resa kollektivt slår det jättehårt mot svenska familjers och andra svenskers ekonomi.

Min fråga är därför ganska enkel: Varför har det varit viktigare för Moderaterna att sänka skatten för de rikaste än att satsa på en kollektivtrafik som är jämlik och prisvärd?

Anf. 197 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågorna.

Vi delar över huvud taget inte bilden av detta. När jag tittar på det Moderaterna gjorde under den förra mandatperioden, då man styrde i Stockholm, ser jag att man satsade på kollektivtrafiken. Man såg till att det fanns trygghetsvärdar och utformade stationerna så att det fanns kameramöjligheter, vilket ökade säkerheten och tryggheten. Vi såg också ett ökat resande. Under den här mandatperioden, med S-styre i Stockholm, ser vi hur precis samma sak nedmonteras.

Att ledamoten uttrycker det som att man lämnar regionerna åt deras öde ser jag nästan som lite nedvärderande mot regionerna. Jag ser Sveriges regioner som en väldigt kraftfull beståndsdel som slagkraftigt och hand-

lingskraftigt klarar av att fatta egna beslut och göra sina egna prioriteringar.

Anf. 198 AYLIN NOURI (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för svaret. Problemet är bara att ledamoten faller på eget grepp när hon jämför den förra mandatperioden, då vi socialdemokrater hade regeringsmakten och regionerna hade möjlighet att göra satsningar, med nuvarande mandatperiod, då läget är mycket bekymmersamt för regionerna.

Det är precis så verkligheten ser ut: Den här regeringen har valt att prioritera skattesänkningar för de rikaste, och precis som jag sa har man lämnat våra kommuner och regioner i ett enormt pressat läge. Valfärden går på knäna, räkningarna är skyhöga och ovanpå det minskar nu kollektivtrafiken över hela landet. Det är ju resultatet av de senaste fyra åren: Kollektivtrafiken minskar över hela landet, och hårt arbetande svenskar får betala priset för det. Dessutom är det ett hårt slag mot klimatomställningen, med tanke på hur viktig kollektivtrafiken är i arbetet med hållbara transporter.

Vi visar med våra budgetförslag att det går att välja en prisvärd och tillgänglig kollektivtrafik. Vi vill indexera bidragen till våra regioner så att man faktiskt har råd att satsa på kollektivtrafiken. Vi föreslår avgiftsfri kollektivtrafik för unga och för studenter, något som skulle vara otroligt viktigt i ett läge där ungdomsarbetslösheten är skyhögt och där våra unga vänder på varenda krona för att få vardagen att gå runt.

Varför gör inte Moderaterna motsvarande satsningar?

Anf. 199 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M) replik:

Herr talman! Det handlar just om prioriteringar, som så mycket av politisk vilja består i. Pengarna kommer nästan aldrig att räcka till precis allting man vill göra, men att prioritera klarar de allra flesta – förutom de som är lite lata och inte orkar göra jobbet.

Det är det jag ser i det S-styrda Stockholm just nu. Där blir prioriteringen att ta bort trygghetsvärdarna och göra det mer osäkert och otryggt för en ensam tjej att ta sig hem på kvällen. Att över huvud taget behöva tänka tanken att man måste gå och prata i mobiltelefon för att kunna känna sig säker är, om någonting, ett haveri som visar att kollektivtrafik inte är något som är viktigt i människors vardag, vilket jag starkt tar avstånd från.

Vi ser ett ökat resande i exempelvis moderatledda Sörmland, som jag kommer från. Vi ser självklart, precis som ledamoten beskriver, att man får vända på kronorna. Ja, det är många saker man får vända på kronorna och göra prioriteringar för. Vi från Moderaterna sänker just nu matmomsen för att det ska bli billigare för familjer. Vi ser till att de har pengar i plånboken att göra sina prioriteringar med.

Att man till exempel i S-styrda Stockholm tar bort säkerhetsåtgärder och helt drar in möjligheten att gå till privat ätstörningsvård är helt och hållet prioriteringar. Jag delar verkligen inte de S-prioriteringarna.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 april.)

Justitieutskottets betänkande 2025/26:JuU15

Kriminalvårdsfrågor
föredrogs.

Kriminalvårdsfrågor

Anf. 200 PONTUS ANDERSSON GARPVALL (SD):

Herr talman! I kväll debatterar riksdagen betänkandet *Kriminalvårdsfrågor*. Justitieutskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden ska avslås, bland annat med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete.

Bristen på fängelse- och häktesplatser i Sverige är fortsatt stor. Anledningarna till denna situation är flera.

För det första har Sverige under decennier haft en skenande kriminalitet som på riktigt börjat stöta på motstånd först under den här mandatperioden.

För det andra har tidigare styrande politiker inte sett saker komma. Under en alldeles för lång tid förnekades det faktum att kriminaliteten ökade i Sverige. Ett nytt fängelse tar häpnadsväckande nog ungefär sju år att färdigställa från beslut till att de första internerna flyttar in. Hade utbyggnaden påbörjats tidigare hade vi inte haft denna situation i dag.

För det tredje innebär Sverigedemokraternas och regeringens kriminalpolitik betydligt fler fängelseår för Sveriges kriminella. Det innebär i sin tur att fler fängelseplatser behövs.

Med det sagt, herr talman, är jag inte nöjd med tempot på utbygganden av svenska anstaltsplatser. I mitt tycke borde arbetet gå ännu snabbare. Problemet är inte bara att färdigställandet av nya anstalter tar längre tid än färdigställandet av Öresundsbron utan också att Kriminalvården och Specialfastigheter inte i tillräckligt snabb takt lyckats få spaden i marken på fler platser än hittills. Hagfors, Munkfors och Åmål är kommuner som tydligt uttryckt intresse, men intresset har inte varit starkt nog från myndigheterna.

Kriminalvårdens kapacitetsrapport från 2025 visade ett behov av 29 000 platser år 2034, alltså en ökning med 17 000 platser från dagens ungefär 12 000. Med andra ord borde spaden vara i marken på fler platser redan nu. Den senaste kapacitetsrapporten från i år var betydligt mer försiktig i sin prognos, med en uppskattning på 19 000 platser till 2035, alltså en ökning med 5 000 platser.

Om vi tänker oss att en ny anstalt skulle kunna ha ungefär 500 platser, om den är väldigt stor, behövs alltså tio nya fängelser om bara tio år. Med tanke på den långsamma byggprocessen förvånar det mig att spaden inte är i marken på fler platser.

Trots den här kritiken ska det sägas att väldigt mycket har gjorts de senaste fyra åren. Antalet anstalts- och häktesplatser har ökat med ungefär 2 000. Här pratar vi framför allt om förtätning på befintliga anstalter. Det är nu i stort sett standard med våningssängar i celler, och vissa av dessa celler är mindre än sex kvadratmeter stora. Det handlar också om att man byggt om vissa rum, till exempel besöksrum, till celler. Man har också byggt modulfängelser inne på fängelsegårdar. Fyra helt nya anstalter är på gång, och från juli kommer Sverige att placera 600 fängelseintagna på en

anstalt i Estland till två tredjedelar av vad en fängelseplats kostar i Sverige. Detta är helt nödvändigt och bra politik.

Det är i mitt tycke alldeles för få som sitter i fängelse i Sverige. Det finns många farliga människor ute i samhället som kan vara en fara för vanliga skötsamma medborgare. Det visar sig varje gång det begås en ny skjutning eller en ny sprängning, varje gång en kvinna misshandlas av sin man och varje gång ett barn utsätts för ett övergrepp.

Statens viktigaste uppgift är att skydda landet från yttre hot, och därför ska vi ha ett starkt försvar. Men den viktigaste interna uppgiften för staten kommer alltid att vara att skydda sina invånare från andra farliga individer inom statens gränser. Därför behöver vi alltid se till att ha en stark polismyndighet och kriminalvård liksom starka domstolar och andra brottsbekämpande myndigheter.

Det är helt enkelt när dessa två samhällskomponenter fungerar och är starka som människor kan leva i frihet inom statens gränser – frihet att kunna gå var man vill utan att riskera att bli utsatt för misshandel eller övergrepp, frihet att kunna starta företag utan att riskera att utpressas av kriminella, frihet att få den service man har rätt till utan att betala pengar under bordet och frihet att kunna gå till jobbet, tjäna sina pengar och slippa bli rånad på vägen hem. Det är inte något man kan räkna med överallt i världen.

När staten försvagas – och då menar jag statens huvuduppgifter, såsom ett starkt försvar eller ett starkt rättssystem – lever människor i ofrihet.

Jag personligen har inget till övers för personer som gör livet svårare för andra. Kriminella personer, korrupta myndighetspersoner, möjliggörare eller personer som rekryterar andra att begå brott har ingen plats i mitt Sverige. Ska samhället fungera behöver staten göra vad den kan för att få bort dem från samhället. Det är dessa personer som ska leva i ofrihet, på en anstalt, under lång tid.

Sverige är lyckligtvis inte i samma situation som många andra länder runt om i världen. Sverige är ett bra land. Men när vi har politiker som inte ser saker komma, som förnekar uppenbara fakta om samhällsutvecklingen och som inte hanterar saker i tid rör vi oss mot en situation där allt fler människor lever i ofrihet.

Jag är stolt över att tillhöra ett parti och ett regeringsunderlag där vi gör vad vi kan för att göra Sverige tryggare, friare och svenskare.

Anf. 201 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Sverige ska ha en stark kriminalvård – en kriminalvård som skyddar samhället och verkställer straff men som också förhindrar att människor återfaller i brott. Det är just där den svenska kriminalvården länge har varit ett internationellt föredöme. Vi har inte nöjt oss med att låsa in. Vi har haft ambitionen att människor ska komma bättre ut än de var när de kom in. Det är en styrka och något vi ska vara stolta över.

Ska vi kunna fortsätta vara stolta över den svenska kriminalvården måste vi lyssna på Kriminalvården. Vi ska lyssna på dem som varje dag arbetar i häkten, på anstalter och i frivården. Vi måste lyssna på deras erfarenheter, riskbedömningar och varningar när de i dag beskriver ett läge som inte längre bara är ansträngt utan också i vissa delar akut.

Herr talman! Kriminalvården befinner sig i en historisk expansion. Sedan 2019 har anstalter och häkten varit i princip permanent överbelagda. De senaste åren har myndigheten visserligen ökat kapaciteten kraftigt, men en stor del av detta, som vi precis fick höra av ledamoten från Sverigedemokraterna, är på grund av dubbelbeläggningar i befintliga celler och till och med i besöksrum, inte genom nya moderna platser byggda för sitt ändamål.

Vi vet att behoven kommer att öka ännu mer de kommande åren på grund av beslut om omfattande straffskärpningar som vi kommer att fatta i den här kammaren. Det sätter enorm press på hela verksamheten – personalen, arbetsmiljön, säkerheten och det återfallsförebyggande arbetet.

När överbeläggningarna blir permanenta riskerar kriminalvården att förskjutas från att vara en verksamhet där man både verkställer straffen och bryter återfall till att i allt större utsträckning bli ren förvaring. Det vore ett mycket allvarligt misslyckande.

Om vi inte ger Kriminalvården förutsättningar att minska återfallen kommer vi inte heller att lyckas långsiktigt med att knäcka gängen eller bryta våldet. Den som lämnar en anstalt och kommer ut utan behandling, utan vård, utan utbildning, utan arbete eller utan fungerande stöd löper större risk att återvända till kriminalitet. Då sviker vi både brottsoffer och samhälle.

Herr talman! Jag är djupt oroad över utvecklingen där anstalter blir platser där destruktiva normer, hot, otillåten påverkan och radikalisering får större utrymme på grund av att samhället inte klarar av att hålla ihop uppdraget. Det är därför viktigt att säga att Kriminalvårdens uppdrag är större än att bara skapa platser. Det handlar om innehållet i verkställigheten. Det handlar om säkerhet, behandling, utbildning, vård och möjligheter att bygga ett liv utan kriminalitet.

Herr talman! Trygghetsberedningen tillsattes av den socialdemokratiskt ledda regeringen 2020, och den fortsatte under den här borgerliga regeringen. Det var en beredning som faktiskt lyckades samla hela riksdagen. Alla partier stod bakom ett arbete som byggde på forskning och praktisk erfarenhet. Det är inte vanligt längre men otroligt värdefullt. Därför är det såklart tråkigt att vi inte har fått förslag i den här kammaren som bygger vidare på beredningens förslag i sin helhet utan att man har gjort ett axplock. Vissa förslag är viktiga och nödvändiga, men de har en tendens att luta mer mot det repressiva än det förebyggande. Man missar delar som vård, samverkan och vägar tillbaka.

För mig är det ganska enkelt: Ska vi på allvar minska återfallen i brott räcker det inte att skärpa straffen. Vi måste också genomföra de förslag som gör att människor faktiskt har en chans att lämna kriminaliteten bakom sig. Särskilt angelägna är förslagen i Trygghetsberedningen som handlar om att förbättra intagnas möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Den person som lämnar Kriminalvården måste ju mötas av en verklig chans till arbete eller utbildning. Arbete är grunden för frihet och självständighet. Det gäller även den som har avtjänat ett straff.

Herr talman! Vi socialdemokrater lyfter i dagens betänkande fram konkreta förslag som rör permission och frigivning. Kriminalvården gör redan i dag mycket kvalificerade riskbedömningar, men de uppmärksammas inte alltid och uppgifterna når inte alltid polisen. Det är såklart inte rimligt.

Vi menar att Kriminalvården och polisen bör få i uppdrag att ta fram en standardiserad ordning för informationsdelning inför permissioner och frigivning. Det handlar om att stärka säkerheten och förebygga brott och om att samhällets olika delar måste jobba tillsammans, inte i stuprör. På samma sätt vill vi se obligatoriska så kallade släppsamtal där polisen möter gärningspersonen och där personen erbjuds fortsatt rehabilitering även när den lämnat kriminalvården.

För brottsoffer, inte minst kvinnor som utsatts för våld i nära relationer, måste information vid permission och frigivning fungera betydligt bättre. Information ska kunna kombineras med konkret stöd, skydd och hjälp från samhället. Finns det barn måste deras behov stå i centrum.

Herr talman! Vi måste såklart också prata om Kriminalvårdens utbyggnad. Nuvarande takt är inte tillräcklig. Kriminalvården själv pekar bland annat på att dagens upphandlingsordning bromsar nybyggnationen. Därför har vi socialdemokrater föreslagit att bland annat Specialfastigheter ska få ett tydligare samhällsuppdrag att stödja Kriminalvården i dess utbyggnad av anstaltsplatser. Det är ett konkret svar på ett konkret problem.

Vi vill även att Kriminalvården ska finnas i hela landet. Därför är det otroligt viktigt med en fördjupad dialog med kommuner som är intresserade av nybyggnation men också av utbyggnad av befintliga anstalter och häkten. I det akuta läge som råder måste ju varje projekt och planerat bygge nyttjas maximalt.

Låt oss vara tydliga: Fler väggar räcker inte. Kriminalvården behöver också fler utbildade medarbetare, bättre arbetsmiljö, mer fortbildning för personalen och ett tydligt politiskt ansvarstagande för att myndigheten ska klara sitt uppdrag.

Herr talman! Vi socialdemokrater står för en kriminalpolitik som är skarp mot brotten och smart mot återfallen. Vi står upp för brottsoffren, samhällsskyddet och en kriminalvård värd namnet.

Om vi vill att människor ska lämna kriminaliteten bakom sig måste vi ge Kriminalvården möjligheter att göra sitt jobb fullt ut. Det är så vi skyddar samhället inte bara i dag utan också i morgon.

Självklart står jag bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 5.
(Applåder)

Anf. 202 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Herr talman! Regeringen genomför nu den största offensiven mot brottsligheten i svensk modern historia. Det handlar om förstärkning av hela rättskedjan, nya verktyg till de brottsbekämpande myndigheterna, en helrenovering av det brottsförebyggande arbetet och en fullständig översyn av strafflagstiftningen.

Vi flyttar fokus från gärningsmannen till brottsoffret. Straffen ska spegla brottens allvar. Vi inför dubbla straff för brott som utförs i kriminella miljöer. Dagens form av mängdrabatt ska avskaffas, och reglerna om villkorlig frigivning har skärpts.

Fängelsestraff syftar till att ge brottsoffer upprättelse och att ge förövaren möjlighet att efter straffet återinträda i det öppna samhället som laglydig samhällsmedlem. Men fängelsestraff syftar också inte minst till att skydda samhället från farliga gärningsmän. Frågan om att skärpa straffen

handlar om rättvisa, att ansträngning ska löna sig och att brott ska straffa sig.

Herr talman! För att klara allt detta behöver Kriminalvården byggas ut kraftigt. Från 2023 till 2028 kommer Kriminalvårdens budget att mer än fördubblas – från 14 till över 30 miljarder kronor per år.

Sedan 2022 har 5 000 nya platser tillkommit. I Kriminalvårdens platskapacitetsplan för åren 2026–2035 har Kriminalvården prognostiserat en kraftig ökning av personer i fängelse från dagens 9 000 till ungefär 17 000.

Denna prognos bygger på lagstiftning från den 1 januari i år samt de reformer som finansieras i budgetpropositionen för 2026. Till det kommer de icke tidssatta reformerna från Straffreformutredningen samt förändrade regler för villkorlig frigivning, vilket kräver ytterligare ett stort antal platser. Från sommaren införs dessutom ett system med ungdomsavdelningar för unga under 18 år som döms till fängelse i stället för sluten ungdomsvård som i dag.

Herr talman! För att ha det självklara sagt: Antalet intagna beror, till sin natur, på brottslighetens utveckling. Regeringens offensiv mot kriminaliteten syftar ytterst till att brottsligheten ska minska och att Sverige ska bli ett tryggare och säkrare land.

En sak är dock säker. En kraftig utbyggnad av häkten och anstalter kommer att vara nödvändig under den tioårsperiod vi har framför oss. Det handlar om att bygga ut befintliga anstalter och häkten, att bygga helt nya anstalter och häkten i Sverige och att i fler fall överföra verkställighet till den dömdes hemland i de fall då det handlar om utländska medborgare.

Regeringen har dessutom skrivit avtal med Estland om att hyra 600 fängelseplatser i Tartu med start i år. Riksdagen kommer att behandla den frågan senare under våren.

I detta sammanhang, fru talman, finns det anledning att påminna oss om hur det lät när vi förra året debatterade motsvarande betänkande. Då sökte jag klarhet i Socialdemokraternas hållning till kriminalvårdsplatser utomlands. I Socialdemokraternas reservation i betänkandet var de mycket klara med att de inte ville gå vidare med planerna på att hyra anstaltsplatser utomlands. De uttryckte det på följande sätt i sin reservation: ”Vi begär därför att regeringen inte ska gå vidare med planerna på att hyra anstaltsplatser utomlands.”

Efter det har Socialdemokraterna glädjande nog bytt uppfattning. Frågan om fängelseplatser utomlands kan således läggas till den lista på förslag där Socialdemokraterna först är bestämt emot för att en kort tid senare byta uppfattning.

Vi minns hur det var när riksdagen beslutade om lagstiftning för säkerhetszoner. Då menade de att zonerna var diskriminerande. Men bara någon månad senare ville de införa säkerhetszoner i hela södra Stockholm.

Socialdemokraternas kamrater på den rödgröna sidan, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, tycks dock fortsatt motsätta sig förslaget om anstaltsplatser utomlands. Det är tydligt att med en rödgrön regering skulle många viktiga rättspolitiska reformer inte komma på plats på grund av Socialdemokraternas egen oförmåga men inte minst också på grund av att de rödgröna kamraterna skulle fungera som effektiva bromsklossar.

Fru talman! Personer som upprepade gånger begår brott står för en mycket stor andel av den totala brottsligheten i samhället. Ett effektivt återfallsförebyggande arbete kan därför ge stora vinster för samhället såväl för den enskilda individen som för samhället som helhet.

En av Kriminalvårdens grundläggande uppgifter är att verka för att återfall i brott förebyggs, bland annat genom att samverka med olika aktörer i samhället. För att stärka det återfallsförebyggande arbetet och för att skapa förutsättningar för en bred samsyn och långsiktighet i dessa frågor styrde regeringen om riktningen för den parlamentariska trygghetsberedningen.

Beredningen hade av den tidigare, socialdemokratiska regeringen fått ett ganska brett och något flummigt uppdrag. Nu blev det ett tydligt uppdrag kopplat till det återfallsförebyggande arbetet och till att se över samhällets arbete med att förebygga återfall i brott.

Trygghetsberedningen lämnade i bred enighet en lång rad förslag på reformer. I en reservation vill de rödgröna partierna, som ledamoten före mig beskrev, rikta ett tillkännagivande till regeringen om att genomföra Trygghetsberedningens förslag. Det känns fint att de fyra partier som tycks vara oense om det mesta ändå kan komma överens om något.

I sak är det ett tämligen svagt krav. Betänkandet har varit ute på remiss, och regeringen arbetar nu systematiskt vidare med dessa frågor.

Ett av de förslag som beredningen enades om var att utöka möjligheten att verkställa en fängelsepåföljd utanför anstalt med det som i dagligt tal kallas fotboja. Det är en reform som har varit efterfrågad från Kriminalvården och som sedan den 1 januari i år finns på plats.

Beredningens förslag om utslussning och övervakning hanteras i propositionen om ett ändamålsenligt samhällsskydd och tydliga reaktioner vid återfall i brott. Propositionen behandlas i riksdagen nu under vårterminen.

Regeringen har också gett två uppdrag för att stärka Kriminalvårdens återfallsförebyggande verksamhet. Det handlar dels om att vidareutveckla åtgärder för att motverka återfall i brott, dels om att tillsammans med Konsumentverket motverka överskuldssättning bland intagna på anstalt och i häkte.

För att stärka hälso- och sjukvården vid återfallsförebyggande insatser finns det också en bred enighet. Regeringen arbetar vidare även med dessa frågor.

Fru talman! När vi talar om återfallsförebyggande arbete går det inte att bortse från det slapphänta sätt som vi i Sverige har hanterat personer som gång på gång återfaller i brott. En viktig del i de kommande straffreformererna är därför att återfall i brott mer än i dag ska leda till hårdare straff. I klartext innebär det att den som återfaller i brott kommer att få mer kända påföljder.

En förutsättning för att ett brott ska komma att straffas hårdare är dock att Sverige även efter valet har Ulf Kristersson som statsminister.

Jag noterar att Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill göra enkelbeläggning till norm inom Kriminalvården. Det kan låta som en enkel sak, men jag kan berätta för er som lyssnar att det inte är någon liten sak.

Vi har i dag flera tusen dubbelbelagda platser på häkten och anstalter. Det är platser som inte lätt låter sig ersättas. Det skulle inte bara sätta stopp för de skärpta straff som nu är på väg fram. Frågan är även vilka kriminella som Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill ska släppas ut i förtid för att

möjliggöra enkelbeläggning. Är det våldtäktsmannen? Är det den gängkriminella som har hotat vittnen? Eller är det den som har smuglat vapen och narkotika till Sverige?

Jag förväntar mig inte något svar på den här frågan i dag, men det är uppenbart att med en socialdemokratisk rödgrön regering kommer de reformer som Moderaterna och regeringen går fram med inte att kunna fullföljas.

Fru talman! Även om det i dag är svårt att bedöma det exakta antalet intagna på häkten och anstalter om tio år är det uppenbart att en kraftfull utbyggnad av Kriminalvården kommer att krävas. Var och en inser lätt magnituden i utmaningen. Det handlar naturligtvis om den fysiska utbyggnaden i sig, men också om kriminalvårdens kompetensförsörjning. Men att det är svårt förändrar inte det faktum att det är nödvändigt.

Jag vill slutligen ta tillfället i akt och tacka alla medarbetare inom Kriminalvården för de insatser de gör varje dag. Även om arbetssituationen ibland kan vara utmanande och ansträngd är det en stolt och engagerad yrkeskår jag möter varje gång jag besöker någon av Kriminalvårdens verksamheter.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 203 GUDRUN NORDBORG (V):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 4, men jag står självklart bakom samtliga reservationer som Vänsterpartiet har undertecknat.

Likaväl som vi måste agera för att begränsa nyrekrytering till kriminaliteten måste vi anstränga oss väldigt mycket för att skapa möjligheter för dem som redan har blivit inkluderade i kriminella aktiviteter och göra det så att vi möjliggör avhopp och förstås motverkar återfall i brott.

Här spelar förstås kön roll, som alltid. På den kriminella arenan har mannen varit norm. Pratar vi om kriminalitet ser vi ofta tuffa män för vår inre bild.

Vi kan kanske säga att det vore nog om det stannade där. Men nu är det dessvärre så att också kvinnor dyker upp på den kriminella arenan även när det handlar om väldigt allvarliga brott. Machomannen har alltså fått ett visst sällskap av kvinnor som kopierar machoidealen.

Vi måste förhålla oss annorlunda när det handlar om kvinnor. Deras roll inom kriminaliteten och särskilt de kriminella gängen skiljer sig nämligen delvis från männens. Det är ännu vanligare att dessa kvinnor är både förövare och offer. Detta är inte sällsynt bland männen och pojkarna heller, men flickorna och kvinnorna har väldigt ofta varit utsatta för traumatiska upplevelser, som sexuella övergrepp. Deras kroppar används också inom kriminaliteten. De kan även begå ”vanliga” brott, som att transportera vapen, sprängmedel och pengar, men det handlar också om det extra att de kan vara lockbeten och till och med fungera som bytesvaror mellan kriminella män.

Bilden är mångfasetterad. Det kan handla om väldigt många olika ingångar i kriminaliteten. Brå har gjort intressanta studier och intervjuer med flickor och kvinnor. Det finns de som själva har gjort det aktiva valet att kliva in på den kriminella arenan, men många har gjort det på grund av familj, en kärleksrelation – eller en så kallad kärleksrelation, kanske vi många gånger ska säga – eller en vänskapsrelation.

Hotbilden kan då bli annorlunda för dessa flickor och kvinnor, och de möter också andra svårigheter när de ska försöka lämna den kriminella arenan. Att besluta sig för att lämna detta kan vara väldigt komplicerat, särskilt om man har barn tillsammans med en kriminellt aktiv person. Vi måste finna både rätt resurser och rätt kompetens för att hantera detta. Avhopparprogram som anpassas för kvinnor är därför nödvändiga.

Jag skulle också vilja kommentera fängelserna. Det behövs allt fler fängelseplatser även för kvinnor, dessvärre i alla säkerhetskategorier. Även bland de allra farligaste finns nu kvinnor.

Kvinnorna blir förstås, precis som männen, drabbade av överbeläggningarna – flera har nämnt detta. Det innebär stora problem, som jag tycker att vi måste varna för. Det rör sig om arbetsmiljöproblem för personalen, som kan bli väldigt påfrestande. Det kan innebära risk för våld som riktas mot de anställda men också att personalen måste ingripa i våldssituationer mellan intagna personer. När två personer delar cell kan en våldsam situation snabbt eskalera, kanske utan att personalen hinner reagera och ingripa så som man skulle önska.

Möjligheterna att lämna ett liv i kriminalitet påverkas. Nybyggnationerna förväntas inte ändra det här med dubbelbeläggningar; man planerar fortfarande för permanent dubbelbeläggning. Detta riskerar tyvärr att få negativa konsekvenser. Jag har hittills framför allt talat om det som rör personalen, men det handlar också om de intagnas problem. I värsta fall kan detta också leda till mycket allvarligt våld – vi har redan sett tendenser till det.

Seko kräver att man ska agera för enkelbeläggning och att det borde vara norm samt att man ska ha nolltolerans mot ensamarbete i klientnära situationer. Önskemålet är att det alltid ska finnas minst en kollega inom både hör- och synhåll. Från Vänsterpartiets sida ser vi Sekos krav som rimliga för att en miniminivå ska kunna upprätthållas när det gäller arbetsmiljön inom kriminalvården och anser att regeringen bör agera för detta.

Man kan också känna en stor oro för kriminalvården i stort, och jag ser en oro för en backlash. Om vi drar ut konsekvenserna av dessa orosmoln, som alla är ense om finns, finns risk för att de som borde komma bättre ut efter kriminalvårdsvistelse på anstalt i stället kommer sämre ut. Det handlar om att man inte har nog med lokaler, och man anstränger sig nu till det yttersta för att göra om lokaler som var avsedda för sysselsättning, utbildning eller behandling men nu i stället blir celler eller boenderum.

Detta innebär också att återfallsförebyggande verksamheter påverkas och kanske inte alls kan genomföras på samma sätt. Vistelsen handlar alltså mycket mindre om vård och mycket mer om förvaring – under svåra omständigheter. Där håller jag verkligen med om vad som har sagts tidigare här i talarstolen: Att bygga upp något som gör det möjligt för den intagna att lämna anstalten med förhoppningar om att få vara fri från sitt drogberoende och vara utbildad för att kunna få ett arbete är naturligtvis oerhört viktigt.

Vi har problem också när det handlar om att rekrytera personal, även om det finns många som vill in i kriminalvården och många som redan jobbar där som är oerhört engagerade. Där håller jag också med tidigare talare: Det är lätt att finna sådana personer. Men det är också väldigt viktigt att de engagerade och kanske nyanställda får en riktigt relevant utbildning och att man inte kortar den så som sker i dag.

Jag vill även nämna frivården. Där sker också en expansion, och den kommer kanske lite senare på grund av att vi begränsar möjligheterna till tidigare frigivning. Men vi skulle behöva titta också på detta. Jag skulle önska att jag fick höra fler säga det som vi hörde i en debatt för inte så länge sedan: att Tidöpartierna nu skulle vilja satsa lika mycket, krona för krona, på förebyggande verksamheter som man gör på den repressiva verksamheten.

Jag tror att vi också måste titta på hur vi skapar ett skydd som blir långsiktigt relevant. Vi kan ha alternativa former som innebär både kontroll och ett lättare tryck och som ger större möjligheter till rehabilitering, till exempel vård med fotboja. Där kommer också möjligheterna att skydda eventuella kvinnor och barn som kan finnas i närheten av den kriminella personen in. Vi måste absolut trygga friheten och tryggheten för dem.

Anf. 204 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Jag vill inleda den här sena debatten med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut. Det innebär alltså avslag på samtliga motionsyrkanden inom området kriminalvård.

Fru talman! Medan polisen och åklagarna står i frontlinjen i kampen mot brottsligheten är kriminalvården vår kanske viktigaste insats för att förhindra att brotten återkommer. Kriminalvårdens uppdrag är dubbelt. Det handlar dels om att skydda samhället genom att hålla dömda brottslingar frihetsberövade, dels om att ge förutsättningar för dem som är intagna att lämna kriminalitetens bakom sig. Repression och rehabilitering måste gå hand i hand.

Men verkligheten i dag är fortfarande oroande. Återfallen i brott ligger fortfarande på omkring 30 procent, enligt Brottsförebyggande rådets senaste siffror. Bland unga är situationen ännu mer alarmerande. Där återfaller en stor del av de gängkriminella i brott. Detta är inte värdigt ett samhälle som vill bryta kriminalitetens grepp. Och det är ett misslyckande, både för individen och för samhället.

Fru talman! Kriminalvården har under lång tid varit hårt pressad. Överbeläggningar, platsbrist i häkten och anstalter samt otillräckliga resurser har gjort att myndigheten i praktiken har gått på knäna. Det har fått konsekvenser.

Viktiga återfallsförebyggande insatser har fått stå tillbaka. Program som tolvstegsprogrammet mot missbruk och verksamheter som klosterverksamheten på Kumlaanstalten har lagts ned. Detta skedde under tidigare regering, som inte förmådde möta utvecklingen i tid. Resultatet blev en kriminalvård där möjligheterna att bryta ett kriminellt livsmönster försämrades.

Fru talman! Den nuvarande regeringen och samarbetspartierna har tagit ansvar för att vända utvecklingen. Kriminalvården har tillförts kraftigt ökade resurser. Utbyggnaden av anstalts- och häktesplatser sker nu i en takt vi inte sett tidigare.

Ett femtiotal byggprojekt är igång, och målet är att tredubbla kapaciteten inom en tioårsperiod. Som en kompletterande åtgärd kommer Sverige nu också att hyra fängelseplatser utomlands, i Estland. Det är en välkommen förändring som Kristdemokraterna har argumenterat för och drivit under många år.

Naturligtvis behöver det vara ett stort fokus på fortsatt utbyggnad. Jag vet att det finns flera kommuner som är beredda att vara en plats för ett nybygge, och vi bör fortsätta att driva på utvecklingen.

Samtidigt skärper vi också arbetet med att fler utländska medborgare som dömts för brott i Sverige ska avtjäna sina straff i sina hemländer eller utvisas efter avtjänat straff. Här tar regeringen ett större ansvar än vad tidigare regering lyckats med.

Fru talman! Dessa åtgärder är avgörande för att återupprätta rättsstaten, men de räcker inte i sig. Om vi ska minska brottsligheten på sikt måste vi också bryta återfallen. Ett långt fängelsestraff kan i sig ha en brottsförebyggande effekt, men det vore ett slöseri med både tid och resurser om inte tiden i anstalt också användes till att förbereda och motivera den intagne för ett liv utan kriminalitet.

Det gäller naturligtvis att hitta fram till kunskap och motivation och att söka livet utan brottslighet. Det kanske är en väg till ett yrke. Det kräver ett aktivt och målmedvetet arbete. Det kräver tydlighet kring rätt och fel. Och det kräver en förankring i de värderingar som vårt samhälle vilar på. Återfallsförebyggande program och arbete är viktiga delar i kriminalvårdens arbete.

Fru talman! Missbruk är en av de enskilt största drivkrafterna bakom kriminalitet. Uppemot 70 procent av de intagna har någon form av drogproblematik. Utan effektiva behandlingsprogram riskerar vi att människor gång på gång återvänder till samma destruktiva mönster. Det behövs målriktade program för att motverka drogberoende.

För oss kristdemokrater är det naturligt att till exempel tolvstegsprogrammet återinförs brett inom Kriminalvården. Det var ju en metod som visade på goda resultat och verkligen gav människor en rejäl chans att bryta sitt beroende och därmed också sin koppling till kriminalitet.

Fru talman! Människan lever inte av bröd allena. Det finns också en existentiell dimension i varje människas liv. Det handlar om frågor om mening, ansvar, skuld och försoning. Här spelar den andliga vården inom Kriminalvården en viktig roll.

Under ledning av Sveriges kristna råd möter omkring 180 medarbetare vid Nav, Nämnden för andlig vård, de intagna i samtal, gudstjänster och vägledning kring etiska och existentiella frågor. Kriminalvårdens generaldirektör har själv beskrivit hur dessa möten kan bli början på en avgörande förändring i en människas liv. Detta är inte perifera insatser. Det är centrala delar i arbetet med att bryta kriminalitet. Det är därför viktigt att Navs verksamhet får både resurser och lokaler i den utbyggnad som nu pågår.

Fru talman! Ett annat konkret exempel är det som jag nämnde tidigare, nämligen klosterverksamheten på Kumlaanstalten. Där gavs intagna möjligheter till stillhet, reflektion och personlig utveckling. Det var en verksamhet som hjälpte människor att stanna upp, tänka efter och ompröva sina livsval. Den typen av rehabilitering går djupare än enbart beteendeförändring. Det handlar om att återknyta till grundläggande värderingar om rätt och fel, ansvar och människovärde.

Vi kristdemokrater tycker därför att denna typ av verksamhet bör återinföras på något sätt och naturligtvis ges möjlighet att utvecklas på fler anstalter i takt med att kapaciteten byggs ut.

Fru talman! Kriminalvården ska inte bara vara en plats där människor förvaras tills straffet är avtjänat. Det ska vara en institution som förkroppsligar rättsstatens värderingar: respekt för lagen, individens ansvar för sina handlingar och en möjlighet att återvända till samhället som laglydig medborgare.

Men kriminalpolitiken slutar inte vid murarna. Vi behöver också skärpa straff för grova brott. Vi behöver ha fler poliser, men vi behöver också ett starkare brottsförebyggande arbete. Den här regeringen har påbörjat det här paradigmskiftet, där alla dessa delar hänger ihop.

Fru talman! Vi måste våga tala klarspråk om brottslighetens orsaker. När unga människor dras in i gängkriminalitet handlar det inte enbart om socioekonomiska faktorer. Det handlar om värderingar, normer och personligt ansvar. När barn används för att begå grova våldsbrott kan vi inte nöja oss med att tala om strukturer. Vi måste också tala om rätt och fel. Att förneka det är att blunda för verkligheten.

Därför betonar vi kristdemokrater familjens betydelse och vikten av tydliga normer och ett samhälle som håller samman. Regeringen har stärkt föräldraansvaret, byggt ut föräldrastödsprogram, utvecklat integrationspolitiken och arbetat för att ge skola och socialtjänst bättre verktyg. Det är också därför vi menar att moralisk reflektion, existentiell vägledning och fungerande behandlingsprogram ska vara en självklar del av kriminalvårdens uppdrag. Den som inte förstår betydelsen av värderingar kommer inte heller fullt ut att förstå hur vi bekämpar brott.

Fru talman! Dagens debatt visar att det fortfarande finns utmaningar. Platsbristen måste fortsätta att byggas bort. Det återfallsförebyggande arbetet måste stärkas ytterligare. Men riktningen är tydlig. Den här regeringen bygger ut kapaciteten. Vi skärper politiken, och vi stärker innehållet i kriminalvårdens arbete med ett stort fokus på återfallsförebyggande arbete. Det är så vi både skapar trygghet här och nu och minskar brottsligheten på sikt.

Med detta, fru talman, vill jag återigen yrka bifall till utskottets förslag, vilket innebär avslag på samtliga motionsyrkanden.
(Applåder)

Anf. 205 ULRICA LILJEBERG (C):

Fru talman! Sverige står inför en fängelsekris av stora mått om vi inte får en regering som klarar av att bygga fler häktes- och anstaltsplatser än nuvarande regering gör. Om vi satsar på polisen och åklagarna som med mer resurser gör att fler döms, om vi skärper straffen och om vi skjuter upp den villkorliga frigivningen och dessutom gör detta i en tid av ökad brottslighet – då måste vi ha en regering som klarar av att styra, leda och leverera i hela rättskedjan.

Kriminalvården tar ju över i rättskedjan antingen efter en häktning eller efter en lagakraftvunnen dom. Det brottsförebyggande arbetet har misslyckats, men det lagförande arbetet har lyckats. Polis och åklagare har redovisat för domstolarna de bevis de funnit. Vittnen har berättat, och brottsoffer har kommit till tals. Det är dags att avtjäna sitt straff, sin påföljd, i anstalt och i frivård.

Kriminalvårdens vision är ”bättre ut”. Vare sig det handlar om korta eller långa fängelsestraff ska målet vara att straffet markerar slutet på den dömda kriminellens bana, ett liv utan återfall i brott. Det behöver därför vara en verksamhet med åtgärder och insatser som vi vet är effektiva och verkningsfulla – och inte bara slagord.

Kriminalvården behöver också vara en verksamhet med hög säkerhet för både medarbetare och intagna. Men den bild som Kriminalvården ger är inte en bild med de bästa förutsättningarna för det. Kriminalvården anger i sin årsredovisning för 2025 att ökningen av antalet intagna, platsbristen, den relativt stora andelen nyanställda och ökningen av antalet klienter med koppling till organiserad brottslighet sammantaget hade en stor påverkan på arbetsmiljöriskerna under 2025.

Det är därför välkommet att regeringen lade fram ett av Trygghetsberedningens förslag – att det ska vara möjligt att avtjäna fängelsestraff upp till ett och ett halvt år med fotboja i stället för, som tidigare, sex månader. Det gör skillnad i fråga om både återfallsrisken och den allvarliga situationen på landets anstalter.

Myndigheten, Kriminalvården, ansvarar för sin lokalförsörjning. Men det är regeringen som leder sina myndigheter. Jag är mycket bekymrad över att det skapas krutdurkar i landets fängelser, där den kriminalvård som de intagna behöver sätts åt sidan för att enbart klara av – det här är Kriminalvårdens egna ord – bassäkerhet. Det kan innebära att våra anstalter blir en väg ännu längre in i kriminalitet i stället för en väg ut.

Jag har också ett stort förtroende för Kriminalvården – det har uttryckts av andra. Men jag är allvarligt oroad över situationen. Sverige kan mer än så här.

Kriminalvården, Specialfastigheter och regeringen behöver presentera en hållbar plan för en kriminalvård värd namnet. Jag tycker inte att vi här i riksdagen ska bestämma exakt var de nya anstalterna och häktena ska byggas. Men jag vet att jag och många med mig har besökt och haft kontakter med kommuner i landet som är redo för etableringar. Det är svårt både för kommunerna och för oss partier att få tydliga besked. Det är i stort sett olika siffror varje gång man får information. I en sådan här viktig fråga behöver regeringen, myndigheter och särskilda samordnare vara tydligare. Under tiden begås nämligen fler brott. Fler lagförs, och fängelsernas kapacitet utmanas rejält.

Jag vill här passa på att nämna att Centerpartiet står bakom förslaget om att hyra platser i Estland.

Fru talman! Vi kan återgå till Trygghetsberedningen. Det var alltså en enig parlamentarisk utredning. Beredningen föreslog till exempel att Kriminalvården skulle få ett förtydligat hälso- och sjukvårdsuppdrag i sin myndighetsinstruktion och att uppdraget skulle ges en särskild statlig finansiering. Syftet med förslaget var att tillgängliggöra behandling för fler intagna.

De skulle få ett uppdrag att bedriva hälso- och sjukvård som har effekt på risken att återfalla i brott. Syftet skulle vara att ha sådan sjukvård för alla klienter. Socialstyrelsen skulle få i uppdrag att ta fram generella riktlinjer för vård för just frihetsberövade i syfte att stärka en sammanhållen vårdkedja.

Men allt det här säger regeringen nej till. Jag har sällan hört en ledamot från regeringspartierna nästan skryta över långsam handläggning och att goda förslag blir kvar i byrålådan. Det här är bra förslag som togs fram i enighet. De var remitterade och klara för ett och ett halvt år sedan. De behöver läggas på riksdagens bord.

Regeringen vill inte ens ställa sig bakom yrkanden om ett nationellt mål för minskad återfallsfrekvens och att resurser ska riktas till fungerande återfallsförebyggande insatser. Det är så att man häpnar.

Sverigedemokraten talade tidigare i debatten. Ledamoten är inte kvar i kammaren. Men ledamoten sa att målet för dem handlade om att för få sitta i fängelse. Målet var att fler ska sitta i fängelse. Centerpartiet tycker att det är för många som begår brott. Vi vill att färre ska begå brott. Det är en skillnad i fokus hos våra partier. Vi är för skärpta straff, men vi är också för ett skärpt brottsförebyggande arbete.

Med det yrkar jag bifall till reservation nummer 1.

Anf. 206 ULRICA WESTERLUND (MP):

Fru talman! Det är väldigt otacksamt för mig att komma sist, för nu har i princip allt som jag hade tänkt säga sagts av tidigare talare. Men jag tänker upprepa lite grann. Jag vill nämligen också säga någonting om Trygghetsberedningen.

Det var en bred utredning som skulle bistå regeringen med underlag till utformningen av en kunskapsbaserad och brett förankrad kriminalpolitik. Alla partier deltog. Beredningen överlämnade tre betänkanden till regeringen. Dessa har varit ute på remiss. Vi stod bakom förslagen då. Vi gör fortfarande det, och vi vill att regeringen går vidare med de här förslagen. De är förankrade i forskning och erfarenhet, och det är en styrka att de har ett brett stöd i riksdagen.

Särskilt angelägna förslag gäller till exempel förbättrad tillgänglighet till återfallsförebyggande hälso- och sjukvård, förstärkt samverkan för unga lagöverträdare samt åtgärder för att förbättra de intagnas möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Jag tycker – precis som min namne, som just talade här – att bland annat den här debatten har varit klagörande när det gäller att se vad det är för skillnad i fråga om fokus. Jag tycker att regeringen väldigt ofta betonar straff. Fler ska sitta inne och så vidare. Det talas om hårdare straff, skärpta straff och utbyggnad.

Naturligtvis förespråkar inte Miljöpartiet – jag tror inte heller att något annat parti gör det – att dömda personer ska släppas ut i förtid eller vad det var som sades av en tidigare talare. Vi tycker däremot att det är viktigt att lägga mer fokus på förebyggande åtgärder och att man bedriver en kriminalvård som leder till minskad återfallsrisk. Det vi vill uppnå med vår kriminalpolitik är ju att färre brott ska begås. Det är liksom det övergripande syftet – inte att fler personer ska straffas hårdare. Straff ska naturligtvis utdömas när brott har begåtts. Men störst fokus måste ligga på att brott inte ska begås.

Fru talman! Jag hade också tänkt nämna någonting om kvinnors särskilda situation. Under senare tid har det ökade antalet kvinnor och även flickor som begår kriminella handlingar uppmärksammats, och det finns anledning att anta att det här är en situation som kommer att fortsätta. Ett ökat fokus från politikens sida är därför motiverat.

Vi fick en jättebra dragning i utskottet för en tid sedan av en rapportförfattare från Brå, som hade tagit fram en rapport som handlade just om flickor och kvinnor i kriminella nätverk. Brå hade där sett att det fanns både likheter och skillnader mellan kvinnor och flickor respektive pojkar och män vad gäller hur man är involverad i kriminella nätverk.

Brå anser att det är viktigt att dessa omständigheter beaktas både av de myndigheter som arbetar mot organiserad brottslighet och av de verksamheter som ska erbjuda hjälp och stöd till flickor och kvinnor i kriminella miljöer. Annars finns det en risk för att insatserna inte blir träffsäkra, eftersom bland annat kön spelar roll för hur människor svarar på olika åtgärder som man kan bli föremål för.

Brås rapport visar, skriver de i sin sammanfattning, att sociala relationer och en tidig normalisering av kriminalitet ofta är flickors och kvinnors väg in i kriminella miljöer. Samtidigt framkommer det att deras initiala förutsättningar, till exempel hemförhållanden, skola och olika former av utsatthet, också spelar en väsentlig roll för hur och varför relationer inleds med killkompisar och pojkvänner som är involverade i kriminella nätverk.

Många av de intervjuade flickorna och kvinnorna i rapporten har en uppväxt där nya lager av svårigheter successivt bygger på de tidigare, till exempel föräldrars missbruksproblem, sämre ekonomiska förhållanden, våldsutsatthet i hemmet och egen psykisk ohälsa. Många har också skolmisslyckanden bakom sig.

Pojkar och män som är involverade i kriminella nätverk har inte sällan ett intresse av att involvera sina kvinnliga vänner, till exempel för att få hjälp med att förvara och transportera narkotika, samtidigt som många av flickorna och kvinnorna också vill tjäna pengar och visa lojalitet med sina vänner. Det är också vanligt att man inleder en kärleksrelation med en äldre nätverksinvolverad kille som tillhör det kriminella nätverkets högre skikt. På så sätt kommer man själv in i kriminalitet.

Kunskapen om kvinnors särskilda villkor måste förbättras ytterligare, och samhället måste ta ansvar för att det finns rätt resurser och rätt kompetens för att hantera situationen och möjliggöra för kvinnor att ta sig ur den kriminella miljön på ett säkert, anpassat och effektivt sätt. Bland annat måste ett avhopparprogram som är anpassat för kvinnor komma på plats.

Vi har tidigare pratat om överbeläggningen inom kriminalvården. Det gäller också på kvinnoanstalterna, och det finns såklart en risk för att det här blir ännu värre när antalet intagna ökar ytterligare till följd av regeringens alla reformer. Det är därför viktigt att situationen för kvinnor uppmärksammas särskilt, i synnerhet inför den planerade expansionen av antalet anstaltsplatser.

Regeringen borde ta ett helhetsgrepp i frågan om en mer jämställd kriminalvård och göra en utredning av kvinnors situation och behov i kriminalvården i syfte att skapa förutsättningar för en jämställd kriminalvård.

Jag hade tänkt yrka bifall till reservation 1, men det gjordes alldeles nyss, så jag väljer i stället att yrka bifall till reservation 8, som handlar om det sista som jag pratade om – en utredning om kvinnors särskilda situation.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 16 april.)

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2025/26:227 Bättre möjligheter att utreda brott av unga lagöverträdare och några andra processrättsliga frågor

2025/26:4073 av Gudrun Nordborg m.fl. (V)

2025/26:4074 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP)

§ 18 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 14 april

2025/26:431 Internationellt arbete för hbtqi-personers mänskliga rättigheter

av *Anna Lasses* (C)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

§ 19 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 14 april

2025/26:705 Ökad stängning av statliga vägar på grund av tjälnedställningar i Norr- och Västerbotten

av *Helena Lindahl* (C)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 14 april

2025/26:683 Förföljelse av kristna och andra minoriteter i Syrien

av *Linnéa Wickman* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:685 Gemensam Kubapolitik med USA

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:691 Tjetjeniens status

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:690 Privata aktörer i försvaret

av *Markus Wiechel* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

**2025/26:695 Kommande översynskonferens för icke-spridnings-
avtalet**

av *Laila Naraghi* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 21.41.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 7 anf. 42 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 88 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 109 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 134 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 15 anf. 169 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 16 anf. 202 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

§ 1 Val av justitieombudsman.....	1
Anf. 1 MATS GREEN (M)	1
§ 2 Justering av protokoll.....	3
§ 3 Anmälan om efterträdare	3
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 5 Ärenden för bordläggning.....	4
§ 6 Sysselsättning och boende på landsbygden.....	4
Civilutskottets betänkande 2025/26:CU23	4
Anf. 2 ROGER HEDLUND (SD)	4
Anf. 3 ALIREZA AKHONDI (C).....	5
Anf. 4 DAN HOVSKÄR (KD).....	6
(Beslut fattades under § 13.).....	7
§ 7 Migrationsfrågor.....	7
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU16	7
Anf. 5 VIKTOR WÄRNICK (M).....	7
Anf. 6 TONY HADDOU (V) replik.....	9
Anf. 7 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	10
Anf. 8 TONY HADDOU (V) replik.....	10
Anf. 9 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	11
Anf. 10 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	11
Anf. 11 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	12
Anf. 12 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	13
Anf. 13 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	13
Anf. 14 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	14
Anf. 15 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	14
Anf. 16 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	15
Anf. 17 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	15
Anf. 18 OLA MÖLLER (S)	16
Anf. 19 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	17
Anf. 20 OLA MÖLLER (S) replik	18
Anf. 21 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	18
Anf. 22 OLA MÖLLER (S) replik	18
Anf. 23 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	19
Anf. 24 OLA MÖLLER (S) replik	19
Anf. 25 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	20
Anf. 26 OLA MÖLLER (S) replik	21
Anf. 27 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	21
Anf. 28 OLA MÖLLER (S) replik	22
Anf. 29 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	22
Anf. 30 OLA MÖLLER (S) replik	23
Anf. 31 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	23
Anf. 32 OLA MÖLLER (S) replik	24
Anf. 33 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	24
Anf. 34 OLA MÖLLER (S) replik	25
Anf. 35 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	25
Anf. 36 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	28
Anf. 37 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	29

Anf. 38	NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	29
Anf. 39	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	30
Anf. 40	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	30
Anf. 41	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	31
Anf. 42	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	31
Anf. 43	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	32
Anf. 44	TONY HADDOU (V) replik	32
Anf. 45	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	32
Anf. 46	TONY HADDOU (V) replik	33
Anf. 47	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	33
Anf. 48	TONY HADDOU (V).....	34
Anf. 49	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	36
Anf. 50	TONY HADDOU (V) replik	36
Anf. 51	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	37
Anf. 52	TONY HADDOU (V) replik	38
Anf. 53	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	38
Anf. 54	TONY HADDOU (V) replik	39
Anf. 55	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	39
Anf. 56	TONY HADDOU (V) replik	40
Anf. 57	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD)	40
Anf. 58	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	43
Anf. 59	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	43
Anf. 60	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	44
Anf. 61	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	44
Anf. 62	NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	45
Anf. 63	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	45
Anf. 64	NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	46
Anf. 65	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	47
Anf. 66	TONY HADDOU (V) replik	47
Anf. 67	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	48
Anf. 68	TONY HADDOU (V) replik	48
Anf. 69	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	49
Anf. 70	NIELS PAARUP-PETERSEN (C)	49
Anf. 71	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	51
Anf. 72	NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	52
Anf. 73	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	52
Anf. 74	NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	53
Anf. 75	PATRIK KARLSON (L)	54
Anf. 76	TONY HADDOU (V) replik	55
Anf. 77	PATRIK KARLSON (L) replik	56
Anf. 78	TONY HADDOU (V) replik	56
Anf. 79	PATRIK KARLSON (L) replik	57
Anf. 80	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	57
Anf. 81	PATRIK KARLSON (L) replik	57
Anf. 82	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	58
Anf. 83	PATRIK KARLSON (L) replik	58
Anf. 84	NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	59
Anf. 85	PATRIK KARLSON (L) replik	59
Anf. 86	NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	60
Anf. 87	PATRIK KARLSON (L) replik	60
Anf. 88	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	60

Anf. 89	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	63
Anf. 90	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	63
Anf. 91	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	64
Anf. 92	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	64
Anf. 93	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	65
Anf. 94	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	65
Anf. 95	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	66
Anf. 96	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	66
	(Beslut fattades under § 13.).....	67
§ 8	Socialtjänstens arbete	67
	Socialutskottets betänkande 2025/26:SoU18	67
Anf. 97	MONA OLIN (SD)	67
Anf. 98	GUSTAF LANTZ (S)	69
Anf. 99	MALIN HÖGLUND (M)	70
Anf. 100	MAJ KARLSSON (V)	72
Anf. 101	DAN HOVSKÄR (KD).....	75
Anf. 102	ANDERS W JONSSON (C)	76
Anf. 103	JACOB RISBERG (MP)	77
	(Beslut fattades under § 13.).....	79
§ 9	Personalfrågor.....	79
	Försvarsutskottets betänkande 2025/26:FöU8	79
Anf. 104	PER SÖDERLUND (SD).....	79
Anf. 105	JOHAN ANDERSSON (S)	81
Anf. 106	GUSTAF GÖTHBERG (M).....	82
Anf. 107	HANNA GUNNARSSON (V).....	83
Anf. 108	MIKAEL OSCARSSON (KD).....	86
Anf. 109	MIKAEL LARSSON (C)	88
Anf. 110	ULF HOLM (MP)	89
	(Beslut fattades under § 13.).....	91
§ 10	Yrkestrafik och taxi.....	92
	Trafikutskottets betänkande 2025/26:TU14	92
Anf. 111	THOMAS MORELL (SD).....	92
Anf. 112	KADIR KASIRGA (S) replik	94
Anf. 113	THOMAS MORELL (SD) replik.....	94
Anf. 114	KADIR KASIRGA (S) replik	95
Anf. 115	THOMAS MORELL (SD) replik.....	95
Anf. 116	STEN BERGHEDEN (M).....	96
Anf. 117	LINUS LAKSO (MP) replik	98
Anf. 118	STEN BERGHEDEN (M) replik	99
Anf. 119	LINUS LAKSO (MP) replik	99
Anf. 120	STEN BERGHEDEN (M) replik	100
Anf. 121	KADIR KASIRGA (S).....	100
	(forts. § 14).....	101
	Ajournering.....	102
	Återupptaget sammanträde.....	102
§ 11	Beslut om ärende som slutdebatterats den 1 april.....	102
	NU17 Elmarknadsfrågor	102
§ 12	Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 april.....	103
	FöU11 Riksrevisionens rapport om miljöräddning vid stora olyckor till sjöss.....	103

AU11 Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering	103
AU12 Arbetsmiljö	104
JuU16 Polisfrågor.....	106
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
sammanträde.....	107
CU23 Sysselsättning och boende på landsbygden	107
SfU16 Migrationsfrågor	107
SoU18 Socialtjänstens arbete	109
FöU8 Personalfrågor	110
§ 14 (forts. från § 10) Yrkestrafik och taxi (forts. TU14)	112
Anf. 122 THOMAS MORELL (SD) replik	112
Anf. 123 KADIR KASIRGA (S) replik	112
Anf. 124 THOMAS MORELL (SD) replik	113
Anf. 125 KADIR KASIRGA (S) replik	113
Anf. 126 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	113
Anf. 127 KADIR KASIRGA (S) replik	114
Anf. 128 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	114
Anf. 129 KADIR KASIRGA (S) replik	115
Anf. 130 STEN BERGHEDEN (M) replik	115
Anf. 131 KADIR KASIRGA (S) replik	116
Anf. 132 STEN BERGHEDEN (M) replik	116
Anf. 133 KADIR KASIRGA (S) replik	117
Anf. 134 MAGNUS JACOBSSON (KD)	117
Anf. 135 ULRIKA HEIE (C) replik.....	120
Anf. 136 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	121
Anf. 137 ULRIKA HEIE (C) replik.....	121
Anf. 138 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	122
Anf. 139 MALIN ÖSTH (V).....	122
Anf. 140 THOMAS MORELL (SD) replik	124
Anf. 141 MALIN ÖSTH (V) replik	124
Anf. 142 THOMAS MORELL (SD) replik	125
Anf. 143 MALIN ÖSTH (V) replik	125
Anf. 144 HELENA GELLERMAN (L)	126
Anf. 145 LINUS LAKSO (MP)	128
Anf. 146 THOMAS MORELL (SD) replik	130
Anf. 147 LINUS LAKSO (MP) replik.....	130
Anf. 148 THOMAS MORELL (SD) replik	130
Anf. 149 LINUS LAKSO (MP) replik.....	131
Anf. 150 STEN BERGHEDEN (M) replik	131
Anf. 151 LINUS LAKSO (MP) replik.....	132
Anf. 152 STEN BERGHEDEN (M) replik	132
Anf. 153 LINUS LAKSO (MP) replik.....	133
Anf. 154 ULRIKA HEIE (C)	134
(Beslut skulle fattas den 16 april.).....	134
§ 15 Järnvägs- och kollektivtrafikfrågor	135
Trafikutskottets betänkande 2025/26:TU15	135
Anf. 155 PATRIK JÖNSSON (SD).....	135
Anf. 156 AYLIN NOURI (S) replik	138
Anf. 157 PATRIK JÖNSSON (SD) replik.....	139
Anf. 158 AYLIN NOURI (S) replik	140

Anf. 159	PATRIK JÖNSSON (SD) replik	140
Anf. 160	ULRIKA HEIE (C) replik	141
Anf. 161	PATRIK JÖNSSON (SD) replik	141
Anf. 162	ULRIKA HEIE (C) replik	142
Anf. 163	PATRIK JÖNSSON (SD) replik	142
Anf. 164	ULRIKA HEIE (C)	142
Anf. 165	PATRIK JÖNSSON (SD) replik	144
Anf. 166	ULRIKA HEIE (C) replik	145
Anf. 167	PATRIK JÖNSSON (SD) replik	145
Anf. 168	ULRIKA HEIE (C) replik	146
Anf. 169	MARIA STOCKHAUS (M).....	146
Anf. 170	AYLIN NOURI (S) replik.....	148
Anf. 171	MARIA STOCKHAUS (M) replik	149
Anf. 172	AYLIN NOURI (S) replik.....	149
Anf. 173	MARIA STOCKHAUS (M) replik	150
Anf. 174	ULRIKA HEIE (C) replik	150
Anf. 175	MARIA STOCKHAUS (M) replik	151
Anf. 176	ULRIKA HEIE (C) replik	151
Anf. 177	MARIA STOCKHAUS (M) replik	152
Anf. 178	LINUS LAKSO (MP) replik	152
Anf. 179	MARIA STOCKHAUS (M) replik	153
Anf. 180	LINUS LAKSO (MP) replik	153
Anf. 181	MARIA STOCKHAUS (M) replik	154
Anf. 182	AYLIN NOURI (S).....	154
Anf. 183	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	156
Anf. 184	AYLIN NOURI (S) replik.....	157
Anf. 185	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	157
Anf. 186	AYLIN NOURI (S) replik.....	158
Anf. 187	MAGNUS JACOBSSON (KD)	158
Anf. 188	ULRIKA HEIE (C) replik	161
Anf. 189	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	162
Anf. 190	ULRIKA HEIE (C) replik	162
Anf. 191	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	163
Anf. 192	MALIN ÖSTH (V).....	163
Anf. 193	HELENA GELLERMAN (L)	166
Anf. 194	LINUS LAKSO (MP)	167
Anf. 195	ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	169
Anf. 196	AYLIN NOURI (S) replik.....	171
Anf. 197	ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M) replik	171
Anf. 198	AYLIN NOURI (S) replik.....	172
Anf. 199	ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M) replik	172
	(Beslut skulle fattas den 16 april.)	172
§ 16	Kriminalvårdsfrågor	173
	Justitieutskottets betänkande 2025/26:JuU15.....	173
Anf. 200	PONTUS ANDERSSON GARPVALL (SD).....	173
Anf. 201	ANNA WALLENTHEIM (S).....	174
Anf. 202	MIKAEL DAMSGAARD (M).....	176
Anf. 203	GUDRUN NORDBORG (V).....	179
Anf. 204	INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	181
Anf. 205	ULRIKA LILJEBERG (C).....	183
Anf. 206	ULRIKA WESTERLUND (MP)	185

(Beslut skulle fattas den 16 april.).....	186
§ 17 Bordläggning.....	187
§ 18 Anmälan om interpellation	187
§ 19 Anmälan om fråga för skriftligt svar	187
§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor	187
§ 21 Kammaren åtskildes kl. 21.41.	188